

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

3
Březen
2009
29. ročník

- Fejton: **Jmenologie se zádrhely** / Jindřich Lion
- Rozhovor: **S překladatelem Mag. Prof. Janem Kühmeierem** / Marie Brandeis
- Příloha: **Čtení na jaro**

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

06. 04. v 19:30

Visegrad Caravan – **krátké filmy ze studentského festivalu Fresh Film Fest** (Karlovy Vary, 102 min.)

Naus – ČR, 14 min., anim., režie: Lukáš Glaser – Filmová a televizní fakulta AMU (FAMU), Praha

7 divov Bratislavy – ČR, 13 min., dokum., režie: Alexandra Gojdičová – Filmová a televizní fakulta AMU (FAMU), Praha

Originál Láger – Maďarsko, 22 min., hraný, režie: Balázs Simonyi, ELTE – Faculty of Science and Humanities, Film Faculty, Budapest

Radioakcja – Polsko, 27 min., dokum., režie: Tomasz Jurkiewicz, University of Silesia, K. Kieslowski Faculty of Radio and TV (WRITV), Katowice

FILMY ČERSTVOSTI

Krátká jízda – Rumunsko, 9 min., hraný, režie: Paul Negoescu – Universitatea de Arta Teatrala si Cinematografica „I. L. Caragiale“, Bucurest

Haaf a já – Švýcarsko, 4 min., anim., režie: Oliver Aemisegger – Hochschule für Gestaltung und Kunst Luzern (HGK), Luzern

Scénka – Velká Británie, 7 min., anim., režie: Joseph Pierce – National Film and Television School (NFTS), Beaconsfield

Chvalo zpěv – USA, 6 min., anim., režie: Michael Langan – Rhode Island School of Design (RISD), Providence

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2009:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. **6. 4., 11. 5., 8. 6., 14. 9., 12. 10., 9. 11. a 14. 12.**

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

Naus

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a České centrum ve Vídni
za podpory Ministerstva kultury ČR si Vás dovolují pozvat na

Autorské čtení s Jaromírem KONEČNÝM (v češtině)

24. 03. 2009 v 19:00

Kde: **České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien**

Jaromír KONEČNÝ (* 1956 v Praze) vyzkoušel několik zaměstnání. V roce 1982 emigroval do Německa, kde vystudoval chemii, dnes se věnuje psaní a performanci. Příběhy jeho antihrdinů-smolařů nepostrádají vtip a překvapivé zvraty. Dalším obohacením textů jsou postřehy svérázných Čechů o životě v Německu. Konečného excelentní jevištní vystoupení vyvolávají již mnoho let nadšení návštěvníků slam poetry: více než šedesát jich vyhrál a dvakrát se stal vicemistrem celoněmeckého slamu. Autor již řadu svých textů vydal knižně, německy dosud vyšlo osm titulů. V poslední době román *Hip hop a smuteční marš* (Bertelsmann, 2006, česky v překladu Lenky Houskové, Albatros, 2008) a *Jäger des verlorenen Glücks* (Lovec ztraceného štěstí, Bertelsmann, 2007).

Vážení čtenáři a členové Klubu,

klubové pravidelné promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci Velvyslanectví ČR a Českého centra, pokračuje každé druhé pondělí v měsíci, výjimečně v dubnu promítáme již v pondělí 6. 4., začátek představení je vždy v 19:30 hodin.

Ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni Vás srdečně zveme 24. března 2009 na autorské čtení se spisovatelem **Jaromírem Konečným**, začátek je v 19:00 hodin v prostorách Českého centra.

V tomto vydání Vám představujeme druhého umělce **Lubomira (Lubomíra) Hnatoviče** (podle abecedního pořadí) ze skupiny výtvarníků, kteří představili svá díla na výstavě »40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration« 14. listopadu 2008 v Galerii TIME. I tuto akci zorganizoval Kulturní klub.

Složenky na zaplacení předplatného na rok 2009 (nezapomeňte, prosím, na složenke označit, zda se jedná o příspěvek člena Klubu, tj. 14 € členský příspěvek + 15 € předplatné za časopis = dohromady 29 €, či nečlena Klubu, tj. pouze ABO 30 €) budou znovu z technických důvodů všem přiloženy ještě jednou v dubnovém čísle.

Děkujeme všem, kteří na naše upomínky zareagovali a zaplatili.

Hezké chvíle při čtení Kulturního klubu všem přeje

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: březen – květen 2009	4
Církevní kalendář: březen – duben 2009	6
Rozhovor	7
Kultura	10
Fejeton	18
Události	20
Zajímavosti	24
Ekonomika	29
Správy ze Slovenska	34
Sokol & sport	38
Úvahy & postřehy	41
Z české a slovenské Vídně a okolí	52
Oznámení	59
Informace & inzerce	67
Příloha: Čtení na jaro	I-VIII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,
Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlösselgasse 18, 1080 Wien,
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyňe vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,
Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,
manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,
Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová,
Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams,
Ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

VÝSTAVY:

do 27. 03. Jiří KOVANDA – Július KOLLER

Česko-slovenská výstava k 10. výročí sametové revoluce; kurátor Dušan Brozman
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

21. 03. – 11. 04. Verzierte Ostereier

Täglich von 14:00-18:30 Uhr Vorführungen durch Mag. Iva Schach: Atelier A Zum Blauen Pfau am Spittelberg, 1070 Wien 7, Kirchberggasse 17 / II
Tel./Fax: +43/1/5225189, Mobil: 0664 1537758, E-Mail: atelier@netway.at, www.ateliera.jimdo.com

02. 04. – 30. 04. Peter SÍS: Zed: Jak jsem vyrůstal za železnou oponou

01. 04. 18:00 Vernisáž

www.petrsis.com

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

18. 04. – 01. 11. „geteilt – getrennt – vereint“

17. 04. otevření Dolnorakouské krajské výstavy 2009 – Rakousko, Česká republika (10:00 – Horn, 14:00 – Raabs, 18:00 – Telč)
U příležitosti 20. výročí pádu železné opony.
www.noe-landesausstellung.at

do 29. 04. Jiří X. DOLEŽAL: Krása drog

Tagasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

do 01. 06. Alfons MUCHA

Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

www.belvedere.at

JEDNOTLIVÉ AKCE:

15. 03. v 19:30 Eric-Emmanuel SCHMITT: Malé manželské zlo-

činy (divadelné predstavenie – Štúdio S)

Účinkují: Milan Lasica, Marta Sládečková.

Freie Bühne Wieden, Wiedner Hauptstrasse 60/B, 1040 Wien

16. 03. v 19:30 filmové představení: **Adelheid** (ČR)

V rámci cyklu Tvorba Františka Vlášila. Pořádají České centrum a ZÚ.

České velvyslanectví, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

17. 03. v 17:00 Literatur-Café s Michaelou JACOBSENOVOU, překladatelkou německy psané prózy a lyriky

Moderuje M. Kuklová.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

17. 03. v 19:30 Jaroslav RUDIŠ: Grandhotel (knižní prezentace a čtení)

Moderuje Radek Knapp.

Literaturhaus, Zieglerg. 26A, 1070 Wien

18. 03. v 19:00 Grenzschriften

Buchpräsentation und Lesung die an das grenzüberschreitende Literaturprojekt GRENZSCHREIBEN erinnern soll. Das Projekt fand im Jahr 2008 in Skalica, Drösing und Valtice statt und präsentierte Gegenwartsliteratur von Autorinnen und Autoren aus der Slowakei, Tschechien und Österreich. Es lesen Jozef Špaček, Milan Richter und Haimo L. Handl. Musikalische Umrahmung: Edith Lettner (Saxophon) und Stephan Brodsky (Marimbaphone).

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

19. 03. v 20:00 Michal HVORECKÝ: Slowakisches Institut

Uraufführung der selbstironischen Satire über die bilaterale Beziehungen zwischen Österreich und der Slowakei des jungen slowakischen Erfolgsautors Michal Hvorecký. Mit Monika Huber, Anita Kolbert, Robert Ritter und Vlado Zboron.

Weitere Termine: **21., 24., 26., 27., 28. März und 1., 2., 3. April**

Theater Forum Schwechat, Ehrenbrunnengasse 24, 2320 Schwechat

www.forumschwechat.com

19.-26. 03. Literatura pro mladé čtenáře (Knižní festival dětské literatury s důrazem na českou literaturu)

Palais Auersperg, Auerspergstr. 1, 1080 Wien

www.jugendliteratur.net

21.-22. 03. Župní turnaj ve stolním tenisu

V tělocvičně Steinerger. 7, 1170 Wien.

Pořádá Cvičitel'ský sbor Sokolské župy Rakouské.

24. 03. v 19:00 Jaromír KONEČNÝ: Autorské čtení (v češtině)

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

24. 03. Koncert z díla Bohuslava MARTINŮ

Bližší informace: www.musikverein.at

25. 03. v 19:00 Das Rondo Danube Orchester

Ein Konzert bei dem das Rondo Danube Orchester den besten Klang und höchste künstlerische Qualität präsentiert. Die Musiker aus den renommiertesten Bratislava Orchestern (Oper des Slowakischen Nationaltheaters Bratislava, Bratislava Philharmoniker, Radio Symphonieorchester Bratislava) sowie ausgewählte Solisten garantieren exklusive Klangerlebnisse und beste Show-Interpretationen.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

26. 03. v 19:30 Leoš JANÁČEK: Jenůfa

Jenkins, Baltsa, Merbeth, Silvasti, Talaba.

www.staatsoper.at, tel.: 51444 – 78 80

27. 03. 12:00-13:00 Prezentace v rámci projektu Cash for Culture

Žáci školy ORG Komenský prezentují obrazy B. Baluskové a K. Ševčukové a módní přehlídku (S. Buchal).

www.cashforculture.at

30. 03. v 19:00 Willy RUSSELL: Shirley Valentine

One woman show – Simona Stašová v 10 rolích. Pořádá Kontaktforum.

Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

30. 03. v 19:30 Leoš JANÁČEK: Jenůfa

Jenkins, Baltsa, Merbeth, Silvasti, Talaba.

www.staatsoper.at, tel.: 51444 – 78 80

31. 03. 10:00-20:00 Prezentace České hvězdy – den otevřených dveří

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

www.czechtourism.com

01. 04. Koncert z díla Bohuslava MARTINŮ

Bližší informace: www.musikverein.at

01. 04. v 19:30 Leoš JANÁČEK: Jenůfa

Jenkins, Baltsa, Merbeth, Silvasti, Talaba.

www.staatsoper.at, tel.: 51444 – 78 80

31. 03. Koncert z díla Bohuslava MARTINŮ

Bližší informace: www.musikverein.at

02. 04. v 19:00 Petr PLACÁK: Fízl

Knižní prezentace a autorské čtení, moderuje Christa Rothmeier.

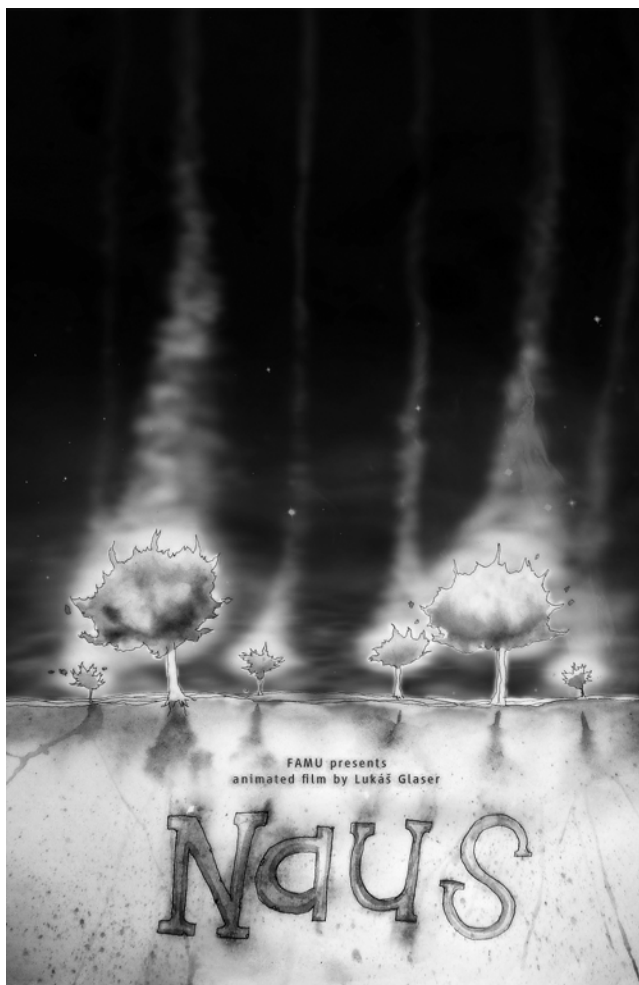
Alte Schmiede, Schoenlaterng. 9, 1010 Wien

www.alte-schmiede.at

04. 04. v 15:30 Benefiční koncert Bohuslava MARTINŮ (Filharmonický orchestr Zlín)

Der Musikverein, Boesendorferstr. 12, 1010 Wien

Bližší informace: www.musikverein.at

04. 04. v 19:30 Leoš JANÁČEK: *Jenůfa*

Jenkins, Baltsa, Merbeth, Silvasti, Talaba.
www.staatsoper.at, tel.: 51444 – 78 80

06. 04. v 19:30 *VISEGRAD CARAVAN* – krátké filmy ze studentského

festivalu Fresh Film Fest v Karlových Varech (102 min.)
Pořádají Kulturní klub, České centrum a Zastupitelský úřad.
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

06. 04. Erich Wolfgang KORNGOLD: *Die tote Stadt*

www.staatsoper.at, tel.: 51444 – 78 80

15. 04. v 19:00 Bohemia trio (Haydn, Beethoven, Krček, Poulenc)

Koncert se uskutečňuje v rámci projektu *Rendez-Vous – Pražští umělci v cizině*.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

18. 04. v 10:00 vystoupení cimbálové muziky z Dolních Bojanovic před kostelem Maria am Gestade ve Vídni

11:00 mše svatá v kostele Maria am Gestade při klášteře redemptoristů, kde jsou uloženy ostatky sv. Klementa – celebruje P. Marian R. KOSÍK, O.Praem., opat kláštera premonstrátů v Nové Říši. Při mši zpívá chrámový Svatováclavský sbor z Dolních Bojanovic s doprovodem orchestru.

Pořádají Institut pro křesťanskou kulturu ve Znojmě-Hradišti a Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele v Tasovicích.

Maria am Gestade, Wien

18. 04. v 17:00 Ephraim KISHON: *Oddací list* (divadelní představení Vlastenecké omladiny)

Svižná komedie o úloze lásky v manželství a manželství v lásce.
Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

20. 04. v 19:30 *Labyrintem k revoluci* (ČR)

Pořádají České centrum a ZÚ.
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

10. 05. 17:00-21:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

13. 05. Koncert z díla Bohuslava MARTINŮ

Bližší informace: www.musikverein.at

04. 06. Koncert z díla Bohuslava MARTINŮ

Bližší informace: www.musikverein.at

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport*, *Z české a slovenské Vídně a okolí* a *Oznámení*.

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien

tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: rsk@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: siwien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: theaterbrett@eunet.at

út – 50, 20:00

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

Další důležité adresy a kontakty naleznete v oddílu *Inzerce*.

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

KLUBOVÉ OZNÁMENÍ

Nutně hledáme schopného nadšence, nejlépe bývalého novináře, novinářku, na posílení redakce *Kulturního klubu*. Jsme nevýdělečná organizace, proto můžeme za tuto práci nabídnout jenom symbolickou odměnu.

Výbor Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku
Helena.Basler@kulturklub.at

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
 Tel.: +43 (0664) 406 55 41 Fax: +43 (01) 711 84 112
 www.sweb.cz/farnost.viden www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:
CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:
 mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**
KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:
 mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**
KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:
 mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**
KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:
 mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

So 21. 03. DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v **18:30**, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – Udělení svátosti křtu.

Velikonoce 2009

- So 04. 04.** DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v **18:30** (Květná neděle), St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Svěcení ratolestí a průvod – vyprávění o Kristově umučení: pašije.
St 08. 04. - ČESKÁ POUŤ DO TURÍNA: Obřady Svatého týdne a neděle Zmrtvýchvstání – prohlídka Milána a Turína –
Po 13. 04. návštěva památných míst sv. Jana Bosca. – Vlastní program.

Z CÍRKEVNÍ KRONIKY

Jubilejní rok 2009:
 150. výročí založení kongregace
 Salesiánů Dona Bosca (1859-2009)

Jubiläumsjahr 2009:
 150. Jubileum der Ordensgründung
 der Salesianer Don Boscos (1859-2009)

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

POLAPEN POEZIÍ

Dnešní host, Mag. Prof. Jan Kühmeier, je exemplárním dokladem dvojjazyčného zázemí. Nejdříve v Československu vyrůstal v německo-českém prostředí, po válce už jen v českém. Tato skutečnost však nebyla určující pro vznik interview, nýbrž životní propletenosti a činnost prof. Kühmeiera v Rakousku „ve službách“ země svého původu. Jako překladatel především české poezie do němčiny vydal knižně výběry z poezie Jiřího Kaina *Světélko ve tmě* (Brno 2002), Ivana Slavíka *Sonáta naděje* (2003), Josefa Suchého *Prach času* (Wien 2003). Je nositelem Evropské medaile Franze Kafky za uměleckou činnost (2004).

Vaše jméno a příjmení jsou kouzelnou jazykovou kombinací. Jsou výpovědí o Vašem původu, anebo jen náhodným spojením, které rozšiřuje řady spletitostí, kdy Richard Sommer je ryzí Čech, ale Roman Lopatka Rakušan jak poleno?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Narodil jsem se v Sudetech, které v té době byly anektovány Německou říší, takže mám z té doby německé rodné listy se jménem Johann. Po válce k nim přibýly české křestní a rodné listy, na nichž je uvedeno jméno Jan. Podle vládnoucích poměrů se pod různými asimilacemi a politickými tlaky české poněmčovalo a německé počesťovalo, často se to dělo i s příjmeními – např. Fingerhut > Náprstek, Thiersch > Tyrš, Wachsmann > Voskovec, Skočdopole > Springinsfeld, Dvořák > Hofer. V Rakousku tomu nechávám volný průběh. V běžném styku uplatňuji přednostně Jan jako kratší formu jména Johann, která se ostatně používala odjakživa, zejména v severním Německu či Holandsku. Poté, co v posledních letech přišel Jan do módy, začíná vesměs převažovat. Pro mě je to i jakási pocta zemi, z níž jsem vyšel a v níž jsou kořeny mých předků. Kromě toho mi jakékoliv národnostní cítění zůstalo cizí, ba dokonce se mi i přičilo, neboť se permanentně zneužívalo a dosud zneužívá víceméně všemi národy a má také proto svou neblahou tradici.

Za jakých okolností jste přišel do Rakouska?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Poprvé v roce 1968 na pozvání Orffova institutu (Orff-Institut) v Salcburku na letní kurz Orffova *Schulwerku*. V této době dokončil transformaci této elementární hudebně-výchovné metody do specificky české hudební tradice můj učitel na katedře dějin hudby, skladatel Petr Eben. Práce vydaná pod názvem *Česká Orffova škola* vzbudila můj zájem, neboť jsem z praktických

důvodů přesešel z hudebně vědného oboru (hudební věda) na pedagogický, který sliboval větší možnost uplatnění. Na salcburském kurzu jsem se seznámil s principy této metody, které mne zaujaly. Zde jsem rovněž úspěšně absolvoval zkoušku způsobilosti pro regulérní dvouleté studium a získal jsem stipendium ke dvouletému studijnímu pobytu. Takto vyzbrojen jsem se vrátil koncem července 1968 do Československa, abych mohl rozjet potřebnou povolovací úřední mašinerii. Na to nerad vzpomínám – od koho všeho jsem si musel vyprosit „doporučení“ všelijakých aparátčků, kteří neměli ani tušení, o co jde. V oblasti hudebního školství byl zájem perspektivně disponovat instruktory, kteří by principy Orffovy metody poznali u pramene a pak jako multiplikátoři této metody mohli působit na kurzech České Orffovy společnosti, jež tehdy vznikla, a tak přispět k jejímu rozšíření. Bohužel si ve stejnou dobu zamlouval i soudruh Brežněv, že spolu s ostatními, Pražským jarem znervózněnými spojeneckými vazaly, naučí soudruha Dubčeka a jeho liberální vládu zase tančit podle jeho píšťalky, jak se tomu byl Saša svého času vyučit v Moskvě. Jak to v srpnu dopadlo, je všeobecně známo... Nastalá situace způsobila, že jsem musel celou mašinerii rozjet znovu, neboť platné výjezdní doložky se staly z jednoho dne na druhý nepplatnými, což jsem se naštěstí dozvěděl z rakouských rozhlasových zpráv. Nakonec jsem ještě nanovo povolení dostal, ale studium jsem mohl začít až s několikátýdenním zpožděním. Ještě jsem se ani nestačil na Orffově institutu pořádně rozkoukat, když mi přišel dopis z Československého velvyslanectví ve Vídni se sdělením, abych se vrátil zpět, že mé studium není v souladu se státními zájmy a že jsem dostatečně kvalifikován svým studiem v Praze. Samozřejmě jsem

trval na tom dokončit zde započaté studium, které československý stát devizově nezatěžovalo, a teprve potom se vrátit. Moje argumenty nebyly přijaty, takže jsem byl za to v nepřítomnosti podle známého paragrafu pro nedovolený pobyt v zahraničí odsouzen ke čtyřem letům nepodmíněně, a to v první nápravné skupině. V rozsudku, který mi byl doručen, se soudce přímo omlouval za nízký trest odvoláním se na moji dosavadní bezúhonnost a dobrou pověst. Proto jsem požádal v Rakousku o azyl a po čtyřech letech o občanství. Pro svůj původ s uvedenou německou národností bych byl automaticky dostal německé občanství, ale já jsem nechtěl žít v žádném státě, který byl členem nějakého vojenského paktu.

Co jste v Československu vystudoval?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Po maturitě v Jablonci nad Nisou jsem studoval na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze obor hudební věda, ale k tomuto studiu jsem se vlastně pracně dostával několik let. Ačkoliv jsem u přijímacích zkoušek obstál, nebyl jsem pro numerus clausus nikdy zařazen do pořadí pěti šesti uchazečů připuštěných ke studiu. Přihlášek bývalo více než sedmdesát, navíc nebyl ani každý rok otevřen nový ročník. Petr Eben mi pak konspirativně poradil, abych se odvolal k rektorovi. Poté mě připustili alespoň k dálkovému studiu, které jsem z odborného jednooborového změnil na pedagogické dvouoborové – hudební výchova – nástroje, opožděně k tomu přišla němčina. Tu jsem na katedře germanistiky „stihl“ jenom dva semestry, přerušily to pak ty srpnové události. Prof. Goldstücker šel do emigrace a personál na katedře se jako všude začal vyměňovat.

Jaký byl prof. Goldstücker jako vysokoškolský profesor? Uváděl své studenty v době totality do tematiky „Franz Kafka“?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Jak prof. Goldstücker své přednášky koncipoval, nemohu jako externí posluchač posoudit. Nepochybně byl Franz Kafka jeho favorit a uměl jím studenty i zaměstnat, z čehož pak jistě i sám čerpal. S prof. Goldstückerem jsem přišel do styku jen při konzultacích a zkouškách. Byl korektní a vlídný, všichni z něj měli nemalý respekt,

uměl se někdy zeptat i na poznámku pod čarou. Po sametové revoluci jsem se s ním setkal ještě jednou náhodně v pražském antikvariátu v Dlážděné ulici. Stáli jsme oba vedle sebe a hleděli do literárněvědného regálu. Pídil jsem se po něčem od libereckého rodáka F. X. Šaldy, shodou okolností on zřejmě také. Přihlásil jsem se k němu a řekl o sobě pár slov. On mi pak vtiskl do ruky svou vizitku a přidal k tomu ještě i Šaldův *Zápisník*, který si zde vybral. Tím mi vlastně tento výtisk, který byl dokonce Šaldou podepsán, postoupil. Bohužel to bylo setkání poslední, rok na to v Praze zemřel.

Co Vás vedlo k rozhodnutí studovat hudební vědu? Jakou jste měl jako maturant představu o tomto oboru?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Vyrůstal jsem v hudebním prostředí, takže mě hudba již odmala zajímala. Mé představy o oboru hudební věda byly ve věku maturanta myslím dosti přesné – věděl jsem, že se budu vzdělávat v hudební teorii, v dějinách hudby atd.

Jako posluchač hudební vědy či hudební výchovy jste musel hrát na nějaký hudební nástroj. Jaký to byl? Hrajete na něj dodnes?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Jako dítě jsem hrával na akordeon, potom na klavír. Protože jsem zůstal sám s maminkou, ztratil jsem otce za války, nebylo finančně možné, abych se dostatečně v tomto směru vzdělával a dosáhl úrovně nutné ke studiu na konzervatoři. Takže toto přání bylo „vystřídáno“ studiem hudební vědy. Samozřejmě i zde jsem musel ovládat hru na klavír, což jsem musel dohonit.

Jak jste pokračoval ve studiu v Rakousku?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Kromě diplomu na Orffově institutu jsem ještě vystudoval na Mozarteu v Salcburku obor hudební výchova a nástroje klavír a zpěv, což šlo rychleji než nostrifikace pražských studií. Ke studiu germanistiky nebo slavistiky, k níž bych měl předpoklady, jsem se už nedostal. Musel jsem hledět na založení existence, a proto jsem přijal místo na Pedagogické akademii v Salcburku, kde jsem dostal příležitost podílet se na hudební výchově několika generací učitelů prvního a druhého stupně škol a zvláštních škol.

Dvě skutečnosti – Váš původ a studium němčiny – Vás „ušetřily“ problému, s nímž se potýkala řada emigrantů – neznalost jazyka. Znamená jste přesto nějaké rozdíly ve „své“ němčině oproti rakouské?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Zprvu mi žádné jazykové rozdíly, s výjimkou intonačních a nářečních, nebyly nápadné. Znal jsem „rakouštinu“ z vídeňského rozhlasu, který jsme od mala mohli poslouchat na středních vlnách, poněvadž jejich příjem nebyl rušen jako u jiných západních stanic. Rakouské němčině jsem tedy rozuměl.

Byla zde využita Vaše dvojjazyčnost?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: O moji dvojjazyčnost se nikdo nezajímal, při mém rakouském příjmení ji ani nepředpokládali. Odlišuji se přeci jen od rakouské hovorové němčiny tím, že mluvím spisovným „akcentem“. Ten jsem si víceméně zachoval. Jakékoliv podbízení po této stránce bych měl za trapné. Během let jsem se ale naučil dialekty sluchově rozlišovat, takže jsem věděl, z kterého konce nebo kouta kdo pocházel.

Za svoji překladatelskou činnost jste obdržel významná ocenění. Co Vás přimělo vydat se tímto směrem?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Hudba, můj obor, byla vždy spjata s poezií a výtvarným uměním. Nechtěl jsem být nikdy jen „fachidiotem“, a proto jsem již za raného studia rozšířil spektrum svých zájmů. Také jsem nemohl počítat s tím, že se děti od nás dokáží naučit tak obtížný a složitý jazyk, jakým čeština pro cizince nepochybně je, a to tak, aby si mohly jednou čtením otevřít okno pokladnice českého básnictví a literatury. Tak jsem si začal zkoušet překládat hlavně poezii, jejíž překladů je ve srovnání s beletrií podstatně méně. Kdybych věděl od začátku, co všechno tato práce obnáší, asi bych se zalekl a neodvážil se v tomto směru něco dělat. V podstatě mi o nic nešlo, dělal jsem to „do šuplíku“ a pro soukromý účel, přeložené básně jsem rozesílal na svých novoročenkách. To dělám dosud. Kupodivu se to setkalo s ohlasem.

Knižně vydané výběry z české poezie jsou věnovány básníkům, s nimiž se v učebnicích nesetkáváme.

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Ano, zaměřil jsem se na jisté, mému srdci blízké autory, převážně křesťanské provenience, kteří za totality nesměli téměř nic publikovat, natož aby se objevili v učebnicích. Tak došlo k tomu, že jsem uspořádal antologie z díla Ivana Slavíka, který nemohl své básně publikovat a „nad vodou“ se držel překlady např. Hölderlina či Novalise. Uměl kvalitu překladů posoudit a velmi mě v tom povzbuzoval, aniž by mi do toho zasahoval. Několikrát mě ujišťoval, že se neshledal v Česku s tím, jak jeho tvorbu chápu já. Těšilo ho, že v němčině jsou jeho básně mnohdy obohaceny o další dimenze, z čehož jsem měl radost i já. O mých překladech básní brněnského autora Josefa Suchého a o mé překladatelské práci se v dobrozdání vyslovil velmi uznale i nestor současných básníků Ludvík Kundera. Moji antologii z básnických sbírek a bibliofilských tisků básníka Suchého, která vyšla ve vídeňském nakladatelství Edition Atelier, vybavil dokonce svými ilustracemi. Překlady prózy jsem dělal spíše výjimečně. Když mě svého času skladatel Petr Eben požádal, zda bych jako jeho někdejší žák nepřeložil jeho biografii, kterou česky vydala jeho žákyně, jsem se po týdenním rozmýšlení do toho dal. Publikace vyšla v hudební nakladatelství Schott v Mohuči (Mainz).

Překlad literárního díla je vlastně vytvořením nového díla. Vystačí při překládání jen se dvěma jazyky?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Jako každý, kdo se překladem vážně zabývá, musím být vyzbrojen i slovníky nejrůznějšího druhu i různých dob. Obdivuji takového Jungmanna a jeho gigantickou slovníkovou práci na česko-německém slovníku, jehož reprint vlastním, a to vše prosím bez počítačů. Postrádám soudobou práci toho druhu. Jen čtyřdílný slovník Siebenscheinův, který byl znovu vydán po sametové revoluci – bohužel od ideologického balastu komunistické frazeologie neoproštěn –, jsem si sám doplnil sto šedesáti výrazy, které v něm scházely. A ještě stále přicházím na další, které tam nejsou vůbec, anebo chybí v synonymních alternativách. V novějším německém Dudenu s českými ekvivalenty to je jen jedno-směrné do češtiny, německý protiklad k tomu slovník postrádá.

Máte kontakty s překladateli české literatury v Rakousku?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Pouze náhodně. Ze začátku jsem se setkal s Dr. Christou Rothmeier, tehdy ještě pod jménem Hansen-Löwe.

Jaká bude Vaše odpověď na otázku: „Kdo jste?“ Jak hodnotíte postoje sudetských Němců v Rakousku, Německu vůči ČR? Navázal jste nějaké kontakty s těmito organizacemi?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Jednoduchá. Jsem „český Němec“, tedy „Deutschböhme“. Škoda, že pro pojem Böhmen nezná čeština ekvivalent, který by mohl rozlišit Tschechisch od Böhmisch. Tak má každá řeč svá jedinečná specifika, která ji zkrášluje a její oprávněnost podmiňují. Postoje sudetských Němců, ať už v Rakousku nebo Německu, jdou mimo mě, protože mnohé hlášky těchto předáků mě svou nekritickou jednostranností rozčilovaly. A také proto, že to bylo pro komunistický režim vítané sousto, dělat z Němců výhradně revanšistické strašáky. Ta instrumentalizace tragické minulosti a její populistické zneužívání zůstane pro mě navždy něčím odporným. Lidé se nikdy nemají zcela ztotožňovat s tím, co hlásají jejich mluvčí a profesionální tlučhubové. Kam bychom to pak dospěli!

Máte děti? Umějí česky? Jdou ve Vašich stopách?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Mám dvě děti, které se narodily v Salcburku. Nabídlí jsme jim jít v našich stopách, hudebně nadaní byli oba – syn i dcera, ale nakonec se hudbě profesionálně, a to na nejvyšší úrovni, věnuje pouze dcera Genia. Ta přesedlala z klavíru na zpěv a poté, co zvítězila na mezinárodní mozartovské soutěži v Salcburku, byla „z fleku“ angažována do Vídeňské státní opery. Mezitím již hostovala na všech významných světových scénách, od milánské Scaly až po newyorskou Metropolitní operu.

Jak si „udržujete“ češtinu v německy mluvícím prostředí?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Občasnou četbou denního tisku a literárních časopisů, ale také luštěním českých křížovek, z nichž lze poznat řadu neobvyklých pojmů a výrazů ze souboré češtiny.

Zúročil jste své poznatky z oboru hudební vědy v nějakých odborných pracích?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Ano, ale je to jen sporadické. Např. v hudebním časopise *Opus musicum* jsem publikoval eseje dirigenta Nikolause Harnoncourta.

Člověk nežije jen prací, nutně musí mít ke všem povinnostem takový normální protipól. Co dělá pan Kühmeier, když nepřekládá a nebadá?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: Docela běžné věci. Věnuji se hudbě, četbě, vycházkám. Rád jezdím na kole, plavu, v zimě chodím do sauny. Lyže mě pro zdejší masovou komerčnost od prvopočátku přestaly zajímat.

Prozradíte nám, co Vás v současné době nejvíce zaměstnává? Vaše nejbližší projekty, Vaše největší přání?

Mag. Prof. Jan Kühmeier: V šuplíku mám již dlouho hotovou antologii z díla Františka Lazeckého. Sehnan na poezii nakladatelství, je v každé době velmi těžké a za dnešních poměrů takřka nemožné. Proto se mi už nechce sháněním těchto možností plýtvat energií. Tu raději vynaložím na překládání dalších autorů. Naštěstí mně překládání neslouží k obživě. Moje přání? Zůstat při zdraví, abych mohl vydat přeložené věci, anebo se ještě dočkat třetího vydání svých instruktivních úprav lidových písní pro klavír, vydaných nakladatelstvím Peters. Aby se mi podařilo sestavit a vydat album dosud opomíjených písní významných či nedocenených skladatelů. Docela rád bych se dostal také ke zhudebnění některých básní, které mi leží na srdci, jako své pocty všem svým milým.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

UKÁZKY PŘEKLADŮ Jana Kühmeiera

Překlad z češtiny do němčiny

Josef Suchý

LHŮTA

Kdo vešel, musí jednou odejít
z příbytku mezi růžemi a zelenými
pruty;
nestejná bývá míra oné lhůty.
Kdo zůstal, musí úder snést a žít.
Nevrátíš větví lístek odvanutý.

Překlad z němčiny do češtiny

Reiner Kunze

SENSIBILE WEGE

Sensibel
ist die erde über quellen: kein baum darf
gefällt, keine wurzel
gerodet werden
Die quellen könnten
Versiegen

Wie viele bäume werden
gefällt, wie viele wurzeln

in uns

FRIST

Aus der Wohnstätte zwischen Rosen
und grünen Gerten,
muß einmal gehn, wer
eingetreten.
Doch ungleich ist das Maß jener Frist.
Ertragen muss den Hieb, wer blieb, und
leben.
Ein verwehtes Blatt dem Zweig zurück
kannst du nicht geben.

CITLIVÁ MÍSTA

Citlivá
jsou místa nad prameny: jediný strom
nesmí být pokácen, žádný pařež
vyvrácen
Prameny by mohly
vyschnout

Kolik stromů vykáceno
co kořenů vyvráceno

v nás

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Jaroslav Róna vystavuje obrazy

V Galerii Roberta Guttmanna v Židovském muzeu v Praze byla zahájena výstava obrazů Jaroslava Róny. Výstava nese název *Podobenství* a představuje výběr z umělcovy tvorby z let 1999-2008. Jaroslav Róna se narodil v roce 1957, vystudoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze sklářské výtvarnictví a ve své tvorbě se zabývá také malbou, sochařstvím, grafikou, kresbou, mozaikou, scénickým výtvarnictvím, vitráží apod. Jaroslav Róna na sebe poprvé upozornil jako jeden z prvních zástupců nové výtvarné generace, která se v Čechách objevila v polovině osmdesátých let. Její výtvarná tvorba byla ovlivněna novým uměleckým hnutím, známým jako neoexpresionismus neboli „špatná malba“. Róna se také účastnil generačního divadelního hnutí Pražská pětka a je jedním ze zakladatelů skupiny Tvrdohlaví, jejíž první vystoupení v roce 1987 se zapsalo do dějin jako nejvýraznější demonstrace nástupu postmoderny v Čechách.

Výstava *Podobenství* je veřejnosti přístupná do 10. května tohoto roku, mimo soboty a židovské svátky. (mk)

Lidé v Praze mohou vidět pátý ze šesti projektů Transparency 2009

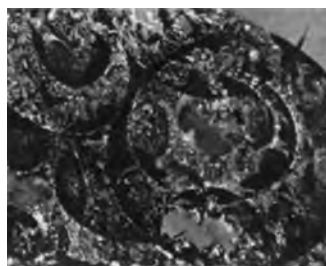
Návštěvníci Prahy mají k dispozici další světelnou atrakci, projekt *Tacet* Rakušanky Uly Rauterové umístěný na Vltavě u Muzea Bedřicha Smetany. Až do 30. června se zde bude rozsvěcet nápis *Tacet*. Nápis se rozsvítí jen v okamžiku, kdy relativně umlká okolní ruch a má tak upozornit na okamžiky ticha uprostřed městského hluku, které člověk většinou nevnímá. *Tacet* je latinský výraz pro ticho nebo mlčení. V hudební terminologii znamená dlouhou pomlku. *Tacet* je součástí projektu *Transparency 2009*, v rámci kterého venkovní prostory v Praze obohatí šest světelných a prostorových instalací. Umělci z několika evropských zemí je připravili u příležitosti předsednictví Česka v Evropské unii. Projekt *Transparency 2009* potrvá právě po dobu, kdy ČR bude stát v čele unie. Vláda akci zařadila mezi události, které mohou nosit logo českého předsednictví. V Praze byly již od loňského roku umístěny čtyři umělecké instalace. kk

Retrospektivní výstav obrazů Bohdana Kopeckého

Královéhradecká Galerie U Klicperů prezentovala do poloviny března výběr z tvorby malíře Bohdana Kopeckého, proslulého „pěvce nehezké severočeské krajiny kolem Mostu“, jak jej nazval literát a výtvarník Ludvík Kundera. Kopeckého celoživotním tématem a dílem je totiž krajina na Mostecku a v devadesátých letech na sopečné Havaji.

Rodák z Litomyšle a poválečný absolvent pražské krajinářské školy u profesora Otakara Nejedlého loni v srpnu

oslavil osmdesátiny. K jubileu se dočkal i velké a důstojné monografie, kterou vydalo nakladatelství Gallery. Po ukončení AVU v padesátých letech byl převelen k pomocným technickým praporům na Ostravsko jako horník a skončil v těžce zkoušené krajině mosteckých povrchových dolů. „Ačkoliv jsem to zprvu bral jako křivdu, nakonec jsem za léta strávená v dolech vděčný,“ uvedl před časem malíř Kopecký. „Díky každodennímu kontaktu se severočeskou krajinou jsem začal zachycovat atmosféru míst, která mizela kvůli postupující těžbě...“

Bohdan Kopecký: *Znamení hlubiny*

Po velice plodném období, kdy vznikly desítky kreseb a velikých pláten, upadl Kopecký koncem sedmdesátých let do výtvarné rezignace způsobené zákazem prodávat obrazy. Oživení v jeho tvorbě přinesla až polistopadová návštěva lávových polí Lanzarote na Kanárských ostrovech. Podle umělce mají sopečná pole s hornickým Mosteckem hodně společného, i když na rozdíl od tamních těžebních jam vznikají přírodní cestou. kk

Proběhla dražba obrazů Oskara Federera

V únoru probíhala v Londýně dražba ze sbírky předválečného ředitele Vítkovických železáren Oskara Federera. Dva obrazy se vrátily do Čech, další dva získali zahraniční majitelé a jeden nebyl vydražen.

Společnost Vítkovice Holding, která se snažila o získání nabízených děl, nakonec uspěla ve dvou případech – získala akvarel Hermanna Maxe Pechsteina *Rote Hauser* za 62 400 liber (necelé dva miliony korun) a drobný olej Lessera Uryho za 18 750 liber (zhruba 598 tisíc korun).

Obraz německého malíře Lovise Corintha *Blumen im Bronzekubel* se podařilo vydražit za 234 tisíc liber (téměř 7,5 milionu korun). Poslední ze sbírky Belgičan James Enzor a jeho *Nature mort a la lanterne (Zátiší s lucernou)* zůstalo nevydraženo.

Oskar Federer se narodil v roce 1884 v Jičíně. Po studiu na německé obchodní akademii v Praze nastoupil do obchodního oddělení Vítkovických železáren a stal se kuristou pobočky ve Vídni.

V roce 1918 dostal za úkol vybudovat pobočku v Praze a později i v dalších evropských městech. V roce 1932 se stal generálním ředitelem Vítkovického horního a hutního těžářstva v Ostravě – byl vůbec prvním ředitelem, který mluvil česky.

Kvůli svému židovskému původu byl Oskar Federer nucen opustit Československo a tak v březnu roku 1939 emigroval přes Paříž a Londýn do kanadského Montrealu. Zde zemřel v roce 1968.

Oskar Federer byl vášnivým a uznávaným sběratelem. Do svého nového domova v Montrealu si přivezl pouze deset nejvýznamnějších děl – mezi nimi byly například olejomalby Vincenta van Gogha, Cézanna, Gauguina, Mone-
ta nebo Renoira. Zbytek jeho sbírky byl zabaven nacisty a zůstal ve vítkovickém zámečku – některá z výtvarných děl se ztratila a ostatní se po skončení války dostala do Galerie výtvarného umění v Ostravě. Tyto předměty pak byly společně s dalšími vráceny dědicům původního majitele – Nejvyšší soud o tom rozhodl v roce 2007 a galerie musela díla vydat. (mk)

Šedesátka umělců zvažuje vytvořit jezdeckou sochu pro Brno

Více než šedesát umělců přemýšlí, jak by měla vypadat jezdecká socha pro Brno. Šest desítek tvůrců si na brněnském magistrátu vyzvedlo podmínky k soutěži na podobu sochy markraběte Jošta Lucemburského, která by měla

stát na Moravském náměstí. Jedná se o největší skulpturní projekt, který se realizuje v porevolučním Brně. Podle propozic soutěže má dílo připomínat Jošta Lucemburského (1351-1411) jako římského krále a moravského markraběte. kk

Na akci na podporu Kaplického blobu přinesli lidé stovky knih

Stovky knih přinesli lidé na pražskou Letnou v rámci happeningu na podporu návrhu Národní knihovny nedávno zesnulého architekta Jana Kaplického. Akcí s názvem Postav si sám chtěli upozornit na to, že nová knihovna je potřebná. ČTK to řekl jeden z organizátorů, student Janek Rubeš. Podle odhadů policie, která na celou akci dohlížela, bylo na místě kolem sedmdesáti účastníků. Podle organizátorů přišlo celkem 200 až 300 lidí, většina z nich se ale i kvůli mrazivému počasí nezdržela dlouho. kk

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Josef Mocker (1835-1899) architekt, restaurátor a stavitel katedrál

Josef Mocker pocházel z rodiny citolibských sedláků Josefa a Kateřiny Mockerových, kterým se 2. listopadu 1835 narodil jako nejstarší syn. Vystudoval pražskou Polytechniku, na zakončení své přípravy na dráhu architekta zvolil několika-
semestrové studium architektury na Akademii výtvarných umění ve Vídni. V roce 1862 zde

začal studovat ve třídě profesorů Eduarda van der Nülla a Augusta Siccarda von Siccardbourg, poté přešel k prof. Friedrichu Schmidтови. Po letech činnosti ve stavebním hnutí dómu sv. Štěpána ve Vídni (1864-1869) nastoupil jako stavební inženýr službu ve stavební thunovské kanceláři v Citolibech a jako pedagog Vyššího hospodářského a hospodářsko-průmyslového zemského učeného ústavu v Libverdě. Poté se Mocker v roce 1872 jako stavitel Jednoty pro dostavění chrámu sv. Víta ujal prací v Praze.

Osmdesátá léta znamenala vrchol jeho společenského uznání i jeho pracovních aktivit. Do této doby spadají především velké puristické rekonstrukce: oprav přízemí Velké jižní věže Svatovítské katedrál (1881-1886), rekonstrukce západního průčelí, chóru a částí lodi kostela sv. Bartoloměje v Kolíně (1881-1889), zahájení oprav paláce a věže s kostelem P. Marie a velké věže hradu Karlštejna (pod jeho vedením v letech 1888-1896), oprava chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře (1884-1896 pod vedením Ludvíka Lábera podle Mockerových plánů), Zelené brány v Pardubicích (1885-1886) a hlavní fáze oprav Prašné brány v Praze (pod vedením Mockera v letech 1876-1892) ad.

Josef Mocker byl mj. členem České akademie věd a umění, čestným členem Akademie výtvarných umění ve Vídni, nositelem řádu Železné koruny III. třídy, papežského řádu sv. Řehoře, čestného kříže Pro ecclesia et pontifice a Zlaté medaile pro církevní umění a vědu. kk

Katedrála sv. Víta, pohled od jihozápadu, před rokem 1862

Klostermannova Šumava

V Praze je k vidění zajímavá výstava fotografií Šumavy z doby spisovatele Karla Klostermanna. Jejím hostitelem jsou prostory výstavní síně Senátu. Je zde umístěno 24 obrazů, které se skládají ze série fotografií šumavské přírody. Autoři se jí snažili zachytit tak, aby co nejdříve odrážela Klostermannovu dobu s tím, že se nejedná o archivní snímky a všechny fotografie jsou nové.

Karel Klostermann je znám jako představitel realismu a takzvané venkovské prózy. Jeho sebrané spisy obsahují přes čtyřicet svazků románů, povídek a fejetonů. Klostermann pocházel z německo-českého prostředí, a vnímal proto Šumavu jako společný domov obou národů, v němž její budoucnost bude zajištěna v součinnosti Čechů a Němců. (mk)

Výstava Šumava za Karla Klostermanna

LITERATURA

Výstava poezie undergroundu

V pražské Galerii Montmartre v Řetězové ulici byla zahájena výstava o Václavu Havlovi v poezii českého undergroundu let 1977 až 1989. Výstava je pojmenována podle jednoho z veršů Egona Bondyho Měli jsme underground, máme prd. Expozice představuje kromě Bondyho texty Ivana Martina Jirouse, Fandy Pánka, Vratislava Brabence nebo Jaroslava Hutky a doplňují ji fotografie Bohdana Holomíčka. Použity jsou také citace z částí Havlova *Dálkového výsledku*, ve kterých se zaměřuje na svůj vztah k undergroundové kultuře.

Výstavu uspořádala Knihovna Václava Havla a byla otevřena do 13. března. (mk)

Herečka Geislerová básnířkou

Aňa Geislerová se 18. dubna stane po písničkáři, spisovatel a cestovateli Janu Buriánovi, který Literu moderoval poslední čtyři roky, novou moderátorkou ceremoniálu předávání cen Magnesia Litera. Díky této soutěži teď prý i píše básně. Svoji tvorbou bude totiž ceremoniál prokládat. „Jedna z myšlenek

pro slavnostní večer Magnesia Litery je, že budu číst svoji vlastní poezii napsanou speciálně pro tento účel,“ svějuje se Geislerová dennímu tisku.

Ocenění Magnesia Litera se uděluje od roku 2002 a má deset kategorií. Vloni se Knihou roku staly Niklový *Záhádky*, v próze zvítězil Luboš Martinek se svou knihou *Olej do ohně*.

Autoři a nakladatelé zaslali letos celkem 323 titulů, tedy o dvacet více než loni. Z nich porota na začátku března vybrala nominované. kk

Byla udělena Cena Ferdinanda Peroutky

Cenu Ferdinanda Peroutky za rok 2008 získali novináři a publicisté Ivan Medek a Erik Tabery a rozhlasový komentátor Milan Slezák. Cena Ferdinanda Peroutky byla založena v roce 1995 ke stému výročí narození tohoto významného českého novináře. (mk)

Literární noviny

Literární noviny změnily na přelomu ledna a února vydavatele. Dosud je vydávalo Centrum pro média a demokracii, od roku 1999 pod vedením Jakuba Patočky. Od února je vydavatelem občanské sdružení Právo, solidarita a informace, v jehož vedení figurují dva bývalí komunisté, exministr zemědělství ČSSD Jan Mládek a Zbyněk Fiala, jenž před časem šéfoval týdeníku *Ekonom*. Od února je v *Literárních novinách* šéfredaktorem.

Vydavatelské občanské sdružení Právo, solidarita a informace je spojeno přes osobu exministra Mládky s Masarykovou dělnickou akademií, jež je zase propojena s Českou stranou sociálně demokratickou, informuje deník *LN*.

Časopis se podle Fialy musí rozšířit, nabídnout pestřejší obsah a tak oslovit širší publikum, jinak by nepřežil. Sepětí s ČSSD se mu proto jeví logické. *Literárky* mají zůstat kulturně-politickým časopisem a letos se ani nemožnou spolehnout na podporu státu (uzávěrka žádostí byla v prosinci 2008). Ten je loni prostřednictvím ministerstva kultury dotoval částkou 325 tisíc korun.

„Jeden výtisk bude stát ve volném prodeji 35 korun,“ (doposud ve stáncích stál 25 korun), napsal Zbyněk Fiala ve svém prvním editoriale. nn

Bartošova Kytice z lidového básnictva

V jednom ze svých fejetonů pod názvem *Oči, prsten, řetěz* doporučuje spisovatel Ludvík Vaculík Bartošovu *Kytici z lidového básnictva*, kterou vydalo Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně. *Kytice* přivedla fejetonistu Vaculíka k úvaze o tom, kolik a jakých vjemů jsme přijali a pocítu

prožili v dětství. „Jsou to dnes různé zbytky tehdejších vědomostí, jež na našem duchu zanechaly vrypy a zvrásnily ho tak, jak zvrásněný je náš mozek. Jsou v tom i nepotřebné znalosti, jež prorůstají naši duševní krajinu jako keře, stromy, kameny, mezi nimiž máme zapomenutá zvířátka, brouky a neskutečné bytosti...“ napsal ve svém fejetonu Vaculík. „To všechno se v našem praktickém obcování s lidmi uplatňuje v našem vyjadřování, v asociacích... Při dnešních zprávách o akciovém trhu mi už nejednou napadlo vyprávění o tom, jak dědeček měnil, až vyměnil, nebo slyšel od jedné paní, která chtěla jakousi prostou věc, na niž měla právo, jak ji poslali od čerta k ďáblu, než jak ta slepička sehnala trochu vody pro kohoutka, aby neumřel atd.“ pokračuje ve svých úvahách fejetonista.

Kniha je reprint vydání z roku 1929, vyšla v počtu 800 výtisků. V předešlých pěti vydáních bylo vytištěno dohromady 19 510 výtisků. *kk*

Román pro muže

Minulý rok vydal populární český spisovatel Michal Viewegh svou dvacátou knihu s názvem *Román pro muže*. Jeho knihy se dobře prodávají, v knihovnách je na ně fronta – on si čtenáře hýčká a každý rok vydá nový titul, píše v *Ona dnes* Apolena Grossová. *Román pro muže* vydal v říjnu minulého roku, takže i příští kniha

(sbírka povídek o lásce) vyjde patrně na podzim, soudí autorka článku. Protože je psaní osamělé povolání, má Viewegh rád čtení a besedy se čtenáři. Také je znám jeho vypjatý vztah k prezidentovi České republiky.

Po *Nestydovi* a *Kláře* vzniknou přepisy (scénář společně s Aurelem Klimtem) *Krátkých pohádek pro unavené rodiče*. Slovenská premiéra Hřebejkova filmu *Nestyda*, inspirovaného Vieweghovými *Povídkami o manželství a o sexu*, s Jiřím Macháčkem v hlavní roli, měla v Košicích premiéru koncem února t. r. a v Praze již koncem října minulého roku.

Je to už v pořadí pátý vieweghovský filmový přepis. Šestá je *Případ nevěrné Kláry* a na *Krátkých pohádkách pro unavené rodiče* se pracuje. V plánu je natáčení dalších filmů, a to podle *Andělů všedního dne* a zřejmě i *Románu pro muže*.

Jeho *Báječná léta pod psa* v režii Petra Nikolaeva se stala nejnavštěvovanějším českým filmem roku 1977, vidělo je 350 tisíc diváků. Romantickou komedii režiséra Filipa Renče *Román pro ženy* vidělo přes 600 tisíc diváků a tím stala se nejnavštěvovanějším filmem roku 2005. *Účastníci zájezdu* v režii Jiřího Vejdělky se přiblížili osmi stům tisícům diváků. Dvorního filmáře zatím spisovatel nenašel.

Jméno Michal Viewegh zaručuje hit v knihkupectví i v kině.

Román pro muže, nakladatelství Druhé město, Brno 2008, 160 str. *kk*

František Janouch – *Ne, nestěžuji si*

Kniha s podtitulem *Malá normalizační mozaika* připomíná absurdní i tragickou „normalizaci“. Líčí, jak servilita k nové, okupanty dosazené moci, vítězí nad svobodným myšlením a slušností.

Vydalo nakladatelství Akropolis, 308 stran, 259 Kč

kk

90 let Ladislava Mňačka

Devadesát let už dávno není tak bájnou věkovou hranicí, jakou bývala ještě třeba před padesáti lety. Podíl lidí, kteří se dožijí devadesátky, se posledních letech prudce zvyšuje. Bohužel slovenský spisovatel Ladislav Mňačko patřil mezi ty, kteří na tuto životní metu nedosáhli. Proto devadesáté výročí jeho narození, které připadlo na konec ledna letošního roku, si můžeme připomenout pouze ve formě vzpomínky. Rodák z Valašských Klobouků prožil dětství ve slovenském Martině. Za války byl kvůli svému židovskému původu vězněn v koncentračním táboře, odkud se mu však podařilo utéci. Později se přidal k partyzánům působícím na jeho rodném Valašsku. Jeho válečné prožitky výrazně ovlivnily jeho tvorbu v poválečném období. Jako mnoho jeho vrstevníků postižených nacistickým terorem se stal silně věřícím komunistou. Vrhel se na žurnalistiku a pracoval jako redaktor stranických listů *Pravda* a *Rudé právo*. Poté působil jako zpravodaj československého tisku v zahraničí, ať už v Evropě, nebo v Asii. Jeho postoje se postupně měnily a stále více se přikláněl k reformnímu proudu v komunistické straně a řadil se mezi ty, kteří se ve svých knihách vyrovnávali s tíživou realitou stalinistického teroru v Československu na konci čtyřicátých a na počátku padesátých let. Dalším jeho velkým tématem bylo období druhé světové války. Mňačkovy knihy vynikaly poetickou silou, ale i odvahou otvírat dosud tabuizovaná témata. Z jeho prací stačí snad jmenovat jen ty nejslavnější, jako byly třeba knihy *Smrt si říká Engelchen* (1959), *Opožděné reportáže* (1963) nebo *Jak chutná moc* (1967). Kvůli svému politickému přesvědčení a odvážnému vystupování se stále častěji dostával do konfliktů s vládnoucím režimem. Dalším problémovým bodem jeho vztahu k tehdejší vládnoucí moci v Československu byl také poměr k izraelsko-arabské válce, při níž se Mňačko stavěl jednoznačně na stranu Izraele, zatímco vedení KSČ se po vzoru Sovětského svazu přiklánělo především na stranu jeho arabských protivníků. Do takzvaného obrodného procesu se zapojil plnou silou a po okupaci země Československo opustil a zamířil do Rakouska. Část svého exilu prožil také v Izraeli. V době svého zahraničního pobytu spolupracoval i s některými exilovými nakladatelstvími a vydal v této době také politický román zabývající se životem v tzv. „reálném socialismu“. Po listopadu 1989 patřil mezi osobnosti, které se rozhodly pro návrat do Československa. Zde bojoval především proti rozpadu společného státu Čechů a Slováků, kterému však ani on nedokázal zabránit. Po vzniku samostatného Slovenska a České republiky si nakonec jako své bydliště zvolil Prahu. Symbolicky však zemřel jinde, na Slovensku, v Bratislavě, 24. února 1994. V současné době se občas setkáváme s nepochopením,

jak ten či onen mohl být komunistou a to dokonce komunistou zapáleným a hluboce přesvědčeným. Najdou se i mnozí lidé, kteří pro tento fakt jsou dnes ochotni každého hned a definitivně zatratit. Málo se přitom starají o kontext doby, neberou v úvahu sílu zážitků druhé světové války a obrovskou touhu budovat nový spravedlivější svět. A ani je nenapadne ocenit sílu, s jakou se původně nekriticky nadšení komunisté stalinského ražení dokázali postupně prodírat k pravdivějšímu poznání a k úsilí o nápravu dřívějších přehmatů. Jejich často nesmírně bolestivý přerod šmahem odsuzují jako pouhé pokrytectví. Takto smýšlející snad nad vzpomínkou na Ladislava Mňačka jen mávnou rukou – nu což, další komunista, který pak měl kocovinu ze svých činů. Ti ostatní, a doufám, že jich bude víc než příslušníků oné první skupiny, se naopak budou moci bez předsudků zamyslet nad osudem intelektuála, v jehož životě i díle se neustále křížila složka česká, slovenská a židovská, v tom strašném neklidném 20. století. Dnes se to snad však může zdát pouhou historií, bez nějakého bezprostředního vlivu na dnešek. Ale vzpomeňme si na představy našich předků před sto lety, jak jim se jevil stálý pokrok zaručen. Stále si ještě nemůžeme být jisti, s jakým přídomkem vstoupí do dějin to naše 21. století a jestli se nebudou ještě zkušenosti Ladislava Mňačka hodit podstatně více, než by nám bylo milé. (MaFr)

Spisovatel František Nepil by letos oslavil 80. narozeniny

František Nepil (10. 2. 1929, Hýskov – 8. 9. 1995, Praha), spisovatel s těžištěm tvorby v pohádkové a příběhové próze pro děti, publicista, literární otec polní žínky Evelínky, psa Baryka nebo Makového mužíčka. Pro dětské pořady

psal texty ke scénkám dvojice Spejbl a Hurvínek, k televizním večerníčkům, sestavoval literárně-hudební pořady pro mládež ad. Mj. psal texty pro krátké relace, v nichž vystupovala i dvojice M. Horníček a J. Werich, populární cykly fejetonů a causerií. Díky svému nezaměnitelnému hlasu i milému a vtipnému vyprávění je oblíbeným protagonistou zvláště rubriky Z rozhlasového archivu Českého rozhlasu. kk

Zapadlí vlastenci

Raisovi *Zapadlí vlastenci* jsou oblíbeným slovním spojením učebnic češtiny. Zda by se mezi školáky ale našel někdo, kdo je skutečně četl, je otázka. Kromě *Zapadlých vlastenců* je Rais autorem celé řady dalších děl, vyniká mezi nimi např. tragický *Kalibův zločin*. Karel Václav Rais byl člověk velmi laskavý a měl rád děti. Alespoň tak na něj v roce 1937 vzpomínala jeho dcera.

„Když jsem byla malá holčička, měli jsme s tatínkem dvě společné velké lásky. První: louky plné jarních kytíček, jež svítily žlutí pampelišek, pryskyřníků a blatouchů. A druhou pak loutkové divadélko. Ach, když si vzpomenu, jak mi náš tatínek hrával divadlo. Bývalo to v zimě, když se šelo, sněhem bylo bílo a měsíc svítal jako ocel. Všichni jsme poslouchali, i můj kocour, černý jako noc. Princezna slovíčka něžně ukrajovala jako máslo, kmotr Škrhola jadrně vykládal, kašpárek byl chlapík mazaný, čert bručel, že z něho byl strach, a princ, který princeznu vysvobodil, byl ušlechtilý a statečný. Náš tatínek uměl hrát divadlo, že se vypovědět nedá, a rád nás měl, že se zapomenout nedá.“

Karel Václav Rais se narodil 4. ledna 1859 v Bělohradě. *Převzato z Českého rozhlasu*

DIVADLO, RÁDIO, TELEVIZE

Hamlet, který vsadil na soubor a odhodil klíše

Svého prvního velkého Shakespeara připravil v Brně režisér Jan Mikulášek. V Divadle Husa na provázku inscenoval *Hamleta*. Slavné drama podle kritika Luboše Marečka, *MF DNES*, mladý tvůrce pojal netradičně, ne jako pompézně okázalý rozklad prohnitého královského majestátu, ale jako komorní tragédii rodiny v prolhaném systému. Zde zazní i žertovná parafráze muziky z *Adamovy rodiny*, herci místy až groteskně šaškují, záměrně zahazují repliky nebo je aspoň deklamují s nezúčastněnou civilností. Divákovi tak zpochybňují zažitě představy o hrdinech jedné z nejslavnějších truchloher světa, komentuje recenzent.

Mikuláškův *Hamlet* je herecky přesně stylizovaná inscenace, která netrpí přemírou režijních ozdob, obchází zažitá hamletovská klíše a může tak rezonovat zejména u mladého publika, zakončuje autor článku. kk

Listy důvěrné dramatika Briana Friela

Hru *Listy důvěrné* známého irského dramatika Briana Friela s Jiřím Štěpničkou v roli Leoše Janáčka uvedlo koncem února Národní divadlo. Komorní drama v režii Lucie Bělohradské je sondou do Janáčkovy soukromí – týká se jeho

vášnivého milostného vztahu ke Kamile Stösslové, vdané, o 37 let mladší ženě. Součástí inscenace je i provedení Janáčkovy skladby *Listy důvěrné* smyčcovým kvartetem Eve Quartet. kk

Z televize k rádiu

Herečka Iva Pazderková, známá spíše jako Blbá Blondýna z pořadu televize HBO *Na stojáka*, se nově objeví v roli moderátorky na Expresradiu. Už jí prý přestalo bavit se pořad se tvářit, líčit a vypadat blbě... kk

Zábava

Milan Šteindler a David Vávra oprášili legendární postavy Karla a Egona. Zbrusu nových dvanáct dílů nekonvenční výuky německého jazyka *Alles Gute* bude vysílat internetová televize Stream.cz. kk

Před sedmdesáti lety v únoru se narodil herec Ladislav Mrkvička

V současné době je Mrkvička členem Národního divadla a učí mladé herce na pražské DAMU.

Dětské publikum na Berlinale bylo nadšeno českým filmem

Mezinárodní premiéru a zároveň první uvedení v soutěžní sekci filmů pro děti měl na filmovém festivalu Berlinale snímek *Kdopak by se vlka bál?* Film režisérky Marie Procházkové o krizi a nápravě rodinných vztahů sklídl v jednom z velkých sálů známého berlínského multikina Zoo Palast ovace dětského publika a představitelka hlavní role Terezky, sedmiletá Dorotka Dědková, zažila první velkou autogramiádu svého života. *kk*

Věra Chytilová slavila jubileum

V únoru oslavila v Praze 80. narozeniny filmová režisérka Věra Chytilová. Při této příležitosti obdržela v pražské restauraci Parnas zlatou medaili Akademie múzických umění, na jejíž fakultě studovala a v současnosti stále vyučuje. Toto ocenění v minulosti získali například dokumentarista Jan Špáta a francouzský scénárista a režisér Jean-Claude Carrière. Medaili režisérce Chytilové předal prorektor AMU Miloslav Klíma a projev pak přednesl děkan FAMU Pavel Jech. Mezi gratulanty bylo množství známých i významných osobností, například umělecká ředitelka Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech Eva Zaoralová, kameraman Miroslav Ondříček nebo třeba herec David Vávra. Věra Chytilová je držitelkou mnoha různých cen – mezi jinými i státní medaile Za zásluhy. *(mk)*

Ivetka a její hora (dokumentární film)

Nedávno jsem viděl film *Ivetka a hora*. Je o zjevení Panny Marie v Litmanově na východním Slovensku. Film teď běží v českých kinech a kromě toho se dá koupit na DVD.

O Litmanově jsem před léty něco málo slyšel, ale bylo toho tak málo a zároveň tak rozporuplné informace, že jsem se nikdy nezajímal dovědět se víc. Co mne na celém filmu nejvíce překvapilo? Člověk může mít pochybnosti o tom, jestli se paní Ivetě zjevila Panna Maria, nebo ne. Ale když ji vidí v takto decentně udělaném filmu mluvit o tom zjevení, o Bohu, o duchovním životě, o víře, tak i ten nej-

větší skeptik musí uznat, že má před sebou autentickou osobnost, pokornou a velice moudrou. Mluví jako někdo, kdo je přirozenou autoritou. My jsme si zvykli dívat se na lidi na důležitých a významných postech, ať již politických, církevních atd., jako na autority. Autorita je ale něco, co se nedá naučit – autorita, to je souhrn mnoha vlastností – především pokory, dovednosti, vzdělání, a tak trochu i šarmu. Autoritou se člověk nestává automaticky tím, že získal nějaký úřad či postavení. Autoritu člověk v sobě buď má, anebo ne. Tu nedostává, ta musí být v něm samém, tím, že je upřímný, pokorný, skromný... Mnoho lidí se stalo autoritami právě tím, že dokázali říct **ne** a nevzali na sebe úřad, protože věděli, že na to nemají. Naopak jiní, kteří na sebe ten úřad vzali s tím, že se stanou autoritou, tím navenek jen potvrdili, že žádnou autoritou nejsou. Žel, jak nás život a zkušenosti učí, máme kolem sebe mnoho lidí v důležitých funkcích – i hierarchických – církevních, ale jen pramálo skutečných autorit...

Ta *Ivetka* mne opravdu vzala za srdce, moc se mi líbí a budu ten film doporučovat všem lidem, které znám.

(ThLic. Peter Žaloudek, Wien, 1. 2. 2009)

Odešel kameraman Ilja Bojanovský

V sobotu 14. února 2009 zemřel v jedné z pražských nemocnic ve věku 86 let klasik české televizní tvorby, kameraman Ilja Bojanovský. Bojanovský byl dlouholetým pedagogem na Filmové a televizní fakultě v Praze, jejím děkanem i rektorem Akademie múzických umění. V letech 1961 až 1990 působil jako hlavní kameraman hudebních pořadů v České televizi. Specializoval se na pořady s hudební a baletní tematikou. Autorsky se podílel na vzniku významných operních televizních projektů, na cyklu *Hudba z respira* i na přímých přenosech z Pražského jara. Před pěti lety udělila Asociace českých kameramanů Iljovi Bojanovskému cenu za celoživotní dílo, ve kterém je na 1 300 inscenací a dokumentů. *Kk*

Ve věku 41 let zemřela v Mnichově na rakovinu herečka a režisérka Dana Vávrová

Dana Vávrová

Před odchodem do Německa hrála ve filmu Oldřicha Lipského *Ať žijí duchové!* (1976), ve veselohře *Jak se točí Rozmarýny* (1977) Věry Plívkové-Šimkové, v seriálech *My všichni školou povinní*, *Bambinot* nebo *Arabela*. Často vystupovala ve filmech svého manžela Josepha Vilsmaiera, mj. v dramatu *Stalingrad* (1993). V Česku se také objevila ve snímcích *Početí mého mladšího bratra* (2000) nebo *Zatracení* (2002). *Kk*

HUDBA

V Litomyšli zazpívá Kožená

Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl 12. 6. – 5. 7. se bude moci letos pochlubit rekordním počtem představení a dvěma českými hvězdami, a to zpěvačkami Magdalenou Koženou a Dagmar Peckovou. Pecková vystoupí ve dvojroli Cizí kněžny a Ježibaby ve Dvořákově opeře *Rusalka*, která se letos bude hrát na dvou místech – v amfiteátru a na zámku. 51. ročník mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl se uskuteční přesně šedesát let od konání první Smetanovy Litomyšle v roce 1949. Navíc uplyne 185 let od narození a 125 let od úmrtí Bedřicha Smetany.

Festival potrvá 25 dní a uskuteční se 30 pořadů.

Info: www.smetanovalitomysl.cz

Kk

Bertramka

Proslulá pražská vila Bertramka, ve které Wolfgang Amadeus Mozart dopsal operu *Don Giovanni*, se vrací právoplatným majitelům, informují *Lidové noviny*. V roce 1929 ji od mezinárodní nadace Mozarteum odkoupila česká Mozartova obec. Komunisté ale obec v roce 1986 protiprávně donutili, aby se vily vzdala. Českým soudům trvala náprava křivdy bezmála 18 let, konstatují noviny. Až od minulého čtvrtka Bertramka po rozhodnutí pražského vrchního soudu definitivně náleží Mozartově obci. Podle *Lidových novin* předseda Mozartovy obce Tomislav Volek již plánuje změny. Dosavadní expozice považuje za sice efektní, ale o vztahu Mozarta k Praze podle něj příliš nevyovídá. Obec také plánuje pořádání pravidelných mozartovských koncertů pro veřejnost.

Kk

Opera Věc Makropulos otevřela v Praze přehlídku Opera 2009

Opera *Věc Makropulos* Leoše Janáčka zahájila v pražském Národním divadle přehlídku operní tvorby tuzemských divadel Opera 2009. Znamou Janáčkovu operu v režii Christophera Aldena dirigoval Tomáš Hanus. Devátý ročník společné akce operních souborů do 17. března nabídne více než desítku operních inscenací. Festival je nesoutěžní. S výjimkou brněnské Janáčkovy opery, která se nezučastní z provozních důvodů, přijedou všechny české stálé operní scény, jejichž nabídka zahrnuje například trojici Janáčkových oper – kromě *Makropulos* zazní v podání plzeňského souboru *Její pastorkyňa* s Ivanou Veberovou v titulní roli a ústecká *Káta Kabanová*, v níž hlavní roli vytvořila Valeria Vaygant. Současnou praxi úspěšného obsazování zahraničních sólistů do českých oper potvrzuje i *Dalibor* s Rafaelem Alvarezem, kterého olomoucké divadlo přiveze v novém českém přebásnění původního německého libreta Pavlem Drábkem. Následují opery italské: liberecký soubor uvede Verdiho *Simona Boccanegra* s Amélií v podání Christiny Vasilevy, nominované na letošní Cenu Thálie. A opavská opera nabídne sólistku, která již držitelkou této prestižní ceny je – Katarínu Jordu Kramolišovou, která se po *Normě* představí v další parádní dramatické kolora-

turní úloze *Lucie di Lammermoor*. Budějovický soubor ze své nabídky vybral *Sílu osudu*.

Pražské publikum bude mít mimořádnou příležitost poznat jednu z nejlepších inscenací loňské sezóny – ostravského *Dona Giovanniho* v přebásnění Jaromíra Novhavičí, z něhož tryská jiskřivý humor a jazyková hravost, v titulní roli s dalším adeptem na Cenu Thálie, Martinem Gurbalem. A konečně se v rámci festivalu uskuteční i koprodukční premiéra Státní opery Praha s vyhlášenou inscenací Brittenovy *Smrti v Benátkách* v režii Yoshiho Oidy.

V rámci festivalu také zazní tři opery českých současných skladatelů – ovšem nikoli v podání stálých divadel: Ensemble Damian uvede Zouharovu operu *Noci dnem*, druhý osobitý moravský soubor Ensemble Opera Diversa svou poslední novinku *Společná smrt milenců v Šingawě* Ondřeje Kyase a Pavla Drábka. A Divadlo Kytka se vrací operkami Vladimíra Franze *Opera ještě nezemřela* a *Tajemný listonoš*. Do programu festivalu je zařazena také premiéra Dětské opery Praha s Kříčkovými *Ogary*.

Také letos budou výjimečné výkony oceňovány čestnými cenami, takzvanými Libuškami. Ceny budou předány 17. března na závěrečném Galakonzertu Opera 2009 – mistři italského belcanta, na němž vystoupí sopranistka Simona Houda Šaturová. „Festival umožňuje nahlédnout, jak se vyvíjí tuzemská operní scéna a představuje pro nás reflexi operního dění,“ uvedl ředitel Národního divadla Ondřej Černý.

Informace jsou na www.festivalopera.cz.

Archiv Supraphonu

Supraphonský archiv skrývá ve svých útrokách poklady vydávající svědectví o 20. století. Čtyři tisíce hodin klasické hudby, tři tisíce hodin mluveného slova. To vše je uloženo na médiích od křehkých desek po harddisky. Jsou zde například Talichovy nahrávky s Českou filharmonií, projevy papalášů z padesátých let, dechovka, jazz, komerční muzika. Nejstarší snímky jsou z dvacátých let minulého století, natočila je Ema Destinnová. Ve vlastnictví dnešního Supraphonu je zahrnuto i dědictví prvorepublikových značek Ultraphon a Esta.

Digitalizace všech položek, kterých je hodně přes sto tisíc, je zhruba v polovině. Zatím se digitalizovaly základní věci, jako jsou záznamy České filharmonie nebo Rafaela Kubelíka, tj. jen vážná hudba, upozorňuje ředitelka Supraphonu Jana Gondová.

Letos plánuje Supraphon jako české vydavatelství doplnit katalog Bohuslava Martinů, který má v tomto roce jubileum. S rozvíjejícím se internetovým stahováním hudby přichází i archiv Supraphonu s inovacemi, spojil se s různými servery. Podle ředitelky dokáže firma rychle vyhovět všem požadavkům zákazníka. „Supraphon již nemá monopolní postavení, tehdy vlastnil i několik studií, ale nepřišel o své zahraniční partnery, přežil i nelehké období, kdy nastoupily mezinárodní koncerty. Dnes by ovšem ale stěžilo realizovat například komplet symfonií Gustava Mahlera s Václavem Neumannem, které máme v archivu,“

doplňuje ředitelka. Obchodní zastoupení má Supraphon ve třiceti zemích světa.

Dnešní podíl nahrávek populární hudby, která je v České republice velice úspěšná, činí 60 % z celkového počtu nahrávek Supraphonu. Supraphon má na hudebním trhu specifické postavení právě díky svému bohatému archivu. Z nových nahrávek vydalo nakladatelství druhé album pop punkové kapele Rybyčky 48, Luboše Pospíšila *Příznaky lásky*, nové album písničkáře Vlasty Třešňáka nebo kooperace s paní Marlen Krylovou ohledně odkazu Karla Kryla, nahrávku s Čechomorem ad., ale také nahrávky s houslistou Pavlem Šporcem.

Michal Pavlíček bude opět vystupovat

Poté, co prodělal operaci srdce, se Michael Pavlíček vrací na koncertní pódia. Podpoří nové album *Srdeční záležitosti*, jež vydá v polovině března.

Album Gipsy.cz Reprezent uspělo u recenzentů Songlines

Loňské album skupiny Gipsy.cz *Reprezent* uspělo u recenzentů britského časopisu *Songlines*. Prestižní magazín zabývající se worldmusic zařadil v aktuálním čísle desku *Reprezent* do seznamu Top of World Album. Skladba *Benga Beating* byla umístěna na stejnojmennou kompilaci. „V recenzi obdrželo CD *Reprezent* nejvyšší ocenění pěti hvězdiček z pěti možných,“ uvedl Přemysl Štěpánek z vydavatelské firmy Indies Scope Records. Předchozí nahrávka Gipsy.cz byla v časopise *Songlines* oceněna třemi hvězdičkami. Album *Reprezent* se nyní dostává na britský trh. Již koncem minulého roku ho začali distribuovat v několika evropských zemích, Japonsku a Spojených státech. Na jaře se pak objeví i na španělském, portugalském, francouzském a italském trhu.

V Rudolfinu se na pódiu sešli Bittová, Viklický, Mraz a Tropp

Houslistka, zpěvačka a herečka Iva Bittová a přední jazzmani Emil Viklický, George Mraz a Laco Tropp se představili ve Dvořákově síni Rudolfiny. V rámci turné pojmenovaného po desce *Moravian Gems* putují po čtyřech

českých a slovenských městech. V programu na pomezí folklóru, vážné hudby a jazzu zazněly folklorní písně v jazzovém aranžmá Emila Viklického. Doplnilo je několik jeho autorských skladeb, včetně variace Janáčkovy *Sinfonietty*.

Kapela Blue Star složila druhým albem Několik přání hold Václavu Pokornému, skladateli a příteli R. A. Dvorského

Kapelník Václav Marek, jaroměřický rodák, jehož akordeon – podle Kamila Běhounka – odlišuje Blue Star od dalších souborů hrajících taneční a swingovou hudbu první republiky, chce svým vzorům – R. A. Dvorskému a jeho Melody Boys i orchestrům Karla Vlacha aj. – splácet dluh. Proto nové album, vydané koncem minulého roku, věnoval devadesátiletému Václavu Pokornému, autorů písní *Říkej mi to potichoučku*, *Chladné polibky*, *Několik přání* aj. Pokorný, po otci lékárník a později důstojník z povolání, byl dvorním skladatelem a aranžérem u R. A. Dvorského, později pracoval pro Karla Vlacha.

Druhá polovina cédéčka je věnována různým autorům, např. Emanuelovi Fialovi, Josefu Grusslovi, Emanuelu Nováčkovi, Jaroslavu Malinovi ad., a na závěr přidavkům s panem Jiřím Suchým jeho oblíbených W+V, a to písním *Stonožka*, *Život je jen náhoda* a *Nebe na zemi*.

Ansámbl Blue Star Václava Marka pořídil fotografie k albu *Několik přání* v Kotěrově pracovně v hradeckém Muzeu východních Čech. CD doprovází i výpravná knížka se vzpomínkami Václava Pokorného

Zpěvák Pavel Novák prohrál svůj boj s rakovinou

Zpěvák, skladatel, hudebník a spisovatel Pavel Novák prohrál v 64 letech svůj boj s rakovinou. Zemřel v přerovské nemocnici, kam byl převezen. Hvězda přerovského rodáka Nováka zazářila nejvíce koncem šedesátých a počátkem sedmdesátých let, kdy dobýval vrcholné příčky hitparád. Novák, ve své době jedna z nejvýraznějších postav české populární hudby, již delší dobu trpěl svou nemocí, v létě a na podzim roku 2000 podstoupil dvě obtížné operace zhoubného nádoru. Souboj se zákeřnou chorobou však nevzdával. „Dokud mu to nemoc v posledních letech úplně neznemožnila, on se s tím úzasně pral,“ řekl ČTK hudební kritik Jiří Černý. Pavel Novák patřil podle něj hned po první vlně českého rocku, kterou tvořili Sputnici, Olympic a pár pražských skupin, k té další, jíž se podařilo rockovou hudbu propojit se středním proudem. „A vedle Petra Nováka a Petra Ulricha byl v těch šedesátých letech jednou ze skladatelských postav českého bigbitu,“ řekl Černý. Dodal,

že zatímco ze začátku se Novák soustředil na „učesanější“ rokenrol, později pro svou přerovskou skupinu Synkopy začal vytvářet repertoár, který mu vystačil i na sólovou kariéru. Kromě koncertování se pustil i do psaní. Je autorem knížek pro děti, pětisetstránkové knihy vzpomínek i kratších povídek.

Muzikálové divadlo Milenium se otevírá

Muzikálové divadlo Milenium v pražských Holešovicích se otevírá. Diváky chce nalákat na tituly známé především z jejich filmové podoby: muzikálem *Kladivo na čarodějnici*, děti klasikou *Ať žijí duchové*. Autory hudby *Kladiva*, jehož premiéra je plánována na 30. dubna, jsou pronájemci divadla Pavel Holý, někdejší frontman předrevoluční bigbeatové kapely Dr. Max, a Milan Levý. Autorem libreta je novinář Marek Kožušník, texty vytvořil Jan Krůta.

Před 120 lety měla v Národním divadle premiéru nová opera Antonína Dvořáka *Jakobín*

Libreto k ní napsali Marie Červinková-Riegerová a její otec František Ladislav Rieger.

V říjnu před 21 lety zemřel skladatel a kapelník Jaroslav Malina, rodák z Hořic

Na rodném domě ve Sladkovského ulici v Praze mu visí pamětní deska, dílo akademického sochaře Romana Richtermoce. Připomíná, že se tady dne 4. července 1912 populární kapelník z kavárny Vltava a písničkář swingové éry narodil. Malina napsal stovky skladeb tanečních i takzvaných lidovek, které se staly evergreeny. Nahrál hudbu ke třiceti filmům. Pořady tanečního orchestru Jaroslava Maliny přenášel přímo Československý rozhlas.

IN MEMORIAM

17. ledna 2009 zemřel ve Francii ve věku 81 let český orientalista a světoznámý drávidista **Prof. PhDr. Kamil Zvelebil** (17. 11. 1927). Po ukončení studií působil až do roku 1970 jako vědecký pracovník v Orientálním ústavu ČSAV v Praze. V té době uveřejnil své první příspěvky k drávidské filologii a překládal také do češtiny starotamilskou poezii i moderní tamilské a malajálské romány. V té době

také přednášel na filozofické fakultě, ale také jako hostující profesor na univerzitách v Chicagu a v Heidelbergu.

Po sovětské okupaci v roce 1968 opustil Kamil Zvelebil i s rodinou svoji vlast a působil potom až do své penze na univerzitách v Chicagu, Paříži, Leidenu a Utrechtu. Zbytek svého života pak prožil v jižní Francii.

Do historie světové drávidistiky se Kamil Zvelebil zapsal natrvalo řadou objevených monografií a vědeckých statí. Do svého odchodu z vlasti se podílel autorsky také na několika kolektivních dílech českých indologů a přispíval také původními statěmi a překlady do nejrůznějších časopisů.

Celoživotní dílo PhDr. Kamila Zvelebila bude mít vždy svoje pevné místo ve světově poměrně málo pěstovaném, ale významném vědním oboru, spjatém s osobitou jihoidickou kulturou. (mk)

Jmenologie se zádrhely

Nebojte se, nechci vás unavovat vyprávěním o nějakém novém vědním oboru, jak naznačuje koncovka podstatného jména v titulku. Chci si s vámi pouze popovídat o zvláštностech a zajímavostech lidských křestních jmen a přijmení.

Nedávno se mi dostala do rukou útlá knížka, která pojednává o křestních jménech. Jsou tam uvedena v abecedním pořadí a já si uvědomil, kolik kdysi populárních jmen zmizelo v nenávratnu. Nebo znáte nějakou mladou Anežku či

Svatoslavu? Nebo Huga či Ferdinanda? Možná mezi dávno zesnulými předky, ale sotva mezi občany 21. století. Existují ovšem také trvalky, jména, přeživší nejrůznější éry, politické systémy, kulturní či sportovní veličiny.

Znal jsem člověka, který byl synem nadšeného vyznavače tzv. vedoucí (ve skutečnosti jedině) partaje bývalého režimu. Když se mu narodil syn, rozhodl se dát mu samozřejmě jméno velkého, moudrého otce proletariátu celého světa. Konečně Josefů běhá po světě mnoho, i synů po vzoru nějakého jiného Josefa, takže nikdo nevěděl, proč se zmíněný stal jedním z nich. Jemu ovšem po letech, když už nabýval rozumu, svěřil otec, čím jméno chudák synátor nosí. Nos ho hrdě, dodával při každé zmínce jeho stvořitel, je to největší génius lidstva. Jenomže syn byl s přibývajícím věkem čím dál tím větším odpůrcem takových samozvaných géníů a byl ze svého jména velice nešťastný, což mi dával často najevo; podařilo se mi ho uchlácholit teprve poukazem, aby byl šťastný, že ho otec nevyzdobil jménem Vissarionovič; to by bylo přece ještě horší. Tento argument nebohý Josef uznal a od toho dne už si na svůj osud nestěžoval.

Do jména budoucího potomka mluví pyšným otcům a matkám kdekdo. Nejen jeho dědeček a babička z matčiny i otcovy strany, ale i všichni strýčkové i tetičky, otcovi přátelé od štamtyšů v hospodě, zkrátka kdekdo. A ti, jejichž dobré rady byly nakonec rodiči ignorovány, bývají ještě uraženi. Většina potomků musí trpět za otcovu oblibu politika, skladatele, spisovatele či fotbalisty. Kolik dnes asi běhá po Německu nešťastných Adolfů! A po Rusku děvčat Stalineků! Je to jako s mosty a ulicemi. Ty pak mění své názvy s každým novým režimem, se zatracením starých lidských idolů a výměnou za nové.

Jenže s lidskými jmény to tak jednoduché není. Znal jsem člověka, který se do telefonu představoval jako Pepíček. Když jsem to jméno zaslechl poprvé, předpokládal jsem, že jde o nějakého roztomilého chlapečka v námořnickém oblečku. Když jsem ho pak poznal osobně, vylezl z něho starý, vousatý dědeček se sedmi křížky na hřbetě. To zklamání! Vždyť s každým jménem je spojena představa určité osobnosti, typu člověka a ti, kteří Pepíčkově ještě před chvílí už už líbali v duchu růžovoučká chodidla baculatých nožiček a obě půlky roztomilé prdýlky (zadničky), si to rychle rozmysleli.

Na sv. Annu bylo zvykem, že trhovkyně toho jména navštívil u příležitosti jejich jmenin na Ovocném trhu pražský primátor a s každou trhovkyní toho jména si zatančil jeden taneček. Pokud brýle na nose pomohly k jasnému průhledu, byl to při velkém množství Anynek pro pana starostu dvojnásob nezávaděníhodný úkol.

Jak je vidět, jsou lidská jména nejen záležitostí módy a vkusu rodičů, ale i osudu. Chtějí-li rodiče novorozenci udělat radost svým oblíbeným jménem, mohou někdy dosáhnout opaku. Když totiž jejich miláčkově začne po létech protékat útrobním místem mateřského mléka nějaký ostřejší mok, začne mladý muž nahlížet na rodičovský dar z lásky nově. Moderněji. Tehdy se totiž může začít rozcházet s názory těch, kteří ho nejprv obšťastnili darováním života, aby mu pak tento život zkomplikovali nevhodným darem jména.

A jak to vypadá s příjmením?

Do počátku 18. století nebyla příjmení nikde povinná. Děti dostávaly tzv. křestní jména, kterých měli rodiče na výběr velké množství, ale protože se přesto vyskytovalo mnohonásobně více dětí než jmen k jejich dispozici a tudíž by bývalo na světě příliš mnoho osob stejného jména, rozeznávaly se – mýněny jsou ty děti – přidáním prvních jmen svých otců. Například Pepík, syn Franty. Totiž – zprvu se dávala většinou biblická jména, tudíž Josef, syn Davidův, nebo Adam, syn Jidáše či Mohamed, syn Hassana atd. Přičemž poslední dvě jména už nebyla biblického původu, neboť jejich rozdílnost závisela hlavně od náboženské příslušnosti novorozence, či lépe řečeno jeho rodičů.

Dětí bylo ovšem mnohem více než jmen, neboť se první množily mnohem rychleji než ty druhé a tak vznikal chaos. Když chtěl otec dát pohlavek synovi za nějakou rošťárnu a zavolal například „Jene!“, přiběhlo k němu deset rošťáků toho jména. A když se otec nechtěl zdržovat hledáním svého syna mezi nimi, dal jednoduše pohlavek všem deseti a devět z nich bylo právem uraženo, že byli bití neprávem. To musel otec uznat, aniž by dovedl dodatečně zjednat nápravu. A tak začali koumalověle dumat, jak na to. Ten nejchytřejší si asi vzpomněl, že by pomohlo, kdyby všechny děti přijaly ještě druhé jméno, zvané příjmení.

I když Pepíků Novotných byl stále ještě značný počet, bylo jich přece jen méně než těch dříve neprávem postižených pohlavlkem. Ale jak tedy na vynalézání různých příjmení? Někteří si zvolili jména podle rodiště – Karel Kolín, Josef Pražský – i když se některá města pro délku svého názvu nehodila: kupř. Karel Moravskoostravský. Jiní převzali název otcova povolání, jako Petr Truhlář, Pavel Kolář atd. A jelikož to každý učinil ve svém rodném jazyce, vznikla všehočtu krásných jmen. Jako například indického filmového režiséra Apichatponga Weeresethakula, pyšné vítězky o titul Miss Universum 2006 Mpuly Kwelagobové, eritrejského honorárního konsula v Rakousku Syouma Ghebrefraimanota, hráčů fotbalového mistrovství světa 2006 Mehrzada Pakikhatibiho z Iránu, Gillese Yapiyapoka z Pobřeží slonoviny, Ulyseje de la Guagua z Ekvádoru, Ouro Nimini Tchagniroua z Toga atd. Samé jazykolamy.

Málem bych byl zapomněl na Brazilce jménem Kaka (vysloveno s prodlouženým „a“ ve druhé slabice, prosím) a na hráče kteréhosi asijského mužstva jménem Hassan Nasrallah, oba vykonavatele bohulibé činnosti s výbornou muškou ve střelbě – u prvního míčem do soupeřovy branky a u druhého kulkou do jeho politických protivníků. Vadí mi ale ženská koncovka jeho jména. Zatím co mne ten druhý nas..., vlastně našval tím, že se, ač nositel jména zřejmě na počest vůdce radikálně-islámské organizace Hisbola, šejka jménem Hassan Nasrallah, bojovníka to chrabrého nad jiné, nehlásí hrdě ke svému mužství, představuji si při vyslovení prvního jména takové malé, roztomilé černé batole při činnosti, která sice ještě nemá s kopanou nic společného, ale dává naději na stejně úspěšnou dokonalost v dospělosti při střílení kulatého míče do soupeřovy branky nebo kulkou do člověka jiného názoru.

Leč nesetrvávejme pouze v zahraničí, u cizích, byť sebekrásnějších jmen, a pohledme do domácích luhů a hájů. Jako kluky nás učil veletočům na hrazdě školní tělocvikář Vocásek, jehož zdobnělina učinila teprve jeho jméno společensky přijatelným. Ale i některá jiná jména vyvolávají otázky. Vezměte si například pana Vosolsobě. Ptáme se: vosolsobě co? Správně by to muselo být Vosolsebe. Nebo Skočdopole. Skočdopole kam, nebo proč právě do pole a ne třeba do bazénu?

Nedávno jsem otevřel pražský telefonní seznam a namátkově jsem si prohlížel v něm otištěná jména. Bylo to zajímavé čtení, jež leckde vyvolávalo zvědavé otázky. Je tam například uvedeno plných 14 sloupců se ženským jménem Nováková. Proč je právě tolik neprovdaných či ovdovělých majitelek tohoto jména a nikoliv třeba Dvořákových (těch je pouze 8 sloupců). Proč je tolik samostatných svobodných děvčat či žen se jménem Nováková a o tolik méně žen Dvořákových? Mají muži Novákovi o tolik větší sex-appeal, že je o ně mezi děvčaty o tolik větší zájem? Nebo to snad zaviňuje menší krása, ženskost, vdavekchtivost či menší věno děvčat Dvořákových?

Mezi nositeli jmen Dršťák, Dryšl, Dudorkin, Dubisar, ale i mezi Fucimany, Funfatky, Funfálky, Prčiny a což teprve mezi Prtžilky jsou samostatné či svobodné ženy s vlastním telefonem vzácností. Stejně tak mezi církevními otci Kristy, Mojžiši a Mohamedy – nebo ty snad nemají jen vlastní telefony? Ovšem prapůvodní majitelé jejich jmen je také nevlastnili a přece se stali slavnými. U Bubeníků a Trubačů, z nichž by s dalo sestavit několik orchestrů, je samozřejmě více žen u žestvových nástrojů než u bicích, k bití jim slouží asi lépe jejich děti. Podobné je to i se šesti Knedlíky, mezi nimiž jsou dvě ženy a čtyři muži. Čtyři knedlíky tvoří mimochodem v restauracích přesně jednu porci.

Nad pražským telefonním seznamem bychom se mohli bavit dlouhé hodiny. Je to zajímavé, poučné a mnohdy humorné čtení. Ovšem v době turbokapitalismu se nám to směje. Za reálného socialismu byli asi ještě majitelé takových jmen pyšní, že jejich předkové přišli na tak vzácná jména jako Funfálek či Prtžilka, jejichž potomkům tak zajistili bezkonkurenční rodinné názvy.

Jindřich Lion

Nová ústavní stížnost na Lisabonskou smlouvu je zbytečná

Za zbytečnou považuje předseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS) novou ústavní stížnost kvůli Lisabonské smlouvě, kterou chystají někteří jeho straniční kolegové. Předložit ji chtějí po schválení smlouvy. Sněmovna už smlouvu podpořila, horní komora by ji měla projednávat zřejmě na jaře. Sobotka předpokládá, že Senát se zachová stejně jako dolní komora. „Ústavní soud už jednou řekl svůj názor,“ uvedl předseda Senátu v rozhovoru na stránce českého předsednictví EU. Senát se na Ústavní soud kvůli Lisabonské smlouvě, která má změnit pravidla budoucího fungování EU, obrátil už loni. Ústavní soudci tehdy rozhodli, že smlouva v rozporu s českým ústavním pořádkem není. V souvislosti s převodem pravomocí uvedl, že Lisabonská smlouva mění hlasovací poměry, což pomáhá větším státům EU. „Role národních parlamentů, pokud bude koordinovaná, může v některých okamžicích bránit některým excesům ze strany bruselského parlamentu,“ řekl.

nn

Ministři ČR a Francie se budou scházet, aby se vyhnuli sporům

Český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg bude každý týden jednat se svým francouzským protějškem Bernardem Kouchnerem. Předcházející a nynější předsednická země Evropské unie tak chce předejít případným nedorozuměním kolem předsednické úlohy ve společenství. Šéf francouzské diplomacie později také pochválil české předsednictví za to, že „pracuje strašně dobře“. Česko převzalo na začátku letošního roku od Francouzů předsednictví EU, což řada evropských politiků i médií, zejména francouzských listů, nesla s obavami. Česko údajně nemá dostatečný vliv a sílu, aby mohlo unii sjednotit v době, kdy evropské společenství zápasí s hospodářskou krizí a řadou dalších problémů. Kritici Francie zase upozorňovali, že předsednictví EU se francouzskému prezidentovi Nicolasi Sarkozymu zalíbilo natolik, že se nechce vzdát nabytého vlivu v unii.

nn

Prezident USA Obama do Prahy asi dorazí, přijet má i Clintonová a Gates

Americký prezident Barack Obama v dubnu pravděpodobně do Prahy na schůzku mezi EU a USA přijede, řekl ČTK diplomatický zdroj. Podle něj není přitom vyloučeno, že s novým americkým prezidentem přijedou též šéfka americké diplomacie Hillary Clintonová a ministr obrany Robert Gates. Praha usiluje o vrcholnou schůzku unie s Obamou delší dobu, a to z titulu předsednické země EU.

nn

Prezident Václav Klaus na půdě Evropského parlamentu tvrdě kritizoval současnou podobu sedmadvacítky

Evropská unie je podle něj revolučním experimentem a institucí, která se snaží zlepšit rozhodování v Evropě tak, že ho odebírá jednotlivým státům a přesouvá do celoevropských institucí. Klausův projev přerušoval potlesk

některých poslanců a bučení dalších. Část evropských zákonodárců pak v jednu chvíli dokonce na protest proti Klausově kritice opustila hlavní jednací sál. „Různé bariéry a překážky nadále přetrvávají a rozhodování na úrovni Bruselu je jistě více, než by bylo optimální. Určitě je ho tam více, než lidé žijící v jednotlivých evropských zemích požadují.“

nn

Prezident podepsal i přes odpor novinářů zákaz zveřejňování odposlechů

Prezident Václav Klaus podepsal i přes odmítavý postoj novinářů novelu trestního řádu, která znemožňuje zveřejňování odposlechů. Odmítnutí novely žádalo čtrnáct šéfredaktorů významných českých médií i mezinárodní novinářské organizace. Podle nich zákon zasahuje do ústavou zajištěné svobody projevu. Novela trestního řádu zakazuje zveřejnění informací z policejních odposlechů, pokud nebyly použity před soudem jako důkaz. V opačném případě hrozí pokuta a až pětileté vězení. Podle viceprezidenta Světové asociace novin Michala Klímy nelze posílat novináře do vězení za to, že zveřejní odposlechy, které už na veřejnost stejně unikly.

nn

STEM: Důvěra občanů v premiéra roste

Důvěra veřejnosti v premiéra Mirka Topolánka (ODS) stále roste. Podle výsledků únorového průzkumu agentury STEM mu důvěřuje 37 % Čechů, což je o 12 % více než loni v říjnu. Nárůst důvěry v premiéra ukázal i nedávný výzkum Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Podle STEM je stále nejdůvěryhodnějším ústavním činitelem státu prezident Václav Klaus, kterému věří 70 % Čechů. Zhruba padesátiprocentní důvěře se shodně těší předsedové obou parlamentních komor, předseda Senátu Přemysl Sobotka a předseda sněmovny Miloslav Vlček. Oproti loňskému říjnu se zvýšila důvěryhodnost předsedy Senátu o 9 % na nynějších 48. Vlček si polepšil o 4 %. Nyní mu důvěřuje přesně 45 % lidí.

nn

Kocáb: Situace v Janově je dramatická

Situaci v problémovém litvínovském sídlišti Janov je podle ministra pro lidská práva a menšiny Michaela Kocába dramatická. Byl však příjemně překvapen diskusí představitelů města, neziskových organizací a romských sdružení. „Komunikace je důležitým nástrojem, jak překlenout rozpory a sblížit a respektovat stanoviska oponentů,“ řekl ministr novinářům po návštěvě Litvínova.

nn

Lidé soudí, že Česko si v předsednictví EU vede dobře

Většina lidí si myslí, že si Česká republika vede během svého předsednictví v EU dobře. Ukázal to nový průzkum společnosti Factum Invenio. Tento názor zastává 67 % občanů. Opak si myslí asi pětina lidí. Vystupování Česka vnímají lépe mladí lidé do 29 let, lidé s vyššími příjmy a Pražané. Průzkum od Factum Invenio dále zmínil, že podle lidí si EU z posledních velkých krizí – plynové, v pásmu Gazy a hospodářské – vedla nejlíp v řešení potíží s dodávkami plynu z Ruska. Myslelo si to 40 % lidí. Factum

Invenio dále zjišťovala možnou účast lidí ve volbách do Evropského parlamentu. Pokud by se konaly nyní, podle průzkumu by se jich zúčastnilo 54 % obyvatel. Eurovolby čekají občany celé sedmadvacítky v půli letošního roku. Europoslanci by podle lidí měli hlavně hájit české zájmy, tento názor zastává 65 % respondentů, dodal průzkum.

nn

ČSSD si nechala vypracovat analýzu

Sociální demokraté si nechali vypracovat analýzu, jak by mohli zastavit propad volebních preferencí. Podle ní by měli s vládou spolupracovat při českém předsednictví EU. Informují o tom *Hospodářské noviny*. Podle výzkumu agentury Median se preference ČSSD v lednu propadly o 5 %, mírný pokles potvrdily také další průzkumy. „Z analýzy vyplývá, že si lidé nepřejí útoky na vládu, že nechťejí hlasování o nedůvěře a že chtějí, abychom víc spolupracovali na předsednictví,“ uvedl pro deník místopředseda strany a senátor Petr Vícha. Aby ČSSD pomáhala vládě při předsednictví, ale v domácí politice důsledně zastávala opoziční roli, si podle výsledků zkoumání přeje 78 % dotázaných. Vedení ČSSD bude analýzu projednávat začátkem března, ale už teď šéfové strany přiznávají, že některá doporučení využijí. Na poklesu preferencí se podle sociálních demokratů odrazil například postoj k zahraničním vojenským misím, jejichž podporu ČSSD podmiňovala zrušením zdravotnických poplatků.

nn

Zrušení KSČM by mohlo vést podle ministra Langra jen ke změně názvu strany

Pokud by Nejvyšší správní soud vyhověl případnému návrhu na zrušení KSČM, výsledkem by mohl být pouze vznik podobné strany s jiným názvem, ale stejnými lidmi. Řekl to ministr vnitra Ivan Langer (ODS) v diskusním pořadu České televize. Podobně ale hodlá postupovat Dělnická strana, o jejímž zrušení na návrh vlády soud znovu rozhodoval počátkem března. Jakkoli by si Langer zrušení KSČM osobně podle svých slov přál, pokud by to navrhla vláda a soud jí vyhověl, výsledkem může být jen to, „že vznikne Dělnická strana práce“. „A ti samí lidé, kteří byli v KSČM, přestoupí někam jinam a ten proces bude nekončící,“ prohlásil Langer. Jeho předchůdce v ministerské funkci František Bublan (za ČSSD) připomněl, že KSČM je parlamentní stranou, má za sebou docela velký počet voličů a v jejích stanovách by bylo obtížné nalézt něco, co by bylo v rozporu se zákonem. Obává se, že její případné zrušení by mělo opačný účinek. „Že by ještě více získala na popularitě,“ dodal. Podnět k tomu, aby vláda navrhla soudní přezkum toho, zda KSČM porušuje ústavu a zákony, dal kabinetu Senát na popud své komise pro posouzení ústavnosti KSČM. Komise pod vedením Jaromíra Štětiny (za Stranu zelených) při dvouleté práci shromáždila řadu indicií, které podle ní nasvědčují porušování ústavy a nedodržování zákonů současnou komunistickou stranou.

nn

Nové hnutí Starostové a nezávislí povede Petr Gazdík

Předsedou celostátního politického hnutí Starostové a nezávislí (SN) se stal starosta obce Suchá Loz na Uherskohradištsku Petr Gazdík. Rozhodli o tom účastníci sněmu

nově ustaveného sdružení v Průhonicích u Prahy. Hnutí, jež vzniklo transformací zlínského uskupení Nezávislí starostové pro kraj (NSK), se chce ucházet o přízeň voličů v červnových volbách do Evropského parlamentu. Lídrem kandidátky se stal nezávislý senátor Jaromír Štětina (zvolen za SZ). Gazdík připomněl, že hnutí NSK při nedávných krajských volbách kandidovalo v šesti regionech a ve čtyřech uspělo. Dohromady v nich získalo 21 mandátů. V diskusi před volbou předsedy nicméně zazněly i hlasy, že by se hnutí mělo více politicky profilovat a méně zabývat problémy, které trápí zástupce samosprávy. Zástupci nového hnutí míní, že evropské právo by mělo zaručit ochranu menších obcí před daňovou diskriminací, tedy nižším podílem na výnosu z daní ve srovnání s velkými městy.

nn

Bursík pojede v půli března jednat do USA o klimatických změnách

Vicepremiér Martin Bursík (SZ) pojede v polovině března do Spojených států, kde bude v rámci českého předsednictví EU jednat o klimatických změnách se zástupci nové americké administrativy. Schůzky s ministrem energetiky a dalšími členy týmu prezidenta Baracka Obamy mají připravit půdu pro vyjednávání o mezinárodní dohodě o snížení skleníkových plynů, která na podzim vyvrcholí na summitu v Kodani. Kjótský protokol totiž USA neratifikovaly. Nová dohoda má upravovat období po roce 2012, kdy kjótský protokol vyprší. Podle zkušeností z konference OSN v Nairobi, kde USA překvapivě odsouhlasily začátek jednání o dohodě o omezení rtuti, čeští vyjednavači ke Kodani hledí optimisticky.

nn

Ústavní soud odmítl stížnost Ernsta Harracha bojujícího o nemovitosti v Krkonoších

Ústavní soud odmítl stížnost Ernsta Harracha, který usiloval o vydání části bývalého hraběcího majetku rodu Harrachů, například pozemků v Krkonoších a zámku v Jilemnici. Celková hodnota šlechtického majetku Harrachů se odhaduje na stovky milionů korun.

Ernst Harrach se považuje za dědice posledního držitele hraběcího majetku Jana Nepomuka Harracha, jenž zemřel na zápal plic 12. května 1945 v zajateckém táboře ve Vídni jako příslušník wehrmachtu. Československá republika mu zabavila majetek asi měsíc a půl po smrti – tedy ještě v roce 1945, a to kvůli údajnému členství v nacistické straně a pomoci německým okupantům. Ústavní soud připomněl, že Jan Nepomuk Harrach neměl československé občanství, což je základní předpoklad pro případnou pozdější restituci majetku.

nn

Vzácná vyznamenání v Praze

Do začátku března bude v Praze přístupná výstava pod názvem *Krása evropské faleristiky*. Nejvyšší státní vyznamenání 27 členských zemí Evropské unie mohou zájemci vidět v pražském Hrzánském paláci. Jednotlivé řády jsou pojištěny až na miliony korun. Akce je součástí programu českého předsednictví Evropské unie. Nejvíce vyznamenání poslalo na výstavu Španělsko – vystaveny byly například všechny třídy Řádu Isabely Katolické, včetně forem určených pro muže a pro ženy. Nejcenějším ze všech exponátů

tů je dánský Řád slona, který vznikl v 15. století a v Praze se objevil teprve počtvrté. V minulosti byli jeho nositeli například Tycho Brahe nebo první český prezident Tomáš Garrigue Masaryk. (mk)

Udával nyní politik známý z Rakouska?

V únoru vypukla v České republice aféra týkající se bývalého šéfa sociální demokracie v Náchodě a bývalého člena výkonného výboru této strany Miloslava Mrštiny. Jejím jádrem bylo podezření, že Mrština získal za podivných okolností dotaci od místního úřadu práce na rekonstrukci svého hotelu, ve kterém jistou dobu fungoval i nevěstinec. V hotelu, který Mrština získal v restituci, se navíc scházeli při různých jednáních i špičky sociální demokracie. Na druhou stranu však o oné dotaci nerozhodovali v základní fázi sociální demokraté, přestože v té době byli vládní stranou, ale nyní poslanec za Občanskou demokratickou stranu Kafka, který tehdy náhodský úřad práce vedl. List *Mladá Fronta Dnes*, která celou aféru rozpoutal, ovšem upozornil ještě na jednu nesrovnalost, která se týká Miloslava Mrštiny – vyslovil pochybnosti o Mrštinově negativní lustraci, tedy potvrzení, že nikdy nepracoval jako agent pro Státní bezpečnost. Deník naopak přinesl citace ze spisu uloženého v Archivu bezpečnostních složek, ze kterého vyplývá, že Mrština byl důstojníkem StB „vytěžován“ ohledně svého pobytu v Rakousku a v této souvislosti prý sdělil „celkem zajímavé poznatky k osobě emigranta Jaroslava Hronovského, emigranta Durana a k osobě Doskočila Václava, vedoucího hotelu Metuje v Novém Městě n. Metují“. Hlavně ale spis podle listu obsahuje Mrštinův vlastnoručně psaný vázací akt doprovázený i jeho fotografií. Samotný Mrština sice potvrdil, že fotka je skutečně jeho, ale pravost vázacího aktu důrazně popřel. Podle novinářů prý mu ale zajistila negativní lustraci především admi-

nistrativní chyba – zatímco Mrština se jmenuje Miloslav, spis je veden na jméno Miroslav Mrština. Jak celý konflikt dopadne, nebylo v době uzávěrky našeho listu známo, Mrština do jeho vyřešení pozastavil své členství v sociální demokracii, což pochopitelně nejvyšší představitelé strany s ulehčením přivítali. Jestli se ale podezření formulované v tisku potvrdí, budeme znát jménem jednoho z těch, kteří donášeli na české exulanty ve Vídni. V současnosti už to sice nehraje až tak velkou roli, ale přece jen bychom věděli o kousíček víc. (MaFr)

Desítky lidí v Praze vzpomínaly na důstojníky popravené komunisty

Několik desítek lidí se v Praze zúčastnilo pietní vzpomínky na důstojníky generálního štábu, kteří byli popraveni za totalitního režimu. Věnce k pamětní desce na budově generálního štábu položili politici, zástupci ozbrojených sil a organizací odbojářů. Léta 1948 až 1953 negativně poznamenala třetinu tehdejšího důstojnického sboru. Z celkového počtu 13 000 důstojníků jich 4 000 bylo z politických důvodů propuštěno, téměř 1 000 odsouzeno k vysokým trestům včetně doživotí, 500 odesláno do táborů nucených prací, 2 500 vysídleno a 28 popraveno. Nejvíce pronásledovanou skupinou se stali západní letci a důstojníci, kteří sloužili na západní a v některých případech i na východní frontě. nn

Praha má Siwecovu ulici

Na Žižkově byl na zdi Ústavu pro studium totalitních režimů slavnostně odhalen nový název. Někdejší Havelkova ulice byla přejmenována na ulici Ryszarda Siwiece. Polák Ryszard Siwec se 8. září 1968 na protest proti polské účasti na srpnové okupaci Československa polil benzinem a zapálil. Učinil to na varšavském stadionu Desetiletí u příležitosti slavnosti dožíněk, kde byli také přítomni vysocí představitelé komunistického režimu. V roce 2001 Siwecovi prezident Václav Havel posmrtně udělil Řád Tomáše Garrigua Masaryka prvního stupně. Na protest proti invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa zvolil ještě kromě Jana Palacha a Jana Zajíce dobrovolnou smrt v plamenech v lednu 1969 na schodech Maďarského národního muzea v Budapešti sedmnáctiletý učeň Sándor Bauer a ke stejnému činu se také odhodlal Lotyš Ilja Rips, který ale přežil. nn

ÚVAHA

Šrotovné i v ČR?

Česká vláda vyděšena hospodářskými daty z konce loňského roku se konečně vzchopila k aktivitě v boji proti následkům krize. Zapojila přitom i nově vzniklou Národní ekonomickou radu vlády, která už projednávala desítky možných návrhů. Stále se však v kabinetu objevovaly velmi silné rozpory ohledně směru, jakým by se zásahy státu měly ubírat. Především ministr průmyslu a obchodu Martin Říman prosazoval velmi razantní úlevy, hlavně daňové prázdniny pro živnostníky a také tzv. šrotovné,

tedy příplatek státu lidem, kteří si koupí nový automobil a stávající, starší deseti let, nechají sešrotovat. Oba návrhy však vyvolaly silné rozpaky. Daňové prázdniny živnostníků by podle oponentů výrazně zvýhodnily určitou skupinu obyvatel a navíc by se mohly snadno zneužívat, i když se objevily názory, že by se jednalo o zpětné prázdniny za rok 2007. Není také zcela jasné, jak by se kompenzoval příslušný výpadek ve státních příjmech. Ministr Říman argumentuje, že pro skupinu „osob samostatně výdělečně činných“ zatím pravicová koaliční vláda udělala velmi málo a její zásahy dosud preferovaly buď velké zaměstnavatele,

nebo zaměstnance. Sociálně-demokratická opozice však hned prohlásila, že v případě návrhu na daňové prázdny živnostníkům vystoupí s pozměňovacím návrhem, který by počítal s vrácením daní i zaměstnancům. To však samozřejmě vzhledem k státním financím není prakticky realizovatelné. Jejich strážci, ministru financí Miroslavu Kalouskovi ze strany lidové, se ostatně nezamlouval ani výchozí Římanův návrh a prohlásil, že pro podobný krok nikdy ruku nezdvihne. Vzhledem k tomu, že ministr Kalousek údajně počítá s odchodem z politické scény po dalších parlamentních volbách, nemusí se příliš ohlížet na snahu o získání voličů pro svou stranu a to mu do určité míry uvolňuje ruce. Ve vládě je patrně nejrozhodnějším stoupencem neoliberalistického přístupu se snahou maximálně omezit vstup státu do problému. Právě jeho postoje patrně nejvíce přispěly k dosavadní pasivitě české vlády při řešení krize. Z tohoto hlediska se jeví jako zcela logický i jeho odpor k dalším krokům majícím za cíl stimulaci poptávky, především k tzv. šrotovnému. To ovšem vzbuzuje jisté pochyby i u jiných odborníků, kteří upozorňují na rozdíly v trhu s automobily v českém a německém prostředí. V České republice více než v Německu zůstává automobil luxusním zbožím a okruh lidí, kteří jsou schopni si bez dalšího zadlužení koupit nový vůz, je mnohem omezenější. Sleva prostřednictvím šrotovného ve výši cca 1 000 euro by přitom situaci jen těžko zvrátilo. Navíc lze očekávat i bouři nevole podnikatelů v dalších odvětvích, kteří se budou snažit rozšířit „šrotovné“ na další okruhy předmětů. Není totiž jasné, proč by stát měl podpořit pouze automobilový průmysl a vyřadit z pomoci například producenty elektroniky, kteří se přitom potácejí ve stejných obtížích. I proto se zdá dost dobře možné, že k podobně kontroverznímu kroku nakonec vláda nesáhne. Premiér Topolánek dlouho váhal, kterému směru se má přiklonit. Lákaly ho hlavně daňové prázdny, už z toho důvodu, že by si tímto krokem mohl na svoji stranu získat nemalou skupinu voličů. Zároveň by se to dalo chápat i jako podpora skupině, která podporuje Občanskou demokratickou stranu patrně nejaktivněji. Nakonec se však potvrdilo oblíbené úsloví, že nejmilejším místopředsedou jeho Občanské demokratické strany by Topolánkovi byl právě šéf lidovců Kalousek a vláda nakonec schválila balík opatření, které již předtím podpořila Národní ekonomická rada vlády a která nepočítají ani se šrotovným, ani s daňovými prázdny. Nicméně podnikatelům chce stát přece jen výrazně pomoci především slevou na sociálním pojištění zaměstnanců s nízkými a průměrnými příjmy. Vládní plán počítá i s řadou dalších opatření, z nichž většina pomáhá právě podnikatelům – jde např. o výrazné urychlení odpisu některých investic pro podnikatele, osvobození firem od záloh daně z příjmu v roce 2009, vládní garance bankovních úvěrů, snížení poplatku na železnici, podpora podnikatelů v zemědělství a exportu nebo zavedení možnosti, aby si podnikatelé mohli odpočítat DPH u jakéhokoliv osobního vozu. Kromě toho se počítá i s investicemi do výzkumu a vývoje a do infrastruktury. V plánu se neobjevil prakticky žádný bod, který by nějak výrazně stimuloval obecnou poptávku, což podráždilo opoziční sociální demokraty, ale i některé rebelující poslance z Občanské demokratické strany seskupené kolem tvůrce ekonomického programu této strany Vlastimila Tlustého. S další kritikou přišli odborníci. Ty zásadně nesouhlasí se snížením odvodů na sociální

pojištění, protože se obávají nedostatku peněz na sociální výdaje. V tom je opět podpořila sociální demokracie, která navíc chce i zvýšit daně nejvyšší příjmové skupině. Zatím není jasné, jakým způsobem se budou opatření na boj proti krizi, které navrhla vláda, v parlamentu schvalovat – premiér Topolánek podobně jako v jiných případech chce návrhy prosazovat jako celý balík, bez zvláštního hlasování o jednotlivých opatřeních. Jenže v této podobě nemůže počítat s podporou sociální demokracie. Ať už vládní balíček protikrizových opatření dopadne v parlamentu jak chce, již teď se zdá jasné, že Česká republika rezignuje na plnění mastrichtských rozpočtových kritérií a schodek státních financí se bude i podle střizlivých odhadů pohybovat kolem 100 miliard korun. Zatímco ještě počátkem roku stále počítaly prognózy s určitým růstem HDP v letošním roce, nyní někteří analytici očekávají pokles možná až ve výši 2 %. S tím operuje například i člen Národní ekonomické rady vlády Miroslav Zámečník. Experti odborů dokonce varují, že pokles může dosáhnout dokonce až 5 %. Vzhledem k zhoršeným vyhlídkám českého hospodářství a nedůvěry investorů k středoevropskému regionu prudce klesá kurz české koruny – v době uzávěrky se už pohyboval kolem 30 korun za jedno euro, což znamená návrat k úrovni zhruba v roce 2005 a další vyhlídky nevypadají nijak optimisticky. Do určité míry se vyhrocuje sociální situace v regionech, které jsou krizí nejpostiženější. A zároveň rostou xenofobní nálady proti zaměstnancům ze zahraničí, především z Vietnamu a z Mongolska. Slabá vláda, která se musí obávat prakticky každého hlasování ve sněmovně, není přitom schopná využít ani ten omezený manévrovací prostor, který jí zbývá. Na straně druhé může ekonomická krize paradoxně pravicové koalici pomoci zlepšit vlastní volební preference. Vládě nakloněná média totiž zdůrazňují obraz sociálních demokratů jako strany rozhazovačů, zatímco v současnosti je potřeba spíše uvážlivý a šetrný hospodář. Navíc ve světle hospodářských obtíží boj o poplatky u lékařů a v lékárnách, které se staly velkým volebním hitem sociální demokracie v krajských a senátních volbách, poněkud blednou. Občanské demokratické straně se také podařilo výrazně stáhnout dosavadní náskok sociálních demokratů ve volebních preferencích na pouhých několik procent. Za těchto okolností by asi nebylo ani pro šéfa opozice Jiřího Paroubka výhodné vyvolávat předčasné volby, přestože o ně na konci minulého roku velmi stál. I přesto lze na české politické scéně očekávat bouřlivé jaro, horké léto a nepokojný podzim. Klíčovou roli však patrně tentokrát sehraje vývoj v zahraničí, především u hlavních českých odběratelů, tedy zejména v Německu. Pokud krize nezůstane jen několikaměsíčním intermezem, v jaké doufá část analytiků, ale bude se vléct rok či déle, může v České republice dojít k značné destrukci celého sociálního systému a z toho vyplývajícím těžko odhadnutelným erupcím radikálních nálad. Značná frustrace obyvatelstva, kterému se opět výrazně vzdálí sen o poměrně rychlém vyrovnání životní úrovně se západoevropskými standardy, může natropit obrovské škody. A profitovat by z toho mohly především extrémní politické síly. Nezbyvá proto než věřit, že ke katastrofickému scénáři nakonec nedojde a v příštím roce budeme při volbách pozorovat jen tradiční škorpení mezi pravým středem reprezentovaným dnešní koalici a sociálními demokraty.

(MaFr)

Začala Matějská pouť

Pražské Výstaviště po roce opět otevřelo brány Matějské pouti. Návštěvníci mají letos možnost vyzkoušet přes 130 atrakcí z různých evropských zemí, novinkou 46. ročníku je strašidelný třípatrový zámek s přílehlavým názvem Psycho. Součástí pouti je i Den pro zdravotně postižené děti, určený mimo jiné i pro děti z azylových domů či dětských domovů a jejich doprovod. Přijít si zvednout hladinu adrenalinu nebo se jen tak pobavit mohou návštěvníci do 13. dubna každý den vyjma pondělí. Pořadatelé i protentokrát přichystali množství doprovodných akcí, ať už půjde o představení pro děti konající se u Křížkovy fontány, nebo o plánovaný koncert českých umělců. Návštěvnost, která je závislá na rozmarech počasí, očekávají pro tento rok pořadatelé okolo jednoho milionu lidí. Loňský požár levého křídla secesní budovy Průmyslového paláce provoz pouti prý nikterak neomezí. V areálu Výstaviště Praha se Matějská pouť koná od roku 1963, její tradice však sahá až do 16. století. Přežila všechny režimy a slavnou se stala snad proto, že byla první jarní poutí v Praze. *kk*

Cestovatel Zikmund dostal zlatou medaili Univerzity Palackého

Devadesátiletý cestovatel, rodilý Plzeňan Miroslav Zikmund, převzal v Olomouci z rukou rektora Lubomíra Dvořáka zlatou medaili Univerzity Palackého. Na ocenění ho nominovala Filozofická fakulta za jeho přínos a spolupráci s Centrem pro československá exilová studia, které funguje na katedře historie od devadesátých let minulého století. Ve své řeči před zcela zaplněnou aulou vzpomněl na svou dobu studií i na svého přítele a spolucestovatele Jiřího Hanzelku, s nímž ve vozech Tatra procestoval téměř sto zemí světa. „Svět se od té doby nesmírně změnil... Svět se ale měnil v každé době, ve starověku i ve středověku. Otázkou je, zda se mění k lepšímu,“ uvedl laureát. *kk*

Mendelovo muzeum má novou expozici

Rukopisy, knihy, přístroje a osobní věci zakladatele genetiky Řehoře Johanna Mendela patří k nejzajímavějším exponátům nové stálé výstavy Mendelova muzea v Brně. Expozice sídlí v augustiniánském opatství na Starém Brně, kde věhlasný vědec kdysi působil jako řeholník. Cílem úplné přeměny stálé výstavy je přiblížit Mendelův odkaz širší veřejnosti, řekl novinářům ředitel muzea Ondřej Dostál. Nová výstava představuje Mendela nejen jako objevitele zákonů genetiky, ale jako komplexní osobnost, jež se zajímala o mnoho oborů, například o meteorologii a ovocnářství. Vědce včelařskou vášeň dokládají dochované dřevěné včelíny. Jedna síň je věnována dějinám opatství, které bylo před vznikem univerzity důležitým intelektuálním centrem Brna. *kk*

Masopustní veselí na Žižkově završil průvod maškar

Pětidenní masopustní veselí na pražském Žižkově završil průvod masek a maškar, který v podvečer vyšel z náměstí Jiřího z Poděbrad. Na rozdíl od předchozích let zvolila letos radnice tradiční tvář masopustu a na Žižkov pozva-

la masopustní soubor ze Studnice u Hlinska na Vysočině, kde se masopustní masky údajně dědí z otce na syna už celé generace. Asi dvacet studnických masek doprovázelo několik desítek dalších a davy přihlížejících. Kroje, masky a rituály studnických masopustních figur se už staletí nemění; studničtí chtějí proto průvod zapsat do seznamu kulturního dědictví UNESCO. V jejich rejci podle Sotony vystupuje například medvěd, žid, laufr neboli vostřížek, kobyla, ras a turci oblečení v červených a modrých šatech. *kk*

Plzeň přispěje na pomník československým vojákům ve Skotsku

Město Plzeň finančně přispěje na postavení pomníku ve Skotsku, který bude věnován československým vojákům, kteří za druhé světové války absolvovali speciální výcvik poblíž městečka Arisaig na severozápadním pobřeží Skotska. Výcvikem zde prošli například vojáci, kteří uskutečnili atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Společný mezinárodní projekt počítá se shromážděním 2,5 milionu korun. Plzeňští zastupitelé do sbírky přispěli částkou sto tisíc korun. *kk*

Pomník pro J. Š. Baara

Nově odhalený pomník na náměstí v Přimdě na Tachovsku připomíná kolemjdoucím dvouleté působení katolického kněze a spisovatele Jindřicha Šimona Baara (1869-1925). První pamětní desku, kterou zde již spisovatel měl, byla českými a německými občany odhalena v roce 1935, ale v průběhu války byla fara a s ní i deska zničena. V roce 1892 byla tehdejší německá Přimda prvním místem, kde J. Š. Baar zahájil po vysvěcení svoji církevní kariéru. *(mk)*

Turisté se vydají do Bruselu s mírovým poselstvem

Turisté z Čech, Německa, Nizozemska, Belgie a možná i dalších zemí budou od konce března putovat tři měsíce z jihočeské Blatné do Bruselu. Skupiny pěších, kteří se prostrídají v 77 etapách, ujdou čtyřmi zeměmi celkem asi 1 420 kilometrů. Jejich cesta připomene mírové poselstvo z 15. století vedené Jaroslavem Lvem z Rožmitálu a Blatné, jehož myšlenkou už tehdy byla sjednocená Evropa. Cestu bude provázet řada zastavení, setkání a divadelních představení. K poutníkům se může přidat i veřejnost. Putování začne 27. března v Hluboké nad Vltavou, kde budou v tu dobu jednat ministři zahraničí EU a zástupce poselstva přijme Karel Schwarzenberg. Dva dny poté vyjdou turisté z Blatné a nedalekého Rožmitálu pod Třemšínem a přes Cheb zamíří do Německa a přes kousek Nizozemska dorazí do Belgie. Jejich příchod do Bruselu bude 27. června součástí slavnosti k ukončení českého předsednictví. *kk*

Jihomoravský kraj láká turisty

Ve všech krajích v České republice došlo k výměně vedení a nová reprezentace vedle zrušení zdravotních poplatků přichází v mnoha případech s novými projekty a kampaněmi, z nichž některé podpořila svými penězi i Evropská

unie. Například Jihomoravský kraj, v jehož čele stojí nyní jako hejtman dřívější šéf sociálnědemokratické frakce v Poslanecké sněmovně Milan Hašek, s reklamní společností Media Age rozjel mohutnou akci s desetimilionovým rozpočtem, která má přitáhnout do Brna a dalších míst v regionu pořadatele různých kongresů a sympozií. V současnosti disponují hotely na jihu Moravy celkem s 6 000 lůžky a samotné Brno se může pochlubit i mezinárodním letišťem a rozsáhlým areálem výstaviště, které nabízí i kongresové služby. Pochopitelně velké lákadlo představují slavné vinné sklepy v regionu, ale také v posledních letech vybudované skvělé golfové areály a jako historická památka zámek v Mikulově. Právě tyto parametry mají být hlavními trumfy v boji o velmi atraktivní kongresovou klientelu. A vrýt je do paměti má kampaň, v jejíž první fázi vyrazila ulicemi Brna tramvaj s reklamním billboardem. Pražskou klientelu se budou snažit Jihomoravané oslovit mj. plakáty v pražském metru. Reklamní odborníci vybrali konkrétně trasu C, která podle jejich tvrzení spojuje nejvýznamnější administrativní centra Prahy a využívají ji i manažeři, kteří o místech pořádání setkání, kongresů či sympozií rozhodují. V druhé půli roku by pak reklamní kampaň propagující Jihomoravský kraj měla expandovat i do zahraničí. Agentura Media Age počítá s inzercí v ruských, polských, slovenských, ale také rakouských médiích. V případě Rakouska představuje důležitý argument především malá vzdálenost mezi Brnem a Vídní. Navíc rychle oslabující koruna může akci v Jihomoravském kraji rakouským firmám a společnostem značně zlevnit. Na druhou stranu se však asi jen těžko bude překonávat dojem některých šéfů a manažerů firem, že Brno představuje jen jakousi levnější a chudší variantu Vídně – koneckonců k mnoha golfovým areálům na česko-rakouském pomezí je to z Vídně zhruba stejně daleko jako z Brna, místa s nabídkou kvalitního vína také nechybí, mezinárodní letiště ve Schwechatu rozhodně v mnoha ohledech brněnské o mnoho převyšuje, velkých kongresových center zde stojí hned několik a stavebních památek v okolí města se dá najít celá řada. Na druhou stranu změna je život a koneckonců v dnešních časech se každé ušetřené euro hodí – a tak má Brno možná šanci.

(MaFr)

Papež brzdí opravu mostu

Opravu soumostí, které spojuje středočeská města Brandýs nad Labem a Stará Boleslav, dlouhodobě komplikuje skupina místních obyvatel, kteří stavbu vnímají jako kulturní památku. Nyní však přibyla ještě závažnější překážka bránící rychlé rekonstrukci – samotný papež Benedikt XVI. Nedávno bylo totiž oznámeno, že papež hodlá přijet do České republiky pravděpodobně v druhé polovině září a chce zde absolvovat tradiční pouť k staroboleslavskému Paládiu, do míst, kde byl údajně zavražděn nejvýznamnější český světec, kníže Václav. Pokud Benedikt XVI. svůj plán uskuteční, lze předpokládat, že pout přiláká obrovské množství dalších lidí nejenom ze samotné České republiky, ale i ze sousedních zemí – z Polska, Německa nebo Rakouska. Pokud by na poutníky čekaly mezi Brandýsem nad Labem a Starou Boleslaví zavřené mosty, došlo by patrně k absolutnímu chaosu a kolapsu dopravy. Navíc nelze ani vyloučit, že papež bude chtít poblíž mostů uspořádat také mši pod otevřeným nebem.

Zdá se tedy, že s obnovou mostů bude muset Středočeský kraj ještě nějakou dobu počkat. Ale na druhou stranu by snad právě papežovo požehnání mohlo zajistit pro rekonstrukci dobré podmínky i šťastný osud. Ale je asi relativně těžko představitelné, že by Středočeský krajský hejtman a stínový ministr zdravotnictví za sociální demokracii David Rath na podobné akty nějak zvlášť dal. Ale na druhou stranu u tohoto enfant terrible české politické scény si člověk nemůže být jist ničím. Nelze vyloučit, že ve snaze ukázat v médiích co nejvíce svou vlastní osobu se z Ratha alespoň na krátkou dobu stane horlivý věřící a bude se usmívat z každého obrázku dokumentujícího pohyb papeže po celém regionu.

(MaFr)

Pivo proti chřipce

Na výrobu asi 700 litrů zelenkavého piva padlo sedm kilogramů sušených kopřiv z beskydského údolí Borová, jedné z nečistějších lokalit pod Lysou horou. Nový jedenáctistupňový speciál se vyznačuje nazelenalou barvou, osvěžující chutí a podle jeho tvůrců pomůže zahnat i chřipku. Kopřivu začali do piva už v 17. století přidávat obyvatelé na britských ostrovech. Bylina obsahuje vitamín C, pomáhá vázat železo v těle a pročistuje krev.

Tělo v Čechách, vrah v Rakousku

Úspěchem skončilo pátrání po vrahovi, který zanechal v lese u Všerub na Domažlicku torzo lidského těla. Zkoumáním bylo zjištěno, že obětí byl pětáctiletý talentovaný bavorský kuchař Markus Schindlbeck, který byl údajně dobře znám v gay komunitě. Devětáctiletého vraha, občana Německa, nakonec chytili rakouští policisté v Schindlbeckově automobilu. Pravděpodobný pachatel zřudného činu dokonce používal i osobní průkazy oběti. Zatím se ukazuje, že přes všechny divoké spekulace byl motiv vraždy naprosto banální – nejednalo se o nic jiného než o peníze. Zároveň případ ukázal, jak dobře může fungovat policejní česko-rakousko-německá spolupráce. Několikanásobné přejezdy hranic nebyly pachateli nic platné a nyní stane před německým soudem, protože k činu samotnému došlo v Mnichově.

(MaFr)

Jak se Václav Havel přetahoval s důstojníkem komunistické tajné policie o drát

Bývalý prezident Václav Havel popsal MF DNES, jak ve svém bytě objevil odposlech StB. Začátkem roku 1968 Státní bezpečnost vymontovala dvě štěnice – odposlou-

chávací zařízení, které měl Havel ve stropě svého domu na nábřeží Bedřicha Engelse v Praze. Po okupaci Československa Spojeneckou armádou se ale politická situace opět změnila a tajná policie začala dramatika pilně odposlouchávat. Okupací se ale také změnily i názory některých lidí u StB. Tak se spisovatel dozvěděl, že má v bytě zase štěnici, ale nevěděl, jak se zařízení zbavit a přitom nevyzradit svůj zdroj. Napadlo ho pozvat do bytu synovce své manželky, elektrotechnika, aby mu pomohl namontovat nový lustr. Oba při vrtání do stropu „náhodou“ našli štěnici zabudovanou z půdy nad Havlovým bytem. Havel dělal překvapeného a jako řádný občan zavolal Veřejnou bezpečnost. Nic netušící policista ještě po telefonu Havlovi radil, ať konec kabelu přiváže ke štaflím, aby ho nikdo nevytáhl, než někdo od policie přijde. Nelenila ani tajná policie. „Krátce nato se ozval v díře ve stropě šramot, začalo padat zdivo a kdosi nad námi prudkým šklubnutím utrl přivázaný kabel...“ popsal situaci do policejního protokolu Václav Havel v lednu 1969. *nn*

Na Jihlavsku lidé putovali za ostatky sv. Valentýna do Rounku

Oslavy svátku svatého Valentýna se s jednodenním odkladem konaly u Rounku na Jihlavsku. Lidé od nedělního rána přicházeli ke kapli sv. Antonína, kde jsou uloženy ostatky světců považovaných za patrona zamilovaných. U barokní kapličky, která se nachází na vrcholku kopce v lese, byl pro poutníky připraven odborný výklad o historii tohoto místa a také občerstvení. Svátek svatého Valentýna se u Rounku slaví několik let.

Kapli v nadmořské výšce 629 metrů postavil pelhřimovský pekař Antonín Polesný v roce 1737. Oltářní kámen, který tam byl uložen ve třicátých letech minulého století, obsahuje kromě Valentýnových také ostatky svatého Bonifáce – anglosaského mnicha a misionáře, který zahynul mučednickou smrtí. Schránky s ostatky dvou svatých byly tehdy na Jihlavsku uloženy celkem ve čtyřech kapličkách. Pozdější devastaci kaplí přečkaly pouze schránky v Rounku a v Ježeně. *kk*

Po padesátnících získali desetitisíce

Obraz Emila Holuba z Holubova památníku v Holicích

Pracovníci Kulturního domu v Holicích uspořádali sbírku na zlepšení již zastaralé expozice tamního Památníku doktora Emila Holuba. Od května minulého roku do konce roku 2008 naházeli lidi do třílitrových lahví, které sloužily jako pokladny, třiašedesát litrů padesátihaléřů (které přestaly v témže roce platit), což je 46 252 korun. Podobnou akci pořádala i Zoologická zahrada v Liberci. I zde se sešly desítky tisíc korun, které budou použity nejen na plánované vypreparování čápa marabu, ale také na akvárium, kde se mají prohánět ryby z jihoafrických moří. *kk*

Chátrající budova hyzdí česko-rakouské pomezí

Konec železné opony přinesl do česko-rakouského pohraničí obrovské změny. Dosud zadrátované lokality, kde se proháněli pouze pohraničníci se svými psy, najednou všestranně ožily, začaly se zde objevovat nové stavby, na pomezí se vracel čilý obchodní ruch. V případě některých objektů, které patřily pohraničním vojskům, však došlo k opačnému procesu. Budovy jsou nevyužité a stále více a více chátrají. Řada těchto staveb má navíc dost problematickou využitelnost a tak jen těžko shánějí nového majitele. S těmito potížemi zápasí i panelový dům uprostřed polí v těsné blízkosti česko-rakouské hranice, mezi přechodem Hatě a vesnicí Dyjákovičky. Původně tato čtyřpodlažní stavba sloužila jako objekt pohraniční rotty, vojska ministerstva vnitra ji však už před mnoha opustila. Došlo dokonce k jejímu prodeji, kupec však slíbenou sumu nezaplatil a tak objekt přešel znovu do vlastnictví ministerstva vnitra. Již mnoho let o budovu usiluje obec Dyjákovičky, která ji chce bezplatně převést do svého vlastnictví. Její vedení však dosud tají, k čemu chce zpustošený dům využít. Popírá však, že by v odlehle budově uprostřed polí chtěla zřídit domov důchodců. Ministerstvo vnitra odhaduje hodnotu budovy i s přilehlými pozemky v těsné blízkosti nákupních center Excalibur City a Freeport v Hatích na čtyřicet milionů korun. Areál ovšem za poslední roky výrazně zpustl a na jeho případnou obnovu bude nový vlastník potřebovat desítky milionů korun, které samozřejmě obec nemá. Hodlá si však po převzetí stavby zažádat o dotace. Jenže vzhledem k stávající situaci se zdá jako dost pravděpodobný scénář další několikaleté chátrání budovy hyzdící široké okolí, až se objekt změní na definitivní ruinu, kterou nikdo nebude chtít odstranit. Tak už to bohužel u podobných staveb v pohraničí dost často chodí. *(MaFr)*

Marta Pokorná

Ve věku 108 let 30. prosince 2008 zemřela v domově důchodců nejstarší obyvatelka České republiky Marta Pokorná. Vystudovala obchodní školu ve Vídni, v devatenácti letech si vzala obchodníka s textilem. Cestovala po Evropě a zdokonalovala se v němčině a francouzštině. Byla první ženou, která v rodných Dačicích řídila automobil. Komunisté jim po únoru 1948 firmu znárodnili a uvěznil jejího manžela a syny. V té době musela nedobrovolně pracovat jako i uklízečka. K jejím největším koníčkům patřilo luštění křížovek.

BŘEZEN, DUBEN

Březen

Paní Zima bývá obyčejně na začátku prvního klimatologického měsíce jara tak otrlá, že nectí a neuznává období, jak si je člověk stanovil. Pravdou je, že si musíme ještě ty tři týdny počkat, než jaro převezme i po této stránce svoji moc.

Paní Zima se nám na začátku března vysmívá a provokativně nám vmetá do tváří sněhové vločky v přeháňkách. Vůbec přitom nedbá, že svatá Felicita sníh z polí odmítá a někdy také nectí ani svatého Řehoře. Toho bychom si měli vážit proto, že k nám navrací čápy, vlaštovky a že také umožňuje sedlákovi, aby opět vyjel do pole. Pak už přichází svatý Josef a s ním i první jarní den. Příroda zavoní předjařím a objeví se první poslové jara, jako jsou sněžěnky, bledule, šafrán, talovín a kočičky. Na list nečeká ani podběl, roste nejraději na březích potoků a vlhkých příkopech u cest.

Svatý Josef se stal spolu se svatým Valentínkem a svatým Matějem třetím patronem přicházejícího jara. *(mk)*

Duben

Duben už úplně patří k jaru, a to jak astronomicky, tak i meteorologicky. Předvádí nám svoje aprílové počasí, které střídá jednou s teplým prouděním z jihu a vzápětí se studeným od severu.

Duben se však může pochlubit svátky jara – Velikonocemi. Ty pak v některém roce přenechává konci března. To záleží na měsíci, kdy se rozhodne podívat se na naši zem po prvním jarním úplňku.

Kritickým dnem dubna zůstává v pranostikách svátek svatého Jiří, jenž se stal mezníkem v chovu dobytka – od jeho svátku se začal dobytek pást. Na Šumavě v ten den hospodáři zdobili dobytek věnci z květů s červenými pentlemi a při odchodu z chléva jej kropili svěcenou vodou. Červená barva pentlí jej měla uchránit před uhranutím. Sluníčko probudilo v zemi také hady a štíry, aby jim oznámilo, že je tu čas svatého Jiří. Závistivá zima se však přesto chce někdy pomstít a tak nasype ještě sníh i na kvetoucí stromy. *(mk)*

Pranostiky**Březen**

Březen bez vody – duben bez trávy.
Jestli březen kožich stáhl, duben rád by po něm sáhl.

Na svatého Řehoře líný sedlák neoře.

Hřmí-li před Jiřím, bude sníh po něm.

Svatý Jiří, zelení hýří.

Březen suchý, duben mokrý a květen větrný,
pytle obilím a sudy vínem naplní.

V březnu prach – jistý hrách.

Duben

Sníh dubnový jako mrva pohnojí.

Je-li v dubnu teplý déšť, hojné požehnání jest.

Hrom v dubnu – dobrá novina, mráz květů více nepostíná.

Když na Velký pátek hřmí, na poli se urodí.

Velikonoce jasné úrodu nám dají, pakli slunce hasne, louky sucho mají.

Prší-li o velikonočním Hodu, bude v létě nouze o vodu.

Hezky-li na Boží hod velikonoční, s prací na poli zčerstva začni.

Když je na svatého Jiří mráz, bude i pod křovím oves.

Když svatý Jiří volá, země se otevírá.

Hřmění mezi Markem a Vitalem značí úrodný rok. *(mk)*

Třicet let Prokopského údolí

Na konci loňského roku uplynulo rovných třicet let od vyhlášení přírodní rezervace Prokopské údolí (28. 12. 1978). Jedná se o jeden z nejvýznamnějších přírodních celků, který se rozkládá mezi Jinonicemi a Zlíchovem a který v sobě zahrnuje krasová území, naleziště zkamenělin, podmoř-

skou sopku a bohatá stepní a hájová společenstva s chráněnými a silně ohroženými druhy rostlin.

Historie oblasti Prokopského údolí, jak ji ovlivnil člověk, je velmi dlouhá. Na mnoha místech byly nalezeny zbytky lidských sídel ještě z prehistorických dob. Celé území bylo donedávna silně zasaženo těžbou vápenců, čímž vznikly pozoruhodné umělé formy reliéfu, jako je kaňon u Jezírka nebo skalní plotny Vysoké a Útesů nad Hlubočepy. Malebnost této lokality dokresluje Jezírko, pravěké Butovické hradiště na vápencovém ostrohu Bílých skal nebo tajemné Dívčí hrady.

Chráněným územím také procházejí dvě železnice a v údolí se též nachází Prokopský lom – na jeho místě bývala Prokopská jeskyně, v níž podle legendy žil svatý Prokop. Dalším zajímavým místem je kostel svatého Prokopa s poustevnou.

Díky svému unikátnímu charakteru bylo Prokopské údolí odedávna cílem přírodovědců různých oborů, především geologů a paleontologů (pracoval zde i Joachim Barrande), ale i botaniků a zoologů. Celá oblast patří mezi nejprozkoumanější přírodní celky na českém území. *(mk)*

Několik dat:**Před 290 lety se mohli čtenáři poprvé začíst do Pražských poštovských novin**

Tyto první periodicky vycházející české noviny každou sobotu a úterý vydával pražský tiskař Karel František Rosenmüller. Později se vedoucím novin stal Václav Matěj Kramerius, řídil je až do roku 1789, kdy začal vydávat vlastní proslulé *Krameriusovy c. k. vlastenecké noviny*. Některé ročníky *Pražských poštovských novin* včetně toho prvního má ve svých fondech Knihovna Národního muzea.

Jeden z bratranců – vynálezců **ruchadla František Veverka**, rodák z Rybitví u Pardubic, zemřel právě před **160 lety**. Co ale je ruchadlo? Ruchadlo je zastaralý typ náradí k obdělávání půdy, na rozdíl od pluhu byla u ruchadla čepel a odhrnovačka vykována z jednoho kusu.

20. února před 140 lety se narodil lékař i obětavý humanista a štědrý mecenáš **Rudolfa Jedlička**. Založil první český ústav pro tělesně postižené děti, který v Praze na Vyšehradě funguje už 96 let a dnes nese jeho jméno. Také dnešní Ústav pro péči o matku a dítě v nedalekém Podolí vznikl o rok později jako moderní nemocniční komplex díky lvímu podílu profesora Jedličky. Jedlička byl profesorem chirurgie, radiologie a rentgenologie na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Zasloužil se o rozvoj břišní a kostní chirurgie, měl pověst mistrného a progresivního operátora, proslul i jako diagnostik. Tím víc, že už 14 měsíců po objevu roentgenových paprsků prosadil první operaci prováděnou na základě diagnostiky rentgenem. Smutnou ironií osudu je, že sám zemřel na následky rentgenového záření.

Před devadesáti lety byl založen Československý červený kříž, navazoval na činnost Vlasteneckého pomocného spolku pro Království české, který byl součástí Rakouské společnosti červeného kříže. Předsedkyní nově ustanovené organizace se stala **Alice Masaryková**, dcera prvního československého prezidenta. Významnou roli v období první republiky sehrál Červený kříž např. za hospodářské krize, kdy se snažil zajišťovat stravu či oděv pro chudé. Za nacistické okupace byla pak organizace rozpuštěna a řada jejích členů skončila v koncentračních táborech.

Před šedesáti lety 20. února se narodila **Ivana Trumppová-Zelníčková**. Ještě jako žačka základní školy se tato zlínská rodačka dopracovala do československé lyžařské reprezentace. Po odchodu do Kanady uspěla jako modelka, na dlouhé cestě k úspěchu provázela pozdějšího miliardáře Donalda Trumpa, za kterého se provdala, a jmění, které jí připadlo po rozvodu, nadále úspěšně znásobuje.

14. března 1989 zemřela ve Švýcarsku manželka posledního rakouského císaře **Zita Habsburská** (9. 5. 1892, Pianore). Vyrůstala ve velmi početné rodině posledního parmského vévody z bourbonské dynastie Roberta I. Navštěvovala salesiánský konvikt Zangberg a byla vychovávána v přísném katolickém duchu. Arcivévodu Karla pojala za muže v roce 1911. Po nástupu Karla I. na trůn se stala rakouskou císařovnou. Podporovala úsilí o mírová jednání, přijímala čelné politiky a věnovala se obětem války. Prostřednictvím svého bratra Sixta pomohla navázat kontakty s francouzskou vládou, Karel I. ovšem narazil na kategorie odmítnutí Německa. Aféra s dopisem Sixtovi vyvolala

tiskovou kampaň německých nacionalistů proti císařskému páru. Zitu nazvali „italskou zrádkyní“. Po rozpadu monarchie následovala spolu s dětmi manžela do exilu. Po smrti manžela od roku 1922 žila ve Španělsku, od roku 1929 v Belgii. V exilu nezanechala Zita politické činnosti, přispěla k dynastickému usmíření s italským královským rodem, v roce 1934 se podílela na jednáních s rakouskou vládou o případném obnovení monarchie. Nástup nacismu a druhá světová válka definitivně zmařily myšlenky na restauraci středoevropské monarchie. V květnu 1940 musela Zita uprchnout z Belgie a usadila se v Kanadě. Třikrát jednala s americkým prezidentem F. D. Rooseveltem o zastavení Stalinova postupu do zemí bývalé monarchie a o ustavení federace v čele s jejím synem. V letech 1944-48 se věnovala charitativní pomoci Rakousku. Po pobytu v americkém Tuxedu se přestěhovala do švýcarského Zizersu, kde žila v klášteře. Je pochována v Kapucínské hrobce ve Vídni. Zita měla s Karlem I. osm dětí.

Už dvacet let mohou Češi vybírat hotovost z **bankomatu**, proti Západu ale mělo tehdejší Československo značné zpoždění. První bankomat byl instalován na pobočce České státní spořitelny na Václavském náměstí a zpočátku sloužil pouze jejím zaměstnancům.

Před 20 lety byl na území dnešní České republiky naposledy **vykonán trest smrti**. V roce 1990 byl trest smrti zrušen a od té doby je nejvyšším trestem doživotí.

Poštovní muzeum slavilo minulý rok 90 let

V malém domě v sousedství rušné Revoluční ulice se skrývá jedno z nejzajímavějších pražských muzeí – Poštovní muzeum. Jeho sbírky čítají na milion předmětů. Navštěvník může obdivovat nejen první nalepovací poštovní známku světa – Penny Black, ale i unikátní modré Merkury – první novinové poštovní známky světa z roku 1851, které v tehdejších Rakousku sloužily k doručení novin a leply se přímo na tiskoviny.

Poštovní muzeum vzniklo ve stejný den jako první československé poštovní známky – Muchovy Hradčany, tedy 18. prosince 1918, a nabízí dvě stálé expozice – v Praze výstavu známek, ve Vyšším Brodě pak dokumenty z historie poštovníctví od roku 1526 do současnosti. Tady jsou i sbírky poštovních kočárů. Vždyt příjezd poštáka se dostal i do lidových písniček.

Muzeum nyní vystavuje veřejnosti dosud neznámé unikáty, většinou jen kopie známek. Jde například o známky, které byly vytištěny, ale z politických důvodů nesměly jít do prodeje – třeba s portréty prezidentů, jsou to aršíky Novotný, Svoboda, známky k letním olympijským hrám v Los Angeles, kterých se nakonec republika z politických důvodů neúčastnila, známky ke 14. sjezdu KSČ v roce 1968, které také nebyly vydány a sjezd samozřejmě skončil tak, jako celá republika.

Z počátku Poštovní muzeum nemělo žádné vlastní sídlo. Až v roce 1928 se podařilo otevřít první expozici v přízemí budovy Karolina, kde dřív bývaly kupecké krámkyně a tehdejší zemská politická správa je pronajala Poštovnímu muzeu. Univerzita později prostory potřebovala a tak se muzeum stěhovalo na Smíchov do kláštera sv. Gabriela, kde v roce 1933 otevřelo velkou expozici. Jejím dominantním prvkem bylo letadlo Aero A10, které poprvé převáželo poštu a po druhé světové válce se zaměřilo hlavně

na filatelii. Díky tehdejšímu ministrovi spojů, což byl Alois Neuman, který byl sám filatelista, se začala budovat pouze nová expozice filatelistická. A poštovní historie byla z pochopitelných politických důvodů zcela potlačena, protože pošta byla mnohá století součástí Rakouské pošty a potom vrchol pošty byl v průběhu první republiky. Návrat k původní myšlence muzea začal až v polovině šedesátých let. A muzeum našlo své prostory v Praze a Vyšším Brodě.

Česká pošta každý rok vydá okolo čtyřiceti známek. Věhlas doma i v zahraničí mají především reprodukce obrazů, zejména ze sbírek pražské Národní galerie. Vyrábí se metodou ocelotisku z plochých desek, která nemá ve světě při tisku známek a cenin obdoby. Patrně nejdražší známku Československa vlastní filatelista Ludvík Pytlíček. Je to původně rakouská čtyřkorunová známka na žilkovaném papíře s obráceným přetiskem Pošta československá 1919.

Zkráceno – Český rozhlas

Nezaměstnanost v ČR roste i kvůli navrátilcům z Rakouska

Počet lidí bez práce zaznamenal počátkem roku v České republice raketový vzestup a během jediného měsíce stoupl o zhruba 0,8 % na 6,8 %. Nezaměstnaných rychle přibývá i v regionech bezprostředně sousedících s Rakouskem, kde situaci ještě zhoršují lidé, kteří dříve legálně pracovali v Rakousku nebo Německu a nyní o své zaměstnání přišli a žádají o dávky v nezaměstnanosti ve svém bydlišti. Například jen v Jihočeském kraji stoupla nezaměstnanost o plné jedno procento na 5,8 %, což znamená, že přibývalo 3 100 lidí bez práce. Nejvyšší vzestup přitom hlásí Jindřichohradecko a Českokrumlovsko. Zároveň se rychle snižuje nabídka volných míst – na jedno teď na jihu Čech připadá celkem sedm uchazečů. Řada podniků v kraji propouští a lze očekávat, že v únoru se situace ještě dále zhorší. A nijak zvláště příznivě to nevypadá ani v jiných segmentech – například i majitelé nočních klubů při hranicích s Bavorskem si stěžují na obrovský pokles tržeb v řádu desítek procent. Na vině je samozřejmě hospodářská krize, která výrazně omezuje klientelu tvořenou dosud ze zhruba devadesáti procent Němci. *(MaFr)*

Pracovní trh Čechům od května otevře další evropská země – Norsko

Brány svého pracovního trhu Čechům a Slovákům od května příštího roku zcela otevře další evropská země. Poté, co tento krok nedávno oznámilo Dánsko, stejné rozhodnutí nyní přijalo i Norsko. Češi stále nemají volný přístup na pracovní trhy v Německu, v Rakousku a v Belgii. Rakouská vláda rozhodla v polovině února 2009, že pracovní trh v zemi zůstane Čechům, Slovákům a dalším nováčkům v EU uzavřen až do roku 2011. Rakousko ale musí Evropské unii předložit důkazy, že by uvolnění přístupu zahraničních pracovníků mělo zásadní negativní dopady na trh práce. Na komisi pak bude rozhodnutí, zda žádost o prodloužení přechodné lhůty přijme. V porovnání s bezmála dvacítkou zemí po celém světě odchází z Česka za prací do zahraničí nejméně lidí. *nn*

O bezplatnou letenku požádalo již 436 cizinců

Ministerstvo vnitra evidovalo 436 žádostí cizinců, kteří přišli o práci, o bezplatnou letenku do své vlasti. Pomoc českého státu využívají hlavně Mongolové. V poslední době se hlásí také občané Uzbekistánu a Ukrajiny. Vietnamci zájem nemají. Podle vietnamské komunity v Česku přicestovalo v posledních dvou letech za prací do repub-

liky zhruba 20 000 vietnamských dělníků, kteří reagovali na informace o nedostatku levné pracovní síly v českém průmyslu. Kvůli hospodářské krizi ale mnoho z nich o práci přišlo. Nyní však nemohou využít nabídku české vlády vzhledem k tomu, že museli zaplatit i víc než 10 000 dolarů (asi 220 000 korun) zprostředkovatelským agenturám. Stát chce touto akcí zabránit tomu, aby se nezaměstnaní cizinci dostali do ilegality. Hrozil by pak prý nárůst kriminality a organizovaného zločinu. *nn*

Kabinet Mirka Topolánka schválil balíček protikrizových opatření

Ten mimo jiné počítá se slevou na sociálním pojištění pro zaměstnavatele, zrychlením odpisů nebo osvobozením malých firem a podnikatelů od placení záloh na daně z příjmu. Návrhy vycházejí z doporučení Národní ekonomické rady vlády. Podle vlády je hlavním úkolem protikrizového plánu udržení stability veřejných financí a zmírnění růstu nezaměstnanosti. Jak potvrdil člen rady Jiří Rusnok, plán počítá například se snížením sociálního pojištění: „To je v podstatě exekutivní opatření, které už pan ministr financí v daňové správě prosadil. To spočívá v tom, že pokud požádá poplatník o snížení záloh na daně vzhledem k tomu, že jeho letošní příjmy jsou úplně jiné, než byly v loňském roce, podle kterého se ty zálohy stanovovaly, tak daňová správa prakticky ve všech případech takovýmto žádostem vyhoví.“

Podle opoziční sociální demokracie je vládní protikrizový plán nedostatečný, opožděný a špatně zaměřený. Některé body z vládního balíku jsou ale podle předsedy ČSSD Jiřího Paroubka stejné jako ty, které navrhuje sociální demokraté: „My samozřejmě o těch věcech, které nejsou v rozporu s naším protikrizovým programem, můžeme s vládou jednat. Ale zcela nepochybně nemůžeme souhlasit s nějakým snížením prostředků na sociální pojištění, protože to v podstatě znamená projídaní důchodů a snižování finančních možností, pokud jde o aktivní politiku zaměstnanosti.“ *nn*

Boj o síť obchodů v ČR

V České republice v minulých letech proběhl tvrdý boj mezi jednotlivými obchodními řetězci. Ze země musely mnohé řetězce odejít – například i rakouská společnost Julius Meinl nebo belgická firma Delvita. Jejich prodejny převzaly jiné, dravější firmy. Dobře se drží například Billa, která ovládla i dřívější Delvity. Podstatně méně se dařilo rakouskému Intersparu. O expanzi se pokoušel už víckrát – v minulosti například usiloval o převzetí provozoven

Julius Meinl, ale neprosadil se proti společnosti Ahold, která většinu dřívějších provozoven Meinl včlenila do své sítě Albert. V soutěži o Delvitu prohrál Interspar s již zmiňovanou Billou a nepovedl se mu ani vstup do sítě Plus Discount, kde ho předběhl jiný řetězec Penny Market. A podle médií Intersparu nyní hrozí další neúspěch. Rakouská firma totiž dlouhodobě usiluje o převzetí největší maloobchodní sítě, která dosud zůstává v českých rukách – síti Hruška. Ta vznikla na základě dřívějšího socialistického podniku Zelenina Ostrava. Zpočátku se jednalo o velkoobchod se zeleninou, ale postupně její majitelé otvírali i vlastní obchody a zároveň zakládali i další provozovny propojené s obchodem – v roce 2007 třeba dali do provozu i vlastní pekárnu. V současné době do sítě patří celkem asi 230 obchodů na severu a jihu Moravy, ale také ve východních Čechách. Firma v posledních letech převzala provozovny některých dalších řetězců, například některé provozovny po Juliu Meinlovi nebo síť Konzumu Hradec Králové nebo Pramen Olomouc. Síť Hruška, kterou doplňují i tři velkoobchody, láká zájemce nejenom svým rozsahem, ale také svými hospodářskými výsledky – během posledních čtrnácti let vždy dokázala vykazat zisk. V roce 2007 vykazala tržby ve výši 6,5 miliard korun a čistý zisk ve výši 157 milionů. Loni počítala s růstem tržeb dokonce na sedm miliard korun a s dosažením hranice čtvrt miliardy korun čistého zisku. Intersparu by tato akvizice mimořádně pomohla. Za svými největšími konkurenty mezi obchodními řetězci, jako je britské Tesco, nizozemský Ahold nebo německý Kaufland, výrazně zaostává. A zdálo se, že tentokrát by to konečně mohlo vyjít. Největší vlastník společnosti Hruška Karel Hruzík, který ovládá její čtyřicetiprocentní podíl, byl převzetí sítě Intersparem nakloněn mnohem více než podobné nabídky učiněné česko-slovenskou společností Penta. Ale podle tisku se vše začalo komplikovat, protože do hry údajně vstoupili noví významní hráči – největší síť Ahold a Tesco. Tuto zprávu však představitelé společnosti Hruška odmítli komentovat. V následujících měsících se ukáže, zda se Interspar tentokrát přece jen dokáže prosadit, nebo zase odejde s prázdnou. V případě druhé varianty pak nelze vyloučit, že i Interspar bude podobně jako další firmy zvažovat svůj odchod ze země. Trh v České republice, na kterém se ještě před deseti lety pohybovala celá řada mezinárodních hráčů, se tak možná zase smrskne.

(MaFr)

Biocel Paskov jede naplno, skláři si zoufají

V loňském roce patřila společnost Biocel Paskov, největší producent buničiny v Evropě, mezi firmy, které musely snížit svoji produkci, protože pro své výrobky nenašly dostatečný odbyt. Společnost, vlastněná rakouským papírenským koncernem Heinzl, omezila výrobu o plných 15 % a s obavami vyhlížela do nového roku. Nyní se však zdá, že situace se překvapivě vylepšila a zákazníci začali objednávat v původním rozsahu. Také díky tomu jede Biocel Paskov od února na plné obrátky. Lze jen doufat, že nejde jen o přechodné zotavení a Biocel se nezařadí mezi nepříjemně dlouhou řadu českých firem, které ohlásily rozsáhlé propouštění. V některých lokalitách v České republice je situace v nezaměstnanosti v současné době doslova kritická. Nejčastěji se v této souvislosti hovoří o Světlé nad Sázavou na Havlíčkobrodsku, kde zastavila práci místní

sklárna společnosti Sklo Bohemia. Bez práce se tak ocitla značná část místních obyvatel, v mnoha případech se navíc bez prostředků ocitly i oba manželé. Situaci výrazně zhoršuje skutečnost, že sklárna nezaplátila odcházejícím pracovníkům dlužný plat a řádné odstupné. V účetnictví však tato suma figuruje, takže skláři nemají nárok na různé dávky, protože oficiálně prostředky mají. Zoufalí skláři, kterým často nezbyvá na základní životní potřeby, údajně chystají kvůli tomu demonstraci před Úřadem vlády, aby upozornili na neúnosnou situaci, v jaké se ocitli. I když se bývalým zaměstnancům snaží pomoci představitelé kraje Vysočina, jejich situace zůstává doslova kritická. Vesměs se jedná o lidi, kteří práci ve sklárně zasvětili celý život a nyní jen budou velmi obtížně hledat nové pracovní uplatnění. O nic lépe na tom nejsou ani lidé, kteří byli propuštěni z dalších skláren. Šance na rychlé získání nového zaměstnání je takřka nulová a lidé propadají zoufalství. S trochu větším optimismem mohou pohlížet na svět zaměstnanci porcelánek – přestože jeden z největších výrobců tohoto zboží v České republice, Karlovarský porcelán, upadl do konkurzu, zdá se, že se správcům konkurzní podstaty podaří přece jen alespoň část provozů zachránit. Dokonce získaly i některé zakázky a mohly část provozů znovu rozjet. V příštích měsících se však ukáže, zda to nejsou jen klamné bludičky naděje a i Karlovarský porcelán se definitivně nezřítí do propasti. Věrní zaměstnanci firmy, kteří často výrobě porcelánu zasvětili podobně jako skláři svému sklu celý život, stále doufají, že se tak nestane. Nelze jim než přát, aby vše dopadlo podle jejich představ a z provozů Karlovarského porcelánu vycházely i nadále hrníčky, talíře a další zboží. Ať již to bude pod jakoukoliv firmou.

(MaFr)

Razie v domech podnikatele Berana

Velký rozruch vyvolala v České republice razie, kterou provedli policisté v osmi objektech patřících firmě Profi Credit Czech a vlastníkově firmě, známému podnikateli Davidu Beranovi v Praze, Pardubicích a v Chrudimi. Firma Profi Credit Czech je v současnosti částí nadnárodní finanční skupiny Profireal Group, která působí v České republice, na Slovensku, v Polsku, Bulharsku a v Rumunsku. Společnost se zabývá především poskytováním půjček soukromým osobám a podnikatelům zároveň pomáhá vymáhat dluhy. Už několikrát se ocitla v podezření z lichvářských praktik, ale zatím nikdy se jí žádné provinění v tomto směru nepodařilo prokázat. Beran se na veřejnosti stal známý i svým sporem s finančním magnátem a bývalým partnerem Karlem Komárkem. Konflikt se týkal původně plánované výměny poloviny akcií železáren ve Vítkovicích, které vlastnil Beran za poloviční podíl v Komárkem založeném průmyslovém holdingu IGH, do kterého Komárek převedl své podniky Železářny a drátovny Bohumín, Kovosvit a Bonatrans. Zatím se přitom zdá, že ve sporu má Komárek poněkud navrch a většinu z dosud uzavřených sporů mezi oběma podnikateli vyhrál. Samotný Beran také tvrdí, že nynější akce policie souvisí s tímto konfliktem. Policie však tuto jeho interpretaci popírá – podle ní šlo o podezření, že firma Profi Credit Czech (dříve Profireal) v letech 2001-2007 šidila stát na daních. Nejedná se přitom o malou částku, policie hovoří až o čtvrt miliardě korun. To ovšem Beran zuřivě odmítá a tvrdí, že jeho společnost

vždy své závazky vůči státu řádně plnila a na daních zaplatila částky v rozsahu stovek milionů korun ročně. Samotný Beran v současnosti žije v Rakousku – v Zell am See si před několika lety postavil dům, kam se prakticky přestěhoval. Důvod byl jednoduchý – v roce 2006 prohrál spor s městem Chrudim, který se týkal provozu letiště v Chrudimi. Místostarosta města údajně v Beranovi, který si stěžoval na hluk způsobovaný letadly, poradil, aby přesídlil do Rakouska, pokud hledá klid. A Beran se podle jeho rady zařídil. Nyní se ale zdá, že klidu si neužije ani v lůně rakouských Alp. Česká policie prý teď bude analyzovat nalezený důkazní listinný materiál, který při prohlídce zabavila. Je teď otázka, zda se David Beran rozhodne čelit případnému obvinění v České republice, v krásném prostředí v Zell am See, nebo jestli se podle vzorů některých svých kolegů-velkopodnikatelů nakonec nerozhodne vyměnit naše zeměpisné šířky za Bermudy, Bahamy nebo jiné místo, kam případná ruka české spravedlnosti nedosáhne. Na rozdíl od Radovana Krejčíře nebo Viktora Koženého by však David Beran při hledání svého nového působiště musel brát ohled i na svůj zdravotní stav – je totiž údajně dost silný astmatik. Z tohoto hlediska asi těžko bude hledat lepší místo než alpské letovisko. (MaFr)

Nočním klubům v příhraničí ubyli klienti, mají třetinové tržby

O polovinu zákazníků a dvě třetiny tržeb přišli prý proti loňsku majitelé nočních klubů v příhraničí s Bavorskem. Vinou krize jim ubyli klienti hlavně z Německa, kterých je 90 %. Noční kluby už v posledních několika letech zmizely ze Stříbra, Tachova, Boru, Plané i z Přimdy a Rozvadova. Na Tachovsku jich je nyní kolem deseti. Kluby prý od druhého pololetí 2008 opustila více než polovina dívek. Majitelé penzionů tvrdí, že i ženy musely vinou krize snížit své taxi. Částky si domlouvají se zákazníkem samy a kluby jim do toho nemluví. „Mohly by být tak na polovině, zlatá éra skončila,“ řekl podnikatel, který se této činnosti věnuje patnáct let. Stejně jako noční kluby strádají restaurace podél hranice. „Ještě loni v létě tu dávali Němci peníze za to, abychom jim rezervovali místo, ale teď tu mám přes týden prázdnou,“ řekl číšník. Penziony, kde se klienti ubytovávají, podle majitelů pravidelně kontroluje policie a nejsou s nimi problémy. Navíc se tam prý dívky naučily, co to je hygiena a chráněný styk. Děvčata v klubech jsou prý ze dvou třetin z Česka, zatímco dříve erotické služby nabízely hlavně Rusky a Ukrajinky.

Zpracování odpadu na Plzeňsku podle rakouských vzorů

Plzeňská teplárenská v současné době intenzivně řeší problémy s komunálním odpadem v Plzni. V brzké době, pravděpodobně již v roce 2010, se totiž zaplní dosavadní skládka v Chotíkově, a přitom odpadu se v západočeském městě produkuje stále víc a víc. Pro inspiraci se plzeňští vypravili i do Rakouska, které stále v oblasti ekologie a odpadového hospodářství pro Českou republiku představuje velký vzor. Představitelé západočeské firmy navštívili především mechanicko-biologickou úpravnu odpadu v Linci, kde se vytrídí kovový odpad, plasty a biologicky zpracovatelný odpad. Podobné zařízení teď možná vznik-

ne i v Plzni nebo v okolí tohoto města. Jeho otevření by mohlo prodloužit život chotíkovské skládky možná i o několik let. Ještě výrazněji by asi pomohlo zřízení spalovny komunálního odpadu. Těchto zařízení je v České republice ve srovnání s Rakouskem stále výrazně méně – jestliže Rakousko disponuje v současné době celkem osmi spalovnami, v České republice naleznete pouze tři. A v samotném Plzeňském kraji nestojí dokonce žádná spalovna. Jenže její vybudování naráží na tradiční problémy – jen velmi těžko se hledá lokalita, jejíž obyvatelé by s umístěním spalovny souhlasili. To platí i v případě Chotíkova, kde by asi plzeňská spalovna už vzhledem k blízkosti skládky mohla vzniknout. Není se co divit – kdo by stál o hustý provoz nákladních automobilů s málo lákavým nákladem a o případné zplodiny. I když druhou nevýhodu už umí ekologické technologie snižovat na nejnižší minimum, té první se dá ujit jen těžko. Jestli se Plzeňská teplárenská přece jen rozhodne podstoupit martýrium vleklých sporů s aktivisty z Chotíkova, nebo se omezí na prosazení mechanicko-biologické úpravy podle lineckého vzoru, s nímž jsou ochotni se smířit i obyvatelé Chotíkova, kde dnes stojí skládka, se ukáže až na jaře, kdy firma zveřejní studii načrtávající její další postup. V každém případě se ale dá očekávat, že inspirace z Rakouska bude v těchto plánech hrát nemalou úlohu. (MaFr)

České cihlářny zatím doufají

I když krize dopadla na Českou republiku velmi tvrdě a počet nezaměstnaných zde prudce narůstá, největší domácí producenti cihel věří, že se jim nelehké časy podaří překonat bez dalšího omezování výroby a propouštění zaměstnanců. Firmy Wienerberger z Českých Budějovic i Heluz z Dolního Bukovska v jižních Čechách však přiznávají, že odbyt jejich zboží v lednu v meziročním srovnání klesl o desítky procent. Jejich představitelé však propad přičítají spíše tuhé zimě, která znemožňuje provádění staveb. Na druhou stranu však například Wienerberger už koncem minulého roku snížil svoji produkci o 15 %. Došlo také k zavření dvou cihelen, v Letech u Písku a v Kuníně. Zástupci společnosti však tvrdí, že poslední uvedený krok nijak nesouvisí s krizí – v Letech údajně došla vhodná surovina a kunínská cihelna byla otevřena pouze dočasně kvůli propadu na polském trhu. V současné době Wienerberger jede prakticky naplno a jeho konkurent Heluz dokonce plánuje expanzi – v nejbližší době má zahájit její nový závod na produkci tepelně izolačních bloků na česko-rakouské hranici v Hevlíně, který vybuďoval nákladem 850 milionů korun. Hevlínská cihelna má Heluzu usnadnit proniknutí na rakouský trh a tak vyvážit propad domácí poptávky. Dalším novým trhem pro cihly Heluzu se má stát také Polsko. Jenže právě v Polsku došlo už loni k prudkému poklesu poptávky po stavebninách, což vedlo také ke snížení cen. A situace doma, tedy v České republice, také nevypadá nějak zvlášť růžově. Představitelé cihláren odhadují útlum výstavby v rámci developerských projektů zhruba o deset až patnáct procent a věří, že v České republice nedojde ke stejnému pádu o desítky procent jako v některých jiných státech. Jenže první statistická data jejich optimismus příliš nepotvrzují – výstavba nových bytů totiž poklesla o plných 30 %. Nutno však říct, že zatímco výsledek deformují odlišné povětrnostní podmínky loni

a letos. Ale velké developerské firmy už dopředu signalizují zastavení některých plánovaných projektů. Omezením bytové výstavby chtějí udržet stávající ceny při klesající ochotě bank a dalších finančních institucí poskytovat hypotéky. Může se tedy stát, že i české cihlářny budou muset přehodnotit své plány a předpovědi. Pokud budou chtít udržet produkci a zachovat zaměstnání dosavadním pracovníkům, musí se patrně pokusit i o zvýšení svého exportu na sousední trhy, mimo jiné i do Rakouska. Konkurence na těchto trzích je však již dnes neobyčejně ostrá a současná krize tento trend ještě zesílí. Uspěje jen ten, kdo dokáže spojit co nejnižší cenu s vysokou kvalitou výrobků. Produkce z Hevlína na Znojemsku by možná tyto parametry mohla splňovat. (MaFr)

ČR obsadila v ekonomické svobodě 37. místo

Česká republika je v celosvětovém srovnání 37. nejsvobodnější ekonomikou, vyplývá to z každoročního žebříčku Indexu ekonomické svobody americké nadace Heritage a deníku *Wall Street Journal*. Nejsvobodnější ekonomikou světa je již 15 let Hongkong, naopak nejméně svobodná zůstává Severní Korea. Žebříček hodnotí celkem 183 zemí a u každé si všímá deseti aspektů. Rozhodující je úroveň vlastnických práv, regulace mezd a cen nebo obchodní bariéry. Česká republika si ve srovnání s předchozím rokem svoji pozici udržela, když v hodnocení získala 69,4 bodu ze sta možných. Slovensko si v meziročním srovnání

o jedno místo pohoršilo a získalo stejný počet bodů jako Česko. Česku pomohlo podle nadace Heritage především zlepšení stavu veřejných financí a zároveň snížení úrovně korupce. Nicméně podle hodnocení zůstává korupce problémem české ekonomiky, stejně tak i příliš velká byrokracie. mn

EK pochválila vládní protikrizový balík

Evropská komise v rámci hodnocení českého konvergenčního programu, který je plánem na přijetí eura, pochválila vládní protikrizový balík na podporu ekonomiky. Podle ní je dobře načasovaný a zaměřený na sektory hospodářství, které budou nejvíce zasaženy zpomalením ekonomiky. Komise současně připustila, že opatření proti krizi v objemu zhruba 70 miliard korun (zhruba 1,9 % HDP) mohou vést k dočasnému zhoršení stavu veřejných financí. Konvergenční program sice ještě počítá se schodky 1,6 % HDP pro rok 2009 a 1,5 % HDP pro rok 2010, je ale velmi pravděpodobné, že schodky nakonec budou díky zpomalení ekonomiky horší. Premiér Mirek Topolánek již dříve připustil, že Česko letos nejspíš poruší takzvané rozpočtové kritérium, které počítá s deficitem ve výši 3 % HDP. Česká ekonomika by se podle EK měla v příštím roce postupně vzchopit po útlumu, který ji letos čeká v souvislosti s globální krizí. Není však pravděpodobné, že se ještě vrátí k rychlému růstu, který zažívala před krizí. nn

EKOLOGIE, ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Kácení stromořadí

V České republice opět vzplál boj o stromořadí podél silnic 2. a 3. kategorie. Vyvolala ho zpráva, že jen letos by mělo padnout asi patnáct tisíc stromů. Pro kácení stromořadí mají silničáři i policisté jasný argument – při nárazu do stromu u silnice umírá příliš mnoho lidí. Loni jich údajně bylo 177. Také se uvádí, že lidé jaksi podvědomě nepovažují strom za tak velké nebezpečí jako třeba betonový sloup. A to je svádí k podcenění rizika. Česká inspekce životního prostředí na druhou stranu bere podobné argumenty s rezervou. Podle ní řada řidičů nepřizpůsobí jízdu tomu, jak se silnice klikatí a jak podle ní rostou stromy. Problém podle inspekce tedy není ve stromech, ale v řidičích. Dokonce v úsecích, kde se vykácely stromy, jezdili řidiči ještě nebezpečněji a nehod ještě přibývalo.

Sami dopravní odborníci nejsou zajednou, na čí stranu se přiklonit. Připouštějí ale, že aleje podél silnic nižší třídy

mají i pozitivní vliv. Silnice je díky stromům lépe chráněná před větrem. Stromy mohou také zlepšovat viditelnost při jízdě. Naprostá většina diskusních příspěvků v tisku podobné argumenty ve prospěch alejí také uvádí. Ekologové k tomu ještě dodávají, že v bezlesé krajině bývají stromořadí posledním útočištěm vzácných druhů živočichů. Biologové zase upozorňují na ovocné stromy podél silnic a na nesmírnou genetickou hodnotu krajových odrůd ovoce, které už ze zahrad dávno zmizely, a v budoucnu by mohly stát u zrodu nově vyšlechtěných moderních českých odrůd. V diskusi ale zcela převažuje pohled ještě v jiné rovině. Tradiční aleje, vysazované už pod přímým dohledem císařovny Marie Terezie, jsou nedílnou estetickou součástí české krajiny. Dotvářejí ji. Stromořadí i různé osamělé stromy tedy představují nejvíce ze všeho kulturní statek nevyčíslitelné hodnoty. kk

Přínos setkání v Antarktidě je v navázání kontaktů

V Antarktidě na norské výzkumné stanici Troll se podle ministra životního prostředí Martina Bursíka vytvořily vazby mezi špičkovými ekologickými odborníky ze zemí, které představují největší světové ekonomiky. Jsou to lidé, kteří mohou ovlivnit vyjednávání globální dohody o ochraně klimatu. V rozhovoru s ČTK Bursík po návratu z bílého kontinentu řekl, že v tom vidí největší cenu této mise. Antarktida je podle Bursíka kontinent, který do velké míry

napomáhá stabilizaci světového klimatu. Nyní tam značné výkyvy teplot v kombinaci s oteplením oceánu působí tání ledovců. Vliv klimatických změn je tam zřejmý a jejich rozsah je nepředstavitelný, uvedl ministr.

Na norskou stanici v Antarktidě zaměřili ze světové konference v Nairobi ministři životního prostředí a ekologičtí experti z Alžírsko, Británie, České republiky, Finska, Konga, Norska a Švédska a vysocí představitelé dalších zemí, včetně velmocí Číny, Ruska, Indie a USA. Chtěli se na vlastní oči přesvědčit o globálních změnách klimatu v této části světa. *nm*

Občané zastavili obalovnu

I když v současnosti svírá Českou republiku mohutná ekonomická krize, občané různých lokalit nechtějí vyměnit pár pracovních míst a nějaké ty ekonomické výhody za trvalé ohrožení životního prostředí v místech, kde žijí. Nedávno se o tom přesvědčila i Rakušany vlastněná společnost Pražské silniční a vodohospodářské stavby na příkladu firmou plánované výstavby obalovny (tedy mírný štěrku a asfaltu pro výstavbu cest) v jihočeském Hosíně. Budování podporoval Obecní úřad v Hosíně, který chtěl společností odprodat i malou parcelu o rozloze 500 m² a zdálo se, že plány investora nemůže už nic zhatit. Nicméně část občanů z Hosína, ale také z dalších obcí ležících poblíž projektované stavby, sepsali protestní petici a především si najali obratného právníka. A tomu se podařilo v podaném návrhu najít několik zásadních důvodů, kvůli kterým nakonec českobudějovický stavební úřad zrušil dosavadní stavební řízení. Především projekt neřešil problematiku zatížení okolí těžkou dopravou a navíc s ním zainteresovaná veřejnost nebyla řádně a včas seznámena. Společnost tedy bude muset svůj investiční záměr dopracovat a předložit znova. Musí se však vyrovnat s nepříjemnou konkurencí. Po zveřejnění celého případu podnikatel, který v Hosíně rekonstruuje historický stavební objekt, nabídl za pozemek, který chce koupit investor, stejnou sumu s tím, že jezdí do Hosína kvůli klidu a nepřeje si jeho poničení průmyslovou výstavbou. Příběh, který v současnosti není v České republice zcela ojedinělý, jasně ukazuje, že ty tam jsou doby, kdy bylo možné v České republice bez jakýchkoliv potíží budovat prostředí velmi zatěžující podniky. Možná by to měli včas pochopit zejména podnikatelé z Rakouska, tedy ze země, která vždy velmi zdůrazňovala svoji orientaci na ekologii a šetrné nakládání s krajinou a přírodním prostředím. *(MaFr)*

Divoké kočky a šakali v Podyjí?

Na rakouské straně národního parku Podyjí poblíž hranic s Českou republikou se již podařilo najisto prokázat výskyt minimálně jedné kočky divoké. Čeští odborníci zatím sice pochybují, že se jedná o něco víc než pouze o ojedinělý kus, ale přesto chtějí ověřit společně s rakouskými kolegy, jestli v regionu nedošlo ke vzniku populace této zajímavé šelmy. Podle jejich slov by šlo o případ přirozeného šíření, které by stávající ekosystém spíše obohatilo, než poškodilo. Zároveň považují za velmi pravděpodobné, že vedle divoké kočky se v Podyjí v dohledné době může objevit i šakal, který se rovněž přirozeným způsobem šíří do tamějších lesů. Pokud se tedy vypravíte na toulky Podyjí

a uvidíte zvíře podobné lišce, ale s vyššíma nohama a kratším ocasem, půjde pravděpodobně o tuto šelmu. A můžete si říct, že verš, že zavilí šakali zběsile vyjí / v tom našem Podyjí, má svou reálnou platnost. *(MaFr)*

Do pražské zoo z Brna přicestoval lední medvěd Tom

Do pražské zoo přicestoval z Brna roční lední medvěd Tom. V Brně se s prvním z dvojice populárních medvědích sourozenců loučilo kolem dvou stovek lidí. Dorazil v pořádku, jen prý byl lehce nervózní. Z přepravní bedny vyběhl hladce do prostoru karantény v zázemí expozice ledních medvědů. V dalších dnech ho začnou chovatelé přivýkat na venkovní expozici, kterou bude obývat spolu s medvědicí Bertou. Do Prahy jela stodesetkilová roční šelma z bezpečnostních důvodů bez usnutí, stejně jako druhý z dvojice Bill do německého Gelsenkirchenu. Medvíďata, která se narodila předloni na podzim, výrazně zvedla návštěvnost brněnské zoo. *mn*

Česko-rakouské problémy s kokosovým olejem

Řeka Lužnice protéká na česko-rakouském pomezí přírodní rezervací a její čistotě je věnována značná pozornost. Přesto však všechny ochranné systémy nedokázaly zabránit havárii, při níž do řeky uniklo z výroby brambůrků v Gmündu celkem tři tisíce litrů kokosového oleje. Naštěstí zásah byl proveden okamžitě a pracovníci společnosti Agrana, vlastníka výroby, část sraženého oleje sesbírali do připravených nádob už v Gmündu. Přesto žmolky oleje částečně pronikly i na českou stranu a část zbytků doplavala až k Nové Vsi na Jindřichohradecku. Naštěstí látka pro ryby sama nepředstavuje žádné nebezpečí a nepotvrdily se ani obavy, že by jim mohla zalepit žábry a zabránit tak dýchání. Pro divoké kachny pak nažloutlé žmolky oleje představují spíše příjemné zpestření jídelníčku. Dobrá spolupráce českých i rakouských záchranářů i ochránců přírody při likvidaci havárie ukázala, že by bylo možné bez větších potíží zvládnout i závažnější případy znečištění toku. Lze jen doufat, že tuto eventualitu si nebudou muset v Gmündu a Českých Velenicích v dohledné době vyzkoušet naostro. *(MaFr)*

VĚDA, VÝZKUM

Evropa a USA připravují společný výzkum Jupiteru

Americký úřad NASA a Evropská kosmická agentura ESA, jejímž členem je i Česká republika, oznámily, že připravují společný ambiciózní výzkum Jupiteru, Saturnu a jejich měsíců. Plány zatím existují pouze v hrubých obrysech. Obě agentury chtějí k planetám vyslat do konce příštího desetiletí sondy, které mají mimo jiné přinést nové poznatky o obyvatelnosti některých jejich přirozených satelitů. Finance nejsou zatím zajištěné. *mn*

Čeští biologové udělali klíčový krok k poznání tajemství růstu rostlin

Čeští biologové objevili dosud neznámý mechanismus řídící vývoj stonků a kořenů, které rostliny vytvářejí náhradou za zničené části svého těla. Vývoj rostlinných orgánů řídí podobně jako u živočichů hormony (ty rostlinné se označují jako fytohormony). Pro růst a vývoj jsou u rostlin důležité především tyto látky: auxin a cytokininy. Podstata vzájemného ovlivňování těchto dvou skupin látek cytokininy (při převaze této látky vyrůstají stonky a listy) a auxinu (naopak při převaze vznikají kořeny) zůstávala dosud neznámá. Dlouhá série experimentů vedla k zásadním objevům. Předně se ukázalo, že oba tyto typy hormonů nejsou rovnocennými partnery. Tvorbu nových orgánů dokáže nastartovat jedině auxin. Cytokininy ovšem určují, jaký druh orgánu se nakonec vyvine. A činí tak způsobem, kteří čeští vědci z několika pracovišť – Masarykovy univerzity, Ústavu experimentální botaniky a Biofyzikálního ústavu AV ČR – popsali v nové publikaci jako první na světě. Cytokininy totiž mění proudění auxinu rostlinou. Výsledky nového českého výzkumu publikoval časopis *PNAS*. Poznatky českých badatelů jsou nyní přínosné hlavně pro základní

výzkum. V budoucnu však mohou mít také velký praktický dopad. Mohly by například vést k cílenému šlechtění okrasných rostlin a zemědělských plodin, které budou lépe zakořeňovat, nebo rychleji regenerovat po poškození nepříznivými vlivy, jako je mráz či sucho. *mn*

Husniček rolní představuje díky své roli modelového organismu asi nejpěstovanější rostlinu ve světových vědeckých laboratořích

Nový názov: Tesco sa zmení na My

Obchodné domy Tesco už čoskoro kompletne zmenia svoju tvár. Ich názov sa zmení na jednoduché My (čítaj Máj). Pod týmto názvom sa ako prvý na Slovensku predstaví obchodný dom Tesco v Bratislave. K premenovaniu by malo prísť ešte tento rok. Ešte predtým však svetovú premiéru zažije nová značka v českom Liberci.

Nová značka má podľa jej tvorcov vyjadrovať zmysel preto, čo je „moje“ a posilňuje identitu značky v spojení s konkrétnym miestom, kde sa obchod nachádza. Obchodné meno však nie je to jediné, čo by sa malo podľa plánov spoločnosti zmeniť. Rovnako sľubujú aj kvalitnejšie, modernejšie služby a sortiment.

„Naše nové obchodné domy ponúknu zákazníkom to, čo si podľa prieskumov skutočne prajú. Širší sortiment miestnych aj medzinárodných značiek, svetovú úroveň nákupného prostredia a špičkové služby zákazníkom,“ presvedča Managing Director obchodných domov Tesco Marcus Chipchase. Zákazník by mal zaregistrovať zmenu

aj vďaka úplne novému interiéru nákupného domu Tesco. Ten sa vďaka prispôsobí najmodernejším trendom pohodlného nakupovania. A to aj vďaka tomu, že bez ohľadu na to, v ktorom oddelení zákazník nakúpi, zaplatiť bude môcť v ktorejkoľvek pokladni obchodného domu.

Konečný vizuál nových obchodných domov vyšiel z dielne renomovanej spoločnosti Fitch. Jednotlivé interiéry pritom majú zodpovedať zameraniu a potrebám rôznych skupín zákazníkov. Na svoje si tak majú prísť nielen fanúšikovia módnych trendov, ale aj tí skôr konzervatívnejší.

To, načo však zákazník asi najviac čaká, je informovaný personál. Zástupcovia Tesco tvrdia, že mysleli aj na tento aspekt nakupovania. Na ľudí by tak po novom malo čakať nielen viac ochotných, ale aj informovaných predavačov.

Či sa tieto sľuby naplnia, sa obyvateľia hlavného mesta presvedčia už o niekoľko mesiacov.

(web, ao)

Súťaž CINEMA 2009

Pod záštitou Trnavského osvetového strediska sa môžu amatérski filmoví nadšenci zapojiť do súťaže CINEMA 2009. V štyroch hlavných skupinách sa predstavujú amatéri, deti a mládež do 18 rokov, nezávislí (autori, ktorí popri práci v štúdiu vytvoria autorský, nekomerčný film) a poslucháči vysokých filmových škôl. V každej zo skupín bude udelená jedna prvá cena najlepšiemu filmu alebo videu. Súťaž je tematicky neobmedzená, maximálna dĺžka príspevku je dvadsať minút. Svoju tvorbu môžu záujemcovia doručiť do 20. marca na adresu Trnavského osvetového strediska, ktoré im poskytne aj bližšie informácie. Prezentácia krajskej amatérskej filmovej a video tvorby bude už 1. apríla.

(ao)

-23,2 stupňa Celzia v Oravskej Lesnej!

V Oravskej Lesnej v okrese Námestovo, ktorá je známa ako najchladnejšia obec na Slovensku, namerali v noci 20. 2. 2009 pri zemi -23,2 stupňa Celzia. Pomerne nízke teploty počas tohtoročnej zimy tu zaznamenali tesne pred Vianocami, predstavovali okolo -20 stupňov Celzia. Podobne sa pohybovali aj začiatkom januára. Snehová vrstva je tam hrubá asi 60 centimetrov, v porovnaní s inými rokmi je tenšia aj o 80 cm. Priemerné ročné teploty dosahujú v tejto obci 4,6 stupňa Celzia, v najchladnejšom mesiaci – v januári – klesnú na -6,1 stupňa Celzia. Za najteplejší mesiac v Oravskej Lesnej považujú júl s priemernými teplotami 14,6 stupňa Celzia.

Zmeny v Slovenskej televízii

Potom, ako generálny riaditeľ STV Štefan Nižňanský v stredu skoro sám prišiel o funkciu, prešiel zrejme do protiútku. Z kresla výrobného riaditeľa televízie odvolal Juraja Dobiša. Ten však zrejme naďalej ostane konateľom spoločnosti STV Production and Technology.

Ako Aktuálne.sk informoval dobre informovaný zdroj, prišlo k tomuto rozhodnutiu potom, čo ústredie STV navštívil poradca premiéra Drahoslav Machala. Podľa ďalšieho hodnoverného zdroja z prostredia televízie by odvolanie Dobiša mohlo spôsobiť ústretovejší postoj ministra kultúry Mareka Maďariča k udeleniu dotácie pre STV vo výške približne 20 miliónov eur. Tú pritom televízia potrebuje, aby nemusela prepustiť viac ako 340 zamestnancov a ukončiť vysielanie športovej Trojky. Šéf STV pritom ešte koncom minulého roka obhajoval Dobišovu prácu.

Na špeciálne zvolanej tlačovej konferencii dokonca vtedy obvinil viacerých ľudí z prostredia televízie, že vyvíjali na Dobiša hrubý nátlak a neštítali sa ani rôznych nečistých praktík. Dobišovo meno sa viackrát spomínalo aj v súvislosti s prepojením na vládu SNS, predovšetkým na jej poslanca Rafaela Rafaja. Ani jeden z nich vzájomné kontakty nikdy nespochybnili, ani nepotvrdili. Predseda poslaneckého klubu SNS sa však osobne zúčastnil aj rokovania Rady STV, na ktorom išlo aj o krk samotného šéfa verejnoprávnej televízie. Snahu o Nižňanského odvolanie pritom spravádzalo niekoľko pozoruhodných okolností. Všetky sa pritom priamo týkali SNS.

Len niekoľko hodín pred hlasovaním sa totiž funkcie v Rade STV vzdala Oľga Perušková. Tú do tejto funkcie navrhla vláda SNS. V minulosti pritom pôsobila aj ako asistentka prvej podpredsedníčky národniarov Anny Belusovovej.

Menšiu diskusiu so šéfom poslancov SNS Rafaelom Rafajom pred rozhodnutím o ďalšom osude Štefana Nižňanského absolvoval aj podpredseda Rady STV Pavol Holeštiak. Samotný Rafaj len lakonicky skonštatoval, že sa pozná s viacerými členmi tohto dozorného orgánu.

Výrobného riaditeľa však kritizovali aj ľudia priamo z STV. V súčasnosti už bývalá programová riaditeľka Petronela Kolevská ho obvinila zo zasahovania do svojich právomocí, ako aj z podpisovania nevýhodných zmlúv. Neskôr ju aj za kritiku pomerov v televízii Nižňanský odvolal. Vlnu kritických slov adresovali Dobišovi aj členovia Rady STV. Podľa jej dosluhujúceho predsedu Bohumíra Bobockého najnovší krok šéfa STV veci však nerieši.

Dobišove kompetencie ostanú až do vymenovania jeho nástupcu v rukách generálneho riaditeľa STV Štefana Nižňanského.

(web, ao)

V nitrianskom kostole objavili vzácnu ranogotickú fresku

Vzácnu ranogotickú fresku sa podarilo objaviť pri výskume v Kostole narodenia Panny Márie v mestskej časti Nitra Horné Krškany. Freska bola dlhé roky ukrytá pod hrubou vrstvou bielej plesne. Horný pás znázorňuje poslednú večeru Ježiša Krista, dolný pás kľačiaceho mnícha a Kláštor svätého Hyppolita na nitrianskom vrchu Zobor. Ide o jediné známe zobrazenie stredovekého zoborského kláštora. Autorom fresky by preto podľa odborníkov mohli byť práve tamojší benediktínski mnísi. Staršie fresky sú v Nitrianskom kraji len v Kostole svätého Juraja v Kostolanoch pod Trábečom.

V roku 2008 sa v kostole začal reštaurátorský výskum, ktorý odhalil, že pod bielou plesňou sa ukrýva freska. „Má kvalitu gotickej nástennej maľby, akú mávajú nástenné maľby v mestských objektoch, čiže nejde o nejakú nižšiu úroveň,“ uviedol reštaurátor Vladimír Úradníček.

Minulý rok sa rozbehol aj archeologický výskum, ktorého cieľom je zachytiť pôdorys pôvodnej románskej svätyne pod barokovou prestavbou a prezentovať ho v podlahe súčasnej lode kostola. Podľa archeológa Róberta Daňa môže byť kostol neskororománsky z 13. storočia alebo ranogotický zo začiatku 14. storočia, presnejšiu dátáciu určí ďalší výskum. Okrem pôvodnej hlinenej dlážky archeológovia objavili aj barokovú dlážku zo začiatku 18. storočia.

Jednotlivé tehly boli signované iniciálami GN, pričom G označuje grófsky titul. Meno grófa, ktorý zrejme výstavbu kostola financoval, je zatiaľ predmetom skúmania.

Na reštaurovanie fresky vyčlenilo mesto Nitra 20 tisíc eur. Reštaurátorské práce sa majú skončiť v tomto roku. Farár Igor Hanko upozorňuje, že potrebné ešte bude zohnať finančné prostriedky na odstránenie vlhkosti v interiéri kostola. „Keď sa neodstráni vlhkosť, darmo sa teraz zreštaurujú fresky, za pár rokov môžu byť v podobnom stave,“ poznamenal. (web, ao)

Spor: Mečiar versus Fico

Predseda HZDS Vladimír Mečiar chce otvoriť ústavu a meniť usporiadanie moci v štáte. Za najhoršie považuje, že parlament nemá dosah na vládu. Podľa neho je jedno, kto je pri moci, všetci sa bránia parlamentnej kontrole. „Všetko sa to bráni kontrole výkonnej moci, parlamentnej kontrole, je to čosi nenormálne. Zástupcovia ľudu sú postrachom pre úradníka?“ povedal Mečiar na programovej konferencii HZDS. Prezidentovi Ivanovi Gašparovičovi vyčítal, že mu nejde o hodnoty, ale podpisuje zákony tak, ako prejdú v parlamente. „Bola tu zásadná kritika Dzurindu, ale kým bol vo vláde, zásadný súhlas s tým, čo robí,“ uviedol šéf HZDS s tým, že to takto ďalej nemôže pokračovať.

Podľa Mečiara je nevyhnutné prehodnotiť, či sa má naďalej deliť výkonná moc na vládnu a prezidentskú. „Či jedna priamo voliteľná občanmi by sa lepšie nevyrovnala parlamentu. Prestala by byť závislá od politických mechanizmov a korupcie v parlamente, bola by priamo podriadená občanovi,“ dodal Mečiar. Podľa Mečiara Slovensko musí byť viac národné, lebo mu to garantuje prežitie. Negatívne vníma, že vláda nemá definovanú národnú politiku. Podľa neho je dôležité, aby nevznikli zbytočné konflikty s národnostnými menšinami žijúcimi u nás.

Mečiar zaútočil na politiku šéfa SNS Jána Slotu. Podľa neho Slotove protimaďarské útoky „hrubo poškodzujú záujmy Slovenska“. Povedal, že sa dlhodobo distancuje od Slotových výrokov. „Síce útočí na emócie aj na historické podvedomie, nevytvára nič nové, vedie Slovákov ku konfliktom, v ktorých prehrávame,“ adresoval Slotovi Mečiar. Podľa neho SNS nadraduje nacionalistickú agendu nad občiansku a sociálnu. „Objektívne slovenskej spoločnosti škodí, zakladá jej tak konflikt rozkladu, nedôvery a nepokoja, namiesto koncentrácie moci,“ domnieva sa Mečiar. Podľa neho treba skôr s maďarskou menšinou vychádzať, ako brojiť proti nej.

Najväčším rizikom je rast kriminality a korupcia, domnieva sa bývalý premiér. Podľa neho na korupciu naráža každý. „Keď iný dávajú, tak aj ja dám, lebo keď nedám, tak nevybavím,“ opisuje konanie Slovákov Mečiar. Slovensko považuje za prebyrokratizované, bol by za rušenie úradov. Podľa neho mnoho centrálnych orgánov sa zbytočne rozdelilo a bolo by ich treba opäť spojiť. „Môže byť menšia vláda, aj funkčnejšia a menej drahá,“ dodal Mečiar.

Je potrebné zasiahnúť do druhého piliera, vyzýva Mečiar. Podľa neho vláda má odvahu povedať, že je to zle nastavené, ale k činom sa nemá. Mečiar považuje za schodné, aby bol jeden fond, v ktorom by ľudia mali svoje účty a prihliadalo sa na zásluhovosť. Dialnice podľa neho určite nebudú do roku 2010, bude rád, ak sa stihnú postaviť do roku 2018, prípadne do roku 2020. Zodpovedným

za stavbu diaľničnej siete vyčítal, že zanedbali predinvestičnú prípravu.

Ostrej kritike podrobil konzumný spôsob života. „Zbytočne je Melník (Milan Melník – prezidentský kandidát HZDS) vedec sveta, keď celebrity stačí, aby jej vypadol prsník z podprsenky a je známejšia po celom Slovensku alebo keď voľajacká polomiss ukáže nohavičky a noviny sa idú roztrhať, čo propagujú, toto je ono,“ hodnotil Mečiar. Kritiku si vyslúžili aj novinári, ktorí podľa neho vyžadujú, aby politici a podnikatelia boli svetoví, ale oni nimi nie sú.

V čase hospodárskej krízy treba zväziť vytvorenie globálnej vlády, myslí si predseda HZDS Vladimír Mečiar. Podľa neho kríza ukázala nedostatky zo strany Medzinárodného menového fondu, Svetovej obchodnej organizácie, Organizácie pre ekonomickú a hospodársku spoluprácu, ako aj v Organizácii spojených národov (OSN). „OSN veľa hovorí, ale menej môže,“ povedal Mečiar v príhovore počas Programovej konferencie HZDS. Podľa neho Organizácia spojených národov musí prejsť reformou a zmeniť sa z diskutujúcej organizácie na inštitúciu, ktorá prevezme zodpovednosť a bude konať.

Mečiar vo vyše hodinu a pol trvajúcim príhovore zdôraznil, že v súčasnosti nie je jasné, aká veľká je kríza, preto sa objavujú tak katastrofické scenáre, ako aj tie, že kríza pomine do pol roka. Príčinu finančnej krízy vidí v nedostatku kontroly nad bankovými systémami, ktoré pracovali s fiktívnymi peniazmi a fiktívnymi cennými papiermi. Podľa neho v najbližších rokoch sa ukáže, aké postavenie zaujmú napríklad Čína, India a Brazília, ktoré majú ekonomickú i politickú silu. Dôležité bude aj to, akú pozíciu získa Rusko. „Tento štát môže byť o pár rokov v Európe hospodársky najsilnejší,“ tvrdí Mečiar.

Slovensko nebude globálnym hráčom, sme skôr chudobný príbuzný, ktorý bude vlečený, domnieva sa Mečiar. Podľa neho Slovensko môže ochrániť pred dopadmi hospodárskej krízy to, ak sa začne orientovať na nanotechnológie, biotechnológie a informatiku. Mečiar si myslí, že si nemôžeme dovoliť orientovať sa iba na jeden druh podnikania. Tvrdí, že zachrániť nás môžu zahraničné investície.

Premiérovi Robertovi Ficovi nepriamo odkázal, aby neútočil na investorov zo zahraničia. „Ak znehodnotíme a zneistíme ich vlastníctvo, zneistíme podmienky podnikania, budú hľadať riešenie inde. Dnes nie je východisko nízka cena pracovnej sily, sú štáty kde je ešte nižšia,“ vyhlásil Mečiar. Fico v poslednom čase najčastejšie útočí na zahraničných akcionárov Slovenského plynárenského priemyslu, ktorému naposledy obmedzil práva pri stanovovaní cien plynu.

Vladimír Mečiar chce ísť za odsúdeným šéfom BMG Invest Vladimírom Frunim, aby rozprával o klientoch skrachovanej nebankovky. Predseda LS-HZDS na dnešnej tlačovej besede povedal, že predsedu ľudsko-právneho parlamentného výboru László Nagya už požiadal, aby sa výbor uzniesol, že pôjdu za Frunim do väznice. „Pôjdeme za Frunim do väzenia. Nech rozpráva, akí politici, ktorí to boli, koľko ľudí živil, komu pomáhal z tých peňazí,“ uviedol Mečiar. Odmietol, že pred prezidentskými voľbami zverejní cédečko, na ktorom má údajne mená klientov, ktorí na nebankovkách zarobili. V minulosti tvrdil, že je tam niekoľkokrát spomínané meno Gašparovič. „Varujem

niekoho predtým, že by sa chcel stať prezidentom a potom sa nájde na cédečku," pohrozil cez médiá.

Podľa Mečiara za väzňom Frunim má právo ísť, lebo je poslanec. Podľa neho poslanskej funkcia mu umožňuje zúčastňovať sa na rozhovoroch vo väzniciach. Do väznice chce ísť on s ešte jednou členkou parlamentného výboru, ktorú dnes odmietol konkretizovať. Mečiar vyhlásil, že aby mohli navštíviť Fruniho, výbor k tomu musí schváliť uznesenie. Podľa Mečiara potom už bude závisieť len od Fruniho, či niečo povie. Fruni podľa neho v súčasnosti nemôže hovoriť o politikoch – klientoch nebankoviek, lebo na súde ho prerušia, že politika do súdnej siene nepatrí.

Fruni, jeden zo šéfov BMG Invest, si odpykáva trest v trencianskej väznici. Odsúdili ho na 11,5 roka.

(web, ao)

Európska komisia Slovensko chváli

Európska komisia nás chváli za prijímanie európskych smerníc z oblasti vnútorného trhu. Spomedzi európskej dvadsaťsedmičky sme v tejto oblasti skončili na treťom mieste.

Podľa správy, ktorú včera zverejnila eurokomisia, sme nezaviedli ešte sedem európskych noriem, čo je len približne 0,4 percenta. Rovnakú bilanciu ako my má päť ďalších štátov – Slovinsko, Bulharsko, Rumunsko a Holandsko. Naopak Česi, ktorí v súčasnosti šéfuju Európskej únii, neprijali ešte 22 noriem, čím sa ocitli na šiestom mieste od konca. Najhorší v prijímaní európskych smerníc sú Luxemburčania – na odklepnutie ich tam čaká ešte 36. Najlepší sú Dáni, ktorým zostáva prijať ešte päť noriem.

Európska komisia dnes však zároveň ukázala prstom na ďalšiu krajinu, ktorá podľa jej názoru nedovolenými prostriedkami zasahuje do voľného trhu. Po francúzskej a španielskej pomoci automobilkám sa na mušku eurokomisie dostávajú aj Portugalci. Tých únia posielala pred Súdnym dvorom európskych spoločenstiev. Na ňom bude musieť vysvetliť špeciálne práva, ktoré má v energetickej spoločnosti Galp Energia. Podľa Európskej komisie Portugalsko svojím konaním obmedzuje voľný pohyb kapitálu a práva na založenie. Portugalsko má totiž právo vymenovať prezidenta správnej rady a taktiež disponuje právom veta. To podľa názoru komisie znevýhodňuje investorov z iných členských krajín.

(web, ao)

STV bude spolupracovať s Akadémiou umení

Dohodu o spolupráci medzi STV a banskobystrickou Akadémiou umení (AU) podpísali v meste pod Urpínom generálny riaditeľ STV Štefan Nižňanský a rektor AU Matúš Ol'ha.

„Tešíme sa na to, že absolventi tejto vysokej školy potom sa stanú našimi budúcimi kolegami. Pretože v minulých rokoch prišlo k umelému prerušeniu prirodzenej kontinuity a obnovy v týchto profesiách, v zložení pracovných tímov, kde zostalo veľa klasických starších televízakov, ale sa stratila ich tá prirodzená obmena, aby sa popri tých starších, skúsenejších mohli tí mladší kontinuálne učiť,“ uviedol pre TASR Nižňanský.

Dodal, že spomínaná dohoda nebude iba formalitou. Banskobystrická akadémia má dobré meno, študuje na

nej veľa talentovaných mladých ľudí, ktorí sa môžu uplatniť v televíznych profesiách. Ich možnosti uplatnenia vidí predovšetkým pri obnove hlasov dabingu, ale aj v hranej či dokumentárnej tvorbe. S tým, že ponúknu televíznym divákovi niečo nové a tí ohodnotia, ako sa talenty v praxi ukážu.

„Ja od spolupráce očakávam, že to môže byť vzájomne prospešné, pretože štúdio v Banskej Bystrici, ako aj v Košiciach vyrábalo svojho času štvrtinu celej produkcie STV. A očakávam, že toto je začiatok akejsi renesancie aj týchto mimobratislavských štúdií,“ uviedol rektor Ol'ha.

Podľa neho je potenciál najmä medzi študentmi Fakulty dramatických umení, kde študujú budúci herci a režiséri, a tiež filmovej, na ktorej sa špecializujú na filmový dokument počnúc scenaristikou, kamerou, zvukom až po réžiu.

(TASR, ao)

Amfiteáter na Búdkovej sa začal búrať

Bratislavský amfiteáter po 25 rokoch končí a pred niekoľkými dňami ho začali definitívne búrať. Ako prvé prišlo na rad kovové zábradlie, nasledovali zvyšky sedačiek, minulý týždeň vybúrali prvú stenu a úplne rozkopaná je už aj príjazdová cesta od Horského parku.

Amfiteáter posledných desať rokov chátral. Kým koncom minulého tisícročia sa v ňom ešte sporadicky boli koncerty a filmové predstavenia, na záver sa sem presťahovali bezdomovci. Práve im sa dával za vinu aj požiar, ktorý tu vypukol koncom apríla 2008 a dokončil dielo skazy, aj keď oni sami tvrdili, že sa tam vtedy začali objavovať „čudní“ ľudia na veľkých autách, ktorí si to tam všetko obzerali. Z amfiteátra sa vtedy odsťahovala posledná rímska rodina, areál sa formálne ohradil a zostalo tam len niekoľko prázdnych garáží. Poslednou oficiálnou spoločnosťou, ktorá v priestoroch amfiteátra sídlila, bol Debut, s. r. o. Tá tu mala prenajaté priestory a po skončení zmluvy viedla súdne spory s mestom a s mestskou časťou Staré Mesto.

Amfiteáter sa ešte v roku 2007 stal súčasťou výmenného obchodu, keď mesto areál aj s pozemkami vymenilo za pozemky spoločnosti Apollo Arena medzi Prístavným mostom a Mostom Apollo. V prípade amfiteátra išlo o vyše 27-tisíc štvorcových metrov, medzi mostami to bolo len vyše 8 000 štvorcových metrov. Náklady na odstránenie amfiteátra aj s príslušenstvom budú takmer 2 milióny eur. Neskôr by tu mala vyrásť obytná štvrť, ktorá nadviaže na výstavbu pod budovou Správy účelových zariadení ministerstva zahraničných vecí (SÚZA).

(web, ao)

Kríza sa týka aj Bratislavy, hrozí odchod firiem

V súvislosti s krízou, ktorá postihla už nielen celý svet, ale aj Slovenskú republiku, poukazujú politici na potrebu pomoci najmä regiónom na východe a severe Slovenska. Zástupcovia samosprávy Bratislavy však tvrdia: kríza už postihla aj hlavné mesto!

Prepúšťa sa napríklad vo Volkswagene, kde si zamestnanci mohli vybrať medzi odchodom s odstupným, alebo tým, že zostanú, no budú dostávať nižší plat. Problémy majú aj iné podniky, spomalila sa výstavba nových bytov, zmenšil objem výroby, hospodársku krízu označujú za

hlavný problém aj pri pozastavení výstavby Národného futbalového štadióna.

Prvý námestník primátora Milana Cíleka (Občiansky klub) tvrdí, že všetci si myslia, ako Bratislava „stále kvitne“ – ale kríza sa podľa jeho slov týka aj hlavného mesta. Milan Cílek má informácie, že napríklad svetoznáma firma DELL uvažuje aj o odchode z hlavného mesta. Uviedol, že v súčasnosti táto spoločnosť zamestnáva asi 1 500 vysokokvalifikovaných ľudí a tvrdí, že podobná situácia je aj s ostatnými firmami, ktoré tu sídlia. V tejto súvislosti ostro odsúdil rôzne úvahy, ktoré prichádzajú zo strany vlády, alebo aj od Združenia miest a obcí Slovenska, o možnom krátení daní z príjmov fyzických osôb.

Samospráva mesta podľa Milana Cíleka už pri tvorbe rozpočtu varovala, že daň z príjmu fyzických osôb bude nižšia, ako bol predpoklad ministerstva financií. „Tento predpoklad sa naplnil, je to jednoducho tak – dnes o tom už hovorí aj ministerstvo,“ konštatoval. Pre Bratislavu to bude podľa jeho slov znamenať, že bude potrebné viac šetriť a znížiť výdavky napríklad aj na dopravu a infraštruktúru. Uviedol, že pre mnohé obce krátenie dane z príjmu fyzických osôb nebude takým problémom, „pretože si peniaze vrátia cez rôzne projekty záchranných balíčkov a podobne, ale Bratislava nemôže čerpať z fondov,“ dodal.

Bratislava podľa Milana Cíleka potrebuje napríklad rekonštrukciu Hradu, ale nutný je aj tzv. Nultý obchvat. V prípade obchvatu ide podľa neho o relevantný projekt, ktorý má byť rentabilný. Hustota dopravy, množstvo kamiónov, dopravné trasy a ďalšie skutočnosti vraj dokazujú, že vybudovanie Nultého obchvatu nemusí stáť vládu žiadne peniaze, všetko bude možné preinvestovať pomocou tzv. PPP projektov. (web, ao)

Bratislava a Budapešť budú spolupracovať

Bratislava a Budapešť chcú rozvíjať spoluprácu najmä v oblasti kultúry. O konkrétnych projektoch hovoril bratislavský primátor Andrej Ďurkovský s budapešťianskym kolegom Gáborom Demcszkyom.

Zásadným projektom, ktorý by mal zastrešovať túto spoluprácu, je projekt My city. Jeho cieľom je prezentačná výmena kultúrnych súborov či podujatí, Budapešť už má projekt odskúšaný na spolupráci s Prahou, Moskvou či Amsterdamom. „My sme ho privítali. Hovoríme o konkrétnych dátumoch, o májových podujatiach v Bratislave a júnových v Budapešti,“ povedal Ďurkovský.

Obe mestá chcú týmto krokom zároveň poukázať na záujem o „dobré susedské vzťahy v citlivej politickej dobe“. Podľa primátora Ďurkovského by mala byť ich vzájomná spolupráca signálom pre najvyšších politikov oboch krajín, aby „prestali s tými nezmyselnými nacionalistickými politikami“.

Spolupráca Bratislavy a Budapešti by sa mala rozvíjať aj v ďalších oblastiach, podľa Ďurkovského si majú obe mestá vzájomne čo ponúknuť. Primátor Budapešti napríklad pozitívne ohodnotil zrenovovanie a udržiavanie Starého Mesta, ktoré patrí ku klenotom v Európe. Okrem upevňovania spolupráce medzi magistrátmi oboch hlavných miest ide taktiež vzájomná pomoc v období ekonomickej krízy.

Mestá by si mali vymieňať skúsenosti, ako sa popasovať s problémami súčasnej krízy, ktorým krokom sa vyvarovať a ktoré podporiť. „Domnievame sa, že prostredníctvom samosprávy by sme vedeli eliminovať veľa negatívnych vplyvov z hľadiska ekonomickej krízy,“ konštatoval Ďurkovský. (web, ao)

Lyžařské mistrovství světa v Liberci

Lyžařské mistrovství světa v klasickém lyžování v Liberci, kde jednašedesát zemí reprezentovalo na 660 sportovců, bylo zakončeno ještě před vydáním časopisu Klub, a proto nemůžeme přinést poslední výsledky z mistrovství.

Téměř v každém závodě se zrodil překvapivý a někdy dokonce senzační vítěz. Nejvíce to platí o americkém sdružení Toddu Lodwickovi, který před třemi lety ukončil aktivní kariéru, a ačkoliv v předchozích letech nikdy nedosáhl zlaté medaile, tak se v Liberci už pyšní dvěma tituly mistra světa. O Fince Aino Kaise Saarinenové se také dlouho hovořilo jako o věčně druhé, a ona v Liberci už vybojovala medaili v každém závodě, do kterého nastoupila, a vypadá to, že bude nejúspěšnější sportovkyní celého šampionátu. Zklamán je švýcarský běžec Dario Cologna, který vede celkovou klasifikaci Světového poháru a zároveň také vyhrál na přelomu roku prestižní Tour de Ski. Nespokojený byl také rakouský skokan Gregor Schlierenzauer, v Liberci, respektive pod Ještědem, byl pouze stříbrný, i když to může samozřejmě ještě na velkém můstku napravit. Pro Českou republiku vybojoval Lukáš Bauer stříbrnou medaili. Celkovou klasifikaci zatím vede Norsko zásluhou sprinterských uragánů Petera Northuga, Johana Kjölstada a Ole Vigena Hattestada.

Optimistické předpovědi organizátorů o více než čtvrtmilionu diváků v ochozech během celého šampionátu se zcela jistě nenaplní, snad až poslední dny. Navíc je nutno dodat, že organizátoři už vyrobili několikrát opravdu grandiózní faux paux. Tím nejsilnějším byl prodej vstupenek na závod skokanů na středním můstku, kde prodávali divákům za 500 korun lístky na svah, kde během zimní sezóny turisté sjezdují. Ten svah byl totálně neupravený, to znamená, že při tom dvoukilometrovém stoupání se diváci brodili po pás ve sněhu a v jisté chvíli museli své marné úsilí vzdát. Jaké bylo jejich nemilé překvapení, když zjistili, že přes buben velkého můstku nevidí na ten střední, kde se právě ty závody konaly! Liberecký šampionát a divácká atmosféra, to je prostě jedno velké zklamání, komentuje sportovní redaktor ČR Jan Hloch. Komentátoři rakouské televize ohodnotili prozatímní průběh mistrovství jako zdařilý, i když někdy trochu „šedivý“. nn

A ještě k mistrovství světa v Liberci

Olympijské zlato a dva tituly mistryně světa. To je vizitka nejúspěšnější lyžařky historie ČR Kateřiny Neumannové. Před dvěma roky odložila běžky a na MS v Liberci šéfuje celé armádě organizátorů. Jako královnu salámové taktiky vidí *Lidové noviny* „královnu bílé stopy“ Kateřinu

Neumannovou ve funkci prezidentky organizačního výboru Mistrovství světa v severském lyžování v Liberci. „Nemůžete-li něco získat naráz, získáváte to po kouscích, jako když odkrajujete kolečka salámu. A tak to běželo i s libereckým šampionátem,“ píše noviny a připomínají, že před pěti lety, když Liberec kandidaturu vyhrál, se organizátoři dušovali, že žádné státní dotace chtít nebudou. „Jistě, u toho Kateřina Neumannová nebyla. Pak ale do už rozjetého salámového vlaku naskočila zdatně. Z prvotního nic byla náhle miliarda a pak – kolečko ke kolečku – miliardy dvě,“ glosují noviny ve chvíli, kdy si Neumannová vymohla od Libereckého kraje dalších 15 milionů na propagaci regionu v zahraničí. Peníze jsou určeny na doprovodný program, jehož náklady mají celkově dosáhnout 80 milionů. Na nynější příspěvek padne velká část rezervy, kterou měl kraj pro případ nepředvídatelných výdajů. Liberecký kraj už v minulosti na mistrovství světa přispěl 149 miliony korun, které směřovaly hlavně do infrastruktury. *nn*

Krátké informace z českého sportu

Český lyžař **Petr Záhrobský** vyhrál i čtvrtý superobřích slalom v letošní sezóně Evropského poháru. Díky prvenství v italském Tarvisiu si zajistil celkové vítězství v této disciplíně. Před závěrečným závodem v Crans-Montaně má na druhého v pořadí Rakušana Floriana Scheibera náskok 140 bodů a už nemůže být předstížen. V celkové klasifikaci Evropského poháru se posunul na šestou pozici se ziskem 429 bodů.

Lyžařka **Lucie Hrstková** získala na Světové zimní univerziádě stříbro v kombinaci. V čínském Charpinu tak vybojovala po třetím místě v superobřích slalom druhý cenný kov a stala se nejúspěšnější členkou české výpravy.

Útočník **Jaromír Jágr** se představí s Omskem v play off Kontinentální hokejové ligy. Sibiřskému týmu zachránil postup do vyřazovacích bojů Magnitogorsk, který v závěrečný den základní části soutěže zvítězil 2:1.

Česká rychlobruslařka **Martina Sáblíková** potřetí za sebou ovládla Světový pohár na dlouhých tratích. Celkové prvenství v seriálu si mistryně světa ve víceboji zajistila v nizozemském Heerenveenu, kde vyhrála závod na 5 000 metrů. Jednadvacetiletá Sáblíková jako jediná pokořila sedmiminutovou hranici. Její největší soupeřkou byla tentokrát Němka Stephanie Beckertová, která zaostala o 2,25 sekundy a vylepšila si osobní rekord.

Šárka Záhrobská

Čtyřicetiletá lyžařka **Šárka Záhrobská** vybojovala na mistrovství světa ve Val d'Isere ve slalomu stříbro a zkompletovala svou sbírku medailí. Obhájkyni titulu v sobotu porazila jen nejlepší slalomářka letošní sezóny Němka Maria Rieschová. Bronz získala Finka Tanja Poutiainenová.

Záhrobská vybojovala medaili na třetím šampionátu po sobě. V Santa Catarině v roce 2005 získala bronz a před dvěma roky ve švédském Aare slavila titul. Obhajobu Záhrobské překazila Rieschová, která v letošním Světovém poháru dokázala vyhrát čtyři slalomy za sebou. *nn*

Nevidomý horolezec Jan Říha zvládl výstup na Kilimandžáro

Nejvyšší horu Afriky zdolal při své expedici Kilimandžáro 2009 nevidomý český horolezec Jan Říha. Po návratu do Prahy řekl, že je odhodlán pokračovat v projektu Schody do nebe, při němž chce vylézt na nejvyšší hory všech světadílů. Hodlá tak dokázat, že tento sport lze úspěšně provozovat i s handicapem. *nn*

Zemřel rekordman ve skoku do dálky Jaroslav Fikejz

26. prosince 2008 ve věku 81 let zemřel bývalý reprezentant, rekordman ve skoku do dálky, rodák ze slovenského Kaliště Jaroslav Fikejz. V roce 1950 získal na mistrovství Evropy v Bruselu bronzovou medaili. Jeho skok 712 centimetrů ze 4. října 1942 v kategorii starších žáků dosud nikdo nepřekonal. Po skončení závodní dráhy pracoval jako funkcionář a novinář v časopise *Atletika*. V roce 2003 obdržel čestný diplom Fair play od klubu Českého olympijského výboru. Jeho bývalou ženou byla textařka Jiřina Fikejzová, s níž měl syna Dana, známého hudebníka a skladatele. *nn*

Cvičitel'ský sbor Sokolské župy Rakouské pořádá o víkendu 21. – 22. března 2009 v tělocvičně 1170 Wien, Steinerlg. 7 župní turnaj ve stolním tenisu žen a mužů

Přijďte si změřit svoje síly – nejde o žádnou profesionální soutěž.

Přihlásit se může každý z řad sokolstva, vítání jsou ovšem i hosté.

Putovní pohár – nejvyšší trofej – může ale vyhrát jen příslušník některé sokolské jednoty. Všichni však budou odměněni diplomy a medailemi. K příjemnému prožití sportovních dnů přispěje i bohatý bufet a jak doufáme, také řada povzbuzujících diváků.

Ženy a děti: sobota 21. března od 14.00 hod.

Muži: neděle 22. března od 9.00 hod.

Přihlásit se můžete telefonicky, nebo e-mailem u br. Stanislava Štěrby, který zodpoví vaše případné dotazy.

Telefon: 0650-967 90 90

e-mail: s.sterba@gmx.at

Těšíme se na Vás!
Cvičitel'ský sbor SŽR
a organizátor turnaje
br. Standa Štěrba

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.at

Tel./fax: ++43 1 604 87 04
Starosta:

Dr. Thomas Frey-Materna
(e-mail: thomas.frey-materna@rl.co.at)

Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří Nováček
(e-mail: novacek.wien@aon.at)

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školními vedoucími s velkou praktickým zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Pibilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 18:00

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	foťbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	Jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII (Info: tel. 01/480 13 57)

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy + muži)
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	17:30 – 18:30	cvičení žactva + stolní tenis
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Příštích dvacet let

Skončil další osmičkový rok, ve kterém se nic mimořádného nepříhodilo – ostatně jako obvykle. Čtyři magické osmičky v minulém století numerologickým spekulacím nahrávají, ale existuje i vysvětlení nejvýše prozaické: životnost našich státněpolitických přískoků je nejvýše dvacetiletá. Startovní osmička prvního dvacetiletí předmnichovské republiky byla náhodná. Po desetiletí okupace a následných bojů o moc zvítězil na další dvacetiletí budovatelský socialismus a po dalším roce bojů o moc opět na dvacetiletí Husákův reálný socialismus. Nic stabilnějšího jsme zatím stvořit nedokázali. Což nám nebrání inzerovat každý další přískok jako spásonosný vzor pro celý svět.

I dvacetiletí kapitalismu bez přívlastků se nám právě chýlí ke konci. Odečteme-li počáteční léta chaosu a bojů o moc, pak nejspíš až k lednu 2013. Charakteristické příznaky rozkladu jsou však nepřehlédnutelné již teď: změněná geopolitická realita, prohlubující se propast mezi politikou a společností, krize důvěry ve stávající model, úpadek politických struktur s rostoucí frekvencí skandálů a počínající hospodářská krize. Zbývající čas bychom tedy mohli využít ke kritickému zhodnocení dosavadních zkušeností a ke koncepci něčeho, co by mělo naději přetrvat o něco déle, než jedno dvacetiletí. Někdo začít musí, nabízím tedy alespoň pár úvah k diskusi.

Přenechejme přitom Klausovi a Filipovi spory, zda se majetku lépe daří v privátních či ve společných rukách a Topolánkovi a Paroubkovi dohady, zda je lepší trh či stát. Začneme od počátku a zamysleme se nad tím kdo jsme, co chceme a jak na to.

Kdo jsme

Především jsme společenstvím lidí obývajících vymezený geografický prostor s relativní samosprávou. Náš jazyk nám předstírá, že země i národ mají společného praotce. Tento klam byl nejčastější příčinou našich dosavadních konfliktů, tragédií a rozkladů našich státních útvarů v letech 1938, 1939, 1945, 1968, 1992. Na další jsme si již zadělali přístupem k Romům, Vietnamcům a jiným. Latentní či otevřená napětí mezi skupinami obyvatel, ať národnostními, sociálními či náboženskými, jsou jedním z limitů stability. Lze je přechodně potlačit silou, ale jen do příštího většího otřesu vnějších či vnitřních podmínek. Pak se projeví s o to destruktivnějšími účinky.

Rovnoprávnost, toleranci, nediskriminaci lze tedy odvozovat nejen právně pozitivisticky z Ústavy a Listiny práv a svobod či metafyzicky z ideálů humanitních. Jsou to pragmatické podmínky systémové robustnosti, neboli toho, co nám chybí nejvíce, odolnosti systému vůči změnám a otřesům. Stačí se poohlédnout po našem někdejších vzoru Švýcarsku, aby nám byl rozdíl mezi labilním a robustním systémem zřejmý.

Paradoxně je, vedle zmíněného jazykového specifika, právě naše etnická homogenita její hlavní překážkou. Chybí nám německé slovo Böhmi, vyjadřující obyvatele Čech bez rozdílů etnického zařazení. Ovšem ani ono nezahrnuje obyvatele Moravy a Slezska. Již samo chybějící pojmenování společné identity naznačuje latentní rizika a možné tektonické linie.

Československu ovšem pojmenování nechybělo, pouze bylo – stejně jako „Česko“ – neadekvátní. Stále věříme,

že nedostatek identity nahradíme státností pod exkluzivní českou kontrolou a požadavkem bezpodmínečné loajality k ní. Co nás k tomu po řadě opačných zkušeností vede, je ve hvězdách. Stabilita státního útvaru, jak bychom již mohli vědět, není dána ústavou a paragrafy, ale přáním či alespoň ochotou jeho obyvatel v něm žít. Chybí-li, je další rozpad jen otázkou času a vhodné příležitosti.

Spokojme se na tomto místě s tím, že pod my pragmatiky zahrnujeme všechny lidi žijící na území České republiky či identifikující se s ním bez rozdílu a že jakákoli forma zvýhodňování či znevýhodňování jedněch či druhých představuje dlouhodobě kritický rizikový faktor.

Co chceme

Na to lze zodpovědět zcela jednoduše: aby se tu dalo žít. Složitější je shodnout se za jakých podmínek se tu žít dá. Lze je však rozdělit do několika základních okruhů: vztah k přírodnímu prostředí, vztahy se sousedy a vztahy mezi námi samými.

Supermarkety nám zakrývají prozaický fakt, že všechno, co spotřebujeme, pochází z omezených přírodních zdrojů. Pro autarkní kultury je rovnováha mezi přírodními zdroji, způsobem obživy a hustotou obyvatel kritickou podmínkou přežití a víme o mnoha, které se v důsledku jejího porušení zhroutily či vyhybnuly. Globalizace ovšem planetárně redistribuuje nejen zboží směrem k nám, ale také hlad a bídu směrem k druhým. To nám na nějaký čas umožňuje spotřebovat násobek toho, co nám náš přidělený geografický prostor může poskytnout.

Všichni takhle ale žít nemohou, užíváme si na úkor druhých.

Dokud v důsledku umírají lidé v Africe, můžeme se nad tím u šálku kávy pohoršovat. Až budou i v našich městech vybuchovat bomby, zrušíme demokracii a vyhlásíme válku mezinárodnímu terorismu. Jedno je ale jisté: je předem prohraná, neboť ji vyhrát nelze. Stejně jako nelze vyhrát válku proti změnám životního prostředí v důsledku globálního oteplení.

Přírodní prostředí má ovšem z hlediska aby se tu dalo žít i jiné významy, než jen zdroj surovin a energie. Vztah člověka k prostředí se řídí stejnými vzorci, jako vztah k ostatním lidem. Má-li kdo pochybnosti o skutečném charakteru naší společnosti a jejím hodnotovém systému, lze mu doporučit návštěvu severních Čech anebo prostou úvahu o atomové energetice: abychom měli na pár let „lacinou“ energii, budou se všechny budoucí generace až na věky muset starat o její dnešní odpad. Opakuje se pořád stejný vzorec okamžité konzumace výnosů při přesouvání nákladů na druhé. Ten ale spolehlivě zaručuje budoucí problémy a katastrofy, neboť odsunutá náklady přirozeně nezmizí, nýbrž se někde kumulují a po překročení kritické míry se projeví náhle a destruktivně.

K tomu, aby se tu dalo žít, nám i našim dětem, bychom naše vzorce museli od základů převrátit. Museli bychom připustnost jednání zásadně posuzovat podle toho, zda v celkovém součtu svých systémových důsledků nezanechává nepokryté ztráty. Metafyzický ekvivalent této systémové podmínky se nazývá zodpovědnost.

O závislosti stability systému na interakci s okolními bychom my, Češi, mohli sepsat obsáhlé pojednání. Přesto tvrdošijně lpíme na opakovaně neosvědčeném vzorci vzdáleného mocného ochránce, zajišťujícího nám

privilegované postavení vůči blízkým sousedům. K tomu, abychom si jeho kontraproduktivnost uvědomili, stačí pouze si ty dosavadní vyjmenovat: habsburská monarchie, předválečná Francie, hitlerovské Německo, stalinský SSSR, brežněvovský SSSR, bushovské USA. Ve všech případech s úpadkem moci ochránce kolabuje i náš dosavadní systém, děláme další tlustou červenou čáru a začínáme znovu od nuly, s novým pasákem, naplnění zhrzenou hořkostí k tomu předchozímu.

Iracionalnost lpění na spolehlivě neosvědčených vzorcích nabízí vděčný materiál ke spekulacím o podstatě národní kultury. Zůstaňme však u účelu textu a připomeňme si, že s obdobným problémem jsme se setkali již v pasáži o identitě: destruktivní potřebě privilegovaného postavení vůči sousedním státům odpovídá neméně destruktivní potřeba privilegovaného postavení vůči spoluobčanům jiného etnika, sociální vrstvy, politického či náboženského přesvědčení. Do třetice ji zmíníme v souvislosti se vztahy mezi námi samými.

Hledáme-li tedy stabilní uspořádání, ve kterém by se dalo žít, nelze je zjevně stavět na privilegované pozici zaštitěné přechodně mocným spojencem, ale na funkčním začlenění do daného geografického prostředí a vztahů. Sousedy si nevybíráme, stejně jako rodnou zemi, spoluobčany a rodinu. Jsou neoddělitelnou součástí naší identity, vznikli a vyrostli jsme ve vzájemné interakci, sdílíme společné zkušenosti a hodnotové vzorce, čelíme stejným problémům, jsme na sobě existenčně závislí, jsme společně součástí vyššího středoevropského, evropského, západního civilizačního systému. Naše snaha trhnout se má zhoubné následky nejen pro nás samé, ale i pro naše okolí – nějaký historik by konečně měl ufňukaným mýtům o národní ukřivdnosti vystavit výčet škod, které jsme svou asociálností sami napáchali a napáchat pomohli, od vynálezu nacionálního socialismu přes genocidy a instalaci stalinské totality uprostřed Evropy až po americký radar a Klausovu sabotáž EU. Aby se tu dalo žít, museli bychom se vrátit zpět do Evropy, zejména střední.

Vztahy – lhotejno na jaké úrovni, mezi jedinci, sociálními skupinami, státy, přírodními druhy či subsystémy obecně – si můžeme představovat buď jako v zásadě kooperativní, anebo jako v zásadě konkurenční. Reálně zpravidla obsahují oba prvky, ale naše představa o nich je významná sama o sobě, bez ohledu na realitu, neboť je nám vodítkem pro naše vlastní jednání. Tím realitu nejen popisuje, ale zároveň i utváří. Věříme-li v kooperativní podstatu vztahů a chováme se podle toho, vytváříme prostředí kooperativní. Věříme-li v konkurenční, vytváříme konkurenční.

S časem a stupněm poznání se ovšem představy mění. Jestliže od poloviny 19. století převládala představa konkurenčního boje o přežití (Malthus, Darwin, Marx, Gobineau...), od sklonku 20. století převažuje spíše chápání vzájemné závislosti a synergické kooperace (ekologie, ekonomie, systémové teorie). Je třeba zmínit, že v českých zemích zůstala tato změna paradigmat do značné míry odblokována nejprve ideologií třídního boje a posléze konkurenčního trhu.

Převládající představa o podstatě vztahů je rozhodující i z hlediska toho, zda a jak se tu dá žít. Ta konkurenční zdůvodňuje získávání prospěchu na úkor druhých a nutí budovat si vůči nim výhodnější, privilegované pozice.

Platí to i obráceně: odkaz na obecně konkurenční podstatu vztahů poskytuje dodatečné ospravedlnění pro egoistické, asociální a zločinné jednání. Dvacáté století úzkou souvislost dokládá nad míru přesvědčivě, ať již konkurenčním bojem vyšší rasy s méněcennými o životní prostor, anebo pokrokové třídy s reakčními o výrobní prostředky. Obě varianty jsme si vyzkoušeli a ověřili si, že se s nimi žít nedá. O to nepochopitelnější je zarputilost, se kterou jsme adoptovali třetí, podle níž mezilidské vztahy spočívají v konkurenčním boji schopných s neschopnými o větší profit. Komentovat výsledek je nadbytečné.

Muset zvlášť připomínat, že sociální systémy ze své podstaty spočívají na kooperaci a dělbě práce, je poněkud trapné. Pokud společnosti udržují rovnováhu mezi spotřebou a zdroji, nemají problémy vyprodukovat dost na to, aby všem svým členům zajistily přiměřené životní podmínky. Ty nastávají teprve, když se někteří z nich domáhají neúměrně velkých podílů sami pro sebe – pak přirozeně chybí pro jiné. Výsledkem je stav, kdy celé vrstvy bohaté společnosti žijí v reálné chudobě a existenčním ohrožení. Fáze, kdy bohatí bohatnou a chudí chudnou, mívají sice zpočátku charakter zlatého věku, avšak zákonitě končí destabilizací. Všechny stabilní společenské systémy bez rozdílu kulturní či náboženské determinace proto obsahují mechanismy vyrovnávání sociálních rozdílů i ochrany proti získávání prospěchu na úkor druhých. Podobně jako rovnoprávnost či zodpovědnost, lze i solidaritu a spravedlnost odvozovat nejen z právních norem či metafyzických ideálů, ale i zcela pragmaticky jako podmínky systémové stability a robustnosti.

Jak na to

Podmínky stability, které jsme popsali, nejsou ani nové ani překvapivé a není problémem se na nich shodnout.

Rovnoprávnost, zodpovědnost, solidarita či spravedlnost tvoří nejspíše od francouzské revoluce základy evropského hodnotového systému. O to naléhavější je otázka, proč je právě v našich podmínkách vytrvale ignorujeme a nenecháme se poučit ani sérií zčásti katastrofálních neúspěchů. Jako možné vysvětlení se nabízejí dvě teze.

První je nacionálně socialistický základ české identity. Na rozdíl od jiných nacionalismů, vznikajících ve stejné době jako regionálně autonomistické vymezení se vůči vnější cizí nadvládě, vzniká s příchodem česky hovořícího obyvatelstva do německy dominovaných měst český nacionalismus jako jazykově sociální vymezení se vůči spoluobčanům stejného regionu, ale odlišného jazyka a odlišné sociální vrstvy. Tento jazykově tribalistický základ vysvětluje řadu národních specifíků, od tendence k izolaci a neustálému ověřování kdo patří k našim a kdo je cizí, posedlosti odhalováním a vylučováním vnitřních nepřátel, přes neschopnost soužití s druhými až po chronický nedostatek sebedůvěry a spoléhání se na vnější moc.

S ní souvisí i druhá teze o způsobu rozhodování o společných osudech. Všechny dosavadní historické zvraty počínaje vznikem republiky vykazují shodný vzorec, kdy se elita bez mandátu spojí s cizí mocností, s její podporou převezme v zemi moc a nastolí politický režim podle svých představ. Společnost je až dodatečně konfrontována s hotovými skutečnostmi a zaměstnávána honem na nově vyznačované nepřátele. Do jaké míry

tomuto vzorci odpovídají i zvraty v letech 1989 a 1992 ponechávám na čtenářově úvaze. Osobně se domnívám, že v podstatné.

Významná je ve všech případech závislost nové elity na cizí mocnosti, od které svou legitimitu odvozuje. Vysvětluje řadu českých konstant, jako rigidní ulpívání v bezprostředně popřevratových schématech, jednostrannou zahraniční orientaci při ignoranci následného geopolitického vývoje, neuspokojivé vztahy s bezprostředními sousedy, aroganci a neprůhlednost politického dění i plytkost až absenci politické argumentace.

Jeden z poznatků systémové teorie říká, že kontroluje-li jedna dílčí komponenta chování celého systému, nemůže být jeho chování komplexnější, než je chování této komponenty samé. Řečeno lidsky, rozhoduje-li za společnost úzká elita, je chování celé společnosti omezeno jejím rozhledem a jejími schopnostmi. Není to omezení graduální, ale principiální – ani nejosvícenější elita není schopna postihnout svět v celé stále narůstající komplexnosti.

Nároky na včasné rozpoznání a správnou diagnostiku problémů, šíří nabídky možných reakcí, vyhodnocení jejich důsledků a výběr akceptovatelných řešení dnes překračují kapacitu a možnosti jakkoli kvalifikované elity – a ty naše k nejkvalifikovanějším zpravidla nepatří. Schopnost adekvátní reakce na rychle se měnící podmínky je výzvou pro celou společnost. Tím jsou dány i další kritické vlastnosti a schopnosti: názorová pluralita, celospolečenský diskurs, široká účast na rozhodování. Jsou ostatně klíčovým zdrojem úspěchu západní demokratické kultury.

Rovněž požadavek demokracie lze tedy odvodit jako systémovou podmínku stability v komplexním světě. Problémem je, že my pod ní v souladu s vlastní historickou tradicí chápeme pouze techniku periodického výběru exkluzivní elity, která pak společnosti po danou dobu neomezeně vládne (a svou úlohu jako vládnutí také chápe, jak dokládá terminologie současných politiků). Stejně se v minulosti dostaly k vládě i NSDAP a KSC, podobně jako nedávno třeba Likud a Hamaz. Pan prezident tuto podobu demokracie označuje přívlaskem zastupitelská.

Hlavní překážkou k tomu, aby se tu dalo žít, jsme tedy především my sami. Snažíme-li abstrahovat příčiny, dostáváme se opakovaně k problému nedostatku sebedůvěry a sebehodnoty. Vysvětluje touhu po privilegovaném postavení vůči cizím navenek i mezi sebou navzájem, spoléhání na pochybné elity a vnější mocnosti, nechuť k abstraktním hodnotovým vzorcům ve prospěch krátkodobého konkrétního zisku i strach před odpovědností. Vždyť my jsme pořád ještě děti, vysvětloval mi kdosi.

Že to není nezvratný stav, dokládají přinejmenším dvě období naší novější historie – konec šedesátých a konec osmdesátých let. V obou případech vycházela iniciativa ke změně zevnitř občanské společnosti a odsunula vládnoucí elitu do pasivní role. V obou případech společnost znovuobjevila soudržnost, solidaritu i odpovědnost. V obou případech formulovala své cíle jako dlouhodobý ideální program a ne jako krátkodobý boj o kořist. V obou případech nabyla sebedůvěry a dalo se tu žít, ba dokonce s nadšením.

V obou případech to skončilo tím, že se prosadili její vlastní vůdci, kteří nově nabytou sebedůvěru hrozbami a přísliby zkorumpovali a vrátili občanskou společnost zpět do stavu apatie a pasivní závislosti.

Také období kapitalismu bez přívlasků končí synergickým působením geopolitických, paradigmatických a hospodářských změn a ztrátou důvěry. Nikde se nerýsuje žádná nová elita, která by přivezla další projekt na cizích tancích. Je tedy opět jen na nás, zda dokážeme dosavadní zkušenost využít a ubránit se ne cizí moci, ale nám samým, svým destruktivním sklonům a ambiciózním vůdcům. Na další příležitost bychom si museli počkat do roku 2034.

14. 1. 2009 – Přemysl Janýr

Přemysl Janýr, nar. 1949 v Českých Budějovicích, vyrůstal v Praze, má dvě dospělé děti. Maturita 1968, pak studium žurnalistiky, 1973 ze studia vyloučen. Řada zaměstnání, mj. statistik ve Výzkumném ústavu psychiatrickém a montér v ČKD Dukla. Signatář Charty 77 a člen VONSu. 1978 odjezd s rodinou do Vídně, studium publicistiky na Vídeňské univerzitě. 1979 zbaven čs. občanství. V Rakousku převážně samostatné podnikání v IT, v posledních letech v iniciativách občanské společnosti. Předseda Fora pro česko-rakouský dialog (<http://www.a-cz-dialog.net>), předseda sdružení Archivy (<http://www.sdruzeniarchivy.cz>), místopředseda sdružení Národy Podyjí.

Je možné anonymní křesťanství?

I když se nám to možná nelíbí a rádi bychom zůstali někde v koutku, v tichosti a skrytosti, nemyslím si, že jsme jako křesťané povoláni k tomu žít v anonymitě. Ať se podíváme kamkoliv, je na první pohled zřejmé, že nežijeme ani v anonymní době, ani v anonymním prostředí. Žijeme v době ovládané médii. Omezím se teď jen na území České republiky.

My všichni si děláme buď starost o zdraví Václava Havla, anebo je nám to lhostejné. Sympatizujeme s Klausem, když nadává na EU, anebo jsme proti němu. Zastáváme se Paroubka, anebo naopak, vadí nám Topolánek, anebo ho chválíme. Když otevřeme jakékoliv noviny, všude na nás čumí „celebrity“ rozpitvané žurnalisty od A po Z. Když si zapneme rádio či pustíme televizi, tak až na pár ojedinělých výjimek tzv. vzdělávacích pořadů vše se točí jen pořád kolem toho, jak to vidí ten či onen slavný herec, zpěvák, sportovec, jejich názory hltáme, jako by to bylo životodárné jídlo, a přitom se ve většině případů jedná o typy lidí, kteří pro pokrok lidstva nic neznamenají. Je pro nás důležitější, jaké spodní prádlo, či jaké číslo bot ten-který „slavný“ člověk nosí než to, jak se vede našemu bližnímu, který možná čeká na dobré slovo, potěchu či povzbuzení. V každém showbyznysu musí být nějaký známý člověk. Jsme tím všim již tak zblblí, že jen málokdo z nás má na věc, někdy se jedná dokonce o malichernosti, svůj vlastní názor. A tomuto trendu se nevymyká ani katolická církev. Je tak důležité, co řekl ten či onen biskup, či kněz, co napsal ten či onen duchovní autor. Chrlí se knihy Anselma Grúna, Halíka, poslouchá a čte se Svatošová, Kodet, Lachmanová. Ten, kdo o duchovním životě něco ví, ví taky, jak těžko, v bolestech a pomalu se rodí něco dobrého, skvělého a jsou to většinou ojedinělé publikace... Ale ať je to jakkoliv, ať si každý publikuje a píše co chce – to, zač já celý život bojuji – je nebyť anonymní, být autentický, být živý. Před několika lety vyšla má kniha „Myšlenky během ozařovací terapie“, ve které přináším fotografie 50 lidí po-

stižených rakovinou a jejich stručné myšlenky, vyjadřující to, co cítí. Kolem nás žije tolik nádherných osobností, tichých, nemluvicích, ale přesto úžasných. Proč si jich nevšímáme? Proč je nám milejší exotika, jiní, vzdálení, proč nejsme jeden pro druhého zdrojem informací, povzbuzení, potěchy? Není právě to podstata křesťanství, být jeden pro druhého živým svědkem?

Děkuji za pozornost.

ThLic. Petr Žaloudek, 11. 2. 2009

Paralela? Alebo skôr výzva?

V týchto dňoch je celý svet svedkom dvoch zaujímavých udalostí. Pápež Benedikt XVI. sa rozhodol pred pár dňami prijať do lona katolíckej cirkvi niekoľkých biskupov z tzv. Bratstva Pia X., ktoré v roku 1970 založil francúzsky biskup Marcel Lefebvre. Toto hnutie kňazov a biskupov je od roku 1975 v rozpore s učením katolíckej cirkvi, pretože neuznáva závery II. vatikánskeho koncilu. Keď biskup Lefebvre vysvätil v roku 1988 štyroch nových biskupov, pápež Ján Pavol II. ich všetkých exkomunikoval. To, že sa Benedikt XVI. rozhodol zmieriť so skupinou týchto biskupov a kňazov, bolo však prijaté veriacimi a celou verejnosťou s ambivalentnými pocitmi. Na jednej strane prevládala radosť zo snahy o zmierenie a o jednotu cirkvi, na druhej strane bol však tento pápežov krok považovaný ako krok späť, návrat ku konzervatizmu, pretože pápež vyšiel v ústrety tým, čo by sa najradšej vrátili k latinsky celebrovanej omši a ktorí neuznávajú II. vatikánsky koncil. Pritom však existuje celý rad iných skvelých a významných teológov – Hans Küng, Leonardo Boff, Eugen Drewerman a mnoho a mnoho iných, ktorí síce Koncil uznávajú, sú však považovaní za príliš odvážnych, napr. v tom, že žiadajú zdobrovolnenie celibátu a preto boli suspendovaní či exkomunikovaní. V snahe o jednotu cirkvi by sa teda očakávalo, že pápež ponúkne zmierenie i týmto biskupom a kňazom. Lenže to sa nestalo. To, čo však otriaslo verejnosťou, bol fakt, že medzi znovu prijatými biskupmi je i biskup Richard Williamson, ktorý je známym svojimi výrokmi o spochybňovaní holocaustu. Naprieč celým svetom sa zdvihla obrovská vlna kritiky a odporu vyzývajúca pápeža, aby to nerobil, resp. aby najskôr donútil biskupa Williamsona dištancovať sa od jeho výrokov. Podotýkam, že medzi kritické hlasy na adresu pápeža boli zaradení nielen významní politici (Angela Merkel, Nicolas Sarkozy a iní), ale i biskupi a kardináli

katolíckej cirkvi (viedenský kardinál Schönborn) a mnoho iných. Lenže pápež mlčí. Namiesto neho však štátny vatikánsky úrad včera oznámil, že pápež o výrokoch Richarda Williamsona nevedel a že sa biskup Williamson musí zriecť svojich výrokov. Tlak z vonku teda prinútil aspoň pápežský úrad zaujať toto stanovisko. Prečo to však nevyriekol sám pápež, ktorý považoval za nutné sám ohlásiť znovu prijatie Williamsona do katolíckej cirkvi?

„Zbabral som to a ospravedlňujem sa“ – vyriekol včera americký prezident Barack Obama na adresu dvoch predstaviteľov jeho novej vlády, ktorých donútil ani nie dva týždne po nástupe do úradu vzdať sa svojho postu, pretože zatajili neplatenie daní. Odstúpiť musela hlavná kontrolórka za rozpočet preto, že neplatila dane za svoju pomocníčku v domácnosti a čo bolo ešte trápnejšie, odstúpiť musel i nový minister zdravotníctva Tom Daschle za to, že neplatil dane za služobné auto a za šoféra... Ten Barack Obama, do ktorého vkladala celá Amerika ale i svet toľké nádeje, sa necelé dva týždne po nástupe k moci musel ospravedlniť za to, že sa pri výbere členov vlády dopustil chyby a vybral nesprávnych ľudí.

Na prvý pohľad je očividné, že to, čo nepadlo ťažko hlave amerického štátu – verejne sa ospravedlniť, je ťažký oriešok pre hlavu katolíckej cirkvi. Lenže problém je v tom, že medzi týmito dvomi hlavami by mal predsa len byť určitý rozdiel. Hlava cirkvi – to je dôležitá duchovná funkcia. Kňazi požadujú od ľudí v spovednici ľútosť nad hriechmi, ktorá je prejavom ich dištancie sa od hriechu a podmienkou pre absolúciu. Sledujúc dejiny, začínam mať silný dojem, že mnohé hlavy štátov, i keď sa dopúšťajú fatálnych omylov, časom vytriezvejú a svoje počiny ľutujú a ospravedlnia sa za ne. Hlavy cirkvi sa však, česť výnimkám, chovajú väčšinou ako neomylné a teda nekriticizovateľné hlavy. Je to škoda, pretože táto ich tvrdosť už napáchala v minulosti mnoho zlého. Ako však vidieť, dejiny sa opakujú a ochota vyznať vinu a ospravedlniť sa je naďalej tvrdým orieškom i pre súčasnú hlavu katolíckej cirkvi. Takýto postoj veru nikomu neprospeje a klesajúcu autenticitu cirkvi nezastaví... Mňa takéto chovanie najvyššieho zástupcu katolíckej cirkvi mrzí o to viac, že sám som jej členom a Kristovo evanjelium považujem za náš spoločný fundament, ktoré by malo byť našim životným sprievodcom...

P. S. Spracované podľa informácií rakúskej televízie a noviny *Die Presse* z 5. 2. 2009, strana 1 a 7.

ThLic. Peter Žaloudek, Wien

Causa Slabikář

V poslední době obnovila česká periodika ve Vídni diskusi o českém slabikáři, který před koncem totality napsal především pro zdejší českou školu básník Jiří Gruša žijící tehdy v Bonnu a vydal spisovatel Pavel Kohout v rakouském státním nakladatelství Bundesverlag, když zjistil, že na školní pomůcky v mateřštině mají děti české menšiny v Rakousku nárok ze zákona. Čítanku sestavili čelní čeští tehdy zakázaní spisovatelé ve vlasti v čele s Ivanem Klímkou; předsedou jury, která vyzvala české malíře v exilu k soutěži o grafickou tvář knihy, byl světznámý výtvarník Jiří Kolář. Česká škola dílo nepoužila

tenkrát ani teď; po celá léta odebírala ideologií prostoupené slabikáře a čítanky z Prahy, což i spolek Komenský dodnes chápe jako v té době jedinou možnost. Aby si naši čtenáři mohli udělat o sporu vlastní názor, uveřejňujeme bez komentáře dosavadní příspěvky, které začaly vycházet v časopise Česká a slovenská Vídeň a přelily se teď i k nám.

Rádi uveřejníme také Vaše názory.

P. S. Omlouváme se, že nastalou chybou v technickém přenosu dat u minulého ledno-únorového vydání časopisu Klub uveřejňujeme došlé dopisy v březnovém čísle.

1.

Editorial starosty Školského spolku Komenský ing. Karla Hanzla

Editorial

Stále otevřenou kapitolou?

Zdá se, že pro pamětníky 80-tých let téma kolem čítanky Pavla Kohouta obsahuje silný diskusní náboj, a to hlavně díky rozdílným stanoviskům, jimiž dostává hrany a jasnější rysy i skutečnost sama. Z padesáti románů Pavla Kohouta bylo 49 hráno jako divadelní kus. A i padesátý román oslaví tento rok svou divadelní premiéru. Jediná čítanka Pavla Kohouta, kterou sepsal v rakouském exilu a nechal vytisknout pomocí Rakouska, se na naší škole však neujala.

Pavel Kohout dvěma pokusům v roce **1983** a **1997** o její prosazení věnuje část knihy o svém životě (To byl můj život?) a přečtením přesně onoho nelichotivého výňatku zahájil svůj diskusní večer, neboli třetí návštěvu školy za svých 30 let v Rakousku.

Vysvětlení:

Roku 1983 nebyl dar přijat především proto, aby se choulostivá rovnováha mezi financováním školy, která nedisponovala na svůj provoz žádnými prostředky ze strany rakouského státu, a její vlastní existencí citelně nenarušila. Ona jazyková kontinuita byla svrchovaná, o kterou především šlo, a stála jako priorita vysoko nad politickými zájmy.

Použití čítanky vyhoštěného spisovatele se vedení školy zdálo tenkrát rozhodnutím ohrožujícím existenci školy a tím cenné dlouholeté jazykové tradice ve Vídni.

Škola si musela všechny finanční prostředky sama získávat a dostávala také dotace z Československa.

Roku 1997 pak byla čítanka zamítnuta tehdejší ředitelkou a učitelským sborem z důvodů pedagogických.

Že škole o jazykové dědictví a její apolitickou životaschopnost nadále jde, svědčí i četné návštěvy školy účastníků veřejného života a koneckonců i zájem o mnohostrannou osobnost Pavla Kohouta, v níž se odráží krystalizující se skutečnost, i díky názorovému zrání autora.

Ing. Karel Hanzl, Česká a slovenská Vídeň 04-2008

2.

Jako ohlas na editorial (ČSVD dnes, 4-2008), který se zabýval diskusí se spisovatelem Pavlem Kohoutem v březnu tohoto roku ve škole Komenského, jsme obdrželi dopis od P. Kohouta a bývalého předsedy Rodičovské rady Jaroslava Koláře.

Vážená redakce, především musím opravit informaci Ing. Karla Hanzla, která by mohla zmást všechny, kdo na české škole ve Vídni vyučují literaturu. Nenapsal jsem „padesát románů, z nichž bylo 49 psáno jako divadelní kus“, ale třináct větších próz a padesát divadelních her.

Dovolím si však hlavně polemizovat s tím, co píše pan Hanzl o osudu českého slabikáře, který z mé iniciativy napsal tehdy v Bonnu žijící básník Dr. Jiří Gruša, na jehož výtvarnou stránku dohlížel světoznámý, v Paříži žijící výtvarník Jiří Kolář, jež vydalo oficiální nakladatelství Rakouské republiky, vídeňský Bundesverlag a představila tehdejší rakouská ministryně kultury.

Pan Hanzl hájí jeho odmítnutí českou školou ve Vídni jako existenčně nezbytné, protože by nedostala dotace z Československa. Vedle toho, že tím konečně sám přiznává závislost spolku i školy na Husákově režimu, nevysvětluje, proč to museli být čerství exulanti a ne škola a spolek, kdo bez potíží zjistili, že na vyučování i potřebné pomůcky v rodném jazyce podle vlastních představ měli rakouští Češi jako každá uznaná menšina právo ze zákona dlouhé desítky let – ale právě jejich předáci nebyli schopni, anebo ochotni, toho využít. Vnucuje se logické vysvětlení, že byli na Praze závislí i jinak.

O jejich politické úrovni svědčí nejlíp odmítnutí slabikáře a čítanky na podzim roku 1988, kdy byl konec totalitních režimů otázkou měsíců. Vše dovršilo dlouholeté zametání trapné kauzy pod koberec až už to nešlo dál, když se hlavní autor stal českým velvyslancem ve Vídni. Ostatně historií slabikáře se bude jistě zabývat i nově vzniklý Ústav pro výzkum totalitních režimů, až převezme materiály o působení Státní bezpečnosti i rozvedky v české emigraci a českých menšinách ve světě.

Přeji panu Hanzlovi, aby „názorové zrání“, které tak velkoryse přepisuje mně, dostihlo včas i jeho.

P. S. Kdybyste se z jakýchsi jiných existenčních důvodů rozhodli můj dopis neotisknout, dejte mi laskavě zprávu, uveřejním jej jinde.

Pavel Kohout
spisovatel

20. 6. 2008, uveřejněná až po urgencích tamtéž 08-2008

3.

Pane Pavle Kohoute!

Tak lehkomyšlně, jako před šedesáti lety, posuzoval jste českou školu ve Vídni také dnes. Nezměnil jste se. Považujete-li ruský tank v čítance obecné školy za podstatný důkaz celé školní výchovy, děláte si věc opravdu snadnou. Měl jste vnuka v české škole. Ta samozřejmě není politickou tribunou a řídí se vlastními pravidly. Je-li školou men-

šinovou a má-li ve třídách 12-20 dětí, je-li z hospodářských důvodů závislá částečně na ČSSR, musí se rozhodnout buď pro diplomacii, anebo předem svou činnost skončit. Vy asi nemáte potuchy, jaké náklady tento úkol vyžaduje. Měli jsme ve Vídni to štěstí, že výuka podléhala rakouským úřadům a neměli jsme strach, že bude politicky zneužita. O to se staralo také rodičovské sdružení. Kdybyste si vzal čas, mohl jste se přesvědčit a případně nám ukázat, jak se jinak hospodářsky osamostatnit, jste spisovatel a politika byla vlastně Vaším denním chlebem.

Školství má mnohem širší pole působení a dle Vašeho jednání do něj zasahujete, aniž byste mu rozuměl. Provozoval jste, věda, že v té době Vaše velkorysost znamenala konec školy. Znamenalo to, že by ti, kteří nás v ČSSR podporovali a věděli, že podporují menšinu a ne politiku, musí skončit. A to všechno pro oslavu pana Kohouta!!! Je to vrchol ješitnosti.

My, kteří jsme tu zůstali po nacistickém útlaku, na škole lpíme. Po komunistickém puči jsme se ve Vídni rozštěpili. Byli krajané, jimž komunistický režim nevadil. Bylo ale více těch, kteří odmítali. Česká škola zůstala posledním pojátkem, kde jsme se shodli. A do jednoho jsme Váš směšný postoj k onomu ruskému tanku odmítali. I ti největší pravičáci se Vás ptali – a kdo vlastně osvobodil Prahu? Ruští vojáci – (hodně jich padlo) – ne komunisté... jmenujte mi jednoho žáka školy, kterého Váš ruský tank nějak ovlivnil!!!! Stejně tak nebudu tvrdit, že Vaše „básně“ posílily KSČ.

A závěrem. V té době vyučovaly na škole ještě učitelky, které u nás za nacismu vyučovaly zdarma – a vlastně celý učitelský sbor si nezaslouží být Vámi podezírán. Nevyvracím, že jsou věci, které by bylo možné zlepšit. Kde ne?

Bylo by dobré, kdybyste pomáhal nesobecky. Není důstojné jako spisovatel se stavět tak ostře proti škole. Jsem

ochoten Vás seznámit se školní historií. Jsem přesvědčen, že byste při dobré vůli své mínění pozměnil.

Tento dopis jsem zaslal Vám osobně. Do dnešního dne jsem nedostal odpověď. Demokracie je přece dialog – ne monolog.

K objasnění:

Náš rozhovor se netýká kvality slabikáře.

„Ostatně historií se bude jistě zabývat nově vzniklý Ústav pro výzkum totalitních režimů“, píšete. Souhlasím. Doporučuji Vám, abyste do prezentace tohoto výzkumu nepublikoval tak škaredé útoky na naši školu.

Jaroslav Kolář

bývalý předseda Rodičovské rady školy Komenského

Otištěno z časopisu Česká a slovenská Vídeň dnes 08-2008

4.

Vídeň 27. 11. 2008

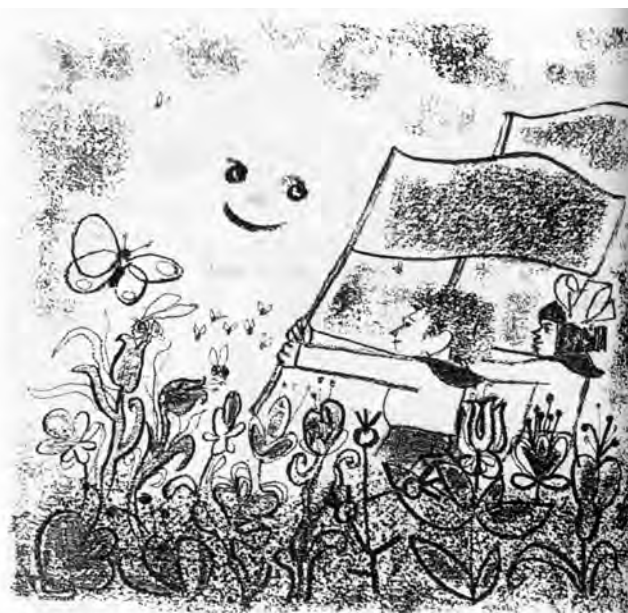
Vážený pane inženýre,

dostali jsme oba současně odznak ministra zahraničí České republiky Gratias agit, takže bychom spolu směli i dulovat. Vy jste však pověřil myšlenkovým soubojem se mnou sekundanta, takže mi jistě dovolíte oslovit jeho.

Vážený pane Koláři (nenazývám Vás jako Vy mne pouze Pane, protože to možná budou číst i žáci české školy, kteří by se měli naučit od nás zdvořilému oslovení), opakuji Vaše námítky, aby čtenáři rozuměli mým vysvětlením:

1. „*Tak lehkomylně, jako před šedesáti lety, posuzoval jste českou školu ve Vídni také dnes. Nezměnil jste se.*“ – V roce 1948 mi šlo v Praze na dvacátý rok a o české škole ve Vídni jsem neměl tuchu. Nepletete si mě s někým jiným?
2. „*Tento dopis jsem zaslal Vám osobně. Do dnešního dne jsem nedostal odpověď. Demokracie je přec dialog – ne monolog.*“ Mé stálé přejezdy mezi Vídní, Prahou a zbytkem světa trochu zpomalují korespondenci, ale přestože nemám sekretářku, odpovídám zásadně všem. Máte-li potvrzenku z vídeňské pošty, jistě se Váš ztracený dopis najde.
3. Odmítáte šmahem má tvrzení, ale ani Vy ani nikdo jiný neodpověděl za čtvrt století na základní otázku mou i autora slabikáře Jiřího Gruši: Proč spolek Komenský a česká škola ve Vídni nepřišly na myšlenku vyrobit si důstojný slabikář a důstojnou čítanku samy, když jim to celá léta umožňovala rakouská ústava? Proč pak náš dovršený čin nazýváte provokací? Není spíš nečinnost spolku a školy v tom směru těžkým selháním?
4. A pak si dovolím zeptat se na to, co napadá mnohé: Nepřijde Vám skutečnost, že předseda spolku Komenský je mužem ředitelky školy, jako střet zájmů?

Tuto polemiku jsem nevyvolal já, ale svým editorialem pan Ing. Hanzl, který se teď nechal nezvykle zastoupit Vámi. Jsem ochoten o tom všem kdykoli a s kýmkoli diskutovat (ovšemže veřejně), abych naplnil Vaši potřebu dialogu. Ostatně Dialog bylo krycí jméno, pod nímž československá Státní bezpečnost vedla svůj svazek na mě, který má přes deset tisíc stran a z něhož výbor vyšel pod

Český máj

V květech leží česká zem,
slunce v tvář jí svítí,
řeky písňe zpívají,
z lučin voní kvítí.

Roje včelek létají
k třešním na zahrádce.
Ze všech měst a ulů zní
slavná píseň práce.

Čítanka dodaná z Prahy, rok vydání 1975

názvem Svazek Dialog knižně. Náš rozhovor jistě zaujme i rodiče i žáky.

S důvěrou, že také tento můj dopis vyjde brzy ve Vašem věstníku, a v dokonalé úctě (aby studenti české školy ten slavnostní závěr dopisů poznali v praxi)

Pavel Kohout

5.

Vážená redakce,
prosím o uveřejnění následujícího textu ve Vašich novinách.

Jaroslav Kolar

PAN KOHOUT A ČESKÁ ŠKOLA (PAN KOHOUT ČTE ZE SVÉHO DÍLA / KULTURNÍ KLUB ČECHŮ A SLOVÁKŮ ČESKÉ CENTRUM 18. 11. 2008)

Již po několikráte se pan Kohout vyjadřuje o slabikáři v české škole a jeho komunistickém vlivu na vyučování. Snažil jsem se několikrát vysvětlit situaci – nepodařilo se.

Pokusím se o to naposledy na základě dvou knih: Kosičův FENOMÉN KOHOUT (dále pod „F“) a Kohoutovo „TO BYL MŮJ ŽIVOT“ (dále „K“).

Od roku 1945 žijeme v demokratickém Rakousku.

Je-li někdo nespokojen s vyučováním ve škole, má právo obrátit se na „RODIČOVSKÉ SDRUŽENÍ“, které věc s ředitelstvím objasní. Není-li spokojen, je vyšší institucí „STADTSCHULRAT“. Spor by se touto cestou vyřešil nejrychleji.

V roce 1945 navázal školský spolek „Komenský“ kontakty s ministerstvem školství v ČSR. Pozdější události v Československu samozřejmě ovlivňovaly také poměry ve Vídni.

Když se začtu do knihy „F“ a „K“, už nevidím pana Kohouta jako „pouhého básníka nespoutaného mládí“.

Jednak pomáhal již při rozhlasových reportážích pana Dismana (příjezd presidenta Beneše! Uvítání zahraničních vojnů ze západu i východu) a při tom zákeřném rozbití Dismanova pěveckého souboru (Fučíkovci!!)

„Politickou maturitu pak složil několikahodinovou reportáží z průvodu účastníků Všesokolského sletu, v němž se TU A TAM (!!!) naposled demonstrovalo za presidenta Beneše a proti vládě Klementa Gottwalda.“ Citát „K“. Chtěl bych podotknout, že jsem se průvodu osobně zúčastnil, a nechápu, že ještě v 21. století mluví pan Kohout o tom, že se „TU A TAM“ protestovalo!! A k tomu už předem komunistická „policie“ připravovala vozy s panem Kohoutem, aby reportáž zkusili!

To vše říkám proto, abych pana Kohouta usvědčil, že je spoluvinen za to, že se osazenstvo čl. velvyslanectví v roce 1948 změnilo podobně jako velvyslanectví v Moskvě (jak píše ve své knize).

Školy Komenského byly již od svého založení hospodářsky závislé na ČSR. Rakousko nikdy nebylo ochotno hradit veškeré výlohy spojené se školou.

Je to i jeho vina, že jsme museli čelit novým překážkám. Nadšené, bojovné vystupování proti kapitalismu a za leninismus přesvědčuje, že do roku 1965 jistě schvaloval výuku dle „onoho“ slabikáře.

O tom, jak těžké bylo v té době školu udržet, je těžko někoho z později příchozích přesvědčovat. O to, že se věc podařila, měli zásluhu i českovídeňští komunisté. K tomu se s čistým svědomím hlásím. O to, že škola byla nepolitická, se zasloužila RODIČOVSKÁ RADA a vídeňští Čechoslováci, kteří si své politické spory vyřizovali mimo školu.

Pane Kohoute, v té věci jsme měli určité zkušenosti z doby Hitlerova Německa...

Ještě k Vaší stížnosti, že v čítance nebyli zastoupeni zakázaní spisovatelé.

Vždyť i Vy jste se účastnil umlčování. S jakou radostí jste vítal, že se podařilo „Mladou frontu“ převést na linii Rudého práva (viz poznámka „F“). A Vaš dopis panu Jaroslavu Seifertovi? Takový omyl lze odpustit, ale ne vymazat.

A Vaše stížnost, že Vám škola nepřijala 100 výtisků... a SLABIKÁŘ. Je to smutné, když člověk Vašeho ražení nutí českou školu k hospodářské „sebevraždě“. To Vám ovšem paní ředitelka nemohla říci.

Závěrem:

*Řídím se dodnes výrokem Jana Masaryka na sjezdu Sva-
zu české mládeže roku 1946: „... nenávisť je škaredá věc
a mezi vás mladé nepatří“ (byl jste tam také!).*

*TGM: Mám-li říci, v čem se můj život vyvrcholil, tedy ne
v tom, že jsem se stal prezidentem. Mé osobní uspokojení,
smím-li to tak nazvat, je hlubší: že jsem ani jako hlava
státu nic podstatného nevyškrtl z toho, več jsem věřil a co
jsem miloval jako chudý student, jako učitel mládeže, jako
nepohodlný kritik... To vědomí stačí, aby život člověka byl
krásný, a jak se říká, šťastný.*

A ještě

*J. A. Komenský: MUSÍ SE MLUVIT PRAVDA – NESMÍ SE
LHÁT – JE VŠAK JEŠTĚ TŘETÍ CESTA – MLČET.*

Jaroslav Kolář, listopad 2008

Máma, táta, já a Eda Česká abeceda

Slabikář napsal a poznámkami opatřil Jiří Gruša, Bonn
Ilustroval a graficky upravil Miroslav Wagner, Düsseldorf
Metodická spolupráce: dr. Jana Neumannová, Vídeň
Redakční spolupráce: skupina českých spisovatelů v Praze
Porota výtvarné soutěže: Jiří Kolář, Paříž, Čeněk Pražák,
Dittingen u Basileje, Eva Janošková, Kolín nad Rýnem
Sazba a korektury: Růžena Janovská, Vídeň
Editor: Pavel Kohout, Vídeň

© Rakouské spolkové nakladatelství, společnost s r.o., Vídeň 1988
Všechna práva vyhrazena.
Jakékoli rozmnožování i ve výtahu zákonem zakázáno.
Tisk: Gistelbruck, A-1031 Wien
ISBN: 3-215-06819-2

Text der Fibel mit Anmerkungen: Jiří Gruša, Bonn
Illustrationen und graphische Gestaltung: Miroslav Wagner, Düsseldorf
Methodische Zusammenarbeit: Dr. Jana Neumannová, Wien
Redaktionelle Zusammenarbeit: eine Gruppe tschechischer
Schriftsteller in Prag
Jury des Wettbewerbes um die graphische Gestaltung: Jiří Kolář, Paris,
Čeněk Pražák, Dittingen bei Basel, Eva Janošková, Köln
Satz und Korrekturen: Růžena Janovská, Wien
Herausgeber: Pavel Kohout, Wien

© Österreichischer Bundesverlag Gesellschaft m. b. H., Wien 1988
Alle Rechte vorbehalten
Jede Art der Vervielfältigung, auch auszugsweise, gesetzlich verboten
Druck: Gistelbruck, A-1031 Wien
ISBN: 3-215-06819-2

6.

Vážený pane Kolář,í,

odpovídal jste mi – rytířsky za pana Hanzla, který byl zřejmě zavalen naléhavějšími úkoly – v stejném čísle věstníku Česká a Slovenská škola ve Vídni, takže jistě dovolíte, abych i já odpověděl v téměř čísle Klubu. Omezím se na tři poznámky.

1. Nebyl bych se ke kauze slabikáře a české školy ve Vídni vracel, kdyby ji byl ve svém editoriale opět neotevřel sám pan ředitel Hanzl. Proto vítám, že Vy teď svým druhým listem nabízíte diskusi dokonce širší české veřejnosti. Snad ten disput zaujme především mladé Čechy, kterým byl dosud zamlčován, anebo vykládán jednostranně.

2. Odhalování svého komunistického mládí se věnuji sám mnohem déle a podrobněji než Vy a myslím, že i důsledněji, než se mnozí funkcionáři spolku Komenský i české školy zabývají přezkoumáním svých činů v nedávné minulosti, když už byli dokonce dospělí.
3. Vyslechl jsem si mnoho výtek, ale ani Vy neodpovídáte na prostou otázku, kterou Gruša, Kohout a další čeští spisovatelé položili slabikářem a čítankou škole, spolku i menšině: Proč jste si tady ty dvě knihy knih za celou poválečnou dobu nevydali sami, když Vám to Rakouská republika nabízela v ústavě a vydala je hned poté, co jsme ji o to poprvé požádali my? Peníze, jak vidno, byly. Tak co Vám vlastně chybělo?

S přáním dlouhého zdraví a v očekávání dalších zpráv

Pavel Kohout, spisovatel, Vídeň 16. 12. 2008

Bůh v mém životě...

Mezi lidmi, které při mých pravidelných pobytech v Praze navštěvuji, patří manželé Tamara a Václav Mrázovi. Je jim kolem 80 let, oba jsou inženýři, můžete je potkat v kostele ve Strašnicích. Považuji je nejen za vzácné přátele, v jejichž přítomnosti se dobře cítím, ale taky za křesťany, které označujeme slovem: příkladní.

Při mé nedávné návštěvě u nich doma mě paní Tamara najednou překvapila, když řekla: „Petře, jestli si myslíš, že Věna (její manžel Václav) byl vždy praktikujícím katolíkem, tak to není pravda. Musím ti říct o tom, co se stalo asi před 35 lety, odkdy začal pravidelně chodit do kostela. Až do té doby jsem chodila na mši jen já s našimi dětmi. Tenkrát jsem však náhle onemocněla krvácením z nosu. Protože krvácení nepřestávalo, vzal mne Věna do nemocnice. Byla jsem hospitalizovaná, do nosu mi dali tampóny. Krvácení však nadále pokračovalo do pusy. Lékaři byli bezradní, ne-

dokázali stanovit diagnózu a protože jsem již ztratila hodně krve, dávali mi transfúze. Mluvili o operaci přes ústní dutinu, ale nebyli si jistí. Když už tento stav trval skoro dva týdny, začala jsem i já mít strach a požádala jsem Věnu, aby mi přivedl kněze P. Františka Kohlíčka, který tenkrát působil v kostele sv. Antonína v Praze 7. Dobře jsem ho znala, byl můj zpovědník a kromě toho tajně vyučoval naše dva kluky náboženství. Byl to velice horlivý kněz, prožil 11 let ve vězení, pak pracoval dlouhá léta jako uklízeč v jednom pražském závodě. V té době byla oficiální návštěva kněze u pacienta v nemocnici nemožná. Věna P. Kohlíčka přivezl, přišel v civilu, jako někdo známý, kdo mne chtěl navštívit. Vyzpovídala jsem se, přijala svátost nemocných. Než odešel, zeptal se mne: „Bojíte se umřít?“ Odpověděla jsem mu: „Otče, teď už ne!“ Můj manžel čekal diskrétně venku, pak zavezl P. Kohlíčka domů. Dodnes nevím, o čem si tehdy spolu povídali. Neptala jsem se na to ani svého

manžela, ani P. Kohlíčka. Víím jen dvě věci: Můj manžel začal chodit od toho dne pravidelně do kostela a já jsem se hned po odchodu P. Kohlíčka uzdravila. Možná vedl můj manžel cestou s P. Kohlíčkem vážný rozhovor, možná to byl jeho strach o mé zdraví, strach, že mne ztratí a začal se upřímně modlit k „mému“ Bohu – nevím... To vše je pro mne zahaleno rouškou tajnosti a já po tom nepátrám...

Krev prostě přestala téct, aniž by lékaři vysvětlili, co se vlastně stalo, z nemocnice jsem byla propuštěna, život se vrátil do svých kolejí, jako by se nic nebylo stalo. Já však víím, že tenkrát to byly dny Boží milosti, Bůh k nám promluvil, aby uzdravil naše duše a jsem mu za to dodnes velice vděčná...”

ThLic. Peter Žaloudek, Wien, 25. 1. 2009

Na dopise paní Růženy Dejmkové (Klub č. 11/12, strana 72), končící otázkou *co říkáte citátům krajana Žaloudka z jeho článku Proč obdivuji Němce*, mi je nápadné, že ve svých argumentacích zabředává do negativních klišé, jimiž se snaží oprávněnost obdivu pana Žaloudka k Němcům zrelativizovat, ne-li zpochybnit výtkou zevšeobecňování. Ačkoli sama ujišťuje slovy *jsem proti zevšeobecňování*, dokonale přehlédla, že i ona se pro změnu v negativním zevšeobecňovacím klišé Němců ocitla a používá je tak, že to budí dojem, jakoby o nich pan Žaloudek nevěděl, nebo je záměrně zamlčel.

Domnívám se, že tu jde však o značné nedorozumění a pokládám způsob, jakým se pí Dejmková nad článkem pana Žaloudka zbytečně jítří, za naprosto postradatelný v neposlední řadě také proto, že informovanost pí Dejmkové zůstala zřejmě stát na úrovni komunistických učebnic dějepisu, v nichž se komunisté považovali za výlučně jedině protifašistické odpůrce. Jinak by snad ještě dnes nemohla hlásat otázku *kde byla ta intelligence většiny německých soukmenovců, kteří se nepostavili na odpor, či alespoň zády k pachatelům?* O kus dál pak začne zcela vážně ještě dotvrzovat, že se v *Hitlerově tisícileté říši nikdy nikdo hlasitě proti Hitlerovi neozval...*

Paní Dejmková se zřejmě dosud bohužel nedoslechla, že Hitler naplnil své koncentráky nejdříve svými odpůrci mezi soukmenovci, aby je v cynicky nazvané „ochranné vazbě“ umlčel, nebo již zlikvidoval. (Jen v Dachau skončilo mj. na 2 000 Němců ze Sudet.)

A co např. sourozenci Schollovi, anebo mnichovský biskup Faulhaber, či münsterský kardinál Galen, kázající otevřeně proti rasismu a euthanasii a mnoho dalších z církve evangelické až po Svědky Jehovovy!

V této souvislosti mi napadá brilantní esej básníka Františka Lazeckého *Slovo nikdy*, v němž dokládá, že to slovo patří Bohu, a pokud se užije, má se ho užívat zdrženlivě a opatrně!

Má v dnešní době vůbec ještě smysl chtít nějaký národ obdivovat, včetně onoho, jež pokládá Bible za národ vyvolený? O tom mám vážné pochybnosti, neb každý národ má ve svých řadách nejen lidi nádherné, ale i naprosto zavrženíhodné, s mrtvolami ve sklepech. Lze v tom snad spatřit i Boží spravedlnost, že není důvodu, aby se jeden národ nad druhý mohl vyvyšovat.

Pokud bych tedy chtěl své soukmenovce v něčem obdivovat, tak je to právě v tom, jak se s příkladnou důsledností snaží se svou zločinnou hitlerovskou minulostí vypořádat, oběti nacismu dodnes odškodňovat, svou vinu odčinit a zločiny proti lidskosti jako nepromlčitelné nadále stíhat. Tím zůstává bohužel téměř protikladným příkladem zemím postkomunistickým, které zločiny totality proti vlastnímu lidu svou liknavostí téměř promlčují, oběti

neodškodňují a pachatele k odpovědnosti konsekventně nevolají, natož aby je stíhali... Krom toho by už bylo načase rozloučit se s mýtem kolektivní viny a spolu s německým filosofem Jaspersem si uvědomit a přiznat, že každý zločin zůstane vždy zločinem, a to i když se děje jako odplata!

Jan Kühmeier

Vážená paní Baslerová, vážená redakce Klubu!

Po roce Vám odpovídám na Vaši otázku, jak jsem se „zabydlel“ v České republice. 38 let jsem žil v Německu a z toho 22 let jsem jako politický emigrant neměl možnost se vrátit do vlasti (ani na pohřeb vlastní matky).

Měl jsem to štěstí, že vzhledem k zaměstnání, integraci a německému občanství bylo možné žít naplněným životem, byla možnost sledovat veškeré dění jak kulturní, tak politické v obou odlišných půlkách světa ještě líp, než kdybych žil v Česku.

Od roku 1990 byla možnost pravidelné návštěvy mého otce a mé budoucí manželky na Moravě a taktéž od této doby jsem byl pravidelným odběratelem Vašeho časopisu Klub – což bylo vždy příjemným informativním zpestřením.

Na začátku roku 2007 mi začal důchodový věk a tím už dříve rozhodnuto odstěhování do staré vlasti. Přípravy k tomuto rozhodnutí byly v síle přesvědčení, ale záležitosti úředních úkonů různých nutných jednání byly přece jen zdoluhavou záležitostí. Vše se nakonec dalo na německých i českých úřadech v rámci Evropské unie kladně vyřídit. České úřady jako cizinecká policie (jsem německý občan s trvalým pobytem na území ČR), česká zdravotní pojišťovna ve spolupráci s německou ZP mi vyřídily vše rychle a bez sebemenších problémů.

V únoru 2009 to už budou 2 roky, co žijeme s manželkou v našem novém domově Olomouci. Olomouc coby kulturní středisko, blízké Jeseníky a Beskydy, ani Praha a Vídeň nejsou daleko.

Satelitní TV nás spojuje s Německem a Rakouskem, telefon a dopisy nás „staromódně“ stále ještě baví, a když se objeví staří přátelé z Německa a z Česka, i noví k tomu, tak co si můžeme více přát?

Zdraví, klid a pohoda s naplněným „volným“ časem je splněné přání, kterého je třeba užít.

Minulost byla částí života – jak známo „škola života“ – současnost je důležitá, pozitivní myšlení, ještě důležitější a potěcha každého dne by měla být účinným ozdravovacím prostředkem do budoucnosti.

Se srdečným pozdravem

Váš

Eric Vybíral

**RESPEKT č. 50, 8. – 14. prosince 2008,
strana 14**

Téměř dva měsíce po vydání si listuji v tomto časopise, který se mi zcela náhodou dostal do rukou. Na straně 14 čtu článek autora Jana H. Vitvara, redaktora tohoto časopisu, na téma ukončení velkolepé výstavy obrazů Vincenza van Gogha ve vídeňské Albertině pod titulem: „Glosa – o půl milionu víc“. Nejdříve chválí Rakušany za to, jak již v minulosti dokázali perfektně zorganizovat výstavy Dürera, Picassa, Rubense, Muncha, Maleviče, Hoppera a jiných skvělých světově známých umělců. Pak se autor rozplývá nad poslední perfektně zorganizovanou výstavou, kterou od září minulého roku až do 8. prosince 2008 vidělo víc než půl milionu lidí, z toho tisíce Čechů. Je nadšen kromě jiného i z toho, že nebýt této výstavy, nepotkal by najednou během jednoho odpoledne tolik významných osobností české kulturní scény, jako hudebního publicistu Jiřího Černého, sociologa Miloslava Petruska, či politického lobbistu Miroslava Šloufa. Až potud je vše v pořádku. Každý, kdo žije ve Vídni blízko centra, kdo sleduje denní tisk či televizi, ví, jaký úspěch výstava měla, a ví taky, kolik tisíc cizinců ze sousedních zemí tuto výstavu navštívilo. Pak ale, z ničeho nic, pokračuje autor ve svém článku a píše tyto řádky: „Řekněme si to upřímně: Vídeň je ošklivé město. Co vlastně může návštěvníkovi nabídnout? Práter, Schönbrunn, dóm sv. Štěpána, Freudovo muzeum, operu, pečené koleno a sachr. Ne že by se nebylo na co koukat a co konzumovat, ale pořád jde zkrátka jen o památky a jídlo a obojí se rychle přejí. Ve srovnání s takovou Prahou či Berlínem nebo Bělehradem v ní chybí jedna zásadní věc: život. Zkuste tu najít bar, kde se budete cítit jako mezi svými, hospodu, kde se nebudete stydět žádat o třetí pivo, kavárnu, kde můžete do noci klábosit o všem možném, malé kino s dobrým filmem, hudební klub s dobrou muzikou, divadlo, kde se nehraje jen klasika. Možná to i najdete, ale raději si na to hledání vezměte delší dovolenou...“

Bei allem Respekt – při veškerém respektu, pane Vitvare, ale taky pane šéfredaktore časopisu *Respekt* – tento podivuhodný výtvar směsi kritických myšlenek na adresu Vídně, k tomu ještě tak veřejně publikovaných na stránkách – rádoby – solidního časopisu, musím říct, že jste přestřelili! A to pořádně a dvojnásobně! Pan Vitvar tím, že kromě nastudovaných zajímavostí o Vídni z nějakého baedekery či průvodce Vídně ve skutečnosti o Vídni nic neví, a Vy, pane šéfredaktore, tím, že si jako šéfdirektent tohoto časopisu neuhlídáte to, co Vaši redaktoři píšou. Nebudu Vám teď vykládat protiargumenty o tom, co vše je ve Vídni možno zažít a že zde život pulzuje přesně tak, ne-li líp, než je tomu v Praze, Berlíně či Bělehradě. To by bylo pod mou úroveň. V centru Vídně žijí již více než 25 let. Od pádu komunismu pravidelně jezdím do Prahy navštěvovat přízeň a známé. Za poslední léta jsem tam byl jednou měsíčně a navštívil mnoho kulturních akcí a taky restaurací. S respektem uznávám, že se po pádu komunismu nejen v Praze, ale i v jiných městech bývalého socialistického bloku hodně změnilo. Dovolím si zcela objektivně tvrdit, že mohu srovnat to, co se děje tam (ať je to Praha, či jiné město), s tím, co se děje zde – ve Vídni. Jsem společenský typ a rád zajdu s kamarády či s manželkou na dobré pivo, víno či nějakou tu specialitu do restaurace. Kavárny mají právě ve Vídni věhlasnou pověst. Kdybych tedy chtěl

srovnávat – řečeno společensky – možnosti a nabídky Prahy s tím, co nabízí Vídeň, nejsem si vůbec jistý, jestli by Praha oproti Vídni vyhrála. Právě naopak! Avšak ať je to již jakkoliv, nikdy v životě by mě nenapadlo říct veřejně, že Praha je ošklivé město, protože tam chybí, jak Vy píšete, život. To, co bych si nanejvýš dovolil říct, je, že se při vši úctě a respektu vůči pozitivním změnám v Praze cítím pořád lépe, bezpečněji a – řečeno Vašimi slovy – „život hledající a obslužený zákazník“ – ve Vídni než v Praze. Kde ve Vídni najdete např. takové zóny, jako je třeba Václavské náměstí či uličky ze Staroměstského náměstí směrem ke Karlovu mostu, kde na Vás na každém kroku civí obličej podivuhodných kreatur zapáchajících tajuplnými a podezřelými svazky mafiánsko-vyděračských dealerů snažících se Vás, hlavně pokud jste cizinec, co nejrychleji okrást či podvést? A co ty obrovské cenové rozdíly v restauracích poblíž centra Prahy? A co ty restaurace, i když drahé, ve kterých málokdy odpovídá kvalita, nabídka jídla a slušnost k zákazníkovi požadované ceně? Kde ve Vídni najdete restauraci či „pajzly“, ve kterých, když si objednáte cokoli, tak musíte mít pak obavu, jestli to, co jste si objednali, bude opravdu čerstvé, dobré a že Vás při placení nepodvedou? Možná se takové restaurace skutečně najdou – výjimky existují tu i tam –, avšak velice silně pochybuji, že takových restaurací je ve Vídni víc než v Praze. Házet pak všechny do jednoho pytle, prohlašovat bombastické výroky a dělat rychlé uzávěry typu, že jedno město je ošklivé a jiné ne, tak to přesahuje všechny meze slušnosti, korektnosti a navíc je to znakem určité nenávisti a zloby, to bych si já, při všech svých negativních zkušenostech v Praze, nikdy nedovolil ani o Praze, ale ani o jiném městě říct. Navíc, jestli do toho města jezdím z nějakého důvodu rád, tak jako přijel pan Vitvar rád do Vídně na skvěle zorganizovanou mezinárodní výstavu. A to, že to Rakušané umí dobře zorganizovat, to je faktum, není to jen otázka peněz. Je to souhrn mnoha jiných vlastností, které prostě mají. Jestli má pan Vitvar něco proti nějakému konkrétnímu rakouskému člověku či nějaké konkrétní rakouské restauraci nebo nějaké konkrétní rakouské instituci, ať to klidně řekne. Ale takové nehorázné zevšeobecňování ať si raději ponechá jako svůj privátní názor, protože při jeho zveřejnění riskuje nejen svou dobrou pověst, ale v tomto případě i pověst časopisu *Respekt*. Kdysi jsme se učili ve filozofii známé latinské přísloví: Si tacuisses, philosophus mansisses – pan Vitvar o tom asi neslyšel, jinak by musel mít více respektu k sobě samému a raději by pomlčel a článek o ošklivé Vídni by nenapsal...

Za pozornost děkuje

ThLic. Peter Žaloudek, Vídeň, 3. 2. 2009

**Maškarní bál s kouzlem svatého Valentýna
v rytmu Dancing Queen**

Musím se vám přiznat: Když jsem psala tento článek, třeštila mi ještě hlava z dlouhého ponocování, ale přesto jsem byla nabitá dobrou náladou a velkými emocemi z předěšlého večera plného příšerek a krás, kavalírů a pirátů – večera ve znamení Dancing Queen!

V sobotu 14. února se totiž konal již tradiční maškarní bál ve Steingasse, pořádaný Sokolem 16/18 spolu s Vlasteneckou omladinou. A já si troufám tvrdit, že takovou náladu a tolik masek, které zabraly opravdu všechna místa v sále, zdejší sokolovna dlouho nepamatuje.

Nejdřív nás inspirovala naše Kudrlinka/Erika s tanečním partnerem Martinem, kteří ples otevřeli v rytmu latinsko-amerických tanců. Myslím si, že nejenže přítomní Elvisové, zbojníci a indiáni nespustili oči z Eriky v navýsost erotic-kém kostýmu leopardice (vlastnoručně ušitém!), ale určitě i mnohá z nás princezen okamžitě zatoužila po novém receptu na osvědčenou dietu a taneční kurz u Vaďurovců!

Celý večer pak dobarvovali naši hudebníci ze Znojma, skvěle připravený bufet s nabídkou nejpestřejších chutívek a sladkostí a v neposlední řadě pak i promenáda masek, po které následovalo vyhodnocení těch nejnápaditějších. Co vám mám povídat, porota to neměla ani trošku jednoduché vybrat z pestré palety originálních nápadů, navíc, když se ji někteří vykutálení jedinci snažili podplatit buď penězi, nebo dokonce i svými vnadami! Ale porota v čele s paní šéfredaktorkou Hanou Herdovou byla nekompromisní a tak se hvězdou večera jednoznačně stala naše omladinářka, šoumenka a mistryně Jindřiška spolu se svým mužem Fritzem. Posuďte sami: Ona jako pravá ruská Marfuša, že by i ta z Mrazíka padla závistí, on jako vysloužilý ruský voják Lvánek, který měl hrud zaplněnou metály a předloktí okroužkovaná několikánásobnými hodinkami. V Marfušině proutěném košíku nechyběla ani pověstná bábuška a láhev „samohonky“! K vyznamenaným patřili také Elvis-imitátor a vločka číslo 7, která si rafinovaně označovala kousky vaty všechny, kteří na ní chtěli blaženě spočinout.

Myslíte si teď, že všeho bylo tedy až až?! Tak to se opravdu mýlíte! Zlatý hřeb večera dorazil v jedenáct hodin. Opravdové překvapení! Navštívila nás samotná Meryl Streep, aby nám spolu se dvěma kráskami a jedním kráscem v originálních kostýmech z dob švédské skupiny ABBA zatancovala Dancing Queen a Waterloo z populárního muzikálu Mamma Mia! No dobře, z Meryl se nakonec vyklubala samotná předsedkyně Omladiny Anička Vaďurová a její asistenti se rekrutovali z řad nejužšího výboru: Petra, Martina a dlouhán Míša. I když zpočátku nastal menší technický problém s hudbou, přesto byl úspěch obrovský a skvělá muzika nenechala nikoho jen chladně přihlížet. Při dalších skladbách ABBA dostali všichni příležitost zaskotačit si a alespoň na chvíli se ponořit do muzikálové nálady úspěšného filmu.

Snad samotný svatý Valentýn dopomohl, že jsme se všichni měli rádi, vzájemně se kamarádili a báječně bavili tak, jak se všichni z české menšiny mají společně bavit nejen jednou v roce o maškarním bále. My z Omladiny se snažíme, abychom takových možností k společně prožité radosti měli víc. Přijďte se přesvědčit sami, třeba na další Čaj o páté do velké klubovny školy Komenského. Určitě nebudete litovat! A vězte: Těšíme se na Vás!
MaPř

**Fotoreportáž z výstavy 40 Jahre Rückblick
1968-2008 - Integration in der Emigration**

Fotos by Kasprzycka

Oslava a „skoroloučení“ s Jiřím Grušou

14. ledna 2008 spolupřádal Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku s Českým centrem ve Vídni v místnostech Českého centra v prvním vídeňském okrese Slavnostní večer nazvaný „Glücklich heimatlos“/ „Šťastný bezdomovec“ při příležitosti 70. narozenin spisovatele Jiřího Gruši, prezidenta mezinárodního P.E.N.-Clubu, ředitele Diplomatické akademie ve Vídni. Po přivítání ředitelkou Českého centra Tatjanou Langáškovou se ujal slova moderátor večera Mojmir Jeřábek, překladatel a vedoucí Oddělení pro internacionální styky brněnského magistrátu. Uvedl herečku Mercedes Escherer, která se chopila přednesu ukázky z nově připravované knihy spisovatele Gruši. Nejen brilantní podání, ale i vděčný česko-rakouský námět podaný s jemnou ironií spisovatele, např. vysvětlení, proč se v Česku dodnes na jevišti nehraje Grillparzerův *Königs Ottokars Glück und Ende*, poučilo a pobavilo posluchači plně zaplněné prostory Českého centra. V druhé části pořadu se zpovídající a oslavné role ujal známý herec, spisovatel a viceprezident rakouského P.E.N.-Clubu Miguel Herz-Kestranek. Jiří Gruša i přes únavu (ráno přiletěl z Ameriky) statečně a moudře „podporoval“ svého tazatele. Nejenže má herec Kestranek, jako každý správný Rakušan, české kořeny, jeho rodiče dokonce žili v Praze v době první republiky, po válce tam vše pozbyli. Nesmíme se divit, že byl proto doma veden myšlenkou, že Češi jsou špatní lidé. Jediné české slovo, které se v rodině používalo, byl hovnocuc – zvon na záchod. Jemu samotnému byla ale čeština jaksí blížká a prostřednictvím českých přátel a návštěvy Prahy došel k jinému závěru. Jaksí trochu, jak sám vyjádřil, závidí kolegovi Grušovi jeho moudrost, vyvrátní, zkušenosti (vyhození z práce, vězení, exil), domnívá se, že tento osud výrazně podpořil Grušovu spisovatelskou činnost.

Zajímavý byl i příběh Jiřího Gruši o tom, proč se usadil v Německu. Ztratil totiž doklady, a v krátké době bez velké byrokracie obdržel od německé policie nové. Po přednesu několika ukázek básní z Grušovy tvorby, jedna i v češtině (pořad byl v němčině), zakončil moderátor Jeřábek humorný a intelektuální program.

Jedinou hořkou kapkou večera byla zpráva, že po ukončení své činnosti v Diplomatické akademii Jiří Gruša opouští Vídeň.

Odchází pan velvyslanec Gruša

Před nedávnem pořádal Kulturní klub večer k počtě sedmdesátin pana Jiřího Gruši, básníka, ředitele Diplomatické akademie ve Vídni a bývalého velvyslance České republiky.

Chtěl jsem ho při té příležitosti poprosit o rozhovor, ale bylo tam tolik osobností z rakouské veřejnosti, že mě opustila odvaha. Netušil jsem, že to byla poslední příležitost. Dovídám se, že opouští Vídeň a vrací se do Bonnu.

Opatřil jsem si knihu *ANTWORTEN – JIŘÍ GRUŠA ZUM SIEBZIGSTEN*, kde mu na padesát osobností kulturního a politického života blahopřeje. Vrátil jsem se domů a přečetl znovu jeho knihy *Šťastný bezdomovec* a *Umění stárnout*. Pročítal jsem také jeho básně.

Příznávám se, že ne všemu jsem porozuměl, jeho rozhled a vzdělání je mnohem širší – běh jeho života mnohem

bouřlivější – neměl jsem prostě odvahu pokusit se o navázání dialogu.

Neumím si představit, že by autor televizního pořadu *PRAVDU KAŽDĚMU PŘEJTE* mohl být šťastným bezdomovcem (snad alespoň v Evropě by se mohl cítit „doma“).

Že se v naší menšině asi necítil úplně doma, bych pochopil. Naše rozštěpení, naše hájení TOLIKA pravd...

Uvědomil jsem si, jak rozdílné bylo prostředí menšinyvého života za posledních padesát let, jak jiné bylo životní prostředí 100 km severněji. Byly to dva světy. Nemohla být tedy „jediná spravedlnost“. Básník Jiří Gruša se stal „šťastným bezdomovcem“. Škoda – mohl možná dialogem přispět k stavbě mostu mezi „starousedlíky“ a těmi „novými“...

Loučím se s ním touto cestou a je mi líto, že v tak krátké době neumím uskutečnit menšinový večer na jeho počest.

Jaroslav Kolar, 19. 2. 2009

Úspěšná česká hudba

V úterý 10. února 2009 uspořádala Chopinova společnost ve Vídni v hudebním sále Radisson SAS Palace hotelu koncert české klasické hudby, k němuž pozvala prostřednictvím členky předsednictva této společnosti Ing. Jaroslavy Zamrazilové komorní orchestr Jana Zacha a vokální KrisKrosKvintet, obě tělesa z malé, pouze 11 000 obyvatel čítající obce Čelákovice. Čtenářům Klubu není nutné oba soubory představovat, poněvadž jsou ve Vídni známy z předvánočních koncertů na vídeňském českém velvyslanectví, kde se v uplynulých letech představily jako vynikající interpreti a propagátoři české hudby. Orchestr, založený v roce 1983 a nesoucí jméno v Čelákovících narozeného českého komponisty pozdního baroka Jana Zacha (1699-1773), pod uměleckým vedením Bohumíra Hanžlíka přednesl kromě jiných světově známých kratších skladeb českých skladatelů Antonína Dvořáka (*Slovanský tanec č. 8 a Largo z 9. symfonie Z nového světa*, op. 95), Bedřicha Smetany (ukázky z opery *Prodaná nevěsta*), Zdeňka Fibicha (*Poem*) a Josefa Suka (*Sousedská polka a Vesnická serenáda*), doplněné dvěma skladbami polského skladatele Fryderyka Chopina (*Valse cis moll*, op. 64 a *Žyczenie*). Zahráli a zazpívali je tak, že si obecenstvo, zaplňující hudební salón, vynutilo několik přídavků a kdyby unavení hudebníci neodešli ze sálu přes trvalý potlesk sami, vydrželo by je nadšené obecenstvo poslouchat do dneška.

Obsazení:

Komorní orchestr Jana Zacha

Umělecký vedoucí: Bohumil Hanžlík, Vítězslav Klouda – flétna, Bedřich Hejsek – hoboje, Jan Bláha – klarinet, Miloslav Schovánek – klarinet, Luboš Fait – fagot, Viktorie Kraft – klavír

KrisKrosKvintet

Petra Tionová – soprán, Anna Marie Štěpánková – mezosoprán, Jana Puterová – alt, Martin Švimberský – tenor, Vít Palacký – bas

Repertoár tohoto vokálního souboru tvoří jak hudba klasická a chrámová, tak i soudobé skladby včetně hudby populární a v neposlední řadě i úpravy lidových písní. Kris-

KrosKvintet pořádá vlastní koncerty, účinkuje i na dalších kulturních a společenských akcích, účastní se zahraničních zájezdů (Rakousko, Itálie, Španělsko).

KrisKrosKvintet

Komorní orchestr Jana Zacha

XXV. Chopin-Festival in der Kartause GAMING (13. – 16. 8. 2009)

Z připravovaného programu:

14. 8. 18:00 Koncert – velký komorní orchestr Slovenské filharmonie, dirigent: Edward Danel, solisté: Edward Zienkowski – housle, Philippe Giusiano, Manfred Wagner-Artzt – klavír. Z děl: H. Wieniawski: *Houslový koncert č. 2, d moll, op. 22*, F. Chopin: *Klavírní koncert č. 1, e moll*, J. Haydn: *Koncert pro klavír a orchestr D dur*

Bližší informace: www.chopin.at

Internationale Chopin-Gesellschaft in Wien, Biberstr. 4, 1010 Wien

Tel. 512 23 74, fax: 512 23 74 75,

e-mail: office@chopin.at

Malířka Saša Makarová vystavovala v Galerie Hilger

Do 19. února 2009 vystavovala slovenská umělkyně žijící ve Vídni Saša Makarová v Galerii Hilger, Dorotheergasse 5, v první vídeňské čtvrti. Deník *Die Presse* věnoval malířce půl stránky pod titulem „Glutäugig durch den Märchen-Markt. Was ist gute Kunst?“. Autor článku Almuth Spiegler hovořil s Ingrid Brugger, vedoucí BA-Kunstforum, Stephanem Schmidt-Wulffenem, rektorem Akademie, a Stellou Rollig, ředitelkou Lentos Linz. Jejich názory na obrazy Makarové

se diametrálně rozcházejí. Jedna z kritiček označuje její tvorbu za „Salonkunst“ v pravém slova smyslu, Makarové expresionismus za pouze hraný, ale i tím právě současný. Jiná přiznává malířce nesporný talent a na závěr své analýzy vyslovuje dotaz – volně přeloženo – „Proč tak nadaná umělkyně dnes a zde pocituje nutnost takové obrazy „fabrikovat“? Protože je poptávka? „Zřejmě ano...“

Saša Makarová, *Bewacht mich nicht*, 2008

Čaje o páté v neděli 8. února v 17.00 hodin v duchu karnevalu

Fotograf: Vladimír Čevela

Historische Vorveranstaltung im Rahmen des Begleitprogrammes zur NÖ Landesausstellung 2009 der WALDVIERTEL AKADEMIE und dem Ludwig-Boltzmann-Institut für Kriegsfolgen-Forschung in der Ausstellungstadt Telč

Runf 50 Personen aus Österreich nahmen an dieser Veranstaltung in der Tschechischen Republik teil. Erstmals wurde das Begleitprogramm auch in Kooperation mit den Kremser Kamingesprächen veranstaltet – eine Zusammenfassung dieser Veranstaltung wurde 25. Februar auch auf Radio Niederösterreich ausgestrahlt.

Die nächste Veranstaltung zum historischen Begleitprogramm findet am **26. März, 19 Uhr im Gasthof zur Stadt Horn, Hotel Blie** zum Thema „**20 Jahre Fall des Eisernen Vorhanges**“ mit einem prominent besetzten Round-Table (u. a. mit Ausstellungskurator und Leiter des Ludwig-Boltzmann-Instituts **Univ. Prof. Dr. Stefan Karner**, Kurator **Dr. Michal Stehlík**, dem tschechischen Journalisten **Jiří Dienstbier** und **Dr. Emil Brix**, Leiter der Kulturpolitischen Sektion im Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten).

WALDVIERTEL AKADEMIE

Bahnhofstraße 12, 3830 Waidhofen/Thaya

fon: +43.2842.537 37, fax: +43.2842.537 37-9

E-mail: mayer.wavak@wvnet.at www.waldviertelakademie.at

Další program:

26. března: Rakousko – Česká republika. Naše 20. století: 20 let od pádu železné opony – Hotel Blie, Horn

Fotograf: Vladimír Čevela

Text: (v. l. n. r.) Jan Javurek (tschechischer Zeitzeuge), Pfarrer Andreas Brandtner (österreichischer Zeitzeuge), Mag. Niklas Perzi, Dr. Bernhard Schneider, Dr. Jiri Petras, Mag. Armin Laussegger, Bürgermeister Roman Fabes, WALDVIERTEL AKADEMIE-Vorsitzender Dr. Ernst Wurz, Dr. Reinhard Linke (ORF Niederösterreich), Bürgermeister Mag. Rudolf Mayer, Kleinregions-Obmann Bürgermeister Reinhard Deimel

U příležitosti a na počest rozloučení s ředitelkou Slovenského institutu ve Vídni Mgr. Teodorou Chmelovou se uskutečnil 18. února 2009 v 19.00 hodin na Staré radnici ve Vídni v barokním sále slavnostní koncert. Účinkovali umělci ze Slovenského národního divadla: Katarina Štúrová – soprán, Oto Klein – tenor, Robert Pechanec – klavír. Přednesli árie z oper *Don Giovanni*, *Così fan tutte*, *L'elisir d'amore*, *I Capuleti e i Montecchi*, *Faust*, *Carmen* a *La Traviata*.

EPHRAIM KISHON o humoru

Často se mne lidé ptají, jestli existuje něco jako izraelský humor. Neexistuje, ale já z něj žiju.

Když se mě v rozhovorech ptají, co je humor, odpovím, že nemám ponětí. Ale pravda je, že schopnost vyvolat pouhým písmenem u lidí smích, mi připadá jako malý zázrak.

Přežil jsem holocaust, utekl jsem z transportu do koncentračního tábora Sobibor. Skrýval jsem se a nechytily mne i díky tomu, že jsem vypadal spíš jako vzorový hoch od Hitlerjugend než jako Žid. Odešel jsem z Budapešti, kde mé židovství v té době také vadilo. V Izraeli žiji právě proto, že se tam necítím jako Žid, protože tam jsou Židé všichni. Je to legrace, nebo vážná věc? Humor je pro mne prostě nejlepším nástrojem, jak vyvolat smích i slzy v jednom.

Satirikem jsem se stal, když jsem zjistil, že lidstvo je šílené.

Humor je opravdu zázračný. Když mám špatnou náladu a uvidím nebo přečtu si něco, co nutí k smíchu, jsem velmi vděčný. Jeden židovský spisovatel dokonce moudře řekl: „Humor je lék a lékaři by ho měli předepisovat.“ To platí. A dvojnásob, když se člověk umí smát sám sobě.

Autor bestsellerů? Nevím, zda to je nějaká lichoška. Pokud vím, světovou listinu bestsellerů vede Tarzan a pak hned přijde bible. Já sice píšu ve stejném jazyce, ale jsem na trhu jen několik málo desítek let – a potom, nemám nejlepší kritiky.

Smutek je u mne velmi častý stav. Asi proto, že dělat humor – takový, pod nímž je skryto něco podstatného, něco, co souvisí s filosofií a s názorem na život, je nesmírně

ně vyčerpávající činnost. Teoretici tvrdí, že napsat dobrou komedii nebo se zabývat humoristickou literaturou je nejtěžší. Nevím. Možná. Co však vím, že mne dosti často provázejí deprese. Snažím se je potlačit tím, že přemýšlím nebo píšu o něčem, co vyvolává úsměv. Rád se směji, ale často jsem smutný. Jsem v podstatě pesimista, ale ne nešťastný.

Síla humoru je v tom, že je pravdivý. Bez pravdy je pouze hloupý žvást.

Z divadelního programu z představení *Oddací list*, VČD Pardubice, duben 2004

„I papež dělá chyby...“

V Rakousku se dějí v tyto dny neslychané věci. Před několika dny jmenoval papež nového pomocného biskupa v Linci Gerharda Wagnera. Tento farář však nebyl na listině tří kandidátů, které odeslali papeži do Říma, tak jak se to běžně při jmenování biskupů dělá. Je navíc považován za velice konzervativního, kontroverzního a extrémně polarizujícího. V minulosti již několikrát veřejně něco prohlásil, za co byl pak radikálně kritizován nejen společností, ale i věřícími. (Homosexualita je nemoc, kterou je třeba léčit; tsunami v Indonésii byl trest Boží za hříchy lidí apod.) Tento přímý zásah papeže je považován nejen za nevkusnou ignoranci a zasahování do běžné praxe církve, nýbrž taky za krok zpět, ve snaze posadit na biskupský stolec někoho, kdo nemá lidské a společenské předpoklady k tomu, aby zastával tak důležitou vůdčí funkci. Toto jmenování vyvolalo obrovskou reakci v celém Rakousku a 11. 2. 2009 se stalo něco, co zde nemá obdoby: na celodiecézni schůzi se sešli všichni děkani linecké diecéze a všichni se v petici vyjádřili proti jmenování tohoto pomocného biskupa. Linecký biskup chtěl zabránit, aby se tato petice dostala na veřejnost, ale sám proti všem děkanům své diecéze neměl šanci. V novinách (*Die Presse*, 11. 2. 2009) je tomu věnována celá stránka. Je tam vyfocen kardinál Schönborn na návštěvě u papeže v Římě a hlavní titul celé strany tvoří věta kardinála Schönborna: „I papež dělá chyby...“

Celá aféra kolem neustále upadající popularity a serióznosti katolické církve v Rakousku má za následek kvůli nerespektování „hlasu zdola“ – kvůli ignoranci křesťanské báze – první odvážný a zcela zásadní krok, který včera přednesli na veřejnosti představitelé křesťansko-církevního hnutí „Wir sind Kirche“ / „My jsme taky křesťani“ s výzvou ke všem rakouským věřícím, aby přestali platit církevní daně církvi a peníze posílali až do vyřešení konfliktu mezi papežem a katolickými hierarchiemi na účet hnutí „Wir sind Kirche“.

Jsem zvědav, jak celá tato trapná aféra dopadne. Kde v tom všem zůstal duch Kristův – Duch Evangelia?

ThLic. Peter Žaloudek,
www.peterzaloudek, Wien, 12. 2. 2009

Nesmysl v Brně

Češi a Rakušané se mohou navzájem obohacovat a inspirovat v mnoha nejrůznějších oblastech – v ekologii, ve sportu, v umění či v podnikatelských aktivitách. Ukazuje se ale, že společnou řeč můžou najít i v oblasti nesmyslu. Dokládá to i výstava v Technickém muzeu v Brně nazvaná *Nonsens*. Její autoři ani netají, že jedním z velkých podně-

tů pro jejich projekt se stalo rakouské muzeum Nonseum, které vzniklo v Herrnbaumgartenu. Zároveň se brněňští tvůrci hlásí i k domácím a světovým průkopníkům nesmyslu, recese a výstřednictví jako k Marcelu Duchampovi, slavnému autoru *Alenky v říši divů* Lewisi Carrollovi a samozřejmě i Járovi Cimrmanovi – proslulé literární postavě českého génia. Jára Cimrman je prezentován jako neúnavný vynálezce a umělec na počátku 20. století, tedy v dobách Rakouska-Uherska, kdy se dařilo nejrůznějším vynálezčům přinášejícím leckdy notně bizarní nápady. Jejich úsilí symbolicky připomíná i část brněnské expozice nazvaná *Vynálezy, které nezměnily svět*, která přináší soudobé varianty na toto téma. Najdete zde třeba dva tandemy – jeden pro milence s říditky proti sobě a jeden pro manžele s říditky od sebe, nebo kladívko z porcelánu a další absurdnosti. Možná není tak daleko doba, kdy Češi a Rakušané budou spolu zápolit o tom, kdo dokáže větší nesmysl. Nutno říct, že oba národy projevují v této disciplíně velký talent. Zejména třeba v kategorii Byrokracie by se dali očekávat z obou stran naprosto mimořádné výkony. I když někteří mistři v Bruselu by mohli představovat opravdu tvrdou konkurenci. (MaFr)

Co uvidíte v Telči

Přípravy na část Dolnorakouské zemské výstavy, která má probíhat v Telči, jsou dnes již v plném proudu a začínají se objevovat i zprávy, jaké skvosty a zajímavosti zde budou moci návštěvníci spatřit. Půjde například o taktovku Gustava Mahlera, rodáka z moravského Kaliště, s nímž dirigoval symfonický orchestr Vídeňské filharmonie, ale i o řadu dalších předmětů připomínající slavné moravské osobnosti, které se nakonec proslavily ve Vídni – zastoupen bude například proslulý architekt a designér Josef Hoffmann, pocházející z Jihlavska. Z obrazů uvidí návštěvníci výstavy v Telči například díla Egona Schieleho, který měl české kořeny a často pobýval v Českém Krumlově a jednoho z nejvýznamnějších českých moderních malířů Františka Kupky, který zahájil svoji kariéru ve Vídni a pokračoval v ní poté ve Francii, kde se stal jedním z nejdůležitějších průkopníků abstraktního malířství. V Telči se ovšem setkáte i se vzácnými archivními materiály, vzhledem k citlivosti těchto exponátů na světlo však nejde zaručit, zda budou vystaveny zrovna v době, kdy do Telče přijedete. Pokud se vám však poštěstí, spatříte například vzácný rakouský rukopis z 13. století nebo korespondenci katolických literátů Josefa Floriána, Bohuslava Reynka nebo Jakuba Demla. Z exponátů dokumentující starší období vzbudí velkou pozornost jistě především předměty a obrazy spojené s významnými šlechtickými rody Dietrichsteinů, Lichtensteinů a Slavatů. Nelze tedy pochybovat, že od 17. dubna do 1. listopadu bude v Telči co vidět. A sama Telč s nádherným zámekem jistě patří mezi nejkrásnější exponáty vůbec – to ostatně oceníte sami, pokud se tam vypravíte. (MaFr)

Výročí českého krále zavináčů

Z Vysočiny pochází velká řada významných osobností, které jsou však považovány za výhradně za Rakušany, protože v Rakousku, především ve Vídni, zahájili svoji kariéru. To platí i pro podnikatele Karla Varhánka, který se narodil před 180 lety v městečku Polná, proslulém jinak hlavně údajnou rituální vraždou služky Anežky Hružové na konci

19. století, jako syn tamějšího mydláře a pozdějšího starosty města Adolfa Varhánka. Karel Varhánek se vyučil ve Vídni obchodním příručím. Část mládí strávil jako obchodní cestující na výpravách hlavně do Orientu. V roce 1858 si Varhánek ve Vídni za peníze získané dědictvím po otci založil lahůdkářství. Podnik prosperoval a tak již v roce 1861 otevřel v Napajedlech sýrárnu. Továrny na výrobu mléčných výrobků postupně otevřel během několika let také ve Strážnici a v Suchdole. Jeho hvězdná chvíle však nastala v okamžiku, kdy svého podnikatelského ducha přeměroval na výrobu rybích konzerv. Ještě v druhé polovině 19. století se sardinky dovážely do Rakouska-Uherska z Francie a Španělska. Představovaly spíše exkluzivní zboží dostupné jen vyšším vrstvám obyvatelstva. Varhánek ovšem vsadil na dostupnost tohoto zboží i pro chudší skupiny obyvatelstva a díky nižším cenám rychle exkluzivní španělské a francouzské producenty z trhu vypudil. Otevřel dodnes fungující konzervárny na tehdy rakousko-uherském území při březích Středozemního moře, na území dnešní Itálie a Chorvatska. Zakládal i řadu dalších potravinářských podniků ve Slezsku, v Haliči i na Balkáně. Pronikl dokonce i do severní Afriky, kde vlastnil několik velkoskladů ovoce. Výrazem jeho bohatství byla jistě i skutečnost, že vlastnil několik velkých domů i ve Vídni. Díky svým podnikatelským úspěchům byl Varhánek císařem Františkem Josefem I. povýšen do šlechtického stavu. Jeho příběh byl dokonce po roce 1900 zařazen i do čítanek pro první ročníky měšťanských škol v monarchii s vyzývajícím titulem Nuže, hoši, za ním! Za téměř samozřejmost lze považovat, že nesl také hrdý titul c. a k. dvorního dodavatele. Při vši slávě nezapomínal Varhánek ani na své rodné město. Svůj rodný dům v Polné věnoval městu a zasloužil se i o vybudování zdejšího ústavu pro sirotky v roce 1885. Karel Varhánek zemřel 2. února 1900 ve Vídni, ale pohřben byl ve shodě se svým přáním na hřbitově sv. Kateřiny v Polné. Rodina jeho hlavního dědice synovce Karla Ambelanga dnes žije v Rakousku, ale s rodištěm svého slavného předka navázali již kontakt a místním historikům přivezli i cenné historické listiny dokumentující Varhánkův život. Až tedy půjdete někdy do supermarketu a uvidíte tam naskládané konzervičky sardinek či tuňáků, můžete si při pohledu na ně vzpomenout, že o jejich šíření ve Vídni se nezasloužil žádný příslušník přímořských národů, ale Čech z Polné. (MaFr)

Pozapomenuté výročí

26. ledna 1909 – tedy přesně před sto lety – se v Rakousku v Melku narodil významný český kardiolog a chirurg Jan Navrátil. Jeho otec zde v té době působil jako finanční úředník.

Medicínu vystudoval Navrátil v československém Brně, kde posléze také pracoval na chirurgické klinice Masarykovy univerzity – v roce 1952 nastoupil do čela II. chirurgické kliniky. Na konci jara v roce 1953 zde uskutečnil svoji první operaci srdce a za rok nato byl jmenován profesorem.

Po důkladné přípravě se profesor Navrátil na jaře roku 1956 odvážil realizovat svoji první operaci na otevřeném, tedy zastaveném srdci. Protože neexistoval přístroj na

mimotělní oběh krve, operátor byl vystaven nesmírné psychické i fyzické zátěži. Do konce roku 1957 uskutečnil Jan Navrátil podobných operací kolem tří set. V té době se již v Americe začaly objevovat první přístroje schopné bez poškození pumpovat krev do těla a současně ji přitom okysličovat. Na aparatury tohoto typu však neměla klinika finanční prostředky a tak Navrátil vyvinul se svými asistenty vlastní cirkulátor.

Od listopadu roku 1963 začal profesor Navrátil provádět implantace chlopní. V květnu roku 1966 dostal nabídku na místo řádného profesora lékařské fakulty a přednosty její II. chirurgické kliniky ve Vídni. Díky tomu se stal prvním českým vědcem, který směl legálně pracovat „na Západě“.

Ještě v sedmdesátých letech jezdil profesor Navrátil pravidelně do Brna i do Prahy operovat, ale vzhledem k přituhující politické situaci v tehdejším Československu tato spolupráce brněnského a vídeňského pracoviště byla brzy zlikvidována.

V Rakousku dosáhl Jan Navrátil řady významných úspěchů ve svém oboru a vídeňskou kliniku dovedl na absolutní světovou špičku. Za svoji práci byl mnohokrát oceněn.

Po převratu v listopadu 1989 převzal Jan Navrátil ještě čestný doktorát Masarykovy univerzity – zemřel v roce 1992. (mk)

P. Georg Sporschil – služba chudým – kněžství – plnění Boží vůle...

Vysvětlit prostými a výřečnými slovy, co znamená – všeobecně, ale taky konkrétně a dnes – plnit vůli Boží, myslím, není vůbec jednoduché.

Nedávno jsem sledoval v rakouské televizi dokumentární film o působení rakouského jezuitského kněze P. Georga Sporschila v Rumunsku, kde se věnuje péči o nejchudší z nejchudších – o děti, které nikoho nemají, o které se nikdo nestará, žijí a bydlí na ulici, v kanálech a opuštěných domech. Dle neoficiální statistiky žije na území dnešního Rumunska a Moldávie asi milion opuštěných dětí. Rodiče těchto dětí odešli buď hledat práci na Západ, anebo nemají o své vlastní děti zájem, protože sami žijí v takové materiální a duchovní mizérii, umocněné nezaměstnaností, alkoholem a drogami, že nejsou schopni se o ně patřičně postarat. Více než 90 % těchto dětí podleho již taky drogám a alkoholu. P. Georg Sporschil přišel do Rumunska po pádu komunismu, začátkem devadesátých let. Měl tam nastoupit jako misionář za účelem implantace, zaštěpení jezuitského řádu. Když si všiml do očí bijící bídy dětí, rozhodl se vsadit celou svou energii pro zlepšení jejich sociálních podmínek. Začal organizovat finanční a materiální pomoc, budovat malé příbytky, dnes již celou síť domovů, ve kterých mohou tyto děti nejenom bydlet, ale taky se vzdělávat či věnovat nějaké pracovní činnosti. Z původního plánu zakotvit řád jezuitů však mnoho dnes již nezůstalo. P. Georg je po osmnácti letech působení v Rumunsku nadále jediným rakouským – cizím – jezuitou a v jeho činnosti mu pomáhá několik místních laiků a hlavně jedna rakouská žena, která se před několika lety tak nadchla jeho činností, že se rozhodla vše v Rakousku opustit a věnovat veškerou energii této službě. Ve filmu doprovází P. Georg kameramana vnitřkem jednoho domu a vysvětluje: „Když k nám přijde zdrogovaný kluk či holka

a pořádně o sobě ani neví, snažíme se ho nejdříve umýt, ostříhat, navonět, čistě obléci. I když víme, že za 2-3 dny znovu od nás odejde, protože bez drog nedokáže žít a my mu nemůžeme pomoci, protože nejsme ani protidrogovou ani psychiatrickou klinikou, nemůžeme proti tomu nic dělat. To dítě prostě odejde a my můžeme jen doufat, že až mu bude nejhůř, vrátí se znovu k nám. Zavedli jsme zde kadeřnictví a holičství, protože víme, jak mladému člověku záleží na tom, aby dobře vypadal. Dětem dáme najíst, nabízíme jim hry, zpěv, účast na bohoslužbách..." Pak ukázal kameraman záběry ze slavení mše. Žádná katedrála, žádná krásná a cenná mešní roucha, velkolepé zpěvy... Prostá, obývací místnost, uprostřed obyčejný stůl jako oltář, P. Georg je v civilu, má jen přehozenou stólu a kolem něj desítky a desítky dětí, které s nadšením, jedno přes druhé a falešně zpívají a aktivně se zapojují do liturgických odpovědí a modliteb. Děti jsou nejrůznějšího věku, od nejmenších až po asi dvacetileté. Když mše skončí, ty nejmenší se vrhají na P. Georga, skáčou mu do náruče, on je hladí, laskavě s nimi promlouvá...

„Přál bych si, aby tyto děti zde zůstaly. Ale to není v mých silách. Jsou jich tisíce a tisíce, je to nad mé síly. Musel by se změnit celý politický systém v Rumunsku, lid této země by si musel uvědomit, že takto se žít nedá, museli by chtít něco podstatného změnit. Obávám se, že zde zavládl tvrdý kapitalismus, který jen vystřídal předešlý diktátorský režim – komunismus. Lidé zde nic jiného neznají, něco, co je mezi těmito dvěma systémy. Když však nemohu já změnit celý systém, chci alespoň zavést něco nového, něco lidského, dobrého a přitom doufat, že nejen Bůh, ale hlavně lidé této země si to uvědomí a začnou žít jinak. Srdce mi krvácí, když vidím odcházet čisté a hezky upravené děti ven a nevím, které z nich ještě někdy a v jakém stavu uvidím. Ale při pomýšlení, že od nás odchází lidská bytost – bytost plná důstojnosti, a ne živočišný tvor, který k nám přišel, mám alespoň trochu hřejivý pocit u srdce.“ Redaktor rakouské televize, která dokument připravuje, klade pak P. Georgovi různé otázky, směřující k tomu, jak se staví k jeho působení katolická církev, jezuitský řád, který se musel zřejmě rozloučit s myšlenkou šíření svého řádu v Rumunsku. Z odpovědí P. Georga je evidentní, že to ani v očích církve, ani v očích řádu nemá lehké, že je, tak řečeno „persona complicata“ – nepohodlná bytost, protože dělá něco na vlastní pěst, co po něm ani církev ani řád nechtěl. Na přetřes přijde i otázka poslušnosti řádu. Slova P. Georga na mne velice silně zapůsobila. (Připomínám, že celý film mám nahraný, proto si dovolím citovat.) „Víte, já jsem rád jezuitou, jsem rád knězem. Ale ani celibát, ani poslušnost, oboje jako projev respektu a oddanosti církvi – mne netrápí. Chci být poslušný a věrný hlavně Bohu a dělat to, o čem vím, že je to jeho přání. Když jsem sem před několika lety přišel a začal zde pracovat, nevěděl jsem, jestli je to dobré, potřebné, jestli zde zůstanu. Teď, když vidím tyto děti, vím, že Bůh chce, abych s nimi zde byl. Nemohu je opustit. To je teď pro mne ze všeho nejdůležitější a jakoukoliv jinou poslušnost – i poslušnost řádu – podřizuji nejdřív poslušnosti Bohu, která je pro mou duši nejdůležitější... Pokud to bude nutné, jsem ochoten s čistým svědomím kdykoliv opustit radši řeholi než opustit tyto děti.“

Tato silná slova někoho, kdo žije autenticky svou vírou, mne nesmírně povzbudila a potěšila. Mít vědomí, že konám něco, co je v souladu s Božím plánem, je něco tak

krásného, tak dokonalého, tak plnohodnotného, jako nic jiného na světě. Toto vědomí, tato jistota se nedá ničím nahradit, ničím zaplatit. Mnohokrát v životě jsem již potkal lidi, u kterých jsem měl ten pocit, že žijí v souladu s Božím plánem. A přitom se jen málokdy jednalo o kněze či řeholníky, většinou to byli „obyčejní lidé“ při výkonu svých „prachobyčejných“ každodenních povinností.

V Rakousku jsem členem organizace Priester ohne Amt – Kněží bez úřadu –, která sdružuje kněze různého věku a národnosti, různých nadání a vzdělání, kteří museli odejít z kněžské služby po tom, co se rozhodli oženit. V mnoha případech biskupové takové kněze přemlouvají, aby zůstali v kněžské službě, že samotný fakt „zamilovanosti“ ještě není překážkou k vykonávání kněžské činnosti. Mnohokrát biskupové nabízejí zamilovaným kněžím, tak jako tomu bylo ostatně i v mém případě, nadále kněžskou službu i s partnerkou, že se o tom nebude veřejně mluvit, jen aby z kněžství neodcházeli. Mnozí z těchto kněží, které znám, ale koneckonců i já sám, nejsou schopni přijmout takovou nabídku tajné dvoukolejnosti a raději volí cestu odchodu, i když ví, že ve svém srdci nosí kněžské povolání, které tam zasel Bůh, a rád by nadále ve službě zůstali. Kolik z těchto biskupů a kněžských spolubratrů-kolegů, kteří nadále zůstali v pastoraci, se zajímá, jak se jejich bývalým, dnes již ženatým kněžím vede, co prožívají, co dělají, jak se vypořádali s tím, že jim bylo právě ze strany církve zakázáno vykonávat poslání, které dostali od Boha? Když některý ze ženatých kněží poskytne čas od času interview pro světské noviny či média, protože církevní tisk je ignoruje, ať dělají, co dělají, tak je takový kněz ze strany oficiální hierarchické církve ještě více kritizován za to, že interview poskytuje kvůli „špatnému svědomí“ a kvůli kompenzaci svých nesplněných plánů a představ. Kdo z takových hierarchů si však kdy klade otázku, v čem spočívá plnění vůle Boží, a otázku, zdali i rozhodnutí kněze či řeholníka, který se chce oženit či vdát, nebylo motivováno více poslušností Bohu než poslušností církvi, řádu či nějakému člověku? Když jsme kdysi zaslechli vnitřní hlas a volání po kněžské činnosti, byli jsme zapálení touhou sloužit Bohu do krajnosti. Každý prošel tou cestou. Kdo však přitom předem věděl, jaká to bude cesta, jaké to bude kněžství? Ti, co jsou pokorného srdce a upřímní sami k sobě, vědí, že tuto touhu, tento dar, tuto milost, nadále ve svém srdci nosí bez rozdílu okolností, v jakých své kněžství žijí. Je důležitější poslouchat Boha než poslouchat člověka, říká Bible. A běda těm, kdo svůj hlas povýší nad hlas Boha.

Díky, P. Georgu Sporschile: Vaše slova zapůsobila jako balzám na mou duši. Vyřkl jste něco, na co dnes mnoho lidí nemyslí. Žel ani v katolické církvi. Příliš mnoho teorií, názorů, nařízení, příkazů a zákazů nás již natolik ochromilo a spoutalo, že nám někdy uniká to, co je podstatné: svoboda lidské bytosti stvořené k obrazu Božímu, stvořené z lásky, stvořené proto, aby byla milována, stvořená k bytí se svým a pro svého Tvůrce. Všechny a jakékoliv instituce, -ismy a ideologie, které člověku tuto svobodu berou, ho okrádají o podstatné – jsou sice pro člověka do určité míry potřebné, ale jen do té míry, do jaké respektují tuto svobodu vztahu mezi Tvůrcem a stvořenou bytostí. Co je nad tento rámeček, je otroctví.

*ThLic. Peter Žaloudek,
Videň, prosinec 2008
www.peterzaloudek.com*

Atelier A
 Zum Blauen Pfau am Spittelberg
 1070 Wien 7, Kirchberggasse 17/II
 Telefon/Fax: +43/1/5225189
 Mobil: 0664 1537758, E-Mail: atelier@netway.at
 www.ateliera.jimdo.com

Ausstellung **Josip Karakaš: Im Rampenlicht**. Bilder aus Kroatien
bis 27. 3. 2009

Literaturlesung von Horst Miechtner und Irene Pollak
 lesen Joachim Ringelnatz Kuttel Daddeldu Lyrik und Prosa
Mittwoch 18. 3. 2009 19.30

Verzierte Ostereier
21. 3. – 11. 4. 2009
 Täglich von 14.00-18.30 Uhr
 Vorführungen durch Mag. Iva Schach:

23., 24. 3. u. 27. 3. 17.00-18.00 Uhr
 28. u. 29. 3. 15.00-18.00 Uhr
 30. 3. u. 3. 4. 17.00-18.00 Uhr
 (Mit der U-Bahn erreichbar: U2 und U3 Station Volkstheater)
 Geöffnet: Montag bis Freitag von 15.30-18.00 Uhr
 30 sowie bei unseren Veranstaltungen bzw. nach Vereinbarung

Veranstaltungen in der Tschechischen Republik und Österreich

Anlässlich des 50. Todestages des tschechischen Komponisten Bohuslav Martinů gibt die Organisation exil.arte eine Broschüre heraus, die Konzerte und andere Veranstaltungen in der Tschechischen Republik und Österreich im Jahre 2009 auflistet.

Diese Broschüre können Sie ab März 2009 kostenlos über exil.arte bestellen: verca.fouskova@exilarte.at

Rückfragehinweis:

Veronika Fouskova, Universität für Musik und Darstellende Kunst Wien, exil.arte

Lothringerstr. 18, 1030 Wien Tel. +43 1 711 553 533, www.exilarte.at

Info

Ve Vídni bylo tento týden oznámeno, že se změnil podíl jednotlivých druhů dopravy ve městě, tzv. modal split, ve prospěch těch ekologických. Podařilo se zvýšit podíl veřejné dopravy na 35 % a naopak snížit podíl individuální motorové dopravy na 32 %. Chodci se podílejí na dopravě ve městě 28 % a cyklisté 5 %. Plán do budoucna je zvýšit podíl veřejné dopravy do roku 2020 na 45 % a dále zvýšit i podíl chodců a cyklistů! Věřím, že se i v Česku vliv vyznavačů a příznivců „posvátného plechu“ bude postupně snižovat

a více se uplatní ekologické cítění při řešení dopravních problémů. Současně bylo sděleno, že se ve dnech 7. – 11. 6. bude ve Vídni konat „Weltkongress ueber den oeffentlichen Verkehr“ (světový kongres o veřejné dopravě).

Jiří Zajíček, Vídeň

Nové hlavní nádraží ve Vídni (Hauptbahnhof Wien)

S platností stávajícího jízdního řádu (13. 12. 2009) ukončí svoji existenci i vídeňské nádraží Wien Südbahnhof. Hned poté se má začít s jeho demolicí a uvolněním pozemků pro městskou zástavbu. Než bude v těsném sousedství vybudováno nové hlavní nádraží Hauptbahnhof Wien, převzme jeho funkci nové moderní nádraží Wien Meidling, které se nachází asi 4 km směrem na Wiener Neustadt.

Vlaky kategorie EC ze směru Břeclav budou mít konečnou stanici na nádraží Wien Westbahnhof a pojedou po trase rychlodráhy Schnellbahn (už nyní tak jezdí R 202/203 Chopin). Ve Vídni budou zastavovat ve stanicích Floridsdorf, Wien Nord (Praterstern), Wien Mitte (Landstrasse) a Wien Meidling a svou jízdu ukončí na nádraží Wien Westbahnhof, které se v současné době modernizuje a bude i v budoucnu sloužit jako konečná, především pro regionální dopravu ze směru dolnorakouského hlavního města Sankt Pölten.

S uvedením nového hlavního nádraží ve Vídni do provozu se počítá v roce 2013, s úplným dokončením pak o dva roky později.

Z měsíčníku *EISENBAHN* volně přeložil Jiří Zajíček

Nový katalog obdržíte v České centrále turistického ruchu – CzechTourism Wien
 Herrngasse 17, 1010 Wien, tel.: 533 21 933
 www.czechtourism.com

Mein Fahrplanheft

gültig vom 14.12.2008 bis 12.12.2009

Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09) – Breclav

Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
5:26 R 2302	6:37	1:11	Mo - Sa a
5:58 EC 378 ✕	6:55	0:57	täglich
6:26 R 2306	7:37	1:11	täglich b
6:58 EC 76 ✕	7:55	0:57	täglich
8:26 R 2314	9:37	1:11	täglich b
8:58 EC 104 ✕	9:55	0:57	täglich
9:58 EC 172 ✕	10:55	0:57	täglich
10:20 R 2322	11:31	1:11	täglich b
10:58 EC 14 ✕	11:55	0:57	täglich
12:20 R 2330	13:31	1:11	täglich b
12:58 EC 74 ✕	13:55	0:57	täglich
14:20 R 2338	15:31	1:11	täglich b
14:58 EC 102 ✕	15:55	0:57	täglich
15:58 EC 16 ✕	16:55	0:57	täglich
16:20 R 2346	17:31	1:11	täglich b
16:58 EC 72 ✕	17:55	0:57	täglich
18:20 R 2354	19:31	1:11	täglich b
18:58 EC 70 ✕	19:55	0:57	täglich
20:20 R 2362	21:31	1:11	täglich c
22:12 D 202	23:33	1:21	täglich d

Index

- a = Wien Floridsdorf nicht 25., 26. Dez. 1., 6. Jan. 13. Apr. 1., 21. Mai. 1., 11. Jun. 15. Aug. 26. Okt. 8. Dez
- b = Wien Floridsdorf
- c = Wien Floridsdorf nicht 24., 25., 31. Dez
- d = Wien Westbahnhof

Breclav – Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09)

Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
4:59 R 203	6:30	1:31	täglich a
5:25 R 2309	6:37	1:12	täglich b
6:25 R 2313	7:37	1:12	täglich b
7:25 R 2317	8:37	1:12	Mo - Sa c
8:02 EC 71 ✕	9:02	1:00	täglich
8:25 R 2321	9:37	1:12	täglich b
9:02 SC 15	10:02	1:00	täglich
10:25 R 2329	11:37	1:12	täglich b
12:02 EC 73 ✕	13:02	1:00	täglich
12:25 R 2337	13:37	1:12	täglich b
13:02 EC 103 ✕	14:02	1:00	täglich
14:02 SC 17	15:02	1:00	täglich
14:25 R 2345	15:37	1:12	täglich b
16:02 EC 75 ✕	17:02	1:00	täglich
16:25 R 2353	17:37	1:12	täglich b
17:02 EC 173 ✕	18:02	1:00	täglich
18:02 EC 105 ✕	19:02	1:00	täglich
18:25 R 2361	19:37	1:12	täglich b
20:02 EC 77 ✕	21:02	1:00	täglich
20:25 R 2369	21:37	1:12	täglich b
21:02 EC 177 ✕	22:02	1:00	täglich
22:25 R 2377	23:37	1:12	täglich d

Index

- a = Wien Westbahnhof nicht 14. Dez
- b = Wien Floridsdorf
- c = Wien Floridsdorf nicht 25., 26. Dez. 1., 6. Jan. 13. Apr. 1., 21. Mai. 1., 11. Jun. 15. Aug. 26. Okt. 8. Dez
- d = Wien Floridsdorf nicht 24., 25., 31. Dez

Legende

- ✕ = Bordrestaurant
- Ⓜ = Reservierungspflicht
- ↔ = Liegewagen
- ≡ = Schlafwagen

Mein Fahrplanheft

gültig vom 14.12.2008 bis 12.12.2009

Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09) – Brno hl.n.

Ab Zug	An	Umsteigen	Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
5:26 R 2302	6:37	Breclav	6:38 R 800	7:24	1:58	Mo - Sa a
5:58 EC 378 ✕				7:39	1:41	täglich
6:58 EC 76 ✕				8:39	1:41	täglich
8:58 EC 104 ✕	9:55	Breclav	10:04 EX 276	10:39	1:41	täglich
9:58 EC 172 ✕				11:39	1:41	täglich
10:58 EC 14 ✕				12:30	1:32	täglich
12:58 EC 74 ✕				14:39	1:41	täglich
14:20 R 2338	15:31	Breclav	15:38 Sp 1666	16:24	2:04	Mo - Fr b
14:20 R 2338	15:31	Breclav	15:42 Os 4604	16:52	2:32	täglich c
14:58 EC 102 ✕	15:55	Breclav	16:38 R 810	17:24	2:26	täglich

Index

- a = Wien Floridsdorf nicht 25., 26. Dez. 1., 6. Jan. 13. Apr. 1., 21. Mai. 1., 11. Jun. 15. Aug. 26. Okt. 8. Dez
- b = Wien Floridsdorf nicht 24. bis 26. Dez. 1. Jan. 13. Apr. 1., 8. Mai. 6. Jul. 28. Sep. 28. Okt. 17. Nov
- c = Wien Floridsdorf

Brno hl.n. – Wien Südbahnhof (Bstg. 01-09)

Ab Zug	An	Umsteigen	Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
13:27 SC 17				15:02	1:35	täglich
13:36 Sp 1663	14:21	Breclav	14:25 R 2345	15:37	2:01	Mo - Fr a
15:16 EC 75 ✕				17:02	1:46	täglich
15:36 Sp 1665	16:21	Breclav	16:25 R 2353	17:37	2:01	Mo - Fr a
16:16 EC 173 ✕				18:02	1:46	täglich
17:16 EC 277	17:51	Breclav	18:02 EC 105 ✕	19:02	1:46	täglich
17:36 Sp 1667	18:21	Breclav	18:25 R 2361	19:37	2:01	Mo - Fr a
19:16 EC 77 ✕				21:02	1:46	täglich
20:16 EC 177 ✕				22:02	1:46	täglich
20:53 SC 19	21:26	Breclav	22:25 R 2377	23:37	2:44	täglich b

Index

- a = Wien Floridsdorf nicht 24. bis 26. Dez. 1. Jan. 13. Apr. 1., 8. Mai. 6. Jul. 28. Sep. 28. Okt. 17. Nov
- b = Wien Floridsdorf nicht 24., 25., 31. Dez

Legende

Mein Fahrplanheft

gültig vom 14.12.2008 bis 12.12.2009

Wien Franz Josefs Bahnhof – Ceske Budejovice

Ab Zug	An	Umsteigen	Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
6:22 ER 2100	8:38	Gmünd NO	8:47 R 360	9:46	3:24	nicht täglich a
10:35 REX 2104	13:01	Gmünd NO	13:15 Os 8612	14:26	3:51	nicht täglich b
10:35 REX 2104	13:01	Gmünd NO	14:48 Os 8614	15:55	5:20	nicht täglich c
11:15 S 40	13:25	St.Pöten Hbf	14:22 OEC 666	17:48	6:33	täglich
	15:13	Linz/Donau Hbf	15:35 EC 100 ✕			
12:35 REX 2106	15:01	Gmünd NO	16:45 Os 8616	17:53	5:18	nicht täglich a
16:59 ER 2114	19:06	Gmünd NO	19:28 Sp 1760	20:29	3:30	nicht täglich a
19:05 REX 2118	21:25	Gmünd NO	21:28 Os 8618	22:32	3:27	nicht täglich d

Index

- a = 14. Dez bis 21. Mär. 28. Sep bis 12. Dez
- b = 9. Jan bis 20. Mär Fr; 2. Okt bis 11. Dez Fr; auch 19., 23., 30. Dez
- c = 15. Dez bis 20. Mär Mo - Fr; 29. Sep bis 11. Dez Mo - Fr; nicht 24. bis 26. Dez. 1. Jan. 28. Okt. 17. Nov
- d = 14. bis 23. Dez. 26. bis 30. Dez. 1. Jan bis 21. Mär. 28. Sep bis 12. Dez

Ceske Budejovice – Wien Franz Josefs Bahnhof

Ab Zug	An	Umsteigen	Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
5:03 Os 8601	6:09	Gmünd NO	6:17 REX 2107	8:32	3:29	nicht täglich a
7:12 Sp 1761	8:15	Gmünd NO	8:24 ER 2109	10:48	3:36	nicht täglich b
10:01 Os 8605	11:10	Gmünd NO	11:29 REX 2111	13:48	3:47	nicht täglich b
11:45 Os 8607	12:59	Gmünd NO	13:29 REX 2113	15:48	4:03	nicht täglich b
12:12 Sp 1931	14:43	Linz/Donau Hbf	15:46 ICE 25 ✕			täglich
	16:37	St.Pöten Hbf	17:33 S 40	19:20	7:08	
13:35 Os 8609	14:41	Gmünd NO	15:11 REX 2115	17:32	3:57	nicht täglich a
15:04 Os 8611	16:11	Gmünd NO	17:18 REX 2117	19:37	4:33	nicht täglich b
18:19 R 361	19:19	Gmünd NO	19:39 ER 2119	21:58	3:39	nicht täglich b

Index

- a = 15. Dez bis 20. Mär Mo - Fr; 29. Sep bis 11. Dez Mo - Fr; nicht 24. bis 26. Dez. 1. Jan. 28. Okt. 17. Nov
- b = 14. Dez bis 21. Mär. 28. Sep bis 12. Dez

Legende

- ✕ = Bordrestaurant

Mein Fahrplanheft

gültig vom 14.12.2008 bis 12.12.2009

Wien Mitte-Landstraße – Znojmo

Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
5:58 R 2206	7:42	1:44	Mo - Sa a
6:58 R 2210	8:43	1:45	täglich
8:58 R 2218	10:43	1:45	täglich
10:58 R 2226	12:43	1:45	täglich
12:58 R 2234	14:43	1:45	täglich
14:58 R 2242	16:43	1:45	täglich
16:58 R 2250	18:43	1:45	täglich b
18:58 R 2258	20:43	1:45	täglich b

Index

- a = nicht 25., 26. Dez. 1., 6. Jan. 13. Apr. 1., 21. Mai. 1., 11. Jun. 15. Aug. 26. Okt. 8. Dez
- b = nicht 24., 25., 31. Dez

Znojmo – Wien Mitte-Landstraße

Ab Zug	An	Umsteigen	Ab Zug	An	Dauer	Verkehrstage
5:22 Os 77				7:16	1:54	Mo - Fr a
6:42 R 2221				8:31	1:49	täglich
7:45 R 2225				9:31	1:46	Mo - Sa b
8:48 R 2229				10:31	1:43	täglich
10:48 R 2237				12:31	1:43	täglich
12:48 R 2245				14:31	1:43	täglich
14:50 R 2253				16:31	1:41	täglich
16:49 R 2261				18:31	1:42	täglich c
18:49 R 2269				20:31	1:42	täglich c
19:00 Os 4527	20:30	Breclav	22:25 R 2377	23:49	4:49	täglich c

Index

- a = nicht 24. Dez bis 2. Jan. 13. Apr. 1., 8. Mai. 6. Jul. 28. Sep. 28. Okt. 17. Nov
- b = nicht 25., 26. Dez. 1., 6. Jan. 13. Apr. 1., 21. Mai. 1., 11. Jun. 15. Aug. 26. Okt. 8. Dez
- c = nicht 24., 25., 31. Dez

Sedmdesát různých slev na železnici

Nepřehlednost slevového systému Českých drah (ČD) je podle *Lidových novin* všeobecně známá. Aby podnik cestujícím přiblížil všechny možnosti, vydal sedmdesátistránkový ceník z názvem TR 10. Podle deníku je však zřejmě určen náročným čtenářům detektivních příběhů s nejistým koncem a milovníkům právní literatury.

Cestujících, kteří využívají služeb Českých drah, je přesto hodně, v roce 2008 něco přes 180 milionů. Také existuje několik soukromých dopravců, kteří se ale převážně orientují na nákladní dopravu; na osobní jen okrajově, často na jedné vybrané trati. Např. akciová společnost Jindřichohradecké místní dráhy se jako první stala soukromým provozovatelem veřejné železniční dopravy v Čechách. Na tratích Jindřichův Hradec – Nová Bystřice a Jindřichův Hradec – Obrataň provozuje pravidelnou nákladní i osobní dopravu.

Cestujete-li často a máte občanský průkaz, vyplatí se koupit takzvanou In-kartu. Další varianta, bez vyplňování formuláře a předkládání dokladů, je kilometrická banka. Je nutno zaplatit předem minimálně 2 000 korun, za které dostanete sešitek, kam se zaznamenávají jízdy a odčítá cena za ujeté kilometry. Pokud je ujetá vzdálenost do 100 kilometrů, platí se za ní vždy 100 korun, za vzdálenost od 101 do 399 kilometrů se platí 1 koruna za každý ujetý kilometr. Za každou větší vzdálenost se zaplatí 400 korun.

Jste-li už v důchodu, je možnost využít „zvláštní jízdné pro důchodce“, ovšem musíte si pořídit průkaz, ke kterému prokážete, že pobíráte důchod. Čeští občané nad sedmdesát let si mohou pořídit speciální verzi In-karty – Rail plus. Stojí na rok 990 korun, karta slouží kdekoliv v republice, cestujete-li druhou třídou osobními a spěšnými vlaky, jako jízdenka. V ostatních vlacích (rychlík, expres, SuperCity atd.) získáte slevu 25 %. Existují skupinové slevy, rodinné, víkendové regionální, nabídky pro lyžaře, různé aplikace jako např. In-gold atd. Jízdenky je možnost zakoupit přes internet nebo automat, tak získáte finanční bonus v hodnotě 3 % zaplacené částky. Tento bonus se vám přičte na konto In-karty, pokud ji máte.

Přehled webů o dopravě:

www.dpp.cz – Dopravní podnik hlavního města Prahy
 www.opencard.cz
 www.inkarta.cz (vše o In-kartě)
 www.cd.cz (vše o Českých drahách, info o zpoždění, produktech, slevách)
 eshop.cz (obchod Českých drah, nákup jízdenek)
 www.scpdolino.cz (vše o vlacích pendolino)
 www.motionrevue.cz (magazín Českých drah)
 www.jizdenka.cz (kalkulátor jízdného Českých drah)
 www.idos.cz (jízdní řády vlakových a autobusových spojů)

MHD Praha: bus, metro i přívoz

Nejběžnější používanou jízdenkou v Praze je jízdenka platná 75 minut s libovolnými přestupy mezi metrem, tramvajemi, autobusy a dokonce i lanovou dráhou na Petřín, přívozem či částí dráhy ČD na území Prahy. Tato základní jízdenka stojí 26 korun. Pokud nebudete přestupovat, nebo pojedete metrem pět stanic, stojí lístek 18 korun. Denní jízdenka stojí 100 korun, třídní 330 korun. Mě-

síční kupon vyjde na 550 korun. Děti do šesti let a dospělí nad sedmdesát let mají dopravu po Praze zdarma. Jízdenku za 26 korun můžete nakoupit přes SMS, stačí napsat DPT a poslat na číslo 902 06 26, jízdenka má platnost 90 minut.

Pokud se budete pohybovat v okolí Prahy, platí pro vás pásma, do kterých je rozděleno území příměstských linek. Pásem je celkem pět, jízdenku si musíte koupit podle toho, kolika pásmy projedete (vnitřní Praha se však počítá jako dvě pásma). Tak např. jízdenka na projetí pěti pásem platná dvě hodiny stojí 32 korun.

Autobusová doprava

Do roku 1989 byla autobusová doprava vcelku jednoduchá, vlastnil ji stát. Pak se na scéně objevili různí dopravci, každý z nich nabízí něco jiného. Zjistit, která společnost je nejvýhodnější, je velice obtížné. Část informací naleznete na internetových stránkách jednotlivých dopravců, ne všichni mají vlastní weby. Celkem kvalitní je adresa www.e-jizdenka.cz, rezervační systém autobusových jízdenek AMBUS. Známější variantou je www.idos.cz – celostátní informační systém.

Existují různé typy slev podle dopravce. Slevy ze zákona: děti do šesti let – zdarma a jiné.

Na trase Praha – Brno jezdí šest autobusových společností. Ceny bez slev se pohybují od 140 do 250 korun, průměrný čas cesty je dvě a půl hodiny.

Osobní doprava

Dálniční roční známka přijde na 1 000 korun. Známká na týden stojí 220 korun.

Nový silniční zákon na Slovensku

Pokud budete nyní cestovat automobilem na Slovensko, uděláte dobře, když si dáte ještě více pozor než dosud. V zemi totiž od února letošního roku začal platit nový silniční zákon, který přinesl řadu důležitých novinek a celkové zpřísnění postihů. Jestliže se dosud mohlo jezdit na Slovensku vesnicí rychlostí až 60 kilometrů v hodině, nyní se pravidla přizpůsobují situaci v Rakousku či v České republice a řidiči si i zde budou muset zvyknout na padesátku. Mění se i pravidla pro svícení ve dne – to se dnes vyžaduje po celý rok. Zákon také zavádí povinnost používání zimních pneumatik ve sněhu či při námraze. Toto nové pravidlo by měli mít na paměti především ti, kteří se chystají na výlet do Vysokých Tater, kde se teploty pod nulou či sních vyskytují i v dobách, kdy v celém širokém okolí panuje plné jaro. Pozor si musí dát také řidiči kamiónů, protože od února na Slovensku platí pro vozidla těžší než 7,5 tuny absolutní zákaz předjíždění. Dokonce v případě, že se za pomalu jedoucími kamiony bude dělat kolona osobních automobilů, mají řidiči nákladních vozů povinnost před kopcem své vozidlo na chvíli zastavit a nechat kolonu přejet. Pokud se týká alkoholu, platí i nadále na Slovensku mírnější pravidla než třeba v České republice – zatímco v Čechách a na Moravě platí nulová tolerance, slovenský zákon připouští 0,2 promile. Tento rozdíl však není tak zá-

sadní, jak by se na první pohled mohlo zdát, protože mnozí čeští odborníci připouštějí, že odchylku v řádu dvou desetin promile lze vždy přičíst nespolehlivosti měřících přístrojů. Ale vraťme se k novému slovenskému předpisu – podle něj může být trestán i ten, kdo vyhodí z automobilu nějaký předmět, nebo řidič vozu, který obtěžuje ostatní velkým hlukem. Bez pokuty nemusí zůstat ani motorista, který projede kaluží a pocáká chodce blátem, nebo ten, který nechá zbytečně puštěný motor. Policie bude stíhat i vulgární gesta řidičů, používání tzv. antiradarů nebo bránění v plynulé jízdě. Zkrátka výčet skutků, které mohou být podle nové normy postíženy, je poměrně široký. A přitom pokuty se mohou šplhat do velmi citelných výšek – v případě těch nejhrubších provinění, například při jízdě v opilosti, mohou stoupat až k úrovni 1 300 eur. Pokuty bude nově možno platit přímo na místě za pomoci platební karty, což však asi tento úkon samo o sobě příliš nezatraktivní. Příliš nesníží případné roztrpčení přistiženého hříšníka vědomí, že pokuty nad 60 euro je možno si odpracovat v rámci veřejných prací. Za každou hodinu policie odpočítá ovšem pouhá tři eura. Zkrátka bude lepší si dávat pozor a nesypat do slovenské rozpočtu další eura z vlastní peněženky. (MaFr)

Proč Česká televize nevysílala Novoroční koncert Vídeňských filharmoniků

Česká televize měla stejně jako v minulých letech i letos velký zájem zprostředkovat divákům tento ojedinělý umělecký zážitek. Nový smluvní partner však stanovil takové podmínky pro nákup vysílacích práv, že jí to bohužel neumožnil. Česká televize doposud kupovala Novoroční koncert Vídeňských filharmoniků od ORF. Nyní se však novým smluvním partnerem stalo EBU (Evropská vysílací unie), které Novoroční koncert zahrnuje do nabídkového souboru více koncertů, tzn., že nebylo možno zakoupit vysílací práva na Novoroční koncert Vídeňských filharmoniků samostatně.

Další z překážek v uzavření smlouvy s EBU také bylo, že se od vysílatelů požadovalo, aby před každým koncertem zařadili do programu alespoň dvacet samostatných programových upoutávek v délce 30 vteřin, a to v prime timu a včetně log obchodních partnerů koncertu. Takovému požadavku nemohla Česká televize vyhovět jednak z časových důvodů (nebyl prostor ve vysílacím čase), a dále rovněž z důvodu zákonných podmínek stanovených pro prezentaci obchodních subjektů na obrazovce.

Česká televize odvíjí v prvním pololetí několik velkých vlastních projektů (Zlatá šedesátá apod.). Její prioritou je v tomto období i podpora našeho předsednictví EU. Zařazování dalších nabízených koncertů by proto bylo obtížné a rozhodně na úkor vysílání vlastních hudebních projektů.

S danou situací se ale Česká televize nespokojuje a je rozhodnuta jednat s příslušnými partnery o změnách podmínek prodeje vysílacích práv tohoto oblíbeného koncertu pro příští rok.

Ladislav Šticha
tiskový mluvčí ČT

ŽIVÉ HODNOTY MASARYKOVA ČESKOSLOVENSKA

Směrodatné hodnoty pro 21. století

Sborník z konferencí k 90. výročí vzniku ČSR v Brně
22. a 23. října 2008

Barevná obálka reprodukuje původní znaky ČSR
Brno: CCB 2009, 268 stran

Kniha je volně v prodeji v knihkupectví
nakladatelství Academia:

Praha, Václavské nám. 34, tel. 224 223 511

Brno, nám. Svobody 13, tel. 542 217 954-6

Ostrava, Zámecká 2, tel. 596 114 578, 580

Bratislava, Kozia 20, ART FORUM, tel. 02/5441 1746

e-mail: kratky.dusan@seznam.cz

(rádi Vám zašleme objednávkový list elektronicky)

web: www.masarykovaakademie.cz

Michaela Čornejová & Pavel Kosek: Jazyk a jeho proměny.

Prof. Janě Pleskalové k životnímu jubileu.

Brno 2008 (Host). 272 stran, brož.,

ISBN 978-80-7294-301-2

<http://www.nakladatelstvi.hostbrno.cz/cs/nakladatelstvi/literarni-veda-a-historie/ostatni/item-408>
a v knihkupectví.

Internetová jazyková příručka češtiny

<http://prirucka.ujc.cas.cz/>

Internetová jazyková příručka je výsledkem projektu Jazyková poradna na internetu, č. 1ET200610406. Na jejím vzniku se podíleli pracovníci Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., (Anna Černá, Jan Chromý, Hana Konečná, Hana Mžourková, Markéta Pravdová, Martin Prošek, Kamila Smejkalová, Ivana Svobodová, Ludmila Uhlířová) a pracovníci Fakulty informatiky Masarykovy univerzity (Dana Hlaváčková, Karel Pala, Pavel Šmerk). Jde o první jazykovou pomůcku svého druhu. Příručka má dvě části: slovníkovou a výkladovou. Vytvoření slovníkové části bylo velmi náročné, takže se omlouváme za případné nedostatky, zejména formální. Na jejím zdokonalování neustále pracujeme. Pokud budete mít komentáře nebo připomínky k slovníkové nebo výkladové části, zašlete je prosím na adresu poradna@ujc.cas.cz.

Antidotum pajánů

Přemysl Janýr

Tomáš Krystlík: *Zamlčené dějiny 1918, 1938, 1948, 1968*, Alfa, Praha 2008

Recenze knihy Tomáše Krystlíka o zamlčených dějinách *Antidotum pajánů* vyšla v *Britských listech* na <http://www.blisty.cz/2009/2/23/art45480.html>.

Mezinárodní vědecká konference: Praha – Prag 1900-1945 Literární město dvou jazyků

25.– 27. 3. 2009. Goethe-Institut Praha,
Masarykovo nábř. 32, 110 00 Praha 1

Pořadatelé Adalbert-Stifter-Verein (München), Goethe-Institut (Praha), Ústav germánských studií FF UK (Praha), Ústav české literatury a literární vědy FF UK (Praha)

Konference se bude zabývat vzájemným působením české a německojazyčné Prahy od sklonku 19. století do konce druhé světové války. V první sekci se budou tematizovat a analyzovat historicko sociální otázky vývoje obyvatel, nacionální výklad oficiálních prostorů města. Druhým těžištěm konference bude literární infrastruktura, role sdružení, spolků, význam literárních cen a kulturní politiky v životě města. Třetí sekce se zaměří k literatuře a literární kritice, ke vztahu české a německé literatury. Čtvrtá sekce se bude zabývat obrazy a stereotypy, jejich konfrontací s historicko sociální realitou města, jak se jeví v literatuře, v průvodcích a na pohlednicích. Konferenčními jazyky budou němčina a čeština. Příspěvky budou simultánně tlumočeny do obou jazyků. Referáty budou součástí doprovodné publikace k výstavě, kterou připravuje Adalbert-Stifter-Verein v Mnichově na začátek roku 2010 a která bude věnována překladatelům a zprostředkovatelům mezi oběma literaturami.

Das Jahr 1989 in den deutsch-tschechoslowakischen Beziehungen

Tagung der Deutsch-Tschechischen und
Deutsch-Slowakischen Historikerkommission
in Banská Bystrica (Slowakei),
8. – 11. Oktober 2009

Wir bitten vor allem zu diesen Themengebieten Vortragsvorschläge. Interessenten werden gebeten, diese mit einem kurzen Abstract (1 bis max. 2 Seiten) bis zum 1. April 2009 an eine der folgenden Adressen zu schicken:

Weitere Info: Deutscher Ansprechpartner:

PhDr. Volker Zimmermann, Katedra německých a rakouských studií, Institut mezinárodních studií FSV UK
U Kříže 8, 150 00 Praha 5,
zimmermv@uni-duesseldorf.de

Slowakische Ansprechpartnerin:

Dr. Edita Ivaničková, Historický ústav SAV, Klemensova 19, 813 64 Bratislava, histivan@savba.sk

Tschechischer Ansprechpartner:

Doc. Dr. Miloš Rezník, Technische Universität Chemnitz, Europäische Regionalgeschichte, D-09107 Chemnitz, milos.reznik@phil.tu-chemnitz.de

Konference chce představit kulturu jako ekonomický nástroj

Potenciál kultury jako významný ekonomický faktor i důležitý prvek občanské společnosti bude představovat konference Fórum pro kreativní Evropu. V rámci českého předsednictví Evropské unii ji pořádá ministerstvo kultury s Evropskou komisí **26. a 27. března** v Praze. Fenomén kreativity a inovací je letošním evropským tématem. Koncept kreativity je podle svých zastánců alternativou tradičním výrobním postupům v Evropě. I současná ekonomická krize podle nich svědčí o tom, že více než tradičním průmyslovým odvětvím a ekonomickým nástrojům je třeba věnovat pozornost kapitálu, který se nachází v intelektu a autorských právech.

V pražském Senátu začala výstava o protikomunistickém odboji

Výstava připomínající československý odboj proti komunistické totalitě je přístupná v předsálí jednacího sálu Senátu. Expozice, jejímž autorem je výtvarník Jan Kratochvíl, obsahuje výmluvné svědectví o systému, který pošlapal svobodu občanů, píše se v tiskové zprávě. Výstava sestávající z třiceti dvojjazyčných panelů se koná v rámci protitotalitního festivalu *Mene Tekel*. Výstava má putovní charakter. Premiéru měla v červnu 2006 v Evropském parlamentu v Bruselu, kde ji uspořádala Konfederace politických vězňů České republiky. Poté cestovala nejen v České republice, ale možnost zhlédnout ji měli například i čeští krajané v USA, Kanadě či Brazílii.

AUSSTELLUNG Wahl-Kampf 1919-1930.

Vor 90 Jahren begann mit der ersten demokratischen Wahl in der Republik Österreich das Wahlkampf-Zeitalter.

In der Ersten Republik fanden fünf bundesweite Wahlen statt, die durch höchst aggressive Wahlkämpfe vorbereitet waren. Papier war das einzige Massenmedium und daher der wichtigste Werbeträger.

Eine Ausstellung im Haus der Heimat – gestaltet von Dr. Erik Eybl – zeigt die tiefe Zerrissenheit der österreichischen Gesellschaft der Ersten Republik anhand zahlreicher originaler Plakate, Flugzettel und Zeitungen.

Die Ausstellung ist vom
2. März bis 10. April 2009
im Haus der Heimat, 1030 Wien, Steingasse 25
Montag bis Freitag von 9.00 bis 12.00 Uhr zu besichtigen.

Im SLÖ-Büro, Hoftrakt 2. Stock melden
oder nach telefonischer Vereinbarung
(SLÖ 01 / 718 59 19)
Dr. Eybl führt durch die Ausstellung, jeweils pünktlich um 18.00 Uhr

am Montag, 23. März und Montag, 6. April.
Vortrag von Dr. Erik Eybl, Mittwoch, 26. März, 18.00 Uhr mit anschließender Führung

Události**Nový předseda krajské komise Senátu chce prohloubit kontakty krajanů s regiony ČR**

Loňské volby do Senátu zamíchaly i složením Stálé senátní komise pro krajanů žijících v zahraničí. Jejím novým předsedou se stal čtyřicetiletý sociální demokrat Marcel Chládek. Od roku 2008 je i náměstkem hejtmana Středočeského kraje pro regionální rozvoj a evropskou integraci, takže jednou z jeho priorit je i větší propojení zahraničních Čechů s jednotlivými regiony v Česku. Senátora Chládku o rozhovor požádala Milena Štráfěldová.

Jedním z evergreenů práce krajské komise Senátu jsou korespondenční volby. Už dvakrát o nich hlasovala sněmovna, dvakrát neprošly. Nyní je na cestě třetí pokus, vláda minulý týden schválila senátní návrh, který předložila právě krajská komise Senátu. Jaká je podle Vás tentokrát naděje ve sněmovně?

Jestli to můžu odhadnout procentně, tak myslím padesát na padesát...

Co je podstata toho současného senátního návrhu korespondenčních voleb?

Já tam vidím dva takové zásadní aspekty, které jsou rozhodující i z politického hlediska. Jeden zásadní moment je v tom, že dnes je nerovnost mezi lidmi, kteří volí v České republice a kteří volí za hranicemi. Problém, který trápí naše krajanů žijících v zahraničí, je i vzdálenost volební místnosti, kam musejí dojíždět, ale zároveň i to, že nemůžou volit do Senátu. Respektive oni můžou volit

do Senátu, a to když přijedou na území České republiky. A tam je ta druhá nerovnost, protože by teoreticky mohli ovlivnit výsledky senátních voleb v České republice, pokud by se krajané domluvili a přijeli by na určité místo. Oni můžou volit každé dva roky, kdežto člověk, který žije zde, volí jednou za šest let. A můžou si vybrat i volební obvod, kde budou volit. Touto novelou by došlo i k narovnání tohoto vztahu.

Senátní komise každoročně navštěvuje nejrůznější krajské komunity po světě. Kam se chystáte letos?

My máme v našem plánu pět až šest zahraničních cest, ale jsme samozřejmě okleštěni finančními možnostmi. Nejvzdálenější je cesta do Austrálie, jsou tam ale i návrhy, abychom se zabývali například problematikou Podkarpatské Rusi a komunit, které jsou těsně za hranicemi naší republiky. Byl jsem pozván i na Slovensko. Jako nového předsedu komise mne překva-

pila síla skupiny krajanů žijících na Slovensku a jejich aktivita, takže bych velice rád navštívil i Bratislavu.

Máte Vy sám nějaké plány, co přinést do práce senátní komise?

Já bych tam chtěl vnést trošku svěží vítr a zároveň bych chtěl vtáhnout i jednotlivé regiony. Myslím si, že regiony můžou pomoci, i vzhledem k tomu, že mají větší finanční možnosti. A první taková vlaštovka už byla při jednání s organizátory Mezinárodního krajského folklorního festivalu, kdy jsme se domluvili, že by Středočeský kraj zaštil tuto akci a také se na ní prezentoval.

Máte nějaké konkrétní představy, jak pomoci jednotlivým krajským komunitám?

My jsme měli několik jednání, která se týkala vysílání učitelů českého jazyka, velký problém je ale opět s financemi. Měl jsem i jednání o finanční dotaci asi sto padesáti tisíc korun na kroje. Vzhledem k tomu, že komise má omezené finanční možnosti, tak se snažím najít zdroje někde jinde. A opravdu bych chtěl zapojit i po finanční stránce jednotlivé regiony, které by určitou částkou přispěly na podporu těchto komunit v zahraničí.

12. 2. 2009, Milena Štráfěldová, Český rozhlas 7, Radio Praha

KLUB PŘÁTEL RAKOUSKA PRAHA, o. s.

E-mail: kpr-cz@quick.cz

INFORMAČNÍ LIST č. 1/2009**Plán činnosti KPR na 1. pololetí 2009****Přednášky a besedy**

19. března (čtvrtek) v 16.00 hod., Palác Austria, Štefánikova 18/25, Praha 5

Seminář na téma „Jak hospodařit s vlastními financemi v budoucnosti“ pořádaný ve spolupráci se společností Ertrag & Sicherheit Ges.m.b.H. se sídlem v Grazu. Program je k dispozici v klubovně. Předpokládáný konec v 19.00 hod.

Vzhledem k omezené možnosti počtu účastníků žádáme zájemce o přihlášení k účasti nejpozději do konce února, a to buď osobně v klubovně KPR, nebo písemně do schránky umístěné ve vchodu klubovny. Na přihlášce uveďte jméno, číslo členské legitimace a telefon.

23. dubna (čtvrtek) v 16.00 hod., Rakouské kulturní fórum, Jungmannovo nám. 18, Praha 1

Přednáška prof. dr. Milana Hlavačky, CSc., „Jak se zajistit na stáří – příklad starosty města Roudnice Ervína Špindlera (druhá polovina 19. stol.)“

Vycházky a výlety

29. dubna (středa) ve 14.00 hod.

Jindřišská věž – prohlídka, s výkladem (neobvyklý pohled na Prahu), vede př. Štosková. Sraz ve 13.50 u Jindřišské věže.

20. května (středa) ve 14.00 hod.

Vycházka k pomníku Fr. L. Riegera a prohlídka renovovaných Riegrových sadů, vedou př. Knoblochová a Roztočilová. Sraz ve 14.00 hod. u Vinohradské tržnice (u zastávky tramvaje č. 11). Přihlaste se alespoň 3 dny předem na tel. 272652213.

Různé

Výbor Klubu zasedá pravidelně každou druhou a čtvrtou středu v měsíci Ve Smečkách 25. Poštovní schránka je umístěna ve vchodu na levé straně. Mříže lze posunout, nezamykají se. Výjimkou jsou letní prázdniny v období červenec a srpen, kdy lze nutné dotazy vyřídit telefonicky na tel. č. 272 652 213. Korespondenci posílejte na adresu: KPR – ing. Bombová, Hvozdíková 2578, 106 00 Praha 106.

Krajanský tisk, program RKF a Svazu Rakušanů v ČR jsou k dispozici v klubovně.

Za výbor KPR
Ing. Věra Bombová, v. r.
předsedkyně

KLUB PŘÁTEL RAKOUSKA PRAHA, o. s.

Zpráva z členské schůze ze dne 7. 12. 2008

Členové Klubu přátel Rakouska na členské schůzi zcela zaplnili sál v Grand Hotelu Bohemia. Uvítací slovo přednesla předsedkyně V. Bombová. V úvodu poděkovala sponzorům za podporu činnosti.

Následovala zpráva o činnosti za uplynulé období, kterou přednesla místopředsedkyně D. Knoblochová. Shrnu-

la a doplnila jaké přednášky, besedy, vycházky a výlety byly podniknuty, dále jakých akcí jsme se zúčastnili, např. pozvání od Její Excellence velvyslankyně Rakouské republiky v ČR Dr. Margot Klestil-Löffler k novoroční oslavě a oslavě státního svátku Rakouské republiky, udílení cen „Gratias agit“, akcí pořádaných Vereinigung der Österreicher in der Tschechischen Republik (VÖT) a dalších, hovořila o kontaktech s krajany, o možnosti přístupu ke krajanskému tisku, o změnách ve výboru a změně adresy Klubu. O veškeré činnosti Klubu byli členové průběžně předem informováni písemně (informační listy, pozvánky) i ústně na akcích Klubu.

Dále předsedkyně Bombová a předseda revizní komise V. Šoupa podali zprávu o hospodaření – čerpání dotace a nákladů ke dni 30. 9. 2008. Konečný stav běžného účtu k tomuto datu byl 51 891 Kč, stav pokladny k témuž datu byl 7 816 Kč. Předpoklad čerpání do konce roku 35 000 Kč.

Byla podána opět informace o změně adresy Klubu (Ve Smečkách 25, 110 00 Praha 1) a o změně ve výboru – Stanislava Slance nahradila dr. Roztočilová. Změna byla schválena.

Následovala tradiční vánoční beseda. K slavnostní přátelské atmosféře přispěl pestrý kulturní program.

Zpracovala: Dr. Knoblochová, v. r.
místopředsedkyně

Divadelní spolek

VLASTENECKÁ OMLADINA

zve na svižnou komedii o úloze lásky
v manželství a manželství v lásce:

Ephraim Kishon

Oddací list

kdy a kde:

v sobotu 18. 4. 2009 v 17 hodin

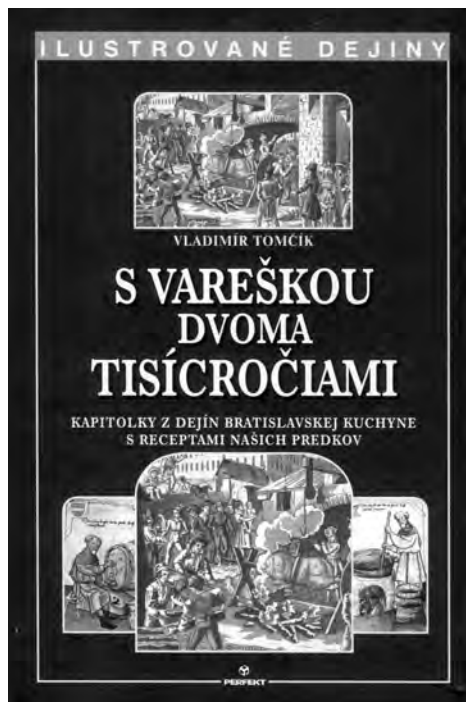
v divadelním sále školy
Školského spolku Komenský,
Sebastianplatz 3, Vídeň 3

režie:

Mag. Petra Kalousková

vstupenky:

Anna Beranová, tel. 01/3500413

Ukázka z knihy Vladimíra Tomčíka *S vareškou dvojnásobně tisícročiami*, kterou autor přestavil 29. ledna 2009 ve Slovenském institutu ve Vídni

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

Sehr geehrter Herr Pfarrer Dr. Horak!

Vielen Dank für Ihre Anfrage. Gerne unterbreiten wir Ihnen folgendes Angebot für 6 Tage:

08.April 2009: Abfahrt ab Wien, Hagenmüllergasse 31. Anreise Abend/Nacht

09.April 2009 - 12.April 2009 : Programm nach Absprache

12.April 2009: Am Abend Heimreise

13.April 2009: Ankunft in Wien, Hagenmüllergasse 31

> **Unsere Möglichkeit zum Parken am Spielplatz gratis**

Leistungen:

Busfahrt im modernen Reisebus

3x Übernachtung im **** Hotel mit Frühstück und Abendessen

Unterbringung im Doppelzimmer mit Du o. Bad/WC

Stadtführung Mailand (3 Stunden)

Stadtführung Turin (3 Stunden)

Transfers nach Castelnuovo - Colle Don Bosco

Pauschalpreis pro Person im Doppelzimmer ab 39 Personen 395,00

Pauschalpreis pro Person im Doppelzimmer bei bis zu 38 Personen 419,00

Einzelzimmerzuschlag 45,00

> **Unsere Ermäßigung für Kinder und Jugendliche (295,00)**

Inkludierte Zusatzleistungen:

Für die Anreise frisches Gebäck mit Schinken und Käse von örtlichen Bäcker und ein Korb mit frischem Obst.

Besichtigung eines Trüffelbetriebes inkl. Kostprobe.

Wir weisen höflich darauf hin, dass in unseren Bussen nicht geraucht wird.

Auf unserer Homepage www.neubauer.at finden Sie unseren Fuhrpark mit Fotos und genauer Beschreibung der Busse.

NEUBAUER

A-4203 Altenberg/Linz · Reichenauer Straße 39
Telefon 0043 (0) 72 30 / 72 21 oder 84 40
Fax 0043 (0) 72 30 / 83 60 · office@neubauer.at

Das Besondere ist unser Ziel!

www.neubauer.at

VIDEOTÉKA A FONOTÉKA Kulturního klubu (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Císařův pekař
České Budějovice (něm.)
Český Krumlov (něm.)
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky

Osudý dobrého vojáka Švejka I-II
Otesánek
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok
Pohádky:
Broučci
Byl jednou jeden král

Čerte, drž se svého kopyta
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Nesmrtelná teta
Princezna se zlatou hvězdou
na čele
Pyšná princezna
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka (písničky J. Vyčítala)
Krtečkova dobrodružství I-II

Krútnava (písničky)
Neuvěřitelné situace: Šimek
a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Pohádky z mořské hlubiny
Prague (koncert Filharmonie)
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The Best of Pavel Bobek
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelišky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte paní Ivanu BROŽOVOU, tel. 0650 400 17 10, roh Barichgasse 21 a Ottogasse, 1030 Wien (prostory školky a družiny). Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien

záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99

fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2009 činí **29,- €** (členský příspěvek 14 € + předplatné 15 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2009 činí **30,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2009 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, tel. 0043 (0) 669 195 44 077,

tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

Centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 602 36 51, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,

Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrngasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Taťjana Langášková
tel./fax: 0043 1 535 23 60 - 14
www.tschechischeszentrum.at
e-mail: ccwien@czech.cz
Po – Pá 10:00-17:00

Mag. **Sylvie Šebelová**

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrngasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

TISKÁRNA SLÁDEK ZNOJMO

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

PŘIŠLI JSME ODJINUD...

Marie Brandeis

KNIHA ROZHOVORŮ S ČECHY A SLOVÁKY V RAKOUSKU

KLP Praha 2009

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30, nebo přímo v **Kulturním klubu**.

KOREC und BLÁŽEK OEG

Restaurant

PRESSBURG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

VON MINDERHEITEN ZU VOLKSGRUPPEN

20 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Heinz Tichy, Ernő Deák
und Richard Basler

integratio

Die Wiener Tschechen 1945-2005
Zur Geschichte einer Volksgruppe

Vídeňští Češi 1945-2005
K dějinám národnostní menšiny

Band
Svazek
1

Herausgegeben von
K. vydání připravili
Helena Basler
Marie Brandeis
Jiří K. Kroupa
Jana Starek

Tschechisches kulturhistorisches Institut

České kulturněhistorické centrum

Wien - Praha
2006

KARDINAL PENZIÓ

Danica KORECOVÁ
majiteľka
fa. Korec
Veľké Uherce 310
Slovensko

- Ubytovanie
- Reštaurácia
- Gril
- Kaviareň
- café
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

TEL./FAX: 038/7486 159 VELKÉ UHERCE č. 310

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA

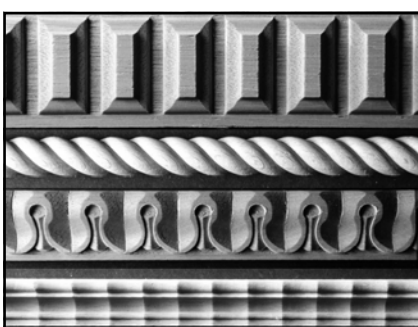
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slavistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Slowakisches Institut
Wien
Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

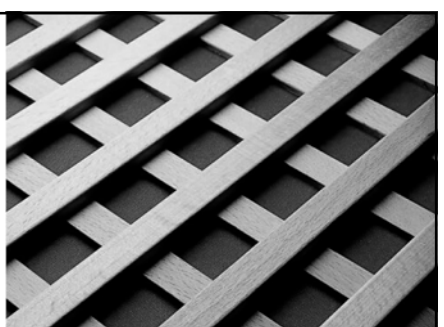
Wipplingerstr. 24-26
1010 Wien
tel./fax: 43 - 1 - 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
e-mail: siwien@gmx.at

Dřevěné lišty a mřížky

Profilierte
fk KOLAR
Holzleisten

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at

Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik
Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

Tel.: 0676 9452096

Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

Mobiles

Theater für Kinder

tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže

Jan & Tamara
Brabenc,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

**Výhodné ubytování
ve Vídni**

M. SEĎA
Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

**Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát**

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

**SALON
MIMI-ŽOFIE HERRMANN**

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra

Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, el. epilace chloupků,
manuelle lymfdrainage,
aromamassage, soft-laser

Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá 8:30-11:30 + 14:00-18:00
1140 Wien, Kienmayerg. 48

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici
v redakci.

Hledám paní
na částečný úvazek
k úklidu.
Podmínkou je auto.
Volejte na číslo:
0699/11 06 17 11

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRO
LIN
GUA**

Klub, školka, družina
—
doučování

PROLINGUA

Ivana BROZOVA

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650 / 400-17-10
E-Mail: prolingua.b@volny.cz

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

**MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> sleva pro krajany**

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl

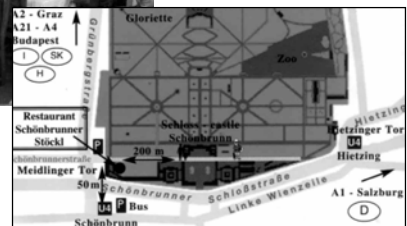
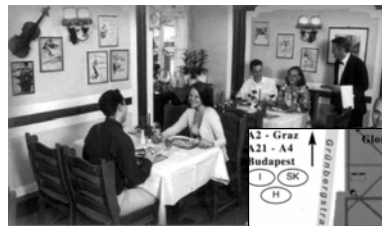
rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:
svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyně
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmisches Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřívková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**Kleines
Wiener Cafe**

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

J. S. Machar: Čtyři knihy sonetů
Sonet o západu slunce v Prateru

Jakby v alej odlesk vlít
dalekého požáru,
zlatí se jím stromů řada,
plochy černých kočárů,

v něm se vlní promenada,
blýskne přímhouřený hled,
špička hole, šperků kmit,
hedváb dámských toilett.

Dálný západ jeden nach.
Zrůžovělý zlatý prach
chví tam kolem holých vrb.

Nade hlavou v nebesku
Bílý, mdlý a bez lesku
Měsíc tkví co malý srp...

(mk)

Karel Toman: Básně
Březen

Na naší studni ráno hvízdal kos.
Jde jaro, jde jaro.
A když jsem okno nad sad otevíral,
šeptaly pukající pupeny:
jde jaro, jde jaro.

Bez chvěje se a hrušně čekají.
Jde jaro, jde jaro.
Zas novým třípytem rozkvétá to vlas

a z nových kovů napil se tvůj smích.
Jde jaro, jde jaro.

Bože můj,
obnoviteli, obroditeli,
na srdce v sněhu pamatuj.

(mk)

Jan Neruda: Prosté motivy
Jarní

Hej uvidíš, přírudo, uvidíš,
my ještě cos vyvedem spolu –
tys od kořen do vršku změněna,
já od hlavy po patu dolů!

Můj krok je tak lehký a v nohou mám
teď jakousi žílečku hravou,
kde mohu jít pořádně pěšinkou,
já brouzdám se vedle ní travou,

kde potkám se s bublavým potůčkem,
hned chvilku s ním v hovoru chodím,
kde zhlídnu lučinu, na pozdrav
již klobouk svůj do výše hodím.

Když kvete mi na cestě mladý strom,
já pochvalně po pni jej hladím,
a zpívá-li na větvi pěkný pták,
já pod ním svůj baryton ladím.

Ať dělám co dělám, ať jdu kam jdu,
já musím mít nějakou hračku –
teď sloupnul jsem z rozvité růže list
a pískám naň odrhovačku!

(mk)

Marka Míková: Kniha foss

Ilustrovala Darja Čančíková
Baobab 2007

Ukázka:

Maják

Marka Míková

a ségra se pokoušela namazat si chleba marmeládou, protože suchej ho přece jíst nebude. Jenže to já už stála před naším domem.

Pršelo. Rozhlídla jsem se vlevo, vpravo, přetáhla přes hlavu kapuci, naskočila jsem na prkno a rozjela se. Jela

To ráno jsem málem zaspala. Oblíkala jsem se v hrozným spěchu, máma mi podala krajíc chleba, ani ho nestačila namazat, já popadla do jedny ruky tašku a do druhé skejt a brala jsem schody po dvou, abych to stačila do školy na osmou. Byla jsem nejrychlejší z rodiny. Bráchové se hádali o koupelnu

jsem po malém chodníčku, podél paneláků. Tudy bych mohla jet poslepu, jak to tady znám. Jak mě to napadlo, zavřela jsem na chvíli oči a přenášela váhu z jedné nohy na druhou, měla jsem dost legrační pocit, že se se mnou naklání celej chodník. Připadala jsem si trochu jako na obrovském skejtu. Člověk musel držet rovnováhu, aby se nerozlác jak širokej, tak dlouhej. Tak jsem si skočila a chodník se pode mnou protočil jak nic. To bylo legrační. Otevřela jsem oči a bylo mi jasné, že se něco stalo. Že nejsem tam, kde jsem byla před chvílí. Že jsem prostě někde jinde, jedu šílenou rychlostí a vůbec nevím kam. Prudce jsem zahýbala za každým rohem, protáčela jsem chodník pod nohama a pokoušela se uhodnout, kam mě to žene. Netrvalo dlouho a byla jsem na pobřeží. Jo, vážně, bylo to pobřeží. Musela jsem seskočit z prkna, protože chodník tady končil.

Ale ne abyste si mysleli, že tu začínala písečná pláž, kdepak, bylo to dost zvláštní pobřeží. Žádný žlutý píseček, ani kamínky, všude byl jen černý písek, nebo spíš kameny, odpadky a bahno. A tam někde v dálce bylo moře. Já teda miluju moře. Co vy? Těžko se to dozvím, já vím, ale můžete to říct. Nahlas. Jen tak. Ať jste, kde jste. To můžete, ne?

Hm.

Řekli jste?

Asi dost potichu, neslyšela jsem nic.

Kousek odtud stál maják a to mě lákalo. Seskočila jsem z chodníku a zabořila se do bahýnka. Bylo všude. Pokračovala jsem čím dál pomaleji, jak boty těžkly. Nad hlavou kroužili racci a smáli se. Byli to racci chechtaví, tak se ani nic jiného čekat nedalo.

Pršelo pořád, dešť dokonce sílil. Kalhoty jsem měla přilepené na stehnech, takový to byl liják. Nejdřív jsem si dala skejt nad hlavu jako deštník, ale bylo to nepohodlné, přišlo mi totiž do rukávů, a tak jsem toho nechala. Vmžiku jsem měla vlasy a obličej, jak když se osprchuju, a svetr těžkl nasáklou vodou.

Ještě kousek... přes můstek... a už jsem tam. U majáku. Doběhla jsem ke dveřím a vzala za kliku. Bylo zamčeno. Nic jiného jsem ani nečekala. Stála jsem ve výklenku u dveří a oddychovala. Tady nepršelo. Vlny se rozstříkova-ly a narážely do majáku.

Najednou jsem uslyšela otázku, zcela zřetelně: Kdo je?

Znejistěla jsem. To se mi asi jenom zdálo... Dveře jsou zamčené, nikde nikdo, jen racci lítaj tam a sem a vlny se třítí o pobřeží. To se mi rozhodně muselo jen zdát.

Kdo je? ozvalo se znovu.

Tak se mi to nezdálo? Užasla jsem.

Tady Hredka... řekla jsem sice potichu, ale zřetelně.

A nic.

Bylo mi to najednou k smíchu, že jsem promluvila, že jsem se představila, přestože jsem nikoho neviděla, a tak jsem si začala prozpěvovat:

Jsem Hredka! Hredka jsem.

Nejdřív jsem jela skejtem rovnou za nosem.

Až nakonec já přijela jsem sem.

Kde nevím ani, kde to jsem.

Ztichla jsem.

Moře šumělo a mně se zdálo, že slyším zas ten hlásek:

A...

A co? podivila jsem se.

A kdo...

A kdo co? zajímalo mě.

A kdo neví...

A kdo neví co? zeptala jsem se.

...a kdo neví, kde...

Snažila jsem se porozumět...

A kdo neví, kde co?

...a kdo neví, kde vlastně...

A kdo neví, kde vlastně co?

Bylo to zvláštní, věřte mi. Nevěděla jsem, jestli někdo mluví, nebo jestli si to vymýšlím, bylo to legrační a trochu napínavé. Rozhlížela jsem se kolem dokola, jestli se někdo někde neobjeví. Jen racci se chechtali:

Kdy kdo slyšel, kdy kdo viděl, kdeco bylo, kdeco věděl. Kdecko kdesi slyšel cosi, ptal se, kde jsi? Ptal se, kdo jsi?

...a nikde nikdo.

Racci se chechtali a kroužili kolem mě a pokřikovali: Kdojsi? Kdejsi? Kdojsi? Kdejsi? Usedali na zábradlí, se-skakovali na zem, obcházel maják a zobáky do něj tloukli, jako bych tam nebyla.

Copak mě nevidíte? houkla jsem na ně. Copak jsem neviditelná?

Zamávala jsem rukama. A koukám, ruce jsem neviděla. Koukla jsem dolů na nohy, a ani ty jsem neviděla. Tak jsem zírala, že nic nevidím.

V údivu jsem se opřela zády o dveře majáku a najednou jako by povolily. Vpadla jsem dovnitř a měla jsem co dělat, abych udržela rovnováhu. Před sebou jsem ovšem viděla dveře – zamčené dveře a z druhé strany. No tohle... Že bych prošla zamčenými dveřmi? Proč by ne, pokud jsem skutečně neviditelná, tak na tom zas tak nic zvláštního není. Každopádně, byla jsem v majáku. Já byla v majáku!

To byste všichni kulili oči údivem, kdyby se vám to stalo. A možná je kulíte i teď, když to čtete. Však já je taky kulila. Prošla jsem zamčenými dveřmi... Panečku, to jsou věci.

Byla tam trochu tma. Snažila jsem se rozkoukat a první, co jsem uviděla, byly schody. Tak jsem se po nich vydala vzhůru, bylo to točité schodiště, já po něm stoupala a světla pomalu přibývalo... Zastavila jsem se u prvního kulatého okénka a tím jsem vykoukla ven na moře. Už nepršelo, ale pořád bylo zataženo. Byla jsem zvědavá, kam ty schody vedou, a tak jsem šla dál. Došla jsem až do malé kruhové místnosti. Tam stál stoleček a na něm mistička a v mističce nebyla rybička, ale ředkvička, vlastně ředkvičky, a vedle té mističky, co na ní byly ředkvičky, stály dva hrnky s čajem. Kouřilo se z nich. Taky tam byla židle, na ní dalekohled a malá foukací harmonika. U zdi byla postýlka s peřinou a polštářem.

Úžasný pokojíček. Tady bych chtěla bydlet.

Ze všeho nejdřív jsem popadla dalekohled a začala jsem prohlížet moře koldokola. Viděla jsem racky a viděla jsem ryby, jak vyskakují nad vlny – možná to byli delfíni a tam v dálce... že by to byla velryba? To snad není možný, už to tak bude. Co chvíli tam do vzduchu vystříkl gejzír vody, to by nikdo jiný než velryba nedokázal, a v tom gejzíru se třepotal nějaký pták. Byl celý bílý, ale nebyl to racek.

Zobáček měl oranžový a taky trochu černý. To bude ten... papuchalk, napadlo mě. Vzala jsem si ředkvičku a natáhla jsem se na postel i s foukací harmonikou.

Já nejsem... a přece jsem.

Hrála jsem.

A bylo mi tak dobře, že tu jsem.

Netrvalo dlouho a něco vletlo do okna. Kde se vzal, tu se vzal, u postele stál papuchalk.

Kde ses tu vzal? vylítlo ze mě.

Godan dag, přilít jsem za tebou, řekl papuchalk a nechal se zmást.

Za mnou? A jak vypadám? zeptala jsem se ho a sedla jsem si na posteli.

Nevím, připustil papuchalk.

Jak můžeš vědět, žeš přiletěl za mnou, když nevíš, jak vypadám. A víš vůbec, jak se jmenuju?

To vím, pípнул papuchalk a vyskočil ke mně na postel.

Jak teda? ptala jsem se a prohlížela jsem si toho podivného ptáka, který poskakoval po posteli kousek ode mě.

Hredka.

Panečku, jak to ví? Jak to může vědět?

Racci se chechtali, poletovali kolem majáku a usedali na okno.

Uhodls. A ty? Jak se jmenuješ?

Jsem Papuchalk. Papuchalk a nic víc.
To je hezké, řekla jsem a pohladila ho. Jen tak zlehýnka. A on se nechal. Jaké ten měl peří – hladoučké a jemňoučké.

Ty tu bydlíš? zeptala jsem se.

Tak, tak, hlídám maják.

Máš to tu moc hezké, usmála jsem se.

Já vím. Vlastně nevím, jen to tuším.

To mě rozesmálo.

Myslela jsem si, že tu někdo bydlí, ale že zrovna ty, to mě tedy nenapadlo. Nelítals před chvílí tam vzadu na moři?

Lítal, pípl papuchalk.

Já vím. Vlastně tuším, řekla jsem a to ho rozesmálo. Nikdy předtím jsem neviděla ptáka se smát. Bylo to legrační, zaklonil hlavu a roztáhl zobák od ucha k uchu, jestli se to tak dá říct, když ptáci nemají uši, prostě najednou neměl špičatý zobák, ale skoro takovou pusou a smál se, až mu takový ten malý černý jazýček lítal sem a tam.

Ale teď už k snídani, jestli tě smím pozvat, řekl, když se přestal smát.

Ředkvičku jsem už ochutnala, řekla jsem omluvně.

To jsem si všiml, umím trochu počítat, řekl papuchalk, ale dej si čaj.

Vyskočila jsem z postele a usedla ke stolku. Papuchalk naproti. Zobáček ponořil do čaje. Já taky upíjela svůj čaj. Opatrně. Byla jsem totiž zvědavá, co tam papuchalk namíchal. Chutnalo to trochu jako jitrocel.

Máš moc dobrý čaj... Není jitrocelový?

Je to možný, řekl papuchalk a znovu ponořil zobáček do hrnku, nabral trochu čaje, zaklonil hlavičku a kloktal. Já se smála. Pak si vzal jednu ředkvičku a začal ji oklovávat. Přitom si pohvizdoval:

Od země do země můžeš přejít ledem, můžeš přejít sněhem můžeš přejít nebem.

Mezitím uždiboval kousky ředkvičky.

Já přišla skejtem, vysvětlila jsem.

Hm, na to papuchalk, to já zas vždycky nebem.

A je tu hezky, řekla jsem a bylo mi hezky, bylo mi nádherně a nejrady bych tu zůstala, nejrady bych tu bydlela.

Já vím, řekl papuchalk, ale jsou ještě jiná místa – a spolkl poslední kousek své ředkvičky. Kdybys chtěla, mohl bych ti ukázat Zemi papuchalků, jestli teda chceš, ale napřed musíš uhodnout pár hádanek, a naklovnul druhou ředkvičku.

Hádky? Moc ráda, tak sem s nimi! usmála jsem se a taky jsem si vzala ředkvičku.

Nu dobrá, troufáš si. Tak tedy první otázka:

Co je to GRAEDISÚRA?

Graedisúra... co by to bylo... To jsem vážně nevěděla. Papuchalk zatím foukal do čaje a čaj bublal. Kroutil očima, jako by mi tím vším chtěl něco říct... koukala jsem na něj a něco mě napadlo:

Už to mám, Graedisúra je... jitrocel!

Správně! přitakal papuchalk. Tak dál:

Co je to TÁGAMURA, odpověz.

Tágamura... ježkovy zraky, co by to jen mohlo... Tágamura, Tágamura... koukla jsem na zed' a tam visel obrázek takové malé kytky se žlutými kvítky.

Cha chá, zasmála jsem se, mě jen tak nenachytáš, Tágamura je... mochna husí, nemám pravdu?

Máš! zapištěl papuchalk a poletoval kolem mě. Musela jsem uhýbat před jeho křídly. A už jsem si byla jistá: Nevidí mě.

BLÓDBERG. Co to je?

Tý jo, tohle neuhodnu. Asi to bude zas nějaká kytka... ale jaká? Ve váze byly takové zelené listy bez květu... tak jsem střelila vážně jen tak od boku, co mi na jazyk přišlo (ještě štěstí, že jsme nedávno ve škole probírali léčivé rostliny)...

To je přece kontryhel... aspoň doufám.

Je a je a je, pochechtával se papuchalk. A co takhle... MARIÚSTAKKUR?

To je ta... vždyť to vím – Máriú to je jako Mari, Maty... Mateš... ty mě mateš a já už vím... je to matešidouška. Nebo ne?

Uhodlas! Ale u nás to vyslovujeme spíše mateřidouška.

Vypadalo to, že z toho má sám radost.

A teď to bude těžké, to neuhodneš, zaštěbetal rychle a podrbal se zobáčkem pod křídlem: GRASLAUKUR? Tak co ty na to?

Gras, gras... To zní trochu jako tráva, ale nebude to tak docela tráva...

Pochechtával se skrz zavřený zobáček.

Je to tráva, a není to tráva... To je těžký... napověz... zaprosila jsem.

Odněkud vytáhl zelené stébélko a začal ho uždibovat, přitom se trochu pitvořil. Najednou mi to došlo...

Pažitka! Je to pažitka? Jsem dobrá! rozesmála jsem se.

A co BJORK? Co je to Bjork?

Bjork to je... to je těžký... Bjork... Bjurk... Bjirk... Bjíza... totiž bříza. Není to bříza?

Je to bříza, zajásal papuchalk. Dobře, dobře, milý obře, a co HREDKA? Co je Hredka?

To nevím, zarazila jsem se. Ostatně nejsem žádný obr.

Neví, neví... posmíval se papuchalk.

Co by to bylo? Jméno je to... a dost pitomý, řekla jsem a trochu jsem se mračila.

Hredka něco je... napínal papuchalk.

Já jsem Hredka, no, co by to bylo jinýho.

Hredka je ještě něco jinýho, je a je a je.

A co by to mohlo být jinýho, pochybovala jsem.

Hredka je ředkvička – ředkvička malá.

Ředkvička malá? opakovala jsem zvolna a kroutila nevěřičně hlavou.

Ředkvička malá, opakoval papuchalk.

Takže já jsem...

...ředkvička malá – zasmál se papuchalk a spolkl poslední sousto. V mističce na stole už nezbyla ani jediná ředkvička. Všechny je spořádal.

Takže jsem vyhrál a před odletem se jdem vykoupat! Jinak by ti bylo horko, Ředkvičko! řekl papuchalk a vyskočil na okno.

Koukla jsem z okna ven a bylo nádherně. Po dešti ani památky.

Tak dobrá. Souhlasím. Jdem se koupat, volala jsem za ním, ale to už papuchalk odlétal. Mířil si to doprostřed jedné vlny a za chvíli v ní zmizel.

Chvíli jsem na něj koukala, pak jsem se vyšvihla na okno a šup do vody.

Voda byla teplá. To je tedy překvapení. Myslela jsem, že bude chladná, a ona je zatím krásně teplá. No vida... je skoro horká. Aspoň mně bylo horko. Zdálo se mi, že jsem nějak zrudla. A vůbec... zdálo se mi, že vidím své břicho a že je červené a dost kulaté... zdálo se mi najednou, že vypadám jako

malá

červená

ředkvička.

Já jsem ředkvička! vylítlo ze mě.

Papuchalk plaval vedle mě.

Tak, tak, a moc hezká. Jsem ti to říkal, usmíval se.

No tohle. Co je to za bláznivinu? To se mi snad zdá?!

Takk fyrrir. Nasedni... Jestli chceš... dodal pak vesele.

Copak mě vidí? Copak mě může vidět? divila jsem se, ale divila jsem se jen chvíli. Jak můžu nasednout, když se jen kulím. Tak mě popadni, zaprosila jsem.

Papuchalk mě popadl zobákem a hodil si mě na záda, trochu to štíplo, a já mu hned přitiskla tvář do peří.

Leť, kam chceš, šeptla jsem.

A papuchalk letěl. Letěl nad mořem, letěl nad kamenou bránou, letěl přes hory a pořád dál.

Tam, kde se zastavím, je Země papuchalků, zachechtal se.

Tak to se těším. To se moc těším. Tam jsem ještě nikdy nebyla... Jen doufám, že se neskulím.

A letěli jsme nad mořem, maják se pomalu vzdaloval a mně to vůbec nevadilo, že jsem tam nechala prkno a že bych vlastně měla být už dávno ve škole. Zdálo se mi, že to nějak dopadne a že tohle stojí za to, těšila jsem se, smála jsem se, a jak jsem se smála, byla jsem čím dál červenější... Byla jsem zkrátka ředkvička. A pak se to stalo: skulila jsem se dolů.

Redakční poznámka: Přinášíme ukázky z děl žijících a nežijících českých spisovatelů, kteří měli minulý rok kulatá výročí a které jsme pro nedostatek místa nemohli otisknout v předchozích číslech měsíčníku.

Karel ČAPEK: *Porotce*

„Teda já jsem jednou musel soudit,“ řekl pan Firbas odkašlávaje, „protože jsem byl vylosován za porotce. Tehdy zrovna přišel před porotu ten případ Luizy Kadaníkové, co zavraždila svého manžela. Nás bylo v porotě osm mužských a čtyři ženské. Tě bůh, řekli jsme si my mužští předem více méně mlčky, ty čtyři baby budou hledět tu ženskou osvobodit! A tak jsme se už předem proti té Luize zatvdřili.

On to byl vcelku dost obyčejný případ nešťastného manželství. Ten Kadaník byl civilní geometr a vzal si ženu o dvacet let mladší; Luiza byla děvčátko, když se vdávala, a našel se svědek, který vypověděl, že už den po svatbě mladá paní plakala, bledá jako křída, a otrásala se odporem, když se jí novomanžel chtěl dotknout. Kolikrát si myslím, jaká to někdy musí být hrozná zkušenost, co takové nevinné a nezkušené děvče udělá po svatbě; vemte si, že její muž je třeba zvyklý na holky a chová se podle toho. Inu, to si žádný chlap ani nemůže představit. – Ale

Karel Čapek

státní návladní zase vyšťáral jiné svědectví, že prý ta Luizička měla už před svatbou techtle mechtle s nějakým studentem a že si s ním dopisovala i po sňatku. Zkrátka už po svatbě se ukázalo, že to manželství neštímuje; paní Luiza dávala najevo fyzický odpor k svému muži; po roce potratila a od té doby měla nějaké ty ženské nemoce. Pan geometr si to hleděl nahradit jinde a doma dělával kravály pro každý krejcar. Onoho nešťastného dne měli zase výstup kvůli krepdešínovým košilím nebo čemu a pan geometr se začal obouvat, že se doma otravovat nebude. V tu chvíli se k němu Luizička přiblížila odzadu a střelila ho z browningu do týlu. Potom vyběhla na chodbu a boučala u sousedů na dveře, aby šli k jejímu muži, že ho zabila a že se jde udat; ale na schodech se svalila v křečích. To byl ten celý případ.

Teď nás sedělo dvanáct, abychom posoudili její vinu. Prý ta Luizička bývala pěkné děvče, ale to víte, vyšetřovací vazba ženským krásy nepřidá; byla jako naduřelá a jen jí z těch bledých tváří žhnuly takové zlé a nenávidné oči. Na hoře trůnil předseda soudu, vtělená spravedlnost, strašně důstojný a skoro kněžský v tom černém taláru. Státní zástupce byl ten nejkrásnější návladní, kterého jsem kdy viděl: silný jako býk, napjatý a bojovný jako dobře živěný tygr; bylo vidět, s jakou rozkoší síly a převahy se vrhá na tu svou kořist, která ho tam dole tak šíleně nenáviděla těma palčivýma očima. Advokát obžalované každou chvíli podrážděně vyskočil a hádal se se státním zástupcem; nám porotcům to bylo trapné, protože chvílemi to bylo, jako by nešlo o soud nad ženou vražednicí, nýbrž o jakýsi spor mezi obhájcem a návladním. Pak jsme tam byli my soudcové z lidu; přišli jsme soudit podle svého lidského svědomí, ale při nejlepší vůli jsme se většinou zoufale nudili při těch advokátských cavykách a soudních formalitách. Vzadu se tlačilo auditorium a páslo se na případu Luizy Kadaníkové; když někdy byla v ouzkých a uštvaně mlčela, bylo ty lidi slyšet, jak zrovna chrochtají libostí.“ Pan Firbas si přetřel čelo, jako by se potil. „Mně vám chvílemi bylo, jako bych nebyl vylosovaný soudce, ale člověk na skřipci;

jako bych já sám měl vyskočit a říci, přiznávám se ke všemu, dělejte si se mnou co chcete.

Pak jsme tu měli svědky; každý důležitě vypovídal, jaksi se nadýmaje, že něco ví; a z těch výpovědí jste cítili celé to maloměsto, tu hromadu záští, klepů, protekce, šuškáni, závisti, pletich, politiky a nudy. Podle těch svědků byl nebožtík čestný a přímý muž a řádný občan, těšící se nejlepší pověsti; dále děvkař a lakomec, brutální povaha, nemrava a hrubec; zkrátka můžete si vybrat. Paní Luiza dopadla hůř: prý je to záleťná a marnotratná panička, nosila hedvábné prádlo a o domácnost se nestarala, dluhy dělala –.

Státní zástupce se naklonil s ledovým úsměvem: „Obžalovaná, měla jste už za svobodna důvěrné styky s některým mužem?“

Obžalovaná mlčela, jen jí lícem kmitl šedivý ruměnc.

Advokát vyskočil: „Prosím, aby byla slyšena ta a ta, které Kadaník zneužil, když u něho sloužila. Měl s ní děcko.“

Předseda soudu se zachmuřil; bylo vidět, že si myslí, proboha, vždyť se nám líčení protáhne! – Zatím se bez konce rozvlékaly ty trapné domácí záležitosti; kdo z těch dvou zavdával podnět k manželským rozbrojům, kolik dostávala paní Luiza na domácnost, měl-li její muž důvod žárlit. Někdy se mně po celé hodiny zdálo, že se nemluví o mrtvém Kadaníkovi a jeho manželství, ale o mně nebo o kterémkoliv druhém porotci, nebo já nevím o kom z nás všech; bože, co tady říkají o tom mrtvém, to já dělal taky, takové věci se snad dějí všude, proč o tom mluvit? Bylo mně, jako by tam kus po kuse svlékali nás všechny, nás muže a ženy; jako by vypírali naše vlastní hádky, provětrávali naše špinavé intimity, vytahovali tajnosti našich postelí a zvyků. Ono to bylo, jako by se tam líčil náš vlastní život, ale tak nějak zle a krutě, že se podobal peklu. Ten Kadaník nebyl vlastně nejhorší chlap; byl trochu drsný, na ženu se utrhoval a ponižoval ji; byl tvrdý a lakomý, protože těžce a málo vydělával; byl korouhevník, sváděl služky a udržoval poměr s nějakou vdovou, ale snad to bylo z trucu a uražené mužské ješitnosti, protože ho paní Luiza nenáviděla, jako by byl odporný hmyz. A to vám bylo zvláštní, když některý svědek advokátův vypovídal proti zavražděnému, jaký to byl svárlivý a malicherný, brutální, pohlavně hrubý a pašovský člověk, v nás mužských porotcích se pohnulo něco jako nelibost a solidarita: halt! cítili jsme, kdybychom pro *tohle* měli být odstřelováni. – A když zase jiný svědek přitěžoval paní Luize, že byla lehkovážná, parádivá a kdesi cosi, cítili jsme my mužští v lavici porotců spíš cosi jako blahovůli, něco takového, co ji bralo do ochrany, zatímco ty čtyři ženské mezi námi sevřely rty a dostaly takové nesmiřitelné oči.

Po hodiny a dny se rozvlékalo to manželské peklo, viděné očima služek a lékařů, sousedů a klepen: sváry a dluhy, nemoci, domácí výstupy, všecko to zlé, hysterické a trýznivé, co snáší lidský pár; jako by před námi rozvěšovali lidské vnitřnosti v celé jejich ubohé ošklivosti. Poslyšte, já mám hodnou a slušnou ženu; ale chvílemi jsem tam dole neviděl Luizu Kadaníkovou, ale svou vlastní ženu, svou Lídu, žalovanou za to, že ranou do týla zastřelila svého muže Fibase; já cítil v záhlaví strašnou a třesutou bolest té rány; já viděl, jak Lída, bledá a nehezky odulá, svírá rty a žaluje mne očima šílenýma hrůzou, odporem a ponížením. To byla Lída, koho tady svlékali a kuchali; to

byla má žena, moje ložnice, moje tajnosti, mé hoře, mé hrubosti; byl bych málem zaplakal a řekl: Tak vidíš, Lído, kam jsi nás to přivedla! Já jsem zavíral oči, abych se zbavil té strašné vidiny; ale potmě byly ty výpovědi svědků ještě mučivější; a když jsem vytřeštil na Luizu oči, sevřelo se mi srdce: Bože, Lído, jak jsi se změnila!

A když jsem se z té poroty vracel domů, čekala mě Lída s dychtivou otázkou: „Tak co, bude odsouzena?“ – On to byl svým způsobem senační proces, který zajímal hlavně paničky. – „Já,“ hlásala má žena, planoucí zájmem a vzrušená, „já bych ji odsoudila!“

„Po tom ti nic není,“ rozkřikl jsem se na ni; mně bylo hrozno mluvit s ní o tom. Poslední večer před verdiktem mě svíral takový neklid; běhal jsem po pokoji a uvažoval: Snad Luizu pustíme; k čemu by byly v porotě ty čtyři ženské? Ještě jeden hlas *proti* vině, a bude osvobozena; tak co, člověče, bude to hlas můj? – Na to jsem odpověď nenašel; z ničeho nic mě obešla taková nepřijemná myšlenka: Vždyť i já mám v nočním stolku nabitý revolver – to je takový zvyk z vojny; jak snadno by se mohlo stát, že by se někdy šikl mé ženě Lídě! Vzal jsem ten revolver do ruky: Neměl bych tě ukrýt nebo se tě vůbec zbavit? Ještě ne, zašklebil jsem se, až jak to dopadne s Luizou! – A pak jsem se začal mučit znova: Ano, jak to dopadne – a co já, proboha, jak budu, jak mám hlasovat já?

Poslední den mluvil státní zástupce; mluvil dobře a tvrdě; nevím, kde k tomu vzal právo, ale chopil se slova jménem lidských rodinných vztahů. Já slyšel jako z dálky, jak klade takový veliký a divný důraz na slova rodina, domácí život, manželství, muž a žena, úkol a povinnosti ženy; říkalo se, že to byla jedna z nejskvělejších řečí před soudem. Potom se ujal slova advokát paní Luizy a provedl strašnou věc: založil svou obhajobu na sexuálně-pathologické analýze. Dokazoval, jaký odpor musí cítit pohlavně chladná, nebo, jak se říká, frigidní žena k brutálnímu muži samci; jak její fyzický odpor roste v nenávisť; jakou tragickou obětí je taková žena, vydaná vůli a chtíčům bezohledného pohlavního tyрана. – V tu chvíli bylo cítit, jak se celá porota obrací a mrazivě zatvrzuje proti paní Luize, jak v té porotě propuká podvědomý odpor proti čemusi abnormálnímu, co nějak rozvrací a ohrožuje lidský řád nebo co. Ty čtyři ženy v porotě byly bledé a čišelo z nich nepřátelství k té ženě, která porušila cosi jako závazek. A pitomec advokát horlivě rozšlapával svou sexuální thesi.

Předseda soudu brejčil showivavě na pohoršený výraz poroty a ve svém resumé hleděl zachránit situaci; nemluvil o rodině ani o pohlavním nevolnictví, ale o zavraždění člověka. Nám porotcům se ulevilo; upřímně řečeno, z té stránky nám byl ten případ jaksi víc požitelný, prostý a skoro snesitelný.

Do poslední chvíle jsem nevěděl, jak odpovím na otázku viny. Ale když nám tu otázku položili: Je Luiza Kadaníková vinna, že s úmyslem zavražditi ho zastřelila, svého manžela, Jana Kadaníka? – já, který byl první na řadě, jsem bez rozmyšlení řekl Ano, protože opravdu měla úmysl zavraždit ho a učinila to. A stalo se, že všech dvanáct porotců odpovědělo Ano.

Pak bylo zaražené ticho; já jsem se podíval na ty čtyři ženy v porotě. Měly výraz tvrdý a skoro slavnostní, jako by právě byly svedly jakýsi boj v zájmu lidské rodiny.

Když jsem se vrátil domů, vyhrkla na mne má žena Lída, bledá vzrušením: „Tak, jak to dopadlo?“

„S Luizou?“ řekl jsem mechanicky. „Dvanácti hlasy vina. Odsouzena k smrti provazem.“

„To je strašné,“ vyhrkla Lída s naivní krutostí, „ale patřilo jí to!“

V tu chvíli to ve mně prasklo, to napětí či co. „Ano,“ rozkřikl jsem se na Lídu s podrážděností, kterou jsem sám nechápal, „patřilo jí to, protože udělala hloupost! Pamatuj si, Lído, kdyby ho byla střelila do spánku místo do týlu, mohla tvrdit, že spáchal sebevraždu, rozumíš, Lído? Pak by mohla být osvobozena – Pamatuj si, do spánku!“

Práskl jsem za sebou dveřmi; potřeboval jsem být sám. Abyste věděli, ten můj revolver je podnes v té otevřené zásuvce, já jej neodklidil.

(1929)

Miroslav HORNÍČEK: DOPIS PANU GÉRARDU PHILIPOVI

Vážený pane Philippe,

Miroslav Horníček

projel jste mnoho zemí a hrál v mnoha městech. Nemohl jste si samozřejmě zapamatovat ta nespočetná setkání a seznámení. Jedno bych Vám chtěl připomenout.

Bylo to v Praze.

Přišli jste tehdy po svém představení do jednoho z těch krásných paláců, kterých má toto město mnoho, abyste tu – jako členové Théâtre National – poseděli a pohovořili se členy divadla Národního. Byl jsem v té době jedním z nich.

Seděl jsem téměř vedle Vás a Vy jste vyprávěl. Ptali se Vás na práci herce ve Vašem divadle, na Vaše plány, a hovor, jak už to mezi herci bývá, byl chvíli vážný, chvíli nevážený. Pronesl jsem tehdy, pokud mi to má znalost Vaší krásné mateřštiny dovolila, několik poznámek, které – jsem už tak založen – patřily spíše k těm neváženým. Ostatně nekladu, na rozdíl od mnohých, neváženost s vážností do protikladu a nevím, proč by humor měl být vykazován nebo zakřikován. Podíval jste se na mne, a když pak byly ve vedlejším sále – po občerstvení těl – nabídnuty i pochutiny duchovní a když se všichni na vyzvání zvedali, aby tam odešli, zadržel jste mne a řekl: „Zůstaňte tady.“ Mluvili jsme jen chvíli.

O čem? Snažil jsem se Vám, patrně marně, sdělit to, co sotva umím říci i ve své rodné řeči, to jest svou zvláštní, léta už trvajíc a léty rostoucí lásku k Provincii, netuše ještě, že Vy z tohoto kraje pocházíte a že v tomto kraji budu jednou stát, s kyticí vřesu v ruce, nad Vaším hrobem.

Byl jsem pak s Vámi ještě v příštích večerech na různých recepcích a zdálo se mi – neberte to prosím jako domýšlivost –, že jsme si rozuměli. Sám jste mne někdy ve zmatku mezi hosty hledal, a když jste mluvil s někým závažnějším, mrkal jste na mne přes jeho rameno aspoň na

dálku. Mluvil jsem s Vámi trochu jinak než ti druzí, mluvil jsem s Vámi spíše jako s mladým chlapcem, byť už zralým, než jako s hvězdou první velikosti. Žertovali jsme spolu a chvílemi – třeba od sebe vzdáleni – jsme očima či gesty parodovali slavnostní chování některých účastníků. Bylo mi s Vámi dobře, protože jste – jako hvězda první velikosti – zůstal tím mladým chlapcem z jižní Francie.

A pak jsme se spolu a vedle sebe ocitli při zvláštní příležitosti. Konalo se odpoledne francouzské poezie a velký sál pro tři tisíce lidí byl přeplněn. Nechci, vážený pane Philippe, podezírat nebo podceňovat naše obecnost. Je vyspělé, je dobré. Dovoluji si však pochybovat, že zájem všech, kdo byli přítomni, patřil poezii Vaší země. Ale byl jste tu Vy. A ti, kdo se nedostali na Vaše představení, by byli přišli, i kdybyste byl v tom velkém sále jenom mlčky seděl. To, že se ještě k tomu recitovalo, bylo pro některé něčím navíc. Jiní tu byli přesto.

Seděli jsme v půlkruhu na pódiu a střídavě, člen divadla Vašeho vedle člena divadla našeho, a já se bál pohlédnout vlevo i vpravo: na jedné straně Christine Minazzoli, na straně druhé Sylvia Monfort. A protože, jak jsem už řekl, nekladu vážné proti neváženému, protože vím, že komické prorůstá tragickým a že i do lyriky patří smích, vzpomínám, jak jedna z těchto dam se během cizího přednesu ke mně naklonila a zašeptala: Muchoir...

Ta žádost se netýkala mne, ale její kolegyně po mé práci. Ta pochopila a nenápadně mi podsunula do dlaně svůj malý kapesníček, který jsem předal dámě vlevo a pak zase zpět. A totéž ještě asi třikrát, a já dodnes lituji, že ta křehká rekvizita pak doputovala k své majitelce a že jsem si ji nenechal.

Říkal jsem tehdy Villonovu Závět, Prévertovu Barbaru a spolu s Vámi a vedle Vás Svobodu od Paula Eluarda. Vy francouzsky, já česky.

Ještě v zákulisí, ještě před vstupem na scénu, jste za mnou přišel a rozvinul se dialog typicky herecký.

Řekl jste mi: „Doufám, že to čtete!“

A já Vám odpověděl, že ne, že to chci říkat zpaměti.

„Ovšem to nemůžete!“ odporoval jste mi, „protože já to budu číst!“

„Ó prosím,“ řekl jsem opět, „to je Vaše věc. Já tam jdu bez knihy!“

Mám z té chvíle sporu společnou fotografii, a s Vaším krásným věnováním.

Jak skončil?

Uzavřeli jsme spolu pevnou dohodu a u mikrofonu jsme potom stáli vedle sebe, každý s knihou v ruce, nahlížejíce oba do textu. Ale vy jediný v celém tom velkém sále jste věděl, že já mám v ruce básně Villonovy.

Proč to vypravuji? Abych, ještě po letech, na sebe nechal padnout odlesk Vaší slávy? Ne. Pro svou potěchu to vypravuji, protože to bylo jedno z nejzávažnějších, nejlepších setkání v mém životě.

Pak přišla ta zpráva.

Nemyslím na to, co říkala, co znamenala, myslím teď znovu na ty chvíle smíchu, právě na ně myslím, zatímco opouštím Saint Tropez a mířím nahoru, do kopců, k městečku jménem Ramatuelle. Jsem v Saint Tropez už potřetí ve svém životě, ale teprve teď jsem se dozvěděl, že Váš hrob je pouhé čtvrthodinky vozem odtud...

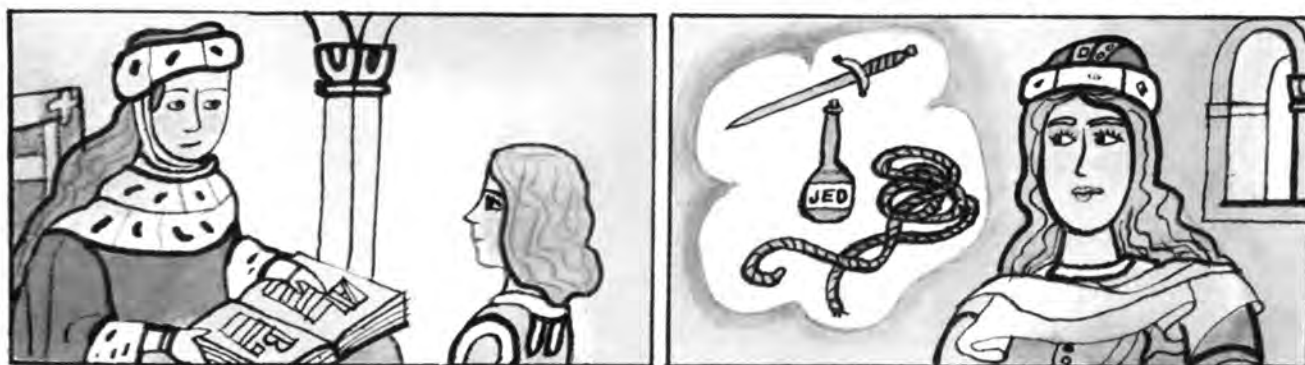
KNÍŽE VÁCLAV

V Čechách byl v 9. století nejmocnější rod Přemyslovců. Knížata se považovala za potomky Přemysla Oráče. České kmeny byly podřízeny Svatoplukově říši a žily s ní v míru.

Když Svatoplukova Velkomoravská říše zanikla, ovládli Přemyslovci ostatní kmeny. Kníže Bořivoj zemřel, po něm i Vratislav a na knížecí stolec měl dosednout ještě nezletilý Václav.

Místo něho se ujala vlády jeho babička Ludmila, která malého Václava vychovávala. Václavova matka Drahomíra se cítila odstrčená a záviděla Ludmile její moc.

Nenávist a pomstychtivost ji nedopřály klidu. Najala vrahy. Ti se jedné noci vkradli na Ludmilin hrad Tetín a ve spánku ji zardousili.

Z uloupené moci se Drahomíra dlouho neradovala. Václav dospěl a podle práva se ujal vlády. Svou matku vražedkyni vyhnal ze země.

Svou vládu opíral kníže Václav o církev, křesťanskou víru a její kulturu. Vzdělanost jeho dvora byla známa po celé Evropě.

Václavův bratr Boleslav však s vládou knížete nesouhlasil. Vytýkal mu podřízenost německému vládci Jindřichovi. Se svou družinou zosnoval proti bratrovi spiknutí.

Pozval Václava na svůj hrad ve Staré Boleslavi na křtiny. Ráno Václava čtyři Boleslavovi muži u dveří kostela zavraždili. Tak zemřel spravedlivý kníže, který byl později prohlášen svatým.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš ČECH
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. /
Kopalgasse 1/3/3, Wien 11
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař
Blattgasse 13, 1030 Wien
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27
všechny pokladny

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER (roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo)
Wien 1030
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel WEISS
odborná ortopedka, též dětská
Pilgramgasse 10, Wien 5
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka WIDNER
odborná dětská lékařka, alle Kassen
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2
1100 Wien, tel. 01/6880448
e-mail: lenka.widner@gmx.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:

Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76 /34
**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Hubec
tel.: 890 44 04-60
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Lubomir Hnatovič